Petre Tudose

MEDICI ARGEȘENI

ÎN CEL DE AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC ȘI ÎN RĂZBOIUL PENTRU ÎNTREGIREA NEAMULUI

Editura TIPARG
2007

Apariţia volumului

**„MEDICI ARGEŞENI
ÎN CEL DE AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC
ŞI ÎN RĂZBOIUL PENTRU ÎNTREGIREA NEAMULUI“
a fost posibilă datorită sprijinului financiar al
Consiliului Judeţean Argeş.**

Petre Tudose

MEDICI ARGEȘENI
ÎN CEL DE AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC ȘI ÎN RĂZBOIUL PENTRU ÎNTREGIREA NEAMULUI

Domnului Dan Pintilie, director al D.J.A.N. Argeș, cu mult respect
4 iunie 2007
Prof. P. Tudose

Editura TIPARG
2007

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
TUDOSE, PETRE D.
Medicii argeşeni în cel de-al II-lea război balcanic (1913) şi în războiul de întregire (1916-1920) / Petre D. Tudose. - Piteşti : Tiparg, 2007
ISBN 978-973-735-228-6

61 (498 Argeş)" 1913/1920"(091):929

Tipărit la: **S.C. TIPARG S.A.**
Geamăna, com. Bradu, jud. Argeş
Tel.: 0248-61 54 16; 0248-61 54 17;
Fax: 0248-22 13 48

E-mail: office@tiparg.ro; www.tiparg.ro

JURĂMÂNTUL LUI HIPOCRAT

„ Odată admis printre membrii profesiunii de medic:
Mă angajez solemn să-mi consacru viaţa în slujba umanităţii;
Voi păstra profesorilor mei respectul şi recunoştinţa care le sunt datorate;
Voi exercita profesiunea cu conştiinţa şi demnitate;
Sănătatea pacienţilor va fi pentru mine obligaţie sacră;
Voi păstra secretele încredinţate de pacienţi chiar şi după decesul acestora;
Voi menţine prin toate mijloacele onoarea şi nobila tradiţie a profesiunii de medic;
Colegii mei vor fi fraţii mei;
Nu voi îngădui să se interpună între datoria mea şi pacient consideraţii de naţionalitate, rasă, religie, partid sau stare socială;
Voi păstra respectul deplin pentru viaţa umană de la începuturile sale chiar sub ameninţare şi nu voi utiliza cunoştinţele mele medicale contrar legilor umanităţii.
Fac acest jurământ în mod solemn, liber, pe onoare!"

CUPRINS

ARGUMENT

Dacă aş fi medic sau dacă vreodată aş fi năzuit către această nobilă profesie pentru care – mărturisesc sincer – nu am nicio chemare, s-ar putea crede că paginile de faţă sunt o pledoarie pro domo.

Ideea de a scrie o carte despre medici s-a născut în momentul când am realizat că în istoria războaielor pe care românii le-au avut în secolul al XX lea, cu referire specială la al II lea război balcanic şi la Războiul pentru întregire, nu se face nicio menţiune, măcar în subsidiar, cu privire la prezenţa medicului alături de soldat şi de ofiţer pe câmpul de luptă, deşi încă din Războiul de independenţă se poate vorbi de existenţa unui Serviciu Sanitar al armatei, rolul principal în cadrul acestuia având-l medicul.

În campania militară din Bulgaria (1913) singurul inamic, dacă excludem hrana proastă şi neîndestulătoare, drumurile aproape inexistente şi timpul câinos, a fost holera, teribila maladie căreia puţinii medici prezenţi trebuiau să-i facă faţă "fără ser", "fără chinină" şi "fără pansamente", "întrebuinţând mai mult ce a apucat să aducă fiecare medic cu dânsul", cum remarca Nicolae Iorga, martor ocular la evenimente.

Dacă tratatele de istorie nu menţionează niciun medic participant la această campanie, meritul savantului de la Vălenii de Munte este cu atât mai mare întrucât laudă osârdia unor doctori celebri, precum Iacob Potârcă, I. Cantacuzino, Babeş şi Slătineanu care au condus ambulanţele pentru salvarea ostaşilor loviţi de holeră. Reţinem că, aflat la conducerea Directoratului sănătăţii civile şi militare, doctorul Cantacuzino a stat în fruntea campaniei de combatere a epidemiei de tifos şi de holeră în anii primului război mondial. Personalităţilor numite mai înainte se cuvine să le adăugăm, cum se va vedea în cartea de faţă, câţiva medici argeşeni participanţi la cel de al doilea război balcanic, precum: elevul plutonier Ovidiu Vlădescu, viitor medic ofiţer, mobilizat în 1913 în Spitalul de holerici de la Corabia ; medicul căpitan Diamandescu Gheorghe, care a condus Trenul sanitar nr. 8 în campania din Bulgaria, medicul locotenent Machelarie Haralambie, despre care comandantul Regimentului Gorj

nr.18, colonelul Antonescu, scria: „În timpul epidemiei de holeră s-a arătat neobosit, zi şi noapte, a fost ca un adevărat frate pentru toţi (bolnavii, n.a.) îngrijindu-i, încurajându-i şi dându-le sfaturi"; din „notele" semnate de comandantul Regimentului 4 artilerie, colonelul Petrescu, reţinem că medicul căpitan Oţelescu Ioan „el însuşi a fost bolnav de holeră".De menţionat că abia sosit din campanie (în Bulgaria), medicul Oţelescu a fost trimis în satele Doljului pentru "combaterea holerei". Exemplele ar putea continua.

Primul război mondial a produs armatei şi poporului român uriaşe pierderi umane. După o statistică americană, la sfârşitul primului an de război (1916) armata română pierduse 500.000 de oameni (100.000 de morţi, 150.000 de răniţi şi 250.000 de prizonieri) ; în bătălia de la Mărăşeşti (1917), Armata I română a pierdut 610 ofiţeri şi 26.800 de soldaţi morţi, răniţi şi dispăruţi, iar la Oituz, Corpul 4 Armată a înregistrat 4.850 de răniţi. Campania militară a armate române în anii 1916-1918 nu se limitează la aceste bătălii. Ar fi greu de crezut, dacă nu imposibil, că în perspectiva unei asemenea confruntări militare sângeroase (chiar dacă nu i se puteau prevedea dimensiunile) Marele Stat Major, comandamentele militare n-ar fi acordat în planurile strategico-tactice de luptă un rol special Serviciului sanitar al armatei.

Chiar dacă manualele de istorie nu menţionează, în noaptea de 14/27 – 15/28 august 1916, alături de trupele combatante au fost mobilizate şi serviciile, dintre acestea o importanţă deosebită având Serviciul medical cu 120 de formaţii, 42 de trenuri sanitare, 500 de spitale interioare şi zeci de ambulanţe, spitale mobile, puncte de prim-ajutor şi centre de triaj etc., în care lucrau aproximativ 2.400 de ofiţeri sanitari şi alte câteva mii de persoane alcătuind personalul sanitar mediu şi inferior (un sistem care, cu toate limitele lui, a redus numărul pierderilor de vieţi omeneşti în armata română şi în rândul civililor).

Holerei din campania militară din Bulgaria (1913) i-a luat locul, în Războiul pentru întregire, tifosul exantematic, despre care Armand Călinescu spunea că „e o maladie al cărei microb nu se cunoaşte încă, precum nu se cunoaşte nici tratamentul ei." În Moldova anului 1917 au

fost secerate de tifos, acest „periculos duşman intern", cum, pe drept, era numit, 300.000 de vieţi (militari şi civili)

„Zilnic mureau de tifos (în Iaşi, n.a.) sute de oameni. Pe străzi treceau camioanele care aduceau unele peste altele trupurile înţepenite, aşa de multe, încât spitalele, unde bolnavii zăceau şi supt paturi, erau silite să refuze primirea », nota Nicolae Iorga.

Avalanşa de boli specifice stării de război (febra recurentă, icterul infecţios, bolile venerice etc.), în mod special tifosul exantematic, într-o Moldovă supraaglomerată de trupe şi de refugiaţi, flămândă şi îngropată în nămeţi, n-a făcut deosebirea dintre general şi soldat şi, mai ales, n-a ocolit personalul medical, aflat permanent în mijlocul bolnavilor: în 1917 se stinge de tifos generalul Viişoreanu şi se îmbolnăveşte de aceeaşi maladie generalul Lupescu; medicul general N.Vicol mărturiseşte că în luna martie 1917 l-a găsit pe medicul locotenent Diamandescu (câmpulungeanul care va ajunge medic general de brigadă), bolnav de tifos exantematic, zăcând într-un vagon de cale ferată în gara Şoldăneşti (Botoşani) ; „medicul sublocotenent în rezervă Roşescu Gh. (ulterior medic locotenent-colonel, n.a.), notează comandantul Regimentului 14 obuziere, colonelul Petrescu, a combătut febra recurentă şi tifosul exantematic, căzând el însuşi bolnav de la finele lui ianuarie până la 18 martie 1917" ş.a.

Fiecare dintre cei 26 de medici prezenţi în paginile cărţii au fost în contact direct cu militari atinşi de teribila maladie şi, dacă nu toţi s-au îmbolnăvit, se pot invoca şansa şi rezistenţa lor fizică.

S-ar putea spune că, prin natura profesiei, medicul nu acţionează în prima linie a frontului, ceea ce îl face mai puţin expus focului inamic. În condiţiile Războiului pentru întregire, însă, locul medicului pe tabla de şah a câmpului de luptă rareori corespundea ideii clasice expuse în fraza anterioară. În prima parte a campaniei (în 1916) cu greu am putea face delimitarea între « linia I » şi celelalte ; în retragere, de multe ori intempestivă, medicul rămânea în ariergardă ocupat cu recuperarea şi cu transportul răniţilor. Lectura documentelor arhivistice mă îndreptăţeşte să cred că o bună parte dintre medicii argeşeni prezenţi în paginile cărţii, tineri în anii războiului, cu grade inferioare, fără să fi beneficiat încă de

răgazul necesar întemeierii unei familii, credeau în misiunea lor şi erau în stare de acte de mare curaj pentru înfăptuirea idealului României Mari. Deşi mă tem că voi nedreptăţi pe mulţi dintre eroii cărţii mele, nu pot să nu dau trei exemple: medicul sublocotenent în rezervă Sicaru Petre, în vârstă de 30 de ani, a luptat alături de soldaţii Regimentului 23 artilerie, în prima linie, la Brăhăşeşti-Nămoloasa şi la Mărăşeşti-Răzoare ; la 30 iulie, maiorul medic Becescu Nicolae, în vârstă de 34 de ani, a fost rănit în bătălia de la Mărăşeşti şi, după 3 luni de spitalizare, la 1 noiembrie 1917, încă nerefăcut, se întoarce la unitate ; medicul colonel în rezervă Pristăvescu Gheorghe a participat la două campanii militare (cel de al doilea război balcanic (1913) şi primul război mondial) din prima până în ultima zi a acestora, a săvârşit acte de adevărat eroism în lupta cu holera şi cu tifosul exantematic în Bulgaria şi în cadrul Regimentului «Radu Negru», pe frontul din Moldova anului 1917, şi şi-a pus viaţa în pericol în timpul ofensivei de la Mărăşti, de pe Dealul Porcului şi în alte lupte ; în 1941, la vârsta de 62 de ani, este mobilizat şi conduce, în calitate de medic-şef, timp de 2 ani, spitalul militar pentru răniţi Z.I. din Piteşti.

Cazul medicului Sidor Alexandru este deosebit de al celor doi confraţi, dar nu singular. După ce participă la primul război mondial, în 1941, la vârsta de 54 de ani, odată cu intrarea României în războiul împotriva Rusiei sovietice, este mobilizat la Batalionul 22 Transmisiuni.După cutumele militare nu mai era tânăr, însă şi-a uimit şefii prin vivacitatea dovedită în deplasările pe care le făcea la unităţile batalionului răspândite la lucru pe sute de km (pe frontul din Basarabia), expunându-se pericolului de a fi surprins de inamic.

Nicio istorie a anilor 1916-1921 nu conţine minime informaţii despre eforturile uriaşe ale medicilor acestei generaţii care, abia întorşi de pe front, au acţionat pentru re/organizarea serviciului sanitar militar şi civil în provinciile alipite la patria mamă : Numit la 1 iunie 1919 la conducerea Centrului de specialităţi Oradea Mare, medicul locotenent-colonel Marinescu Nicolae, din Tigveni, a reuşit, într-un timp record, să pună în stare de funcţionare unitatea spitalicească, să-i asigure mobilierul, instrumentarul şi medicamentele necesare, astfel încât, în timpul campaniei militare împotriva guvernului bolşevic de la

Budapesta, aici au fost evacuaţi 580 de ofiţeri şi 690 de soldaţi grav răniţi, care au fost trataţi în cele mai bune condiţiuni. După încheierea campaniei, Centrul medical de la Oradea s-a dezvoltat, asigurând spitalizarea a 1000-1300 de bolnavi; medicul locotenent-colonel Diamandescu Gheorghe a organizat spitale la Bolgrad şi la Ismail, în sudul Basarabiei, iar medicul maior Oţelescu Ioan şi-a pus întreaga sa capacitate managerială în slujba reorganizării, dotării şi conducerii spitalelor de la Sibiu, Sebeş şi Deva.

Un prim contact, superficial, desigur, cu documentele din arhive care cuprind informaţii despre vieţile şi destinele celor 26 de medici prezenţi în această carte induce cititorului ideea de seriozitate şi de coerenţă, de continuitate şi de veridicitate în consemnarea datelor conţinute, de vreme ce fiecare rând poartă girul semnăturii unui comandant militar. Constaţi cu satisfacţie că în armată există un sistem propriu, adecvat specificului instituţiei militare, de monitorizare a activităţii fiecărui angajat, de la subofiţer la general, şi de înregistrare promptă a informaţiilor obţinute. O probă de normalitate şi un semn de respect pentru instituţia militară, pentru fiecare angajat al ei şi pentru cei care, mai târziu vor căuta repere morale în activitatea celor ce nu mai sunt.

La o cercetare mai atentă ajungi la concluzia că «adamismul» românilor (fervoarea, care însoţeşte debutul oricărei acţiuni mai importante, după câtva timp se diluează, treptat, şi în cele din urmă trece în derizoriu) nu « ocoleşte » armata. Nu reclamăm omisiunile izolate, întâmplătoare şi de aceea scuzabile.

Lipsesc în totalitate date esenţiale privind activitatea de bază (în civilie) a medicilor ofiţeri în rezervă. Prima parte a Războiului de întregire (campania din 1916) este slab reprezentată în «notele» redactate în acei ani. Inadvertenţele, în special în cazul medicilor ofiţeri în rezervă, imprecizia unor date creează lectorului percepţia că superficialitatea şi diletantismul sistemului politico-administrativ românesc al primei jumătăţi a veacului al XX lea, asociate cu o lipsă crasă de respect faţă de personalităţi care au pus o cărămidă la temelia statului românesc modern, s-au transmis, mimetic, în armată.

Sunt şi «omisiuni» care produc celui care le «descoperă» mâhnire profundă şi revoltă surdă : doi chirurgi argeşeni eminenţi, apreciaţi şi numiţi ca atare de câteva personalităţi valoroase ale medicinei româneşti din acele vremuri, medicii maiori argeşeni Brezeanu Nicolae şi Georgescu Nicolae «dispar» enigmatic şi cu totul nepermis din documente, primul la vârsta aproximativă de 41 de ani, în jurul anului 1933, al doilea la 48 de ani, în 1936 (aproximativ). Pe coperta dosarelor celor doi medici, ale căror vieţi şi cariere s-au frânt prematur, în plină putere creatoare, cineva a scris cu cerneală neagră : **MORT.** Când ?, Cum ?, De ce ? sunt întrebări care aşteaptă în zadar răspunsuri.

Neglijenţă birocratică sau, mai curând, indecenţă, reflectând comportamentul imoral al întregului sistem militar românesc faţă de propriile valori, ale căror aripi, din păcate, s-au frânt ?!

Trei dintre cei 26 de medici argeşeni reuniţi în cartea de faţă au mâncat pâinea amară a prizonieratului: medicii sublocotenenţi Răceanu Constantin şi Lehrer Frantz şi medicul locotenent Tănase Gheorghe. Toţi trei, rezervişti. Este umilitor şi nedrept tratamentul aplicat lor după eliberarea din captivitate: nu s-au înregistrat împrejurările capturării lor de către inamic, nu ştim nimic despre activitatea lor în timpul prizonieratului şi nu cunoaştem data eliberării. În plus, după întoarcerea din captivitate, medicul locotenent Tănase Gh. a trecut prin judecata Curţii Marţiale, suspectat că ar fi fost vorba, în cazul lui, de o «capturare» dorită..

După 9 ani „petrecuţi" în haină militară (în concentrări, în campanii militare şi în prizonierat) medicul sublocotenent Răceanu Constantin a fost „omis » sistematic, ani la rând, de la înaintare în grad şi a fost trecut în retragere cu gradul de căpitan.

Un exemplu de «promptitudine» în înregistrarea datelor privitoare la activitatea cadrelor militare ni-l oferă dosarul personal al medicului sublocotenent Lehrer Frantz: singura menţiune despre prizonieratul acestuia o găsim în «Foaia calificativă» pe anul 1920, în care comandantul său notează că medicul a cerut să i se rectifice vechimea în gradul de locotenent, luându-i-se în calcul şi perioada de captivitate.

Se face, deseori, discriminarea între ofiţerul medic de carieră şi medicul în rezervă, în defavoarea celui de al doilea. Diferenţa, s-ar crede, este mai evidentă sub raportul cunoaşterii regulamentelor militare şi al motivaţiei pentru funcţia de medic militar. Că este vorba de o prejudecată vei realiza, stimate cititor, după ce vei parcurge paginile cărţii. Îmi permit să avansez două argumente :

Din cei 26 de medici care fac obiectul prezentei cărţi numai 7 sunt «activi» şi 19 în rezervă ; simplificând lucrurile rezultă că în cele două războaie la care m-am oprit contribuţia medicală a rezerviştilor reprezintă, procentual, 73%, şi numai 27% revine «activilor».

La închegarea unei concluzii cât mai apropiate de realitate, la acest subiect, ne ajută câteva scurte extrase din aprecierile (scrise) ale unor comandanţi de unităţi militare (evident, ofiţeri activi) privindu-i pe subordonaţii lor, medici ofiţeri în rezervă: «Bolnav de icter febril (pe frontul din Moldova, n.a.) **a ţinut să nu fie evacuat, renunţând la concediul de care avea nevoie » (medic locotenent în rezervă Roşescu Gh.) ; «Disciplinat ca cel mai bun medic militar activ. Merită a fi dat ca pildă oricărui ofiţer activ». (medic căpitan în rezervă Machelarie H.); „Ar fi de dorit să rămână în armată unde ar aduce foloase reale". (medic de regiment în rezervă Dumitriu Nicolae) ; «Ar fi un element folositor armatei dacă ar rămâne în serviciul său ». (medic de batalion în rezervă Procopiu Gh.)**

Cariera medicului căpitan (activ) Vlădescu Ovidiu cunoaşte două momente de răscruce determinate exclusiv de răsturnarea conceptului de «bine» şi de «rău» în societatea românească la o distanţă de numai 28 de ani între un moment şi celălalt : Căsătorit în 1923, la vârsta de 33 de ani, la Chişinău (unde se afla cu unitatea), cu o tânără «fără dotă», a fost trecut în rezervă pentru că a încălcat Legea căsătoriilor în armată efectuând mariajul fără aprobarea superiorilor ierarhici. Exclus din corpul ofiţerilor activi şi stabilit în Boteni-Argeş ca medic de dispensar, în 1951 a fost «trecut» la categoria socială «chiabur», ceea ce determina excluderea sa din funcţia de medic. Intervenţia promptă şi energică a sătenilor din Boteni şi din localităţile limitrofe la organele raionale de partid, în favoarea medicului, excelent profesionist şi cu multă înţelegere

față de nevoile oamenilor, precum și demersul organizației P.M.R. din comună în acord cu doleanțele cetățenilor, au determinat menținerea pe post a medicului. O propoziție din „Nota“ secretarului de partid din sat a fost, se pare, hotărâtoare în decizia luată : „doctorul V.O. s-a însurat cu o fată săracă“.

Născuți în ultima pătrime a veacului al XIX lea în Argeș, reprezentând toate treptele ierarhice ale ofițerimii române, de la locotenent la general de divizie și toate tipurile de arme din oștirea acelor ani, de uscat, cu toate diviziunile ei, flota fluvială și maritimă, precum și flotila de aviație, cei 26 de medici ofițeri întruniți în cartea de față, fiecare cu personalitatea lui, alcătuiesc împreună generația celor care și-au sacrificat anii tinereții și chiar ai maturității, trudind în nesfârșie și sâcâitoare concentrări, în manevre și în aplicații, riscându-și propria viață în cele două campanii militare (chiar în trei), pentru a apăra viața semenului, soldat sau general.

Altruismul lor anonim, cu greu înțeles și acceptat astăzi, a constituit pentru mine mobilul abordării temei de față și mi-a dat forța necesară transpunerii ei într-o carte

În finalul acestor rânduri exprimăm întreaga noastră gratitudine doamnei Lenuța Nicolescu și domnului Ionel Burlacu, arhiviști la Centrul de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice „general Radu Rosetti“, din Pitești, care mi-au facilitat documentarea necesară în vederea realizării lucrării.

15 martie 2007, Mălureni, Argeș

Profesor Petre Tudose

N.B.. Medicii prezentați în Argument sunt trecuți cu gradul pe care îl aveau în momentul producerii evenimentului.

În eventualitatea apariției unei noi ediții a cărții de față, îi rugăm pe cei care au informații (nevalorificate în carte) despre cei 26 de medici sau despre alții necuprinși în lucrare să ne transmită datele respective pe adresa: str. C.A.Rosetti, bl. 20, ap. 19, Pitești sau la tel. 630607.

MEDICUL LOCOTENENT-COLONEL ÎN REZERVĂ APOSTOLESCU C. IOAN

S-a născut la 29 august 1883 în satul Vrănești, județul Muscel (astăzi Argeș), fiu al lui Constantin și al Elenei.

După ce a urmat cursurile școlii primare în satul natal și pe cele liceale în Pitești, a intrat prin concurs la Facultatea de Medicină din București, luându-și licența în specialitățile: „medic și chirurg”.

Cunoștea bine limba franceză și mai puțin bine limba germană. [1]

Din nefericire, dosarul personal al medicului locotenent-colonel în rezervă Apostolescu, care ar trebui să găzduiască între coperțile lui sinteza unei vieți de muncă, de zbucium și de momente fericite, este, din multe puncte de vedere, lacunar. Lipsesc multe date esențiale ale carierei sale de medic militar, lipsesc obișnuitele «Foi calificative» cuprinzând aprecierile anuale semnate de superiorii săi, din lectura cărora să se desprindă, din ceața trecutului, chipul unui om viu, cu luminile și umbrele lui. Pot fi invocate vremurile tulburi, campaniile militare care i-au găsit nepregătiți, ca de obicei, și i-au luat prin surprindere, pe guvernanți, dar și pe comandanții de unități militare, ce aveau răspunderea întocmirii unor asemenea documente, încadrate, pe nedrept, de unii la categoria «banalităților birocratice»

Poate fi invocat entuziasmul care însoțește începutul oricărei lucrări mai importante, urmat de momente evidente de lehamite și încheiat prin abandonarea proiectului inițial. Să mă explic: Anual, fiecărui ofițer i se alcătuia, de către șeful său direct, așa-numita «Foaie calificativă», care trebuia să conțină concluzii bazate pe fapte privind nu

mai puțin decât zece laturi ale activității celui caracterizat, precum: Aptitudini fizice, Capacități militare, Aptitudini militare, Educațiunea militară, ș.a. Numărul mare al cerințelor, precum și amplitudinea acestora depășeau, probabil, în unele cazuri, posibilitățile reale (în sens larg) ale unor comandanți de unități militare, determinând fie eludarea acestei obligații de serviciu, fie alcătuirea ei «de mântuială», dând vina pe vremuri. Așa se face că, deși a slujit în armată 35 de ani, medicul Apostolescu are o singură «Foaie calificativă», nu 35, cum ar fi normal. Cazul acestuia nu este singular.

La 16 iulie 1910, după ce-și finalizase studiile superioare de medicină, tânărul Apostolescu este «însumat» în efectivele Regimentului «Mihai Viteazul» nr. 6, ca medic ajutor fără soldă sau diurnă, iar peste un an, la 16 iulie 1911, este înaintat la gradul de medic sublocotenent în cadrul Regimentului 13 artilerie.

La 1 martie 1914 îl găsim la Corpul 5 Armată, iar în ajunul intrării României în Războiul de întregire, la 10 iunie 1916, era concentrat în calitate de medic sublocotenent de rezervă la Divizia 10.

Nu știm când a obținut gradul de medic locotenent, știm însă că la 1 septembrie 1917, în cadrul aceleiași unități, Divizia 10, a fost înaintat la gradul de medic căpitan în rezervă [2]

Participă din primele momente la campania militară din anii 1916-1918, îndeplinind succesiv funcțiile de medic-șef al batalionului și de medic-șef al Regimentului de infanterie 1 Dolj. Și el este unul dintre miile de luptători anonimi pe care îi evocă plin de patos cărturarul moldovean Eugen Lovinescu într-o frază inspirată: „Din trecătorile Prisăcanilor, din valea Bicazului, din trecătorile Ghimeșului și ale Palancăi, din valea Uzului și a Jiului, din Meterezele lui Tudor au început să se scurgă deodată, la un singur semn, armatele românești, dorobanții noștri și artileria grea.“ [3]

«Foaia calificativă» acoperind cei doi ani de război, redactată la 20 martie 1926 (adică la 8 ani după consumarea evenimentelor !) de către colonelul în rezervă Paschievici Corneliu, fostul comandant al Regimentului 1 Dolj, iese din tiparele cazone și încearcă să reînvie din amintiri crâmpeie fugare ale unor imagini care se constituie într-un

adevărat elogiu adus omului și medicului Apostolescu, precum și colegilor acestuia :

„A luat parte la luptele de la Mărăști, Mărășești-Cireșoaia, în special în luptele de la Cireșoaia...la locul său sub ploaia de proiectile, a dat ajutor medical soldaților răniți cu devotamentul și al omului de slujbă și al omului cu adevărat curagiu.

În marșuri era el cel care da soldaților povețele cele mai bune pentru îngrijirea picioarelor, veghind la punerea lor în aplicare, iar în marș el îi învăța chiar îi ajuta să-și ridice ranița și să-și răsufle bășicile de pe picior.

În sate, tot pe doctorul Apostolescu l-am văzut, mergând din casă în casă și din om în om, interesându-se de felul cum sunt cazați, de modul cum își îngrijesc trupul și de mâncarea ce o mănâncă...
...îi mulțumesc și acum cu recunoștință pentru că numai mulțumită lui și celorlalți medici ce i-am avut, toți doctori de rezervă, regimentul meu a avut cea mai bună situație sanitară.

Onoare și laudă științei lui, onoare și laudă sufletului lui, de adevărat român.“

„Ca medic al unui batalion și ca medic-șef al regimentului, doctorul Apostolescu s-a manifestat ca apostol al științei și umanității.

Îi mulțumesc cu recunoștință în numele Regimentului pentru excelentele sale servicii. A avut diferite misiuni de îndeplinit atât la Dunăre cât și la munte și totdeauna s-a achitat de ele în mod foarte mulțumitor.“ [4]

Comandantul regimentului nu precizează în ce au constat misiunile de la Dunăre, dar chiar dacă n-a fost, probabil, martor ocular al dezastrului armatei române la Turtucaia, medicul căpitan Apostolescu a simțit din plin durerea și deznădejdea miilor de ostași români purtați în marșuri inutile, către pieire, de către generali incompetenți și lași.(Aslan și Teodorescu).

Transcriu două fraze din «Jurnalul» Armatei a III a (Dobrogea), surprinzând o scenă dramatică de pe frontul din sudul Dunării. Divizia 9

infanterie, din Silistra, primeşte misiunea să pornească în marş către Turtucaia în sprijinul unităţilor armatei române aflate în situaţie disperată. Distanţa între cele două localităţi: aproximativ 80 de km.

«Am simţit cea mai mare mâhnire în viaţa mea, la ora 11 şi 30 p.m. când am văzut halul moral, fizic şi material în care se găsea Divizia 9, nemâncată, cu 40 de km de marş, ea trebuia să salveze Turtucaia până unde mai erau încă 40 de km. Era o tragedie privind aceste coloane nesfârşite, amestecate cu trăsuri de toate categoriile şi împestriţate cu trupe în dezordine, rupte de oboseală şi nemâncate» [5].

După război, în 1919, medicul căpitan Apostolescu se căsătoreşte (din subţirelul lui dosar nu aflăm cu cine). Avea 36 de ani. Din căsătorie vor rezulta trei copii: Elena, născută în 1920, Georgeta, în 1921 şi Adriana , în 1923.

Dispunem de puţine date privind viaţa şi activitatea medicului Apostolescu după trecerea armatei «pe picior de pace » : La 23 iulie 1923 este înscris în evidenţa Centrului de Recrutare Dâmboviţa, la 1 octombrie 1924 este înaintat la gradul de medic locotenent-colonel (nu ştim când obţinuse gradul de medic maior), la 30 iunie 1928 este concentrat la Inspectoratul Tehnic Sanitar al Armatei, iar la 15 martie 1940 este trecut în evidenţa C.R.Bucureşti.

După împlinirea vârstei de 61 de ani, la 1 ianuarie 1945, locotenent-colonelul medic în rezervă Apostolescu C. Ioan este trecut în retragere pentru limită de vârstă.

Se încheie, astfel, cariera unui medic de excepţie, pe care fostul său şef, colonelul Paschievici, îl numea, apelând la un joc de cuvinte **«apostol al ştiinţei şi umanităţii».**

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Locotenent-Colonei A,* *f. 1;*
2. *Idem,* *f. 2;*
3. *Kiriţescu, C. „România în anii primului război mondial" Ed. Militară, Bucureşti 1987,* p. 269;
4. Arh. M.A.N., op. cit., f. 7;
5. *M.A.N., M.St.M., „Istoria României în Războiul mondial" 1916-1919, vol. I, Documente, Bucureşti 1934,* *p. 543.*

MEDICUL COLONEL ÎN REZERVĂ BAROCH I. SOLOMON

Deşi multe dintre înscrisurile care îl privesc lipsesc din dosarul ce închide între coperţile lui mărturii despre cel care a fost medic colonel în rezervă Baroch Solomon (unele s-au pierdut în vâltoarea evenimentelor din anii 1916-1918, altele n-au fost redactate din motive necunoscute nouă), cele care există – puse cap la cap şi interpretate cu înţelegere şi cu măsură – reuşesc să reconstituie portretul unui medic militar sensibil, conştiincios, inteligent şi leal, deşi „străin de neamul nostru" (cum îl caracteriza, pe nedrept, discriminatoriu, comandantul Regimentului 6 artilerie, unde fusese încorporat ca medic ajutor încă din 16 august 1906)

Născut la 17 noiembrie 1880, în Piteşti, plasa Piteşti, districtul Argeş, fiul lui Iancu Baroch, tânărul Solomon este încorporat la 1 noiembrie 1902 ca soldat la Regimentul nr. 4 Argeş din oraşul său natal.

Este amânat, la aceeaşi dată, pentru a-şi continua studiile la Facultatea de Medicină, până la 1 noiembrie 1904 şi, neprezentându-se la unitate la termen, este declarat „nesupus", dar peste numai două săptămâni, la 14 noiembrie 1904, este amânat din nou. Istoria se repetă la 11 noiembrie 1905, când este dat „nesupus", fără urmări deosebite pentru că Iancu Baroch (tatăl) face demersurile necesare explicând situaţia fiului, care era în curs de a-şi finaliza studiile universitare şi diferendul este aplanat. [1]

La 16 august 1906 este încorporat ca medic ajutor la Regimentul 6 artilerie, unitate militară în care îl va „prinde" campania militară din 1913. În „Foaia calificativă" pe anul 1913 (23 iunie – 1 septembrie 1913, perioada concentrării), comandantul regimentului, colonelul (indescifrabil) îi schiţează un portret în tonuri calde: „Acest medic-ajutor în rezervă s-a prezentat la corp chiar din prima zi de mobilizare şi a fost repartizat la Divizionul de munte.

În timpul mobilizării, pe lângă sarcina sa de medic al acestei unităţi, a mai fost însărcinat şi cu primirea medicamentelor,

instrumentelor şi altor materiale sanitare, necesare corpului, de la Depozitul central de medicamente.

În a şaptea zi de mobilizare, Divizionul de munte a fost demobilizat, iar medicul ajutor Baroch Solomon a rămas la partea sedentară, ca medic al bateriei de instrucţie şi al garnizoanei Piteşti (deci n-a trecut Dunărea, n.a.). În această calitate a dat dovezi de multă stăruinţă şi pricepere în meseria sa." Comandantul garnizoanei militare din Piteşti îl prezintă ca pe un „destoinic medic şi cu multă bună voinţă şi stăruinţă în serviciu, pentru care fapt îl propun la înaintare cu gradul de medic sublocotenent în rezervă, propunere pe care însumi o însuşesc, întrucât el şi-a îndeplinit până la 1 septembrie (1913, n.a.) chiar după intrarea regimentului şi acelor alte unităţi în garnizoane.

Va trebui să fie încetăţenit, întrucât nu se bucură de această calitate, şi dat fiind faptul că, de câte ori a fost chemat sub arme el a răspuns fără murmur, cred că i se cuvine această favoare, care este bine meritată." [2]

Căpitanul Şerbănescu, comandantul garnizoanei Piteşti, reiterează, în „Foaia calificativă" pe 1913, propunerea de înaintare în grad a medicului ajutor Baroch: „Ofiţer sănătos, stăruitor în serviciu şi foarte conştiincios. În tot timpul mobilizării a servit ca medic al garnizoanei Piteşti achitându-se cu multă pricepere şi bunăvoinţă. Merită a fi înaintat la gradul de sublocotenent." [3]

La sfârşitul anului 1913 i se înmânează Medalia Comemorativă „Avântul Ţărei" (I.D. nr. 2647/1913).

Concentrarea din 1914, efectuată la aceeaşi unitate, Regimentul 6 artilerie, îl găseşte pe medicul Baroch cu acelaşi grad: medic ajutor. Comandantul unităţii îşi exprimă, într-o notă, satisfacţia pentru prestaţia subordonatului său:

„Este inteligent şi cu multă tragere de inimă la serviciu. Pe tot timpul cât a fost concentrat a ajutat mult pe medicul acestui corp pentru îngrijirea sănătăţii oamenilor şi la inocularea lor cu serul antiholeric. **Se poate compta pe serviciile acestui medic ajutor."** [4]

Concentrările tot mai dese şi mai lungi, inexplicabila întârziere a înaintării la gradul de medic sublocotenent, înaintare prea mult aşteptată,

lipsa oricărei perspective privind „încetăţenirea" sa îl agasează şi îl nemulţumesc. În plus, îi creează suspiciunea că toate necazurile au la origine situaţia lui de „străin de neam". Avea 34 de ani, se căsătorise la 4 octombrie 1909 cu Cecilia Tenenhaus, dobândiseră un băiat la 8 iulie 1910 şi lipsa oricărei perspective în cariera sa militară –cum se anticipa-îi crea o stare de confuzie şi de nesiguranţă.

La 12 august 1914 este concentrat şi trimis pe frontieră cu divizionul de acoperire, în ciuda protestului său vehement. Reacţia superiorului său, comandantul de regiment (6 artilerie), colonelul Ştefănescu, promptă şi total nejustificată, găseşte explicaţia protestului în vechea sintagmă: **„strein de neam"**:

„Regret prea mult că acest medic ajutor (Baroch Solomon, n.a.) a cârtit contra ordinelor superioare, dându-mi astfel ocazia a constata că nu este pătruns de sentimente bune faţă de oştire, mai cu seamă în aceste timpuri turburi pentru noi. **Trebuie supravegheat, căci cum este „strein de neamul nostru", tot aşa poate fi strein şi de bunele sentimente, ce ar trebui să aibă către ţara în care s-a născut şi care i-a înlesnit mijloacele de a se instrui şi apoi în urmă a-şi forma o carieră pe care o practică în toată libertatea."** [5]

Concentrările îndelungate şi prea puţin utile, unele dintre ele fără tangenţă cu pregătirea armatei pentru un război modern, au precedat intrarea României în prima conflagraţie mondială.

Medicul ajutor Baroch Solomon, „streinul de neam", intră în foc încă din prima zi: 15 august 1916.

E de apreciat revenirea comandantului Regimentului 6 artilerie (acelaşi colonel Ştefănescu) la sentimente mai bune faţă de subordonatul său; prestaţia şi comportamentul acestuia din urmă la campanie (15 august 1916 – 4 iunie 1917) îl determină pe comandant să recunoască faţa adevărată, aceea de „bun român" a medicului evreu Baroch şi să anuleze, astfel, aprecierile anterioare, dure şi uşor xenofobe la adresa acestuia.: **„Cunosc mai în de aproape pe medicul Baroch Solomon, care atâta în timpul concentrărilor cât şi în timpul campaniei şi-a făcut datoria sub un mod lăudabil care face cinste serviciului medical.** Conştiincios cu adevărat, devotat îngrijirii bolnavilor, este

neobosit. **Deşi nu este Român totuşi a servit armata ca şi un bun Român atrăgându-şi simpatia şefilor săi.** A fost decorat cu Ordinul „Coroana României cu spade în gradul de cavaler" (I.D. nr.275/1917.) pentru curajul cu care a îngrijit de răniţi chiar în timpul bombelor duşmanului". [6] (Să reţinem că având grad militar mic, medic-ajutor, ulterior medic sublocotenent, a acţionat în imediata apropiere a liniei frontului, în locurile cele mai expuse pericolului).

La 4 iunie 1917 a fost mutat la Ambulanţa Diviziei a III a.

Nu ştim când a fost înaintat la gradul de medic sublocotenent, însă niciodată nu a mai fost reluată sintagma nedreaptă „strein de neamul nostru", care s-a dovedit, în practică, izvorâtă dintr-o umoare nefericită a comandantului său.

În 1922 medicul Baroch era locotenent de rezervă, cum reiese din „Foaia calificativă" a acestuia (31 octombrie 1922-1 noiembrie 1923), semnată de colonelul Ştefănescu, de astă-dată comandant al Artileriei Diviziei a III a, document din care extragem două enunţuri: „Foarte bun militar medic de rezervă, care şi-a făcut datoria în campanie în mod lăudabil. Merită a înainta." [7]

Ceea ce se şi întâmplă; în numai doi ani, din 1922 până la 1 octombrie 1924, când obţine galonul de medic colonel în rezervă, el este avansat, la excepţional, la gradele de medic căpitan, apoi la cel de medic maior în rezervă.

Penultima „Foaie calificativă" găzduită de dosarul medicului colonel Baroch Solomon, cea din 1927, este semnată de fostul colonel, acum generalul Ştefănescu, comandantul „Brigadei" 3 artilerie şi cuprinde elogii la adresa fostului şi actualului său subordonat şi, se pare, prieten. (Destinul a hotărât ca traectoriile celor două vieţi, a militarului de carieră şi a medicului evreu, ofiţer în rezervă, să se împletească timp de aproape 13 ani şi să intre împreună în istorie).

Ultima „Foaie calificativă", care însoţeşte trecerea prin viaţă a medicului colonel Baroch Solomon, este întocmită în anul 1935 şi nu aduce elemente noi în biografia acestuia. Avea 55 de ani, nu mai fusese concentrat de 13 ani şi conform regulamentelor militare nu se punea problema unei eventuale avansări.

Era pace în Europa şi se părea că la orizont nu se întrevedeau ameninţări iminente pentru liniştea ţării. Peste 4 ani, la 1 septembrie 1939...

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni. Colonei, B.93,* *f. 1;*
2. *Idem ,* *f. 6;*
3. *Ibidem ,* *f. 7;*
4. *Ibidem ,* *f. 8;*
5. *Ibidem ,* *f. 9;*
6. *Ibidem ,* *f.10;*
7. *Ibidem.* *f.11.*

MEDICUL COLONEL BECESCU I. NICOLAE

Viaţa şi cu deosebire cariera medicală şi cea militară ale medicului colonel Becescu Nicolae sunt atipice, cu urcuşuri şi coborâşuri surprinzătoare, cu perioade episodice de „delăsare şi de neglijenţe în activitate", cum le consemnează superiori neiertători, pe un fond de acţiuni fertile şi efervescente ale acestuia, recunoscute şi apreciate deopotrivă de şefii şi de subalternii lui.

A văzut lumina zilei la 18 aprilie 1883 în Piteşti, judeţul Argeş, în familia lui Ion Becescu şi a Mariei şi a făcut cursurile şcolii primare şi liceale (7 clase) în oraşul natal. [1]

Ar fi vrut să facă medicina şi, în lipsa unor mijloace financiare necesare anilor de studii la Facultatea de Medicină, a ales, după modelul unor tineri ceva mai vârstnici din Piteşti şi din alte localităţi ale Argeşului, (Pristăvescu Gheorghe, Diamandescu Gheorghe, Marinescu Nicolae, Oţelescu Ioan) o cale mai puţin împovărătoare pentru familie: s-a înscris la Institutul Medico-Militar din Bucureşti, care-i oferea posibilitatea de a face studii medicale pe cheltuiala armatei.

La 16 octombrie 1904, tânărul de 21 de ani Becescu Nicolae este înscris ca militar intern şi student în anul I la respectivul institut, iar la 10 mai 1906, la împlinirea a 40 de ani de domnie a M.S.Regelui i se decernă Medalia jubiliară „Carol I" (I.D. nr.5384).

La 27 iunie 1908 îşi susţine teza de doctor în medicină şi chirurgie, obţinând nota „prea bine". În diploma de doctor eliberată cu acest prilej se menţionau-conform legislaţiei militare în vigoare-următoarele: „Acest ofiţer sanitar are obligaţiunea de a servi 6 ani

Armata pentru că şi-a făcut studiile pe cheltuiala Ministerului de Război." [2]

Înaintat în gradul de medic sublocotenent la 1 iulie 1908, este înmatriculat, cu aceeaşi dată, la Şcoala Superioară de Război ca medic sublocotenent şi „până la noua organizare este detaşat cu serviciul în garnizoana Ostrov". [3]

Medicul-şef al Institutului Medico-Militar, locotenent-colonelul doctor Hristodorescu, alcătuieşte, în august 1908, fiecărui absolvent (conform regulamentului Institutului) caracterizarea finală, constând în răspunsuri date la fiecare din cele 27 de întrebări (aceleaşi pentru toţi absolvenţii). Operaţie extrem de dificilă pentru medicul- şef căruia i se cerea să-şi cunoască profund subiecţii, astfel încât din notările sale să se închege portretul, în mişcare, al fiecărui tânăr medic în formare; răspunderea sa era cu atât mai mare ştiind că „aprecierile" pe care le semna constituiau una dintre primele piese din dosarul personal al viitorilor medici militari, timpul confirmând sau infirmând previziunile autorului.

Pentru edificare, transcriu din fişa absolventului Becescu I. Nicolae câteva dintre întrebări (tipizate) împreună cu notările făcute de medicul-şef:

1. Caracterul ofiţerului: **neformat.**
2. Felul vieţei în corp: **la Institut a fost de câteva ori reprimat pentru abateri de la regulamente şi de la ordine.**
3. Inteligenţa şi capacitatea sa: **inteligent şi capabil.**
4. Constituţia: **robust.**
5. Aspect fizic: **forte.**
6. **La Institut a luat lecţiuni de călărie.** [4]

La Ostrov îl are comandant pe colonelul Ionescu Gheorghe, care, în „Note personale" pe 1908 (în 1909, „Notele personale" sunt înlocuite cu „Memoriul calificativ", iar din 1913, şi acestora le iau locul binecunoscutele „Foi calificative", documente întocmite anual şi ataşate dosarului personal al ofiţerului) se arată satisfăcut de debutul medico-militar al sublocotenentului Becescu Nicolae:

„Medicul sublocotenent Becescu Nicolae se prezintă bine şi serveşte asemenea... Deşi nou în grad şi carieră, totuşi îngrijirile ce dă bolnavilor îl arată ca un foarte bun medic militar.” [5]

De la 1 aprilie 1909 până la începutul lunii iunie a aceluiaşi an sublocotenentul medic Becescu îşi desfăşoară activitatea la Regimentul „Matei Basarab” nr. 35, după care este mutat la Compania 5 Sanitară. Observaţiile înserate în „Note personale” pe 1909 şi. mai ales, în „Memoriul calificativ” pe 1909, autori comandantul Regimentului „Matei Basarab“ şi medicul căpitan Gheorghe Oprescu, comandantul Companiei 5 sanitare, trec dincolo de generalităţi –fără să renunţe la ele- surprinzând particularităţi şi chiar hobiuri care fac din obiectul studiului o persoană vie, inconfundabilă. Pentru edificare, spicuim câteva propoziţii: [6]

„Trăieşte numai din soldă”; „Îi place vânătoarea” (Pasiune care, dacă nu devine patimă, în mod normal nu se contrapune profesiunii de medic chirurg, n.a.).

Facem un salt exact peste 10 ani şi citim în „Foaia calificativă” a medicului locotenent-colonel Becescu Nicolae, semnată de directorul Spitalului Diviziei a IV a:

. **...”vânător pasionat-pentru satisfacerea acestei pasiuni neglijează serviciul”** [7] (Ceea ce înseamnă că pasiunea a devenit sau e pe cale de a ajunge patimă, n.a.)

Revenim la „Notele personale” din anul 1909:

„Încalecă binişor şi trage bine cu arma.” La capitolul” Educaţiunea militară” citim: **„Manierat. Are simţul datoriei. Este prevăzător şi cu multă bunăvoinţă. Stăruinţa însă nu-i secundează în acelaşi grad voinţa, lucru care îl păgubeşte chiar pe sine ca medic.**” [8]

La 10 mai 1910 este ridicat în gradul de medic locotenent în cadrul Diviziei a VI a, după care la 1 aprilie 1911 este mutat la Regimentul 1 artilerie Cetate (Galaţi).

Anul 1913 este nefast pentru medicul locotenent Becescu: la 1 aprilie (zi cu ghinion pentru el) este mutat la Regimentul 5 artilerie, unde se prezintă abia la 26 aprilie, adică după 25 de zile. Abatere disciplinară de neiertat. **Se alege cu o mustrare dată de comandantul noii unităţi,**

colonelul Mihăescu, pentru că „s-a prezentat cu întârziere la serviciu după mutarea sa, fără să se prezinte comandantului de regiment” [9]

Parcă în compensaţie, la 10 mai 1913 este avansat medic căpitan (propunerea fusese făcută cu ceva timp înainte de comandantul Regimentului 1 artilerie Cetate). [10]

Se pare că încă de la prezentarea medicului locotenent în faţa noului său superior, colonelul Mihăescu, între cei doi s-a născut o antipatie reciprocă. Firi ireconciliabile? Incapacitatea medicului de a se adapta raporturilor militare şef– subordonat? Supoziţiile noastre după 93 de ani de la consumarea faptelor sunt superflue....

La 23 iunie 1913, medicul căpitan Becescu trece Dunărea alături de ostaşii Regimentului 5 artilerie, comandat de colonelul Mihăescu, luând parte, astfel, la nefericita campanie militară din Bulgaria. După nici două luni, campania se încheia, întrucât Bulgaria ceruse pace pentru a evita intrarea armatei române în Sofia. Iuţeala cu care s-a obţinut victoria a ascuns, pentru o vreme, marile carenţe ale armatei române, care nu a avut nici botezul şi cu atât mai puţin proba focului (pierderile de vieţi omeneşti din rândurile armatei s-au datorat epidemiei de holeră, nu glonţului).

Greutăţile campaniei, care au creat multe necazuri trupei şi ofiţerilor, deopotrivă, nu au atenuat divergenţele dintre medicul regimentului şi comandantul său.

„Foaia calificativă” care-l priveşte pe medicul căpitan Becescu, întocmită şi semnată de colonelul Mihăescu, cuprinde o suită de învinuiri, unele mai grave decât altele, din lectura cărora un cititor grăbit şi superficial ar desprinde concluzia că „locul” medicului Becescu Nicolae nu este în armată. Reţinem câteva secvenţe:

„În acţiunea de mobilizare **a fost superficial în selectarea oamenilor pentru campania militară (din 1913, n.a.) şi la iniţierea şi pregătirea confraţilor medici rezervişti.”; „Medicul căpitan a dovedit neglijenţă în controlul alimentelor pentru masa soldaţilor, a localurilor etc. ; „ În timpul armistiţiului şi contaminării trupelor (era) nepăsător pentru tratamentul şi alimentarea oamenilor**

izolați"; „Consideră că cei care îi fac observații și îi atrag atenția pentru diferite abateri au motive personale" etc. [11]

La 19 octombrie 1913 medicul căpitan Becescu Nicolae este pedepsit cu 4 zile de închisoare de către comandantul Regimentului 5 artilerie pentru că „a lipsit duminica de la serviciu și s-a înlocuit fără să raporteze" [12]

Firesc asemenea notări nu puteau rămâne fără urmări: **la 1 noiembrie 1913 este mutat disciplinar la Regimentul „Războieni" nr. 15**!

„După ploaie și furtună, / Vine iarăși vreme bună." La încheierea campaniei militare din Bulgaria, „superficialul", „neglijentul", „nepăsătorul" medic căpitan primește medalia „Avântul Țărei" (I.D. nr 6247/1913).

„Foile calificative" pe anii 1914 și 1915, semnate de comandantul Regimentului nr. 15 „Războieni", alcătuiesc portretul unui medic căpitan devotat profesiei, permanent în slujba ostașului aflat în suferință, energic și în deplină concordanță cu cerințele regulamentelor militare. **În replică la afirmațiile din nota anterioară (din 1913), după nici un an, personjul negativ de atunci, medicul căpitan Becescu Nicolae, este acum înconjurat de o aură luminoasă. În concluzie, comandantul regimentului notează: „Merită a înainta medic maior."**

La 15 august 1916, chiar în prima zi de război, Regimentul 15 „Războieni" intră în luptă pentru eliberarea Ardealului. Tânărul medic căpitan Becescu (avea 33 de ani și de doi ani se afla „pe picior de război") trăiește, alături de camarazii săi, entuziasmul escaladării Carpaților și al întâlnirii cu frații de dincolo, apoi durerea nedisimulată a retragerii însoțite de mari pierderi umane și materiale și de abandonarea Munteniei în mâinile dușmanului. Rezumând contribuția medicului căpitan (de la 1 aprilie 1917 medic maior) Becescu Nicolae în prima parte a campaniei (15 august 1916-31 octombrie 1917), comandantul Regimentului 15 „Războieni", colonel (indescifrabil) nota:

„A luat parte cu regimentul ca medic-șef de la începutul campaniei mai la toate luptele ce le-a dat regimentul, îngrijind în mod părintesc de răniții în luptă și diferiții bolnavi.

Grație prevederilor sale și măsurilor preventive luate, acest regiment a fost scutit de a fi bântuit de boalele contagioase, decât puține cazuri izolate contractate și acestea de noii veniți din interior." [13]

La 30 iulie 1917 a fost rănit în bătălia de la Mărășești, episodul cel mai glorios al Războiului de întregire care se așază alături de cele mai mari izbânzi din istoria militară a românilor. Corect și consecvent în aprecieri, comandantul regimentului îl propune pentru avansare la gradul de medic locotenent-colonel în rezervă.

După 3 luni petrecute în spital și în refacere, la 1 noiembrie 1917, încă nevindecat, se întoarce în unitate. La 5 noiembrie a fost evacuat, fiind bolnav, după care a obținut un concediu de 40 de zile.

Regele Ferdinand trece în revistă trupele române pe frontul de la Mărășești, 23 iulie/5 august 1917.

La revenirea în activitate se pare că se schimbase ceva în comportamentul medicului maior Becescu. Boala și convalescența,

stresul şi oboseala acumulate în lupta cu moartea în spitale de campanie amenajate în gări şi în şcoli, unele în imediata vecinătate a frontului, lipsa oricăror veşti de acasă, precum şi neputinţa comunicării cu cei dragi rămaşi sub ocupaţia duşmanului, acestea şi multe altele au determinat apariţia unor sincope în activitatea medicului, observate şi notate cu promptitudine de comandantul regimentului (acelaşi colonel care îi elogiase activitatea:

„În acest din urmă timp (colonelul are în vedere ultima parte din perioada 1 noiembrie 1917-1 aprilie 1918) **am constatat o delăsare din partea medicului maior Becescu Nicolae";**

„Nu a făcut şcoala cu brancardierii, nu a completat materialul sanitar de război (la sfârşitul campaniei, n.a.) şi nu a ţinut evidenţa acestuia."

În încheiere, comandantul regimentului conchidea: „Bun în grad." (Cu mai puţin de un an în urmă îl propusese la avansare, n.a.).

Pe aceeaşi pagină, în replică, medicul şef al Diviziei a VII a îşi expune propria variantă asupra aceluiaşi subiect:

„Medicul maior Becescu Nicolae este un bun medic, cu spirit practic şi cu iniţiativă. A condus mulţumitor serviciul sanitar al regimentului în campanie. Exceptând cazul necompletării materialelor sanitare la sfârşitul campaniei, conform ordinelor primite, s-a achitat tot timpul cu conştiinciozitate de îndatoririle ce i s-au dat. **Nu mă unesc cu părerea domnului comandant al regimentului îl care caracterizează ca bun în grad, căci fiind un bun medic merită a înainta."**

Evocând momentele dramatice din iunie-iulie 1917, generalul Rujinski, comandantul Diviziei a VII a scria:

„L-am avut sub ochii mei (pe medicul maior Becescu, n.a.) şi cu mulţumire îmi amintesc serviciile sale, în lupte, la posturile de ajutor chiar în apropierea frontului." [14]

La 30 aprilie 1918 este numit medic-şef al Regimentului „Bacău" 27, unde va lucra până la 15 iulue 1918, dovendindu-se bun profesionist, dotat cu o capacitate remarcabilă de a ţine sub control direct numeroasele probleme de ordin sanitar ce se iveau în cadrul trupei şi al corpului

ofiţeresc. Deşi regimentul era cantonat în trei cazărmi situate în părţi diferite ale oraşului, medicul-şef Becescu N. reuşea să le viziteze zilnic pe fiecare. A îndeplinit, în acelaşi timp, şi funcţia de medic al Garnizoanei Bacău, cu numeroasele formaţiuni ale armatei şi ale Etapelor, care trebuiau văzute cu regularitate. Comandantul Regimentului 17 infanterie „Bacău" (maiorul Ganea), precum şi generalii Gherescu şi Niculcea, de la eşaloanele superioare, apreciază devotamentul medicului maior Becescu, măsurile preventive luate de către acesta, marea lui diponibilitate în îngrijirea bolnavilor, precum şi relaţiile de cooperare statornicite între medic şi personalul sanitar.

La 21 martie 1919 a fost proclamată Republica Sovietică Ungară condusă de comunistul Bela Kun, originar din Transilvania. Se crea pentru România primejdia de a fi atacată din est de Armata roşie sovietică şi din vest de armata ungară. Christian Rakovski, un bulgar pus de Lenin în fruntea Consiliului Comisarilor Poporului la Kiev, era convins că de îndată ce joncţiunea celor două armate roşii avea să se facă pe teritoriul acestei ţări, România avea să devină o republică sovietică. „În ziua de 16 aprilie 1919, după ce respinseseră un atac ungar, dat în cursul nopţii, trupele române străbat defileurile Munţilor Apuseni..., după care continuă ofensiva până la Tisa, pentru a aşeza un obstacol natural în măsură să asigure securitatea teritoriului controlat de trupele române (1 mai)". [15]

Comandamentul român al armatei din Transilvania, în fruntea căruia s-au aflat (succesiv) generalii Gh. Mărdărescu şi Tr. Moşoiu au luat masuri pentru instaurarea ordinii în spaţiul controlat, în scopul asigurării vieţii şi a bunurilor locuitorilor împotriva bandelor de jefuitori. Cu sprijinul medicilor militari, al geniştilor şi al altor cadre militare se organizează diverse servicii, precum cel sanitar, veterinar, de intendenţă, de geniu etc., necesare într-o zonă răvăşită de război.

Calmul şi stabilitatea relative de pe frontul de vest sunt tulburate de ştirile tot mai îngrijorătoare: pe de o parte, Consiliul Suprem Interaliat, divizat şi indecis, cerea guvernului Brătianu şi Înaltului Comandament să-şi retragă trupele de la Tisa pe linia de demarcaţie din Crişana şi/sau să nu mai înainteze; pe de altă parte, guvernul ungar trece la reorganizarea rapidă a armatei roşii, pregătind-o pentru ofensivă, iar Moscova şi Kievul pregăteau astfel intervenţia

militară, coordonată cu autoritățile de la Budapesta, destinată să includă România în sistemul republicilor sovietice.

În noaptea de 19 spre 20 iulie armata roșie ungară declanșează o puternică ofensivă, reușind să treacă Tisa și să-și creeze un cap de pod. La 24 iulie ofensiva ungară este stopată și începe contraofensiva armatei române. Zarurile erau aruncate. Trupele române trec Tisa, înaintează spre capitala Ungariei și, după lupte înverșunate de stradă, la 4 august, ora 16, Budapesta este ocupată de Brigada 4 roșiori comandată de generalul Gheorghe Rusescu.

Prezența armatei române timp de 4 luni în capitala Ungariei (guvernator fiind numit generalul Ștefan Holban) a asigurat bunul mers al administrației teritoriului ocupat și a permis întreprinderea unor acțiuni umanitare necesare alimentării populației, asigurării măsurilor sanitare, curmării jafului și haosului și instaurării ordinii.

Deși a fost vorba de o ocupație militară, trebuie precizat că autoritțile militare române au avut o atitudine corectă, constructivă, împotriva oricărui act de răzbunare, ocupație care corespundea viziunii uneia dintre personalitățile politice ardelene, Alexandru Vaida-Voievod: „Ungurii sunt inamicii noștri de ieri, sunt învinșii de astăzi și vrem ca ei să fie prietenii noștri de mâine."[16]

În scrisoarea adresată guvernatorului Budapestei, generalul Holban, primarul capitalei ungare, dr. Body Tivadar, spunea: „...exprim mulțumirea deosebită că arătați atâta bunătate către copiii cei săraci din oraș, fiindcă și vremea este grea, populația săracă a capitalei suferă foarte mult, în timp ce conducătorii, cu toată străduința lor, nu sunt în stare a ajuta cu ceva la îndreptarea unei atare situații."

Retragerea armatei române, începută în 7 noiembrie 1919 și încheiată în februarie 1920, s-a făcut treptat, organizat, în prima etapă, pregătitoare, deplasându-se la est de Tisa, materialele și bolnavii din infirmerii și din spitale.

Medicul maior Becescu Nicolae participă alături de ostașii Regimentului „Războieni" 15 la această campanie încă din 16 aprilie, ziua declanșării ofensivei.

Evocând aceste momente eroice, colonelul Iordăchescu, comandantul regimentului nota: „A luat parte (medicul maior Becescu) la toate luptele ofensive ale regimentului de la 16 aprilie la 1 mai 1919: Zalău, Recea, Șimlău, Șușprok, Ladony, Tesza, Solles, Tisza, Fured.

Pe timpul ofensivei de la Tisza (20 iulie), Buda-Pesta (4 august, n.a.) și pe timpul cât am stat în Buda-Pesta medicul maior Becescu a fost în fruntea și la înălțimea cerințelor serviciului său medical. A fost singurul medic fără nici un ajutor." După eliberarea Zalăului, doctorul Becescu a îndeplinit și funcția de medic al spitalului comunal din acest oraș, ocupându-se, cu multă înțelegere, fără plată, de îmbunătățirea stării generale de sănătate a populației. În timpul staționării, cu regimentul în Budapesta, medicul maior Becescu și-a probat comportamentul umanitar, îngrijind cu același devotament sodații români răniți, și pe cei din armata ungară și a acordat servicii medicale populației din capitala maghiară. În finalul „Foii calificative" comandantul regimentului propune înaintarea medicului maior la excepțional la gradul de medic locotenent-colonel, propunere susținută de generalul C. Dumitrescu, comandantul Brigăzii 13 infanterie și de comandantul Corpului 4 armată, generalul Lupescu. [17]

La 1 aprilie 1919 este înaintat la gradul de medic locotenent-colonel, la excepțional. [18]

Anii 1918 și 1919 îi aduc medicului Becescu bucuria și emoția recunoașterii oficiale a meritelor sale, a privațiunilor pe care le-a suportat cu stoicism, nu în ultimul rând a irosirii anilor tinereții în campanii militare. În 1918 primește „Meritul Sanitar" clasa a II a (I.D. nr.6246/1918) și i se decernă „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918" cu baretele Ardeal, Carpați, București, Oituz, Târgu-Ocna (I.D. nr.744/1918), iar în anul următor i se conferă „Coroana României în gradul de ofițer cu panglici de Virtute militară" (I.D.4870/1919).

După război, medicul locotenent-colonel Becescu își îndeplinește cu asupra de măsură îndatoririle de chirurg la Spitalul Diviziei 7 (1920), de șef al Spitalului militar din Alba Iulia (1922-1923) și al Spitalului militar din Constanța, foile sale calificative uzând din plin de sintagme elogioase, sub semnătura unor înalte personalități militare (generalul Glodeanu, comandantul Diviziei 21 și generalul de divizie Papp, comandantul Corpului 6 Armată): **„chirurg eminent", „medic specialist recunoscut", „profesionalist excelent", „un prea bun medic militar"etc.** [19]

La 24 februarie 1921 găseşte răgazul necesar să-şi întemeieze o familie (avea 38 de ani): se căsătoreşte cu Eleonora Gavrilescu şi în curând vin şi copiii: Nicolae, născut la 24 aprilie 1923 şi Mihai, în 17 august 1924.

Indubitabil, renumitul chirurg este un coleric, are, uneori, izbucniri de mânie şi ieşirile sale nervoase îi fac deservicii: în 1921, în calitate de şef al Spitalului militar Alba-Iulia, comandantul Diviziei 21, generalul Glodeanu, acelaşi general care aprecia cu superlative prestaţia medicului Becescu, notează în „foaia calificativă" a acestuia: „violent", iar generalul de divizie Papp, comandantul C.6A., notează: „Este dat în judecata Consiliului de Război pentru lovirea inferiorilor"; **la Spitalul militar din Constanţa, într-un moment de furie loveşte doi subordonaţi şi va fi judecat de Consiliul de război al Corpului 6 Armată şi pedepsit cu două luni de închisoare pentru lovirea inferiorului.**

Consiliul de revizie al armatei anulează –fără explicaţii-pedeapsa şi „cazul" se închide. S-a avut, probabil, în vedere şi faptul că la 1 iunie 1926 este mutat la Spitalul militar din oraşul natal, Piteşti, unde va sluji până spre sfârşitul anului1939 (cu 2 ani înainte de a fi trecut în poziţia de retragere). [20]

La Piteşti a îndeplinit, în acelaşi timp, funcţia de şef al Serviciului Sanitar al Diviziei a III a şi pe cea de şef al Serviciului Chirurgical al Spitalului Militar din oraş.

„Prin mutarea sa, spitalul din Piteşti a făcut o prea bună achiziţie, medicul fiind specialist în chirurgie", citim în „Foaia sa calificativă" din 31 octombrie 1926, semnată de medicul şef al Diviziei a III a.

Aici are prilejul să-şi probeze şi să-şi valorifice calităţile de organizator şi de excelent gospodar (organizează serviciul chirurgical şi-l dotează cu aparatura medicală necesară), precum şi pe aceea de mentor: **a format trei medici secundari chirurgi în spital, luându-i, pe rând, la operaţii.** (Aceste noi calităţi se adaugă celor de chirurg eminent şi de profesionist excelent, cunoscute şi recunoscute în lumea medicală militară şi civilă.) În finalul „foii" medicul-şef al Diviziei a III a propune

înaintarea, la excepţional, la gradul de medic colonel în rezervă a doctorului Becescu Nicolae. [21]

Peste doi ani, la 25 martie 1928 este înaintat la gradul de medic colonel.

Începând din 1933, timp de trei ani consecutivi, şefii ierarhici ai medicului colonel Becescu Nicolae (comandantul Diviziei a III a, comandantul Corpului I de Armată şi şeful Serviciului său Sanitar) propun ca acesta să urmeze cursurile de comandament, primul pas, obligatoriu, pentru a fi înaintat la gradul de medic general. [22]

Contrar aşteptărilor unanime, „orgoliosul" medic nu se prezintă la cursul care-i deschidea larg ascensiunea la gradul de general, motivându-şi refuzul prin boala soţiei. Generalul de divizie Lăzărescu, comandantul Corpului I Armată, îşi exprimă dezamăgirea faţă de o asemenea opţiune şi îndoiala în privinţa veridicităţii motivaţiei medicului: „boala soţiei, spune generalul, nu reprezintă o forţă majoră care să-l reţină de la cursuri" [23]

Mai plauzibilă pare să fie aserţiunea medicului general (indescifrabil), şeful Serviciului Sanitar al Corpului, care scria în ultima „Foaie calificativă" din dosarul medicului colonel: „...e regretabil că a renunţat să meargă mai departe, determinat fiind –cred- de o colozitate plantară ce datează de multă vreme"

După ce „a trecut" pentru scurt timp pe la C.R.Olt şi a servit mai puţin de un an la Compania 5 Sanitară Mizil, la 27 ianuarie 1941 este trecut în poziţia de retragere. Avea 58 de ani, din care 37 petrecuţi în slujba armatei şi a medicinei. [24]

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Colonei, B.122,* *f. 1;*
2. *Idem,* *f. 6;*
3. *Ibidem,* *f. 3;*
4. *Ibidem,* *f. 12,13;*
5. *Ibidem,* *f. 14;*
6. *Ibidem,* *f. 16;*
7. *Ibidem,* *f. 30;*

8. *Ibidem,* *f. 17;*
9. *Ibidem,* *f. 23;*
10. *Ibidem,* *f. 18;*
11. *Ibidem,* *f. 23;*
12. *Ibidem,* *f. 24;*
13. *Ibidem,* *f. 27;*
14. *Ibidem,* *f. 30;*
15. *Constantiniu, Fl., „O istorie sinceră a poporului român", univers enciclopedic, Buc. 2002,* *p. 284;*
16. *Constantiniu, Fl., op. cit.* *p.288*
17. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 33;*
18. *Ibidem ,* *f. 2;*
19. *Ibidem,* *f. 35*
20. *Ibidem,* *f. 40;*
21. *Ibidem,* *f. 43;*
22. *Ibidem* *f. 54;*
23. *Ibidem,* *f. 57*
24. *Ibidem,* *f. 3*

MEDICUL CĂPITAN ÎN REZERVĂ BRĂTĂNESCU Gh. GHEORGHE

Născut la 3 martie 1890 în Piteşti, fiul lui Gheorghe Brătănescu şi al Anetei, medicul căpitan Brătănescu Gheorghe n-a participat la campania din 1913 din motive obiective: era student la Facultatea de Medicină din Bucureşti şi fusese amânat, la 1 octombrie 1911, când se prezentase la încorporare, până la 1 octombrie 1914. [1]

A fost însă mobilizat şi a participat la Războiul de întregire a neamului (1916-1918) şi şi-a înscris pe răbojul vieţii şi participarea la al doilea război mondial.

După terminarea studiilor la Facultatea de Medicină din Bucureşti (1 noiembrie 1914), fără a-şi susţine teza de doctorat (similară, astăzi, examenului de licenţă, n.a) este încorporat, cu gradul de medic sublocotenent în rezervă la Regimentul 45 infanterie, comandat de colonelul Emil Arbore. [2] Tânărul sublocotenent în vârstă de 24 de ani cunoştea bine limbile franceză şi germană şi dovedise în timpul studiilor apetenţă deosebită pentru pregătire în profesia de medic.

Experienţa amară a campaniei din 1913 sub raportul lipsei de pregătire a armatei, cu deosebire a corpului sanitar, probase nevoia acută de medici militari (mulţi dintre aceştia recrutaţi dintre rezervişti) care să facă faţă unei campanii de mai mare anvergură –în care România nu intrase încă, dar, după cum se va vedea, va intra în curând. În „Foaia calificativă" pe anul 1915 (1 noiembrie 1914- 31 octombrie 1915) colonelul Em. Arbore îşi exprimă fără rezerve convingerea că noul său subordonat, tânărul medic sublocotenent Brătănescu, este un cadru

sanitar pe care se poate conta într-o eventuală campanie militară. Prezint câteva extrase:

„...este înalt, sănătos, robust, poate face campania în bune condițiuni...."

„Am fost foarte mulțumit de serviciile aduse regimentului și în desele concentrări ce a făcut anul acesta nu a pregetat un moment a-și face datoria. **Contez foarte mult pe serviciile lui în campanie și am ferma convingere că va răspunde cu prisosință speranțelor ce pun în serviciile ce va aduce.**"

„Un foarte bun ofițer sanitar căruia îi prevăd o înaintare ușoară când va îndeplini condițiile de vechime." [3]

Intrarea României în primul război mondial alături de aliați îl „prinde" pe tânărul sublocotenent Brătănescu cu studiile de medicină nefinalizate: nu-și susținuse teza de doctorat. Situație care n-a constituit un impediment în utilizarea fără rezerve de către armată a competențelor sale medicale. Din păcate, ca și în multe alte cazuri, datele privitoare la participarea sa în campania din anul 1916 lipsesc.

La 7 iulie 1917 medicul sublocotenent Brătănescu a fost mobilizat ca medic al Divizionului aparținând Regimentului 6 „Călărași", în cadrul căruia a participat la cea mai mare parte a campaniei anilor 1917-1918. În „Foaia calificativă" cuprinzând perioada 1 iunie 1917-1 aprilie 1918, comandantul divizionului, locotenent-colonelul N. Popescu, apreciază calitățile fizice și morale ale sublocotenentului medic Brătănescu, precum și contribuția acestuia la menținerea capacității de luptă a subunității într-o Moldovă supraaglomerată, strânsă ca într-o menghină de forțele Puterilor Centrale forțând trecătorile Carpaților, la apus și de Rusia pe cale de bolșevizare, la răsărit, amenințată de trupele rusești, care părăseau în debandadă frontul și lovită din interior de cumplita epidemie de tifos.

În vara anului 1917 (11/24 iulie-19iulie/1 august), Armata a 2 a condusă de generalul Averescu, în cooperare cu Armata a 4 a rusă, a luat prin surprindere pe adversar în bătălia fulgerătoare de la Mărăști, reușind pentru întâia oară după 11 luni de la intrarea României în război să pună pe inamic pe

fugă. Din păcate, ofensiva a trebuit să fie oprită din cauza ordinului guvernului lui Kerenski de a suspenda acțiunile ofensive ale armatei ruse pe toate fronturile.

Înaintare Armatei a 2 a a creat un intrând ale cărui baze au fost atacate violent de inamic, decis să rupă frontul, să ocupe Moldova și să scoată România din război. În asemenea situație critică pentru români a avut loc bătălia de la Mărășești, episodul cel mai glorios al Războiului de întregire.

Sub conducerea generalilor Constantin Cristescu, apoi Eremia Grigorescu, armata română a reușit să înlocuiască rapid unitățile ruse intrate în panică sau fără voință de luptă, ca urmare a propagandei bolșevice, să oprească înaintarea inamicului și să năruie planurile ofensive ale acestuia. În luptele de la Mărăști a participat și Divizia a XIV a de artilerie rusă, în care erau încorporați mulți români basarabeni. Comandantul acestei divizii, generalul Grigoriev, a căzut în încleștarea de la Mărăști și, conform dorinei exprimate cu limbă de moarte, a fost înmormântat alături de cei ce și-au dat atunci viața, iar după război, rămășițele lui pământești au fost puse în Mausoleul de la Mărășești, alături de cele ale generalului Eremia Grigorescu. (Vasile Harea, Basarabia pe drumul unirii. Amintiri și comentarii, Ed. Eminescu, 1995, Iași, p. 154)

„Fizic plăcut, sănătos, inteligent, foarte conștiincios, cât se poate de disciplinat, cu o educație aleasă, a îndeplinit funcțiunea de medic al Divizionului de care s-a achitat în mod elogios, depunând multă muncă și conștiinciozitate în îngrijirea bolnavilor, scria comandantul unității, locotenent-colonel N. Popescu. „Deși divizionul a fost nevoit a sta de multe ori în localități contaminate, grație măsurilor (pe) care a știut să le ia, atât trupa cât și ofițerii n-au suferit de nici o boală contagioasă.

L-am propus în două rânduri la distincțiune și la înaintare, până astăzi fără nici un rezultat." [4]

Ca și în cazul altor medici rezerviști, notările periodice din dosarul personal al sublocotenentului Brătănescu nu au continuitate, sunt lacunare sau chiar lipsesc, deși prestația lui militară-medicală (ca și a altor colegi rezerviști) nu este cu nimic mai prejos decât a medicilior militari activi.

Următoarele trei foi calificative cuprinzând perioada războiului scot în evidență profesionalismul și devotamentul medicului locotenent Brătănescu Gh. (avansat la 1 iulie 1917) în combaterea bolilor contagioase și în menținerea stării de sănătate a militarilor, fără a face precizări asupra locului în care s-a acționat.

Din „Foaia calificativă" semnată de generalul I. Florescu, comandantul Brigăzii 3 „Călărași", circumscrisă celor 7 luni dintre 10 aprilie 1918 și 31 octombrie 1918, am selectat câteva fraze:

„Deși nu a prezentat teza (de doctor, din cauza războiului, n.a.), medicul locotenent Brătănescu a obținut dreptul de liberă practică." (După război, la începutul anului 1919, a susținut respectiva teză, n.a.)

„A luat totdeauna prea bune măsuri de profilaxie, mulțumită cărora a **țărmurit** maladiile contagioase ce s-au ivit în regiment."

Am subliniat cuvântul „a țărmurit" pentru ineditul lui și pentru parfumul arhaic pe care-l conferă contextului; a țărmuri, țărmuresc, vb. IV, tranz. – a mărgini, a limita, a pune hotar; p. ext. –a îngrădi, a stăvili, conf. D.Ex. Până în 1989, în comunism, am întâlnit prea de multe ori adjectivul participial „nețărmurit/nețărmurită" în sintagma „nețărmurita grijă a partidului, a conducătorului etc. pentru copii..." Mărturisesc cinstit: n-am întâlnit verbul „a țărmuri" fără prefixul „ne".

Am întâlnit, de asemenea, în aceeași frază aparținând generalului Florescu (și în multe texte din documentele militare ale anilor 1916-1918) elementul de compunere arhaic „prea"- însemnând „foarte", „peste măsură", care servește la formarea superlativului absolut „prea bune măsuri", (de văzut „o prea frumoasă fată", de Mihai Eminescu)

„Pe lângă că are o bună bază științifică, notează generalul Florescu, diagnostighează totdeauna just, dar mai are și calitatea de a îngriji bolnavii cu interes.

Mă unesc cu părerea comandantului de regiment, ca atunci când va avea vechimea, să fie propus la înaintare cu mențiunea: Merită a înainta la excepțional. [5]

La sfârșitul războiului, medicului locotenent Brătănescu Gheorghe i s-a decernat, ca și altor combatanți, „Crucea Comemorativă a războiului 1916-1918 cu barete, Dobrogea, Carpați, Mărășești".

Următoarea foaie calificativă (1 aprilie 1919-31 martie 1920) reia aprecierile elogioase din cele anterioare și adaugă susținerea noului comandant al Brigăzii 3 „Călărași", generalul de brigadă Cihoschi, care „se unește" cu propunerea comandantului de regiment (de care aparținea medicul Brătănescu), notând: „Merită a înainta la gradul de medic căpitan de rezervă" [6]

N-a fost avansat, cum propuneau șefii săi ierarhici și cum merita. Conducerea armatei socotea că România Mare a intrat într-o lungă epocă pașnică și, în consecință, nu se mai întrevedea rolul rezerviștilor.

În a doua zi a anulu 1920 s-a căsătorit cu Elena (născută Izert), și-a stabilit domiciliul în București, pe bulevardul Ferdinant nr.5 și a practicat medicina în civilie. Nemaifiind concentrat, nu i s-au mai întocmit foi calificative și, conform regulamentelor militare, n-a mai fost avansat în grad.

După ce la 23 iulie 1932 fusese mutat în evidențele Corpului sanitar, la 15 martie 1940 intră în evidența C.R.Brașov, iar la 23 mai 1940 este „însumat" la M.A.N. ca medic în cadrul Comandamentului Forțelor Aeriene.

La 1 septembrie 1939 începe cea de a doua conflagrație mondială. România nu putea rămâne mult timp în afara evenimentelor. Reîncep concentrările. Armata își adună rezerviștii pentru instruire.

În acest context generat de iminenta intrare a țării în război, la 1 noiembrie 1939 medicul locotenent Brătănescu Gheorghe primește ordin de concentrare și se prezintă la Flotila 2 Vânătoare comandată de locotenent- colonelul aviator Tănăsescu. Avea 50 de ani, neîmpliniți, slujise numai în armata de uscat, acum era chemat la Flotila de Vânătoare!

„Foaia calificativă" pe anul 1940 (1 noiembrie 1940-31 octombrie 1940), întocmită de comandantul Flotilei, este un document cu dublă semnificație: pe de o parte, prin el comandantul unității inventariază calitățile subordonatului său, medicul locotenent Brătănescu Gh., pe de

altă parte „foaia"va servi organelor militare superioare în decizia de a lua în calcul utilizarea medicului rezervist în vârstă de 50 de ani în noua campanie militară ce se configura.

Extragem câteva fraze din text:

„Este dotat cu rezistența necesară unei noi campanii. Punctual la serviciu, camarad desăvârşit, acordă asistență medicală cu un deosebit simț al conştiinciozității, dublat de aleasa şi temeinica pregătire profesională"

„Energic, foarte demn, ținută şi simț estetic. Maniere alese."

„A fost de un real folos Flotilei în perioada concentrării, dublând pe medicul-şef al unității la asistența trupei şi a personalului şi în special la aplicarea mijloacelor de profilaxie contra tifosului exantematic, care apăruse în țară în mod sporadic." [7]

La 27 ianuarie 1941 este din nou concentrat, de astă-dată la Baza Regională Aeriană nr.1 şi la 28 martie acelaşi an se repară, parțial, una dintre nedreptățile care-l priveau pe doctorul Brătănescu: este avansat, în sfârşit, la gradul de medic căpitan în rezervă. **(Fusese menținut cu gradul de locotenent ...24 de ani!)** În „Foaia calificativă" pe 1941, comandantul aviator al Bazei Aeriene se arată plăcut impresionat de prestația medicului căpitan din subordine: „Pune toată râvna la serviciu dovedind multă dragoste pentru unitate. **Este cu adevărat un element excepțional sub toate raporturile şi-l caracterizez: Foarte bun, propunându-l la înaintare la gradul de maior medic fără a mai da examen pentru ofițeri superiori."** [8]

Nu avea însă vechimea necesară de la ultimul grad (28 martie 1941-căpitan), astfel încât este declarat „nepropozabil" (nu putea fi avansat în grad, n.a.)

La 27 iulie 1942 este mobilizat pentru lucru la circumscripția militară Feldioara-Braşov, unde îşi pune în valoare calitățile de medic şi de cetățean aflat în slujba semenilor. La 25 martie 1946, când împlinea 56 de ani şi 22 de zile, medicul căpitan Brătănescu Gheorghe a fost lăsat la vatră. Revenea în Bucureşti, în bulevardul Ferdinant, să-şi facă meseria de medic civil. [9]

Note

1. *Arh.M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Căpitani, B.125, f. 1;*
2. *Idem, f. 6;*
3. *Ibidem, f. 6:*
4. *Ibidem, f. 7;*
5. *Ibidem, f. 8;*
6. *Ibidem, f. 9;*
7. *Ibidem, f. 19;*
8. *Ibidem, f. 20;*
9. *Ibidem, f. 5.*

MEDICUL MAIOR BREZEANU I. NICOLAE

În 1933, aripile unuia dintre marii noştri chirurgi, format la şcoala aspră a primului război mondial, medicul maior Brezeanu Nicolae, s-au frânt prea devreme. Avea 41 de ani, vârsta deplinei maturităţi a unui chirurg, şi toţi cei care l-au cunoscut îl considerau un eminent specialist, prezicându-i un viitor strălucit. Steaua lui s-a stins, însă, prematur...

S-a născut la 27 august 1892, în Câmpulung, judeţul Muscel, în familia lui Ion Brezeanu şi a Mariei. După absolvirea şcolii primare şi a liceului, la 1 octombrie 1911 este admis, prin concurs, „elev intern medicinist" la Institutul Medico-Militar „Carol Davila" din Bucureşti, avându-l pe musceleanul Vlădescu Ovidiu coleg de an.

Director al Institutului era colonelul Mihail Călinescu (1909-1912), avansat, ulterior, general de brigadă şi numit inspector general al Serviciului Sanitar Militar din România.

Conform uzanţelor, medicul colonel Papadopol Dimitrie, noul director al Institutului (1914-1916), semnează prima „Foaie calificativă" din cariera militară şi medicală a tânărului Brezeanu Nicolae, din care reţinem:

„Este unul dintre bunii elevi ai institutului. Conştiincios la serviciu. A trecut regulat examenul de fine de an. **Va deveni un bun medic militar."** [1] (Îşi dăduse examenul de fine de an, nu şi examenul de doctorat (de licenţă, n.a.) pentru că Institutul îşi înceta activitatea, o dată cu intrarea României în război. Personalul (elevi şi profesori) va fi mobilizat pe front până în 1918, când Institutul îşi va relua cursurile.

Nu avem date certe cu privire la participarea sa în campania militară din Bulgaria. Deşi era elev (student, n.a.), se pare că a lucrat într-unul din spitalele de campanie, în cadrul Regimentului 32 „Mircea", de vreme ce i se decernă medalia „Avântul Ţărei", I.D. 6247/1913.

La acelaşi regiment are bucuria de a primi întâiul galon de ofiţer, cel de medic sublocotenent, la 1 iulie 1914; după nici trei săptămâni, la 19 iulie 1914 este concentrat la Regimentul 20 artilerie. Începuse primul război mondial şi România, aflată într-o neutralitate provizorie, se pregătea pentru a intra în foc.

Este mobilizat la 15 august 1916 şi ia parte, alături de soldaţii şi ofiţerii Regimentului 20 artilerie, la prima misiune de luptă, în prima zi şi în următoarele de război la trecerea plină de avânt a Carpaţilor, urmată de retragerea precipitată şi dureroasă. [2] E regretabil că lunilor grele din campania anului 1916 şi a celor din 1917, pline de jertfe şi de multă suferinţă, nu li se consacră decât câteva rânduri în dosarul medicului Brezeanu. Ştiind că acesta a fost mobilizat la 15 august 1916 şi a trecut „pe picior de pace" după aproape 5 ani, la 1 aprilie 1921!

Abia în 1928, într-o „Foaie calificativă", colonelul Cernicu, şeful Spitalului Militar Constanţa, aminteşte în treacăt: **„În timpul războiului, medicul (Brezeanu N.,n.a.) s-a distins în îngrijirea bolnavilor şi răniţilor pentru care a fos decorat."** [3]
La 1 noiembrie 1917 a fost înaintat la gradul de medic căpitan şi i s-a decernat ordinul „Coroana României cu spade în gradul de cavaler", I.D.1170/1917. [4]

În „Foaia calificativă" pe 1918 (1 noiembrie 1917-31 octombrie 1918), şeful Centrului V Chirurgical, colonelul Butoianu Mihail (ulterior, avansat la gradul de medic general de brigadă a îndeplinit funcţia de medic inspector general al Serviciului Sanitar Militar) remarca „aplicarea" deosebită a medicului locotenent Brezeanu Nicolae la chirurgie:

„Eminent medic locotenent activ, elev al Institutului medico-militar (nu-şi dăduse licenţa, dar era asimilat medicilor şi încadrat ca atare, n.a.). **Se aplică foarte bine la chirurgie şi de când este în serviciu l-am pus să opereze singur hernii, apendicite, pleurite,**

amputaţiuni sub supravegherea mea. Cum avem lipsă de chirurgi în armată, trebuie să fie dat în serviciul chirurgical din Spitalul militar „Regina Elisabeta” şi unde să rămână şi ca medic secundar, aducând foloase armatei şi ţării.

Îl propun a fi înaintat excepţional la gradul de medic căpitan şi a i se conferi „Steaua României” clasa a V a cu spade. [5]

Generalul Andreescu, medicul „cap” al Spitalului militar „Regina Elisabeta”, în calitate de şef ierarhic, îşi prezintă, pe aceeaşi pagină, punctul de vedere cu privire la înaintarea în grad a medicului locotenent Brezeanu Nicolae:

„Nefiind încă titrat nu mă unesc cu propunerea de înaintare la gradul de medic căpitan.”(*„Titrat, persoană care a obţinut un titlu în urma absolvirii unei instituţii de învăţământ superior”. Abia după război, la 16 decembrie 1918, i se acordă locotenentului medic Brezeanu un concediu de studii. Îşi dă, astfel, ultimele examene şi obţine titlul de doctor în medicină şi în chirurgie, n.a.).*

„Menţin propunerea de decorare.” Propunerea devine curând certitudine. I se decernă Ordinul „Steaua României cu spade în gradul de cavaler”, I.D. 1147/1920, iar peste un an, i se înmânează „Medalia Victoriei”, I.D. 3390/1921. [6]

După război continuă să lucreze la Constanţa, remarcându-se în lumea medicală militară şi civilă prin înaltă competenţă profesională, probitate şi devotament, calităţi remarcate de acelaşi colonel Butoianu, căruia i se alătură fără reţinere „capul” spitalului, medicul general Andreescu:

„Este unul din puţinii elevi (foşti elevi interni, n.a.) care au dragoste pentru ştiinţa căreia s-au dedicat şi care a lucrat cu inimă în serviciu şi a îngrijit cu devotament bolnavii. Are aptitudini pentru chirurgie.” [7]

La 27 mai 1921 se căsătoreşte cu Maria Brezeanu, născută Filoti, cu care avea un copil, pe Ion-Gheorghe, născut la 3 februarie 1921. [8]

După o scurtă detaşare la Centrul de Recrutare Romanaţi (8 februarie -31 martie 921), armata este trecută, la 1 aprilie 1921 pe „picior de pace” şi începând cu aceeaşi dată medicul locotenent Brezeanu

revine la Spitalul militar al Corpului V Armată din Constanţa, unde îşi pune în valoare înaltele însuşiri de medic chirurg.

Transcriu câteva rânduri din „notele” înscrise în „Foaia calificativă” pe anul 1921 de către colonelul Cernicu, medicul şef al spitalului:

„Am asistat la multe operaţiuni ce a executat (medicul Brezeanu, n.a.) şi m-am convins pe deplin că este un element de valoare pe terenul chirurgiei, unde lucrează cu tot zelul caracteristic omului devotat meseriei sale. Se ţine la curent cu progresele chirurgiei moderne. **Sănătos şi robust. Poate face faţă tuturor greutăţilor serviciului militar.”** (Am subliniat cele două propoziţii pentru a reveni asupra lor în finalul schiţei de portret a medicului.)

Şeful Serviciului Sanitar al Corpului 5 Armată, medicul general Urdăreanu, menţionează în acelaşi document o altă latură a activităţii medicului Brezeanu: **„Expune, prin conferinţe, cazurile mai importante din serviciul chirurgical al spitalului în mod magistral şi cu toată competenţa specialistului. Are publicaţiuni în reviste străine şi române, tratând cazuri operate chiar de dânsul.”** [9]

Noul şef al spitalului, colonelul Marosin, reiterează aprecierile elogioase făcute medicului căpitan Brezeanu Nicolae până la el, scoţând în evidenţă noi calităţi: **„disciplinat, bun şi blajin faţă de bolnavi şi inferiori, respectuos faţă de superiori.”** Ne oferă şi elemente statistice: „În curs de un an a executat 264 de operaţii variate, unele din ele fiind foarte grele.” În semn de recunoaştere a valorii medicului adaugă: „are o frumoasă clientelă în populaţia civilă.” [10]

După ce în 1923 a absolvit cursul Şcoalei de aplicaţie sanitare cu media 8,60 (diploma cu nr. 423), anul 1924 îi aduce două înalte distincţii care încununează şi recunosc contribuţia medicului Brezeanu la creşterea eficienţei actului medical în armata română: Ordinul „Coroana României în gradul de ofiţer” I.D. 3782/1924 şi „Medalia de onoare (En Bronz) Francesă”, brevet 59885/1924.. [11]

În perioada 1 iulie - 6 octombrie 1925 a urmat cursul pregătitor pentru ofiţerii superiori şi a fost declarat reuşit la 6 noiembrie 1925. În foaia personală de aprecieri asupra rezultatelor obţinute la curs

locotenent-colonelul Leoveanu, şeful Diviziunii şi generalul Economu, directorul cursului, menţionau următoarele: **„Ofiţer eminent şi medic de valoare”;** „Are ochiul câmpului format”; „Putere de judecată foarte bună”; „Dă răspunsurile rapid şi foarte bine justificate. În final, medicul general Dimitriu, şeful Serviciului Sanitar al Corpului II Armată, conchidea: „A reuşit să-şi câştige în lumea medicilor militari şi-n mulţimea suferinzilor un renume care-i face cinste”. [12]

La 1 octombrie 1928 este înaintat la gradul de medic maior, iar în martie 1930, în urma îmbolnăvirii medicului-şef al spitalului, a preluat conducerea unităţii „în care calitate a dezvoltat foarte multă energie şi deosebit spirit organizatoric”.(notează medicul general Negoescu, şeful Serviciului Sanitar al Corpului II Armată). [13]

Ultima „Foaie calificativă” (cea din 1933), care încheie „Memoriul” (dosarul, n.a.) personal al medicului maior Brezeanu Nicolae, cuprinde, printre altele, câteva aserţiuni cu valoare axiomatică emise de comandantul Diviziei a IX a, generalul Popescu:

„Conduce Spitalul din Constanţa cu o deosebită destoinicie şi pricepere. **Foarte cinstit, demn şi integru, are curajul răspunderii.”** Generalul Raianu, inspectorul general al Serviciului Sanitar al Armatei, adaugă cu nedisimulată mândrie : **„Eminent chirurg format la şcoala mea.** Merită a înainta la alegere”. (la gradul de medic locotenent-colonel, n.a.)

Pe contrapagină, comandantul Corpului II Armată, general (indescifrabil) îşi pune apostila: **„De acord. Merită a înainta la alegere”.** [14].

N-a mai înaintat. „Merită a înainta la alegere”, este ultima propoziţie despre o viaţă şi despre o carieră excepţionale ale unui om pentru care vreme de 22 de ani armata şi spitalul i-au fost cea mai bună casă. Ce s-a întâmplat cu medicul maior Brezeanu Nicolae? Pe coperta dosarului, după datele de identificare, cineva, probabil un furier (ostaş care îndeplineşte lucrări de birou într-o unitate militară, n.a.), a scris cu cerneală neagră: „Mort.” Când? Unde? Cum? Cu 12 ani în urmă, un medic-şef de spital scria despre colegul/subordonatul său: **„Sănătos şi robust.** Poate face faţă tuturor greutăţilor serviciului militar“. Timpul n-a mai avut răbdare, de acord. Cum să numim, totuşi, atitudinea şefilor săi,

a celor ce aveau obligaţia să consemneze datele privind trecerea unui OM, aflat în avangarda chirurgiei militare române, în lumea de dincolo : indolenţă, indiferenţă, indecenţă sau toate la un loc şi multe altele?

Note

3. *Ministerul Apărării Naţionale, Fond Memorii Bătrâni, Maiori B.29,* *f. 5;*
2. *Idem,* *f. 1;*
3. *Ibidem,* *f. 20;*
4. *Ibidem,* *f. 1;*
5. *Ibidem,* *f. 6;*
6. *Ibidem,* *f. 1;*
7. *Ibidem* *f. 8;*
8. *Ibidem,* *f. 1;*
9. *Ibidem,* *f. 9;*
10. *Ibidem,* *f. 13;*
11. *Ibidem,* *f. 11;*
12. *Ibidem,* *f. 17;*
13. *Ibidem,* *f. 22;*
14. *Ibidem,* *f. 25.*

MEDICUL GENERAL DE BRIGADĂ DIAMANDESCU N. GHEORGHE

S-a născut la 9 octombrie 1881 în Câmpulung (oraş ce a dat ţării un număr impresionant de ofiţeri şi de medici militari, activi şi în rezervă), plasa Nucşoara, judeţul Muscel (astăzi Argeş), fiu al lui Nicolae şi al Ecaterinei.

După terminarea liceului în Câmpulung, intră prin concurs la Institutul Medico-Militar din Bucureşti, unde îl găsim la 1 ianuarie 1902 ca intern militar.[1]

Aparţine celei de a şasea serii de elevi interni ai Institutului nou înfiinţat în anul de învăţământ 1897-1898, beneficiind şi de un local propriu recent construit şi celei de a treia generaţii de elevi care intrau sub incidenţa noii legi sanitare din 1900. Conform acesteia **elevii Institutului erau înaintaţi la gradul de sublocotenent numai după obţinerea titlului academic de doctor** – ceea ce a determinat scăderea drastică a numărului concurenţilor. În 1910, de pildă, pentru cele 19 locuri scoase la concurs nu s-a prezentat nici un candidat!

Înaintea sa cu un an se găsea elevul intern Pristăvescu Gheorghe, câmpulungean şi el, viitor medic colonel.

În 1906 a primit „Medalia jubiliară", I.D. 5384/1906, iar la 5 iunie 1907 a obţinut nota „Prea bine" la susţinerea tezei de doctor în medicină şi chirurgie de la Institutul Medico-Militar Bucureşti, având obligaţia „de a servi 6 ani armatei pentru că şi-a făcut studiile cu cheltuiala Ministerului de Război."[2]

Locotenent-colonelul Cristodoru, medicul-şef al Institutului, îi alcătuieşte, conform uzanţelor, o schiţă de portret irelevantă, evazivă, din care cititorul nu intuieşte măcar o trăsătură a viitorului medic general Diamandescu.[3]

La 16 iunie 1907 a fost înaintat la gradul de medic sublocotenent la Regimentul 6 Călăraşi, unde se dovedeşte deosebit de sârguincios, „activ la serviciu şi având o conduită bună", după afirmaţiile medicului-şef al Corpului 3 Armată, medic colonel M. Frangulea, care îl propune pentru înaintare „la alegere la gradul de medic locotenent."[4]

Din „Note caracteristice" pe anul 1908, alcătuite de şefii săi ierarhici, aflăm că medicul sublocotenent Diamandescu este **„robust, rezistent la oboseală, sănătos, nu ştie călărie, are aptitudini pentru hirurgie." Cunoştea limba franceză; ulterior va învăţa limbile germană, latină şi greacă.**[5]

La 10 mai 1909 este înaintat la gradul de medic locotenent, iar la 20 iulie acelaşi an este transferat ca medic pe crucişetorul „Elisabeta" aparţinând Diviziei de Mare. Un muscelean pe un crucişetor este un fapt cu totul inedit. Tânărul locotenent se adaptează rapid noii situaţii, deşi, după cum menţiona la 7 octombrie 1909 comandantul Diviziei de Mare **„sănătatea sa s-a cam resimţit în timpul îmbarcării."**[6]

Căpitanul comandor D. Cătuneanu, comandantul crucişetorului, are cuvinte de laudă faţă de comportamentul şi de prestaţia medicului locotenent:

„Am constatat că îngrijeşte bine de bolnavi şi se achită foarte bine şi **îi place viaţa şi serviciul de bord, deşi suferă de răul de mare,** conştiincios de toate îndatoririle sale ca medic de vas. Conduita prea bună.[7]

La 6 septembrie 1909 se căsătoreşte , cu dispensă, cu domnişoara Elena Bociaski, născută la 6 decembrie 1888, în Ploieşti, iar peste două luni, la 17 noiembrie vor dobândi un copil, căruia îi vor da numele tatălui, Gheorghe.

În cei doi ani şi jumătate serviţi în cadrul Diviziei de Mare îşi impresionează şefii prin conduita exemplară şi prin devotamentul şi profesionalismul dovedite în îngrijirea bolnavilor:

„Este un bun medic militar care are viitor în armată", prognozează, la 28 octombrie 1909, maiorul C. Firu, medicul şef al marinei"; [8]

„A făcut studii frumoase şi continuă să se instruiască", observă medicul general C. Papilian, inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei; [9]

„Duce viaţă restrânsă în familie şi trăieşte cu cumpătare." „Starea sănătăţii delicată. Nu tocmai rezistent la mare.", menţionează colonelul doctor G. Mihail, medic şef al Diviziei. [10]

Căpitanul comandor M. Negru, comandantul Diviziei de Mare, apreciază în mod special cunoştinţele medicale ale subordonatului său, aptitudinile pentru chirurgie şi calităţile sale morale, precum şi permanenta grijă a acestuia pentru autoperfecţionare.

La 1 aprilie 1912 este înaintat la gradul de medic căpitan şi este transferat la Regimentul 8 „Dragoş" nr. 29, trecând de pe mare pe uscat. În „Foaia calificativă" pe 1912, comandantul regimentului remarcă aspectul fizic plăcut al medicului căpitan nou sosit în unitate, „prin înaintare de la marină", precum şi grija excesivă a acestuia pentru menţinerea sănătăţii oamenilor în timpul concentrării de la Şipote şi în manevrele din toamna 1912, atât în marş, cât şi în cantonament. [11]

Sfârşitul anului 1912 şi începutul celui următor îl găsesc pe medicul căpitan Diamandescu la infirmeria „Teiş", unde atrage atenţia şefilor săi prin **„ţinuta îngrijită şi corectă, inteligenţa deosebită, judecata bună şi îndeplinirea ireproşabilă a serviciului"**, determinându-i pe medicul maior Bădescu, şeful infirmeriei şi pe medicul general Călinescu Mihail, inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei (1912-1917) să-l propună pentru decorare cu ordinul „Coroana României" clasa a V a, în grad de cavaler. [12]

La 1 iunie 1913, medicul căpitan Diamandescu ia parte la incursiunea militară din Bulgaria (va fi prima din cele trei campanii militare pe care soarta i le-a hărăzit), primind misiunea de a conduce Trenul Sanitar nr.8. Comandantul general al „Etapelor", farmacistul locotenent-colonel C. D. Pareb, apreciază ca deosebită activitatea subordonatului său în noua postură, notând: **„...s-a achitat conştiincios**

şi mai presus de orice laudă" (de însărcinările sale, n.a.), **dovedind multă putere de muncă şi inteligenţă".** [13] În consecinţă, îl propune pentru a fi decorat cu ordinul „Coroana României" clasa a V a în grad de cavaler

Cu mijloacele specifice artei cuvântului, scriitoarea Hortensia Papadat-Bengescu oferă cititorului, de astăzi şi de oricând, în romanul „Balaurul", imaginea unui tren sanitar în timpul primului război mondial, adică peste trei ani de la momentul iunie-august 1913, când medicul căpitan Diamandescu Gh. conducea un tren sanitar.

Laura, personalul principal al cărţii, angajată voluntar la Crucea Roşie în cadrul unei infirmerii dintr-o staţie de cale ferată, pătrunde, împreună cu o colegă, în interiorul unui asemenea tren pentru a aduce apă, pâine şi puţină alinare bolnavilor:

„Cu cât mergeau la adâncul peşterii (trenului, n.a.), cu atât duhnea. Laura simţea asta în păr şi urechi....Ochii o usturau, nu de fum, ci de emanaţia aceea morbidă care umplea vagoanele...Erau acum în taina laboratorului, în miezul măruntaielor, acolo unde „Balaurul" (trenul, n.a.) mistuia şi măcina. Nu mai era urmă de simetrie. Se grămădeau în durere unii peste alţii, se târau de la unii la alţii, se dezlegau de pansamente unii pe alţii, se legau iar. În urma lor, doctorul îşi făcea acum vizita.
Deodată un vagon apăru; liniştit, curat, cu poteca liberă...Două perdele groase de cort stau lăsate în jos de două părţi.
- Am avut şi morţi! zise doctorul întunecat.
Acolo aerul era curat, uscat. Uşa, ce e drept, era deschisă; poate şi ferestrele. N-avea cine să răcească. Morţii proaspeţi, răcoriţi de febra maliţioasă, n-aveau nici o exalare. Părea că până acolo trecuseră printr-o „cuvă" fierbinte, mustoasă, fermentată de drojdii şi aici doagele goale sunau sec înainte de a le pătrunde putregaiul. Îşi traseră sufletul adânc." [14]

După încheierea campaniei militare, i se decernă ordinul „Avântul Ţărei", I.D..5464/1913 ; se prezintă la concursul organizat de Ministerul de Război şi obţine un loc pentru perfecţionare medicală în Franţa. I se aprobă concediu de studii şi pleacă la Paris. Vremurile se dovedesc potrivnice unui asemenea demers. Începe primul război mondial, Franţa

este unul dintre beligeranți, așa că medicul căpitan Diamandescu Gheorghe este nevoit să se întoarcă în țară.

Se prezintă la Regimentul „Escortă Regală", este operat de fisură anală și se reface rapid: „azi e sănătos putând suporta greutățile oricărui serviciu"[15], menționează comandantul regimentului, locotenent-colonelul Anghelescu :

„La inspecția ce am făcut, notează acesta, personalul de sub direcția sa ca: brancardieri, infirmieri, sanitari i-am găsit prea bine pregătiți. **Este un valoros medic, care de va continua , a fi și a servi tot astfel, va putea înainta în ordinea excepțională!"**

Locotenent-colonelul dr. Firu Constantinescu, medicul-șef al Diviziei IV (în structura căreia se afla Regimentul „Escortă Regală"), stăruie în „notele" sale asupra pasiunii medicului căpitan pentru propria perfecționare profesională: **„Orele libere și le întrebuințează la Laboratorul de Bacteriologie al Facultății de medicină.** Este la curent continuu cu știința medicală. În ultimul timp, pe lângă serviciul său, a fost numit medic secundar al Serviciului Dermato-Sifilitic din Sanatoriul pentru ofițeri „Elena Eraclide." Calea înaintării sale, după depunerea examenului de medic maior, va fi excepțională" [16]

Intrarea României în Războiul pentru întregirea neamului îl găsește la Armata a III a, unde este înaintat la gradul de medic maior (16 noiembrie 1916).

Între 1 februarie și 1 octombrie 1917, în calitate de medic în cadrul Spitalului de Evacuare nr.13, „și-a îndeplinit serviciul în mod destul de conștiincios și cu ocazia sosirii răniților la spital **a probat că posedă temeinice cunoștințe medicale, depunând o muncă exemplară pentru îngrijirea răniților, mai ales că personalul medical la început era insuficient în raport cu numărul bolnavilor",** nota colonelul Ionescu, medicul șef al spitalului. [17]

La 1 septembrie 1917 este avansat excepțional la gradul de medic locotenent-colonel, iar la 24 noiembrie 1917 este numit medic-șef al Diviziei 13.

În „Foaia calificativă" redactată și semnată de locotenent-colonelul Rizeanu, șeful Statului Major al Diviziei, este apreciată elogios

activitatea medicului-șef Diamandescu: „Ca medic...a desfășurat o activitate cu totul lăudabilă atât pe zona de reorganizare Brăhășești cât și în timpul operațiilor din Basarabia. Aici, deosebit de activitatea obișnuită, **a organizat spitale la Bolgrad și Ismail unde s-au dat ajutoare medicale și populației civile.** Pe zona de mobilizare măsurile profilactice ce a luat au ferit trupele Diviziei de epidemii." [18]

Generalul I. Popescu, comandantul Diviziei 13, într-o notă din 2 iulie 1918, preciza că este întru totul de acord cu aprecierile șefului său de stat major, din care reținem: **„Medicul locotenent-colonel Diamandescu Gheorghe a probat că iubește pe soldat și că știe a preveni la timp bolile inerente războiului. Are spirit de inițiativă în organizarea serviciului cu mijloace restrânse. Foarte conștiincios și devotat; disciplinat și modest. Merită a fi propus la timp pentru înaintare în mod excepțional."** [19]

Transferat la Regimentul 2 artilerie (10 iulie 1918), comandat de colonelul Nicolescu, medicul se confruntă cu o nouă provocare: gripa infecțioasă care izbucnise cu furie și amenința să scoată din luptă ostașii unității. O situație similară se profilează și la regimentul vecin, 10 obuziere, lipsit de prezența unui medic; trupurile soldaților și ale ofițerilor, istovite de marșuri nesfârșite, de hrana insuficientă, de lipsa medicamentelor etc. devin o pradă ușoară teribilei maladii infecțioase. Lipsa acută de medici determină organele militare de decizie să-l numească pe doctorul Diamandescu să rezolve grava problemă în ambele regimente. În lupta cu boala insidioasă, împreună cu o mână de infirmieri și brancardieri, medicul Diamandescu a reușit să juguleze maladia și, ceea ce este mai important, **„la infirmeriile celor două regimente nu s-a înregistrat nici un deces."** [20]

Detașat pe timp de o lună la Divizia 13, a găsit, la întoarcere, oamenii atinși de scabie, „contactată de la niște cai scabioși, dar nevindecați din cauza unui medic de rezervă care îl înlocuise. Prin măsurile luate grabnic și perseverența aplicării lor, a stins și acest flagel", menționa comandantul diviziei.

La sfârșitul războiului, medicul locotenent colonel Diamandescu Gh a fost decorat cu: Medalia „Sf. Stanislas" clasa a II a (rusă), brevet

127035/1918; Ordinul „Coroana României cu spade în gradul de ofițer", I.D. 2266/1918; Medalia „Crucea Meritul Sanitar" clasa I, I.D. 1656/1918

La finele anului 1918 pleacă în Franța pentru continuarea studiilor întrerupte în 1916, specializându-se în medicina internă și în Epidemiologie și Igienă militară. **„Ofițer superior de caracter,** nota locotenent-colonelul Ionescu Munte, atașatul României în Franța, **modest și foarte devotat specialității sale,** ar aduce cele mai mari servicii armatei, **fiind dintre puținii specialiști militari.** Îl propun la înaintare în mod excepțional la gradul de medic colonel." [21]

În Franța a lucrat în clinica Spitalului Cochin, alături de celebrii profesori Widal și Abrami, a făcut studii de specializare la Școala de Aplicații de la Val-de-Grâce, a frecventat Laboratorul facultății de Medicină, având privilegiul de a lucra alături de profesorul Besancon și și-a făcut specializarea la Serviciul de Maladii Interne condus de profesorul Widal. Din notele atașatului nostru militar în Franța reiese că **„modul cum s-a comportat aici i-a atras bunăvoința profesorilor respectivi precum și stima și simpatia camarazilor de la Școala franceză;** de asemenea, prin asiduitatea sa exemplară, prin înaltele calități profesionale și prin devotamentul pentru bolnavi, merită cele mai mari elogii." [22]

Întors în țară (1 august 1921), este numit medic ajutor al șefului Spitalului Militar din Craiova, unde se remarcă prin înalt profesionalism, spirit organizatoric și inițiativă. Medicul colonel Dobrinescu, șeful spitalului, îi apreciază **„caracterul desăvârșit, corectitudinea, profesionalismul și altruismul"** pe care le dovedește în activitate și îl propune pentru înaintare, în mod excepțional, la gradul de medic colonel.

La 28 noiembrie 1921, medicul general Iacob Potârcă, șeful Serviciului Sanitar al Corpului 1 Armată (între anii 1924-1928 inspector general al Serviciului Sanitar Militar), se raliază întru totul aprecierilor elogioase ale șefului spitalului, sprijinind „propunerea de înaintare excepțională, pe care o merită cu prisosință"(medicul Diamandescu). [23]

Generalul de divizie Razu, comandantul Corpului I Armată, remarcă într-o notă că medicul Diamandescu „a profitat de șederea sa în

Franța pentru a-și apropria atât cunoștințele profesionale necesare unui medic, cât și cele trebuitoare unui medic militar în special."

Aflând că în dosarul său personal nu se menționa nicăieri că în martie 1917 a fost bolnav de tifos exantematic contractat de la bolnavii din Regimentul 8 Buzău și din Batalionul 5 Pioneri, pe care-i îngrijea, la 15 iunie 1920 trimite o scrisoare, de la Paris, doctorului N.Vicol, fost inspector general al Serviciului Sanitar Medical (1917-1918), rugându-l să facă acum respectiva mențiune. Acesta, aflat în Basarabia în calitate de inspector general sanitar al provinciei, se conformează, afirmând că **„în cursul lunei martie 1917, am găsit pe acest medic bolnav de tifos exantematic, zăcând într-un vagon de cale ferată la Șoldănești (Botoșani). Tifosul fusese contractat îngrijind soldații bolnavi de aceeași epidemie."** [24]

Dacă îndeobște un medic militar nu era menținut prea mult în același loc, din rațiuni superioare, în cazul medicului colonel Diamandescu (avansat la 1 aprilie 1923) avem de a face cu o excepție: deși este numit șef al Serviciului Sanitar al Diviziei a II a, continuă să lucreze și la Spitalul militar, „unde își urmărește cazurile interesante", cum menționează generalul Lăzărescu, comandantul diviziei. Medicul Diamandescu devine un personaj emblematic al spitalului craiovean, unde a lucrat aproape 10 ani (până la 1 noiembrie 1929), fiind considerat nu numai în Bănie**„unul dintre medicii care fac fala corpului nostru sanitar."**(Am reprodus o propoziție din prezentarea pe care i-a făcut-o generalul de divizie Razu, comandantul Corpului I Armată). [25]

În 1923, șeful spitalului (colonel Dobrinescu) îl propune pentru decorare cu „Steaua României" în grad de ofițer pentru timp de pace – propunere întărită de generalul de divizie Papp, comandantul Corpului I Armată și de generalul Stratilescu, inspectorul de armată. [26]

Generalul C.Dumitrescu, comandantul Corpului I Armată îl propune să se prezinte la călătoria de comandament ordonată de Ministerul de Război și condusă de inspectorul general al armatei, constituind una dintre probele obligatorii pentru înaintarea la gradul de medic general de brigadă, conform articolului 41 din Legea înaintării. [27] Propunerea este întărită cu argumente de către generalul Popovici,

inspector de armată, de medicul general Vasilescu, şeful Serviciului Sanitar al marii unităţi şi de generalul H.Cihoshi, noul inspector general de armată. [28]. Consiliul Superior al Armatei se pronunţă cu privire la medicul colonel Diamandescu emiţând rezoluţia :"admis la înaintare", iar la 17 decembrie 1929, generalul adjutant Angelescu, inspector general de armată, nota: „Satisfăcând probele prevăzute la articolul 41 din L.1 A, îl propun, la alegere, la gradul de medic general de brigadă" [29]

În „Foaia calificativă" pe 1930-1931, colonelul Corciu, şeful de Stat Major al Corpului I Armată conchidea: „În calitate de medic-şef al Diviziei a II a, colonelul medic Diamandescu se bucură de aprecieri elogioase din partea celor doi comandanţi (succesivi) ai marii unităţi, generalii Lăzărescu şi Iacob".

A fost remarcată, între altele, activitatea medicului colonel în comisia mixtă medico-militară de revizuire a stării fizice a tuturor ofiţerilor, reangajaţilor şi funcţionarilor civili, considerată un „scrupulos triaj". În cazurile de epidemii ivite atât în corpurile diviziei cât şi a celor ce i s-au dat în supraveghere medicală a luat cele mai potrivite măsuri profilactice, ajungând să circumscrie epidemiile „la câte un caz". [30] În anii ce vin, dosarului personal al medicului colonel i se adaugă file noi, în care personalităţi din conducerea armatei se exprimă elogios la adresa medicului Diamandescu, dar „înaintarea" întârzie. Astfel, generalul Scărişoreanu, comandantul Corpului I Armată, îl consideră „un prea bun medic militar", iar generalul C. Iacob, comandantul Diviziei a II a evidenţiază câteva dintre acţiunile întreprinse de medicul colonel Diamandescu, în calitate de şef al Serviciului Sanitar al marii unităţi în 1930-1931: Extrase:

„A inspectat starea sanitară a trupei şi a ofiţerilor, luând măsurile corespunzătoare. **Ivindu-se rujeolă la Regimentul 26 infanterie, a luat măsuri de combatere, astfel încât boala să nu ia caracter epidemic, limitându-se la 7 bolnavi; A jugulat epidemia de rujeolă şi de scarlatină ivită la Liceul Militar şi la Şcoala Pregătitoare de ofiţeri de rezervă;** La încorporarea recruţilor contigentului 1931, a făcut un triaj conştiincios al tuturor oamenilor; A luat parte la Aplicaţiunile pe Hartă, făcute cu ofiţerii superiori din garnizoana Craiova (Grupul B.), dând soluţii bine justificate pentru serviciul sanitar." [31]

Noul comandant al diviziei, generalul Constantin Tănăsescu, îi schiţează un remarcabil portret în culori luminoase : **„Ofiţer inteligent, cult, profesionist, cu prea frumoasă reputaţie de medic internist. Conduce serviciul cu toată autoritatea morală şi profesională;** ţine Comandamentul la curent cu toate cerinţele serviciului şi nu neglijează nimic din măsurile ce se impun pentru menţinerea celei mai bune stări sanitare a oamenilor." [32]

În 1932 efectuează „călătoria de instrucţie", la sfârşitul căreia a obţinut note „prea bune"(**particula „prea" care precede adjectivul „bun" formează superlativul absolut al acestuia,** n.a.) şi a dovedit că merită să fie înaintat la gradul de medic general de brigadă. Doctorul Alexandru Hanzu, inspector general de armată, elogiază prestaţia medicului colonel Diamandescu la călătoria de instrucţie, notându-l „prea bine pregătit". Subscriu la cele de mai sus medicii generali Mihăilescu, Vasilescu şi Butoianu, ultimul în calitate de inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei (1928-1935), precum şi generalul T. Dumitrescu. [33]

Comandantul Diviziei a II a de acoperire, generalul Oprescu, îl notează pentru perioada Manevrelor regale „foarte bun şef al Serviciului Sanitar al diviziei".

Generalul Popescu, noul comandant al marii unităţi (1934), descoperă noi valenţe în prestaţia medicului şef: „Medicul colonel Diamandescu Gheorghe este un distins profesionist şi un desăvârşit militar, care îndeplineşte serviciul în mod laudativ, **găsind în acelaşi timp şi energia necesară spre a se ocupa cu mişcarea medicală din ţară, colaborând ca scriitor (sic) la mai multe reviste de specialitate.** În concluzie e un medic de mare valoare, care merită cu prisosinţă să treacă în rândul ofiţerilor generali. Merită să înainteze la alegere." [34]

Şi în anii următori medicul colonel Diamandescu va beneficia de aprecieri elogioase din partea unor generali cu notorietate în armata română, precum general Sichitiu, comandantul Corpului I Armată,

general de divizie Samsonovici, inspector general, general Stănescu, noul comandant al Corpului, dar, inexplicabil, „înaintarea" întârzie.

La 1 noiembrie 1936, medicul colonel a fost numit şef al Serviciului Sanitar al Corpului I Armată şi foarte curând comandanţii (succesivi) ai respectivei mari unităţi (generalii Sichitiu, M. Todiraşcu, P. Dumitrescu) îşi exprimă deplina mulţumire pentru activitatea medicului-şef.

Exact peste un an, a fost trecut în rezervă şi propus la înaintare, iar **la 24 ianuarie 1938 este avansat medic general de brigadă, în rezervă.** Avea 57 de ani şi făcuse două campanii militare. Nu ştia că nu vor fi şi ultimele.

La 1 septembrie 1939 Germania atacă Polonia. La 4 septembrie, prin declaraţia de război a Marii Britanii şi a Franţei adresată Germaniei conflictul se generalizase. Începuse cel de al doilea război mondial. România rămâne, deocamdată, neutră. La 22 iunie 1941, ţara noastră intră alături de Germania în „Războiul sfânt împotriva ruşilor," pentru „reîmplinirea în trupul ţării glia străbună a Basarabiei şi codrii voievodali ai Bucovinei", cum glăsuia ordinul adresat armatei (de a trece Prutul) de către mareşalul Antonescu. Armata română intra în acest război mai nepregătită decât în 1916. „Atunci, măcar, deficienţele erau de ordin cantitativ, în înţelesul că exista o disproporţie numerică şi tehnică între România şi Puterile Centrale.

Acum carenţele erau de ordin calitativ: noul conflict era un război al motoarelor, tancul şi avionul jucând un rol capital, un război din mişcare, de iniţiative rapide, la toate nivelurile. Armata română era slab echipată cu blindate, iar aviaţia – deşi dispunea de un personal bine pregătit – era departe de a răspunde exigenţelor războiului."[35]

La 14 iulie 1941 medicul general Diamandescu Gheorghe este mobilizat la Spitalul din zona interioară 317, unde şi-a pus în valoare câteva dintre calităţile sale, cu deosebire acelea de organizator şi de administrator excelent al unei unităţi spitaliceşti lipsite, la început, de orice dotare necesară:

„...a fost numit şef al Spitalului din Zona Interioară nr. 317, instalat în localul Liceului Spiru Haret, local ce n-a avut nici un mobilier

spitalicesc şi nici nu este un local propice pentru spitalizare, fără oarecari transformări şi amenajări".

„...A dat dovadă de pricepere în organizare, reuşind prin toate mijloacele ce erau posibile, înzestrarea spitalului cu tot mobilierul, aparatele şi instrumentarul necesar, pentru buna funcţionare, de la bucătărie, săli de bolnavi, până la sala de operaţie";

„S-a ocupat de aproape de hrana răniţilor, de conducerea şi administrarea spitalului, fiind ajutat şi de un personal destoinic, tehnici şi oameni de serviciu. Nu s-a înregistrat nici un deces, deşi i s-au repartizat de Serviciul de Triaj cazuri grave, care necesitau intervenţiuni urgente şi serioase."[36] (Extrase din „Foaia calificativă" pe anul 1941.) În încheiere, se propunea înaintarea medicului şef al spitalului la gradul de medic general de divizie, propunere ce n-a mai fost onorată.

În anii 1942 şi 1943 a participat la câteva concentrări, după care a rămas în rezervă. Îşi începuse cariera militară la 1 ianuarie 1902, ca elev intern la Institutul Medico-Militar din Bucureşti şi şi-o încheia în 1943, cu gradul de medic general de brigadă în retragere. Avea 62 de ani, din care 41 în slujba medicinei şi oştirii.

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Generali D. 20,* *f. 1;*
2. *Idem,* *f.5;*
3. *Ibidem,* *f. 4;*
4. *Ibidem,* *f. 5;*
5. *Ibidem,* *f. 6;*
6. *Ibidem,* *f. 8;*
7. *Ibidem,* *f. 8;*
8. *Ibidem,* *f. 8;*
9. *Ibidem,* *f. 16;*
10. *Ibidem,* *f. 12;*
11. *Ibidem,* *f. 10;*
12. *Ibidem,* *f. 17;*
13. *Ibidem,* *f. 16;*
14. *Bengescu-Papadat, H, „Balaurul", Ed. Militară, Bucureşti 1986,* *p. 86-87.*

15. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 19;*
16. *Idem,* *f. 18;*
17. *Ibidem,* *f. 20;*
18. *Ibidem,* *f. 21;*
19. *Ibidem,* *f. 21;*
20. *Ibidem,* *f. 22;*
21. *Ibidem,* *f. 24;*
22. *Ibidem,* *f. 27, 28;*
23. *Ibidem,* *f. 29;*
24. *Ibidem,* *f. 30;*
25. *Ibidem,* *f. 39;*
26. *Ibidem,* *f. 32;*
27. *Ibidem,* *f. 33;*
28. *Ibidem,* *f. 36;*
29. *Ibidem,* *f. 38;*
30. *Ibidem,* *f. 39;*
31. *Ibidem,* *f. 40;*
32. *Ibidem,* *f. 41;*
33. *Ibidem,* *f. 42;*
34. *Ibidem,* *f. 44.*
35. *Constantiniu, Florin, „O istorie sinceră a poporului român, univers enciclopedic, Buc. 2002,* *p.374,375;*
36. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 45.*

MEDICUL COLONEL ÎN REZERVĂ DUMITRIU N. NICOLAE

Fiul lui Niculae şi al Anastasiei, viitorul medic, botezat cu numele tatălui său, Nicolae, s-a născut la 23 februarie 1871 în Câmpulung, plasa Dâmboviţa, judeţul Muscel (astăzi Argeş). Alte date cu privire la starea civilă, precum şi cele legate de studii şi de activitatea lui de medic civil nu ne oferă dosarul medicului colonel în rezervă Dumitriu Nicolae, aflat în arhiva M.A.N.

Cariera de medic militar şi-o începe la 1 octombrie 1896, la vârsta de 25 de ani, când este încorporat la Herghelia armatei în calitate de medic de batalion stagiar (asimilat, aproximativ, medicului locotenent de mai târziu). Rezultă că la această dată îşi terminase studiile medicale. [1]

Peste numai o lună de activitate, în noiembrie 1896, în „Registru de personalul domnilor oficeri", comandantul hergheliei nota: **„Deşi de curând venit la corp, pare a fi unul din cei mai buni medici militari,** dându-şi toată silinţa a satisface cerinţele reclamate de serviciul său şi a organiza pe acel al farmaciei, care lasă încă de dorit din lipsa unui farmacist." [2]

La 16 ianuarie 1897 este transferat la Regimentul Muscel nr. 30 ca medic de batalion stagiar, iar la 10 noiembrie 1897, în cadrul aceleiaşi unităţi este înaintat la gradul de medic de regiment clasa a II a în rezervă (asimilat medicului căpitan).[3]

Din cercetarea noastră rezultă că o bună parte dintre medicii folosiţi în armata română erau rezervişti (din 1884, de la înfiinţare, până în 1896, Institutul Medico-Militar dăduse armatei numai 121 de medici absolvenţi). Rezerviştii erau concentraţi periodic (de obicei anual) pentru a-şi completa şi actualiza educaţia militară şi practica medicală în condiţii speciale, precum şi pentru satisfacerea stagiului necesar de concentrări în vederea înaintării în grad. În timpul campaniilor militare – din 1913 şi din 1916-1918 – ei s-au integrat cu relativă uşurinţă în angrenajul serviciului sanitar militar român, destul de slab dotat şi lipsit de experienţă, punând umărul alături de puţinii medici militari de carieră la rezolvarea, cu mijloace precare, unor situaţii pe

care nu le mai întâlnisera până acum, probând inițiativă, devotament, tenacitate și spirit de sacrificiu.

În octombrie 1897, colonelul Ananolu, comandantul Regimentului „Muscel" nr.30, concentrează în câteva rânduri inserate în „Registru de personalul domnilor oficeri" concluziile sale privindu-l pe tânărul medic de regiment clasa a II a în rezervă, Dumitriu Nicolae: „Foarte conştiincios la serviciul lui. Conduita foarte bună. Caracter blând. Sociabil şi afabil cu toată lumea . **Ar fi de dorit a rămâne în armată unde ar aduce foloase reale**."[4]

N-a rămas în armată. Prin I.D. nr. 3980 din 29 noiembrie 1907 medicul Dumitriu Nicolae este numit definitiv ca medic primar al Spitalului din Piteşti, iar prin I.D. nr. 3255 din 1 decembrie 1908 este numit medic primar definitiv al secției chirurgie din Spitalul I. C. Brătianu din acelaşi oraş.[5]

În 1906 i se decernase „Medalia jubiliară", semn al aprecierii activității sale puse în slujba sănătății oamenilor – civili sau militari. Din punctul de vedere al medicului căpitan Dumitriu Nicolae „conturile" sale cu instituția numită armata sunt definitiv încheiate. Sunt tot mai rare sâcâitoarele concentrări, cu manevre prin noroaie şi ploaie, alături de soldați prost hrăniți şi istoviți de efort. La Spitalul din Piteşti, medicul primar Dumitriu, la cei 37 de ani ai săi este unul dintre chirurgii tot mai solicitați de pacienții din oraşul de pe Argeş şi nu numai.

Armata, în virtutea inerției, nu uită că are în evidențe un căpitan medic în rezervă Dumitriu Nicolae, căruia trebuie să i se întocmească „Memoriul calificativ" pe anul 1908-1909, chiar dacă n-a mai fost concentrat. (În D.Ex.al limbii române unul dintre sensurile pe care le avea termenul „memoriu" – în vechea organizare a armatei –era de dosar personal al unui ofițer sau subofițer).

Am evocat acest „Memoriu" pentru că în el sunt trecute, tipizat, 14 capitole pe care trebuia să le completeze anual superiorul unui ofițer sau subofițer cu privire la activitatea şi la comportamentul subalternului său: 1 Educația militară, 2 Disciplina; 3 Simțul datoriei; 4 Comanda inferiorilor; 5 Autoritatea; 6 Camaradenia; 7 Simțul onoarei; 8 Curaj

militar; 9 Devotament, 10 Calea înaintărilor şi solicitărilor; 11 Demnitate; 12 Moralitate; 13 Integritate; 14 Conduită. [6] În „Memoriul calificativ" al căpitanului medic Dumitriu pe anul 1909 s-au tras linii la fiecare capitol: nu existau informații pe baza cărora să se completeze rubricile documentului respectiv.

Din prezentarea celor 14 capitole rezultă dificultatea întâmpinată de ofițerii în subordinea cărora se aflau subalterni de a le decela trăsăturile de caracter, de personalitate şi de conduită militară şi de a le plasa la locul potrivit în memoriu, ca într-un „pat al lui Procust". Ştiind că misiunea unui comandant nu se reduce la completarea unor asemenea documente, înțelegem, fără să acceptăm, superficialitatea manifestată în multe cazuri în îndeplinirea acestei îndatoriri.

Conflictul militar izbucnit în sudul Dunării (Războiul balcanic) aduce în fața autorităților române necesitatea pregătirii armatei pentru noua situație. În consecință, la 1 noiembrie 1911 medicul căpitan rezervist este concentrat la Regimentul Calafat nr.31 şi ia parte la manevrele din toamna acestui an. „Foaia calificativă" pe 1912 (1 noiembrie 1911- 31 octombrie 1912), semnată de comandantul regimentului este structurată în 4 capitole, din care extragem:

„a. Aptitudini fizice destul de bune; este sănătos şi rezistent.

b. Capacitatea medicală confirmată atât cu ocazia manevrelor din toamna anului 1911, cât şi prin importanța serviciilor ce îndeplineşte în viața țivilă – **medic primar al spitalului şi medic primar definitiv al secției de chirurgie a Spitalului I.C.Brătianu din Piteşti.**

c. **Cu ocazia concentrării şi manevrei din toamna acestui an la care a luat parte, a pus mult interes şi îngrijire pentru sănătatea oamenilor,** conlucrând astfel cu medicul activ al regimentului pentru ca starea sanitară a corpului (de armată, n.a.)să nu lase nimic de dorit.

d. Merită a înainta la gradul de medic maior."[7]

La 1 martie 1913 este mobilizat la Corpul I Armată, este avansat la gradul de medic maior şi până în august 1913 ia parte la campania din Bulgaria, confruntându-se cu teribila maladie a acelor ani: holera. Medicul şef al Divizionului, locotenent-colonelul Crăiniceanu, îşi exprimă mulțumirea deplină față de activitatea subalternului său: **„Medic**

activ, constituție debilă, totuşi ar putea face şi altă campanie. A îngrijit holerici, deci l-am propus pentru „Coroana României" şi „Bărbăţie şi credinţă". [8] Din datele de care dispunem rezultă că n-a primit nici una din cele două decorații.

Despre campania din Bulgaria (1913) fie s-a scris prea puțin, prezentată fiind ca o „defilare" pe câmpiile Bulgariei a vitejilor noştri ostaşi, urmaşi ai „curcanilor" din 1877, fie şi în puținele pagini consacrate acestui moment nefericit din istoria noastră nu s-a scos în evidență mai pregnant slaba pregătire a armatei, în special logistică. Inamicul numărul 1 al acesteia l-a constituit holera , iar proba de foc în campanie nu a dat-o nici cavaleria, nici infanteria, ci serviciul sanitar al armatei. În memoriile personale ale medicilor care s-au înfruntat cu înfricoşătoarea maladie rareori găsim vagi informații despre holeră; ştirile oficiale şi relatările presei evitând un asemenea subiect.

De aceea, mărturiile lui Nicolae Iorga[9], care a mers pe urmele armatei române însoțit de colonelul medic Iacob Potârcă de la Craiova (în anii 1924-1928 medicul general Potârcă a îndeplinit funcția de medic inspector general al armatei) sunt cu atât mai credibile cu cât sunt culese „de la fața locului". Mai întâi Iorga primeşte o ştire potrivit căreia sunt „35 de cazuri suspecte, probabil holeră, în lagărul imens al diviziei. N-ar fi de mirare că urâta molimă să ne cuprindă." p.167. Savantul este tot mai îngrijorat : „Noapte rea, sub impresia urâtelor ştiri despre boala ce înaintează."p.174.

Ştirile se confirmă. În tot mai multe unități militare se semnalează cazuri de holeră. Bolnavii sunt încărcaţi în căruțe care însoțesc trupele în marş. Medicii, puţini şi lipsiţi de medicamente, fac şi ei ce pot. „Holera e în creştere; atâția flăcăi olteni se coboară fără vreme în groapa lor de pe pământ străin. Un tricolor a fost aşezat pe bietul lor trup chinuit. La masa ofițerilor e tristeţă şi îngrijorare."p.178

Autorul numeşte principalele cauze care au favorizat apariția înfricoşătoarei maladii şi i-au permis dezvoltarea în trupul armatei române: marşurile lungi şi extrem de obositoare pe drumuri noroioase sau chiar inexistente, vremea aspră – caracterizată prin ploi şi umezeală, hrana proastă şi neîndestulătoare etc. :"soldații n-au fost nici regulat, nici bine hrăniți" , deşi la etape existau suficiente rezerve de hrană, „Pâinea mucedă (dată soldaților, n.a.) am văzut-o şi eu." p. 252

„Cauza, afirmă Iorga, e cantonarea soldaților în clădiri care fuseseră semnalate ca primejdioase: murdare, umede, igrasioase." p. 182 În alt loc

savantul spune că ostaşii – cu hainele ude –epuizați de efort, se culcau pe ciment sau pe pământul gol, fără măcar să se pună paie pe jos

„Iese la iveală tot mai mult nepregătirea serviciului sanitar. Numărul medicilor s-a redus de câțiva ani substanțial. Lipsesc cele mai indispensabile lucruri: ser, chinină, piese de pansament. Se întrebuințează mai mult ce a apucat să aducă fiecare medic cu dânsul. Printre cei mari se laudă hărnicia organizatorică a tovarăşului mieu de odaie, colonel-doctor Potârcă." P. 179.

Din însemnările savantului se desprinde îngrijorarea față de amploarea maladiei: „Boala progresează. Vor avea greu de lucru ambulanțele care au plecat cu dr. I. Cantacuzino, Babeş, Slătineanu, toate ambulanțele. Mă speriu gândindu-mă ce poate fi la Orhanie (localitate, în Bulgaria, prin care trecuse mai înainte, n.a.), unde se duceau lângă coloane căruțele în care holericii se frângeau în chinuri." P 198.

Presa, care la început ignora boala ce secera viețile soldaților români sau diminua numărul victimelor, acum, la sfârşitul campaniei, devine tot mai transparentă: „Ziarele spun grozăvii despre holericii răspinşi la Măgurele (în încercarea de a intra în țară) şi trimeşi pe o corabie fără scop (țintă, n.a.), despre lipsa de hrană a convalescenților, despre frica doctorilor celor mari tremurând la telefon pe când bolnavii pier fără căutare în lazarete" p. 240 (lazaret –spital izolat pentru persoane presupuse a fi contaminate de o boală contagioasă; infirmerie).

În „Universul" apare mărturia sergentului V. Herescu, din Focşani, potrivit căreia „a fost aruncat împreună cu alți soldați inoculați anti-holeră într-un lan de porumb unde muriau bolnavi fără alt tratament şi altă hrană decât apă fiartă." P. 248

„Altă listă de 90 de morți pe urma holerei şi un ofițer din Vâlcea", p.241, notează laconic Iorga. „Noi am pierdut pe harnicul, entuziastul Lăzărescu-Olteanu, la 25 de ani"

Cordoanele sanitare –constituind centura de carantină –instalate de-a lungul Dunării se dovedesc neputincioase. Holera se mută pe pământul românesc În continuare, Iorga notează: „Cazuri de holeră la Ştefăneşti în Ilfov, la Viişoara în Teleorman, la Nicopol." p.221 „Doi cărăuşi întorşi din Bulgaria aduc, azi, sâmbătă, boala în satul lor." p.209

În august 1913 medicul maior Dumitriu Nicolae este demobilizat. La 20 în aceeaşi lună, colonelul Alexandrescu, comandantul Diviziei I rezervă, nota următoarele despre subordonatul său, medicul maior:

„Fricos şi fără energie. Armata ar trebui să scape de asemenea elemente.” [10].

Nu cunoaştem datele care au stat la baza concluziilor dure şi jignitoare ce au pătat dosarul personal al medicului rezervist. Nici „autorul” lor, comandantul Diviziei I rezervă, nu dă nici un fel de explicaţii şi nu revine asupra acestor calificative dezonorante, rar întâlnite în documente similare, în măsură să afecteze nu numai cariera, dar chiar viaţa unui om. Propus, în acelaşi timp, de locotenent-colonelul Crăiniceanu, medicul şef al divizionului, să i se acorde două înalte distincţii.

Armata „n-a scăpat” de medicul maior Dumitriu, conform opţiunii colonelului Alexandrescu, ba dimpotrivă: armata avea nevoie de serviciile unui medic chirurg de talia doctorului muscelean. La 1 iulie 1914 este concentrat la Divizia a II a. Avea 43 de ani şi gradul de medic maior. Nu am găsit date care să vorbească despre participarea sa la campania din 1916-1918. În calitate de medic maior specializat în chirurgie nu putea rămâne în afara evenimentelor: dacă ar fi fost capturat de inamic în teritoriul ocupat de aceştia ar fi fost utilizat, ca medic, într-un spital, iar autorităţile militare române l-ar fi declarat dezertor, suferind, după război, consecinţele. Ceea ce nu s-a întâmplat.

Din păcate, în multe dosare personale ale cadrelor militare, cu precădere ale celor „în rezervă”, lipsesc, din varii motive (prezentate în cuprinsul prezentei lucrări), mărturii scrise privind participarea la campania militară din 1916-1918. Înclinăm să credem că medicul maior Dumitriu şi-a pus experienţa de mai bine de 20 de ani de practică medicală în slujba celor loviţi de război, militari sau civili. Altfel, cariera lui militară, deşi era rezervist, s-ar fi încheiat cu gradul de maior. Din documentele cercetate rezultă că la 1 octombrie 1924, când a fost concentrat la Regimentul 28 infanterie avea gradul de medic locotenent-colonel. [11]

La 1ianuarie 1935, cu 54 de zile înainte de împlinirea vârstei de 64 de ani, este înaintat la gradul de medic colonel şi trecut în retragere.

Note

1.*Arh. M.A.N. fond Memorii Bătrâni, Colonei 93,* *f. 13;*
2. *Idem,* *f. 14;*
3. *Ibidem,* *f. 13;*
4. *Ibidem,* *f. 14;*
5. *Ibidem,* *f. 21;*
6. *Ibidem,* *f. 21;*
7 *Ibidem,* *f. 22;*
8. *Ibidem,* *f. 23;*
9. *Iorga, Nicolae, „Acţiunea militară a României. În Bulgaria cu ostaşii noştri”, Buc. Socec 1914,*
10. *Arh. M.A.N., op cit.,* *f. 167 şi urm.;*
11. *Idem,* *f. 13.*

MEDICUL LOCOTENENT ÎN REZERVĂ ENESCU GH. GHEORGHE

Al zecelea născut (ultimul) şi al şaselea băiat al familiei Ghiţă Enescu şi Zoe (învăţătoare, născută Balotă, originară din Cepari-Argeş), Gheorghe Enescu, a venit pe lume la 27 iunie 1892 în Buneşti (pe atunci comună), sat aparţinând de comuna Mălureni, judeţul Argeş.[1] Tatăl său, Ghiţă, fecior de ţărani, s-a născut în 1848 şi a rămas orfan de mic. A învăţat carte mai mult singur; era isteţ şi a reuşit curând să cânte şi să citească în strană alături de preot. A trăit un timp pe uşi străine, împresurat de nevoi, obligat să ia viaţa în piept de timpuriu. Graţie hărniciei, tenacităţii şi unei inteligenţe ieşite din comun reuşeşte să se căpătuiască, astfel încât în 1921, la reforma agrară de după război, stăpânea 619 ha teren diferit (de cultură, izlaz, păşune, pădure).[2]

Pe cât de aprig şi de neînduplecat se arată în apărarea şi în sporirea avutului său, tot pe atâta îşi dovedeşte disponibilitatea pentru acţiuni în folosul obştii. În 1904 este printre fondatorii Băncii populare „Buneşti", în 1921, împreună cu 11 săteni înfiinţează căminul cultural „Fotin Enescu" (numit aşa în memoria băiatului lui cel mare, ministru la domenii şi luptător pentru reforma agrară, decedat la Chişinău, la 3o noiembrie 1918, de gripă infecţioasă), peste un an, în 1922, îl găsim în fruntea comitetului de iniţiativă pentru înălţarea monumentului eroilor din Buneşti etc.

Toţi cei 10 copii ai lui au crescut în cultul muncii, al ordinii şi al disciplinei

Mezinul familiei, Enescu Gheorghe în cataloage, Gogu pentru cei ce l-au cunoscut, a învăţat la şcoala primară din sat, apoi la Liceul Ion C. Brătianu din Piteşti. A studiat la Facultatea de drept din Bucureşti (1912-1914), după care a urmat cursurile Facultăţii de medicină din Capitală (1914-1922), întrerupte doi ani (1916-1918), în timpul primului război mondial. Student fiind, **la 1 aprilie 1915 este încorporat ca soldat T.R., pentru satisfacerea stagiului militar, la Regimentul 30 infanterie** şi, în baza specialităţii pentru care se pregătea în facultate, este repartizat la Compania a II a sanitară. În cele 3 luni de armată obţine succesiv gradele de: caporal, 2 iulie, sergent, 16 august şi plutonier, septembrie 1915. În acest ultim an se căsătoreşte cu domnişoara Elvira Greser şi vor dobândi 2 copii: Gheorghe-Velicu şi Elvira-Pacifica, devenită prin căsătorie Guran. Întrerupe de mai multe ori cursurile facultăţii din cauza concentrărilor, la 1 aprilie 1916 obţine, în sfârşit, un concediu pentru susţinerea examenelor, dar vremurile se dovedesc potrivnice intenţiilor lui. Peste 3 luni şi jumătate România intră în război şi, **încă din prima zi, 15 august 1916, plutonierul T.R. Enescu Gheorghe este mobilizat ca intern la spitalul 111, amenajat la Şcoala Centrală de fete.** Până la 25 iunie 1918, când este demobilizat, studentul medicinist îşi face datoria în diverse spitale militare, la început sub directa îndrumare a medicilor, apoi suplinindu-i, fără complexe şi cu rezultate similare, el însuşi. Nenumăratele cazuri cu care se confruntă zilnic îl maturizează şi îi desăvârşesc practica medicală.

La 12 noiembrie 1916, după evacuarea Spitalului 111 în Moldova, tânărul plutonier Enescu Gh. (avea 24 de ani) este transferat ca intern la Spitalul „Vasile Lupu" din Iaşi, populat atât cu soldaţi răniţi, cât şi cu bolnavi de tifos exantematic.

După o lună, **se îmbolnăveşte de febră tifoidă, este spitalizat şi, încă nerefăcut, la 8 ianuarie 1917 este transferat la Spitalul „Vasile Alecsandri" din Iaşi.**[3] Munceşte până la epuizare, supleneşte medici şi cadre medicale lovite de tifos şi de febră tifoidă şi la 1 august are bucuria recunoaşterii eforturilor sale: este **asimilat** gradului de sublocotenent. La

15 noiembrie 1917 este înaintat la gradul de sublocotenent în rezervă şi este mutat la Spitalul 422 din Iaşi, care reclama o lipsă acută de personal medical. După numai 5 zile, **la 20 august este doborât de tifos exantematic şi timp de o lună se luptă cu boala.** Graţie constituţiei sale fizice robuste, îşi reia activitatea la acelaşi spital.

După demobilizare (25 iunie 1918) se întoarce la Facultatea de medicină pentru a-şi continua studiile întrerupte de război. La 1 noiembrie 1919 sublocotenentul în rezervă Gogu Enescu este concentrat pentru 30 de zile la Regimentul 4 grăniceri, întrerupând din nou studiile. Colonelul Dumitriu, comandantul regimentului, în „Foaia calificativă" pe care o redactează la sfârşitul stagiului de concentare menţionează: „Sănătos, rezistent. Posedă cunoştinţe medico-militare, la curent cu noile descoperiri în ştiinţă. Poate îndeplini perfect de bine funcţia de medic atât la regiment cât şi la spital. Disciplinat. **Merită a înainta la gradul de medic locotenent în rezervă.**"[4]

La 3 aprilie 1922 îşi susţine examenele finale (de licenţă) la facultate. **Una dintre cele două neîmpliniri,** cauzate de război, ale lui Gheorghe Enescu **se împlinise.** Era medic. Cea de a doua, avansarea la gradul de locotenent, trena. Întocmise un memoriu însoţit de o declaraţie, în care numea unităţile militare spitaliceşti în care lucrase în cei 2 ani de război, precum şi persoanele în măsură să confirme cele declarate[5] etc., dar aparatul birocratic militar acţiona cu încetineală. Sau pur şi simplu cele 2 documente zăceau uitate, pline de praf în vreun sertar. Nu era o situaţie neobişnuită. Ofiţeri cu grade înalte nu reuşeau să-şi limpezească, în întregime, activitatea din anii războiului. În timpul campaniei militare Gogu Enescu nu era încă medic, nici măcar ofiţer (abia la 15 noiembrie 1917 primise tresele de sublocotenent în rezervă). Interesant este că la sfârşitul memoriului, după semnătură, petentul notează: **18 august 1919, Buneşti, strada Viilor 74**. Cele două toponime pot fi localizate cu uşurinţă ; cel de al doilea „Viilor" a dispărut din memoria colectivă. „Strada", adică drumul în pantă de la intrarea în Buneşti există, cât priveşte „viile" au rămas o amintire.

La 28 octombrie 1923, în „Foaia calificativă" consacrată medicului sublocotenent Enescu Gh., comandantul Regimentului „Mihai

Viteazul", colonelul Bădulescu, nota: „Din declaraţia anexată la memoriu şi confirmată de şefii săi tehnici reiese că **medicul sublocotenent E.Gh. a fost, atât bolnav de febră tifoidă cât şi de tifos exantematic la spitalele pe lângă care a funcţionat în timpul campaniei.** Dacă în meseria sa este calificat bine de şefii săi, personal îl caracterizez: **„Merită a înainta."**[6]

Nici în 1923, la 4 ani de la terminarea războiului, situaţia militară a medicului sublocotenent nu era clarificată: „Urmează să fie concentrat pentru a-şi dovedi aptitudinile, scria în noiembrie 1923 comandantul Regimentului „Mihai Viteazul", colonelul N. Ciupercă. „Merită să înainteze după ce va satisface obligaţiile cerute de lege" (numărul de zile succesive de concentrare, n.a.).[7]

La 1 ianuarie 1924 este, în sfârşit, avansat la gradul de medic locotenent în cadrul Regimentului 4 grăniceri.[8] La 31 octombrie 1924, comandantul regimentului, colonelul N.Dumitru, îşi exprimă, într-un raport, dezamăgirea faţă de rezultatele demersurilor sale pentru clarificarea situaţiei militare a subordonatului său: „Medicul locotenent Enescu Gheorghe este repartizat acestui regiment prin I.D.R. nr.127/1924 publicat în Monitorul oficial nr.17/1924. **De la această dată (1 ianuarie 1924) până în prezent (31 octombrie 1924) regimentul a căutat prin diferite interveniri să-i procure datele diferitelor mutaţii suferite de acest ofiţer de rezervă şi n-a fost posibil."**[9]

La 1 aprilie 1926 medicul locotenent în rezervă Enescu Gheorghe este trecut din evidenţele Regimentului 4 grăniceri în cele ale Inspectoratului sanitar. [10] Până în 1931 n-a mai fost concentrat, iar despre posibile concentrări după această dată nu avem informaţii. Medicul avea 40 de ani şi considera încheiat capitolul de medic militar. Viaţa îşi urma cursul.

După obţinerea licenţei a lucrat ca medic intern la Triajul de bolnavi (1922-1926), apoi la Dispensarul nr. 7 al Asigurărilor Sociale (1926-9 noiembrie 1933).

În 1926 îşi ia doctoratul în medicină cu teza „Pneumotoraxul. Metode de diagnosticare şi terapie". Din 1933 până în 1939 este medic-

şef al Casei de Asigurări, iar din 1936 este docent la catedra de pediatrie a Facultăţii de Medicină Bucureşti.

În 1937 este ales vice-preşedinte al Asociaţiei Medicilor şi Farmaciştilor, în 1939 este numit director-general medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, iar din 1945 îndeplineşte funcţia de director general al Casei. Sub direcţia sa s-au construit trei unităţi medicale de mare utilitate: Spitalul Casei de Asigurări Bucureşti (se numea casa Bucureşti, azi Spitalul „Sfânta Maria", de pe bulevardul Mihalache), cu dispensarul policlinic ambulatoriu afiliat; Dispensarul medical nr.1 din bdul Ghica, azi Clinica de pediatrie „Emilia Irza"; Dispensarul medical nr. 4, azi Maternitatea „Bucur".

Desfăşoară o intensă activitate de pionierat în domeniul asigurărilor sociale, constând în organizarea, în diversificarea şi în ridicarea calităţii serviciilor medicale ale C.C.A.S., astfel încât această instituţie de prestigiu să funcţioneze pe temelii solide. Au fost create centre antituberculoase, anti boli venerice, cu accent pe patologia siphilisului, centre de medicina muncii, cabinete de medicină preventivă, un centru anticanceros, şi mai multe maternităţi. În aceşti ani au fost organizate serviciile de gardă permanentă în dispensarele medicale, precum şi serviciile farmaceutice şi de laborator, s-au pus bazele asistenţei medicale de îngrijire la domiciliu a asiguraţilor precum şi sistemul de pensii de boală pentru aceştia.

Doctorul Gogu Enescu este iniţiatorul conceptului economic (considerat şi azi o soluţie viabilă) al autofinanţării instituţiilor medicale prin realizarea simbiozei între serviciile publice şi cele private, ceea ce permitea atragerea spre spitalele asigurărilor sociale, pe de o parte, a clientelei bogate, capabile să-şi plătească serviciile medicale şi, pe de altă parte, a somităţilor medicale, care ofereau, astfel, consultaţii şi asiguraţilor. Un exemplu de aplicare practică eficientă a principiului simbiotic l-a oferit Casa Bucureşti (azi Spitalul „Sfînta Maria").

În 1948, când autorităţile comuniste au decis naţionalizarea Caselor de Asigurări Sociale, doctorul Gogu Enescu a protestat vehement, demonstrând ilegitimitatea actului de confiscare a unor bunuri realizate cu răbdare, în timp, de către asiguraţi, intrând,

astfel, în conflict cu Gheorghe Apostol, atunci ministru al muncii şi al prevederilor sociale. A fost înlăturat din funcţiile pe care le deţinea (împreună cu întreaga administraţie a Casei Centrale), a fost exclus din învăţământ, i s-au confiscat bunurile şi a fost mutat ca medic de întreprindere la noua filatură de bumbac situată în afara Bucureştiului. În 1954 a fost pensionat, iar la 1 februarie 1963, la vârsta de 71 de ani, a murit de cancer, cu gândul la satul de pe Vâlsan, Buneşti, de unde şi-a luat zborul în lume şi unde intenţiona să organizeze un dispensar medical sătesc după modelul dispensarelor muncitoreşti.

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Locotenenţi E. 127, f. 2.*
2. *Tudose, P., „Monografia comunei Mălureni, judeţul Argeş, Tiparg, Piteşti, 2004, p. 57.*
3. *Arh. M.A.N., op. cit., f. 1.*
4. *Idem, f. 12.*
5. *Ibidem, f. 2.*
6. *Ibidem, f. 3.*
7. *Ibidem, f. 4.*
8. *Ibidem, f. 9.*
9. *Ibidem, f. 11.*
10. *Ibidem, f. 27.*

Mulţumim, şi pe această cale, domnului Matei Guran, medic la Spitalul Colentina, ginerele doctorului Gheorghe Enescu, pentru informaţiile utile pe care ni le-a oferit în vederea schiţării medalionului de faţă.

MEDICUL MAIOR GEORGESCU C. NICOLAE

Încercând să reconstitui, din însemnări disparate, risipite pe foi îngălbenite de vreme, firul vieții și al activității unor oameni care și-au pus cunoștințele, priceperea și propria sănătate în slujba vieții și a sănătății semenilor, militari sau civili, încerci, uneori, trăiri contradictorii, șocante: pe de o parte, ești stăpânit de un sentiment reconfortant știind că te afli pe un teren sigur, în tovărășia unor documente, în care domnesc precizia și rigoarea ostășească, pe de altă parte, incertitudinea și misterul care se instalează în ultimele file ale dosarului personal aparținând medicului maior Georgescu C.Nicolae inculcă cititorului o stare de insecuritate, de neputință în efortul de a accede la adevăr. Ultima consemnare făcută în pagina rezervată capitolului „Servicii și diverse poziţiuni"din respectivul dosar **este datată 1 octombrie 1936 și conține patru cuvinte: „Mutat la Divizia 21."** Atât. De aici încolo...tăcere. **La 1 octombrie 1936 avea 48 de ani, era medic ofițer (activ) avea gradul de maior și un trecut ireproșabil.**

Nu era la vârsta care impunea trecerea lui în rezervă sau în retragere. Și pentru ca misterul să fie deplin, pe copertă, alături de nume, cineva a scris: "Mort". Când?, Unde?, În ce împrejurări? Sunt câteva dintre întrebările care ne vin degrabă în minte, fără a găsi undeva un răspuns. Situație similară celei privindu-l pe medicul maior Brezeanu Nicolae, eminent chirurg militar, decedat în 1933 la vârsta de 41 de ani! În cazul ambilor, nicio precizare privind data și cauzele morții. Măcar atât. Am menționat undeva lipsa unor „Foi calificative" din dosarele multor medici militari. Nu e de mirare. Întâlnim situații asemănătoare și

la personalități cu **nume** în armata română: Generalului de brigadă Vasilescu N. Petre, comandantul artileriei grele a Diviziei a 2 a Vânători, unul dintre artizanii „bătăliei Moldovei", cum a fost numită confruntarea hotărâtoare din triunghiul de foc Mărăști, Mărășești, Oituz, „cu toate cercetările făcute nu i s-au putut găsi decât cele câteva foi. Probabil că restul memoriului a fost pierdut, cum au fost pierdute atâtea memorii", scrie generalul Teodorescu, comandantul artileriei grele a armatei române.

Revenind la prezentarea câtorva date biografice ale medicului maior Georgescu Nicolae, menționăm că s-a născut în anul 1888, în Topoloveni, plasa Podgoria, județul Muscel (astăzi Argeș), din părinții Constantin și Elena. [1]

După studiile primare și liceale făcute în Topoloveni și în Pitești, intră prin concurs la Institutul Medico-Militar din București în anii premergători intrării României în primul război mondial. Sunt anii în care înțelegându-se nevoia acută de medici militari pentru confruntarea armată ce se profila (pornind și de la experiența participării oștirii române la campania din Bulgaria) se suplimentează numărul de locuri în anul I la Institutul Medico-Militar. Dacă în anul universitar 1913-1914 sunt înscriși 13 studenți, în anul următor, 1914-1915, numărul acestora ajunge la 86, iar în 1915-1916 sunt admiși în anul I 46 de studenți. Intrarea României în război este urmată de închiderea porților Institutului pentru doi ani, până la terminarea războiului.

În această situație, caracterizată prin pregătiri febrile de război, la 1 iunie 1915 studentul Georgescu Nicolae este înaintat la gradul de medic sublocotenent, iar peste ceva mai mult de un an, la 15 iulie 1916, tânărul sublocotenent, încă student la Institut, este mobilizat la Ambulanța Diviziei VI. [2]

Lipsesc datele privind activitatea și comportarea medicului Georgescu în prima parte a campaniei militare, august-decembrie 1916, dar, din aprecierile ulterioare ale șefilor săi desprindem devotamentul său de sorginte țărănească pentru salvarea vieții celor loviți de glonț, de schije, de baionetă sau de tifos.

Începutul campaniei a fost foarte promițător.Soldații români au intrat în Transilvania într-o atmosferă de entuziasm amplificat de imensa bucurie a românilor eliberați. După o serie de greşeli şi de şovăieli ale comandamentelor armatei române, urmare şi a dezastrului de la Turtucaia, dar mai ales din pricina ofensivei puternice a forțelor germano-austro-ungare conduse de generalul E. Von Falkenhain, situația de pe frontul din Transilvania s-a agravat.

Bătălia Bucureştiului, cum au fost numite încleştările dramatice de pe Argeş şi de pe Neajlov, reprezintă cea mai sângeroasă bătălie, dar şi cea mai hotărâtoare din momentul intrării României în cea dintâi conflagrație mondială. Practic, armata română s-a confruntat aproape singură cu trupele a patru puteri adverse: Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria şi Turcia.

Destinată a fi o „Marnă română", sub conducerea generalului Prezan, armata română a înregistrat, inițial, succese promițătoare, dar bătălia s-a încheiat cu înfrângerea trupelor noastre, autoritățile părăsind în grabă Capitala, în care trupele Puterilor Centrale au intrat la 23 noiembrie/6 decembrie 1916. În ajunul ocupării Bucureştiului de către adversar, se petrece un fapt unic în istorie, demonstrând lipsa de decență şi totala iresponsabilitate a unora dintre cei care decideau soarta țării: la Marele Cartier General al armatei române s-a organizat „o masă comună", pentru a se sărbători înaintările din armată, făcute în scopul „ridicării moralului armatei". „Printre cei înaintați de-a valma şi fără discernământ s-a numărat şi prințul moştenitor Carol (motivul mesei comune!), care, inițial, refuzase să meargă, evident simbolic, pe front, apoi, când se dusese organizase chefuri care sustrăgeau pe ofițeri de la îndatoririle lor. Îndurerată, regina Maria i-a scris lui Carol că, mamă şi regină, îi era ruşine să aibă un asemenea fiu." [3]

După căderea Capitalei, Goga notează: „Piramida noastră socială e morbidă – vârful bolnav de sifilis, temelia de pelagră. A trebuit acest cataclism ca să crape mincinoasa fațadă occidentală, ca să vedem în dosul ei... Într-o asemenea situație tragică, cu elementele de-aici, nefiind o țară de opinie publică sau de libertate constituțională, nu se aşteaptă nimeni la o schimbare de politică internă. Guvernul, care în Franța ar fi căzut din primele zile, şi în Italia ar fi fost asasinat, e tot atât de sigur la locul lui."[4]. Un singur exemplu, care confirmă cele de mai înainte: compromisul general D.Iliescu, în loc să fie înaintat Curții Marțiale, este trimis în Franța ca reprezentant al armatei române!

În acest timp, „spectacolul" retragerii armatei aflate în pragul dezagregării, prezentat de Ştefan Zeletin, ofițer de rezervă, în volumul de amintiri intitulat „Retragerea" oferă cititorului un tablou dantesc: „soldații,

flămânzi, cerşeau mâncare la porțile caselor sau furau prin spatele curților. Au murit mai puțini soldați în încleştările cu inamicul şi mai mulți din cauza lipsei de hrană şi de istovire, de pe urma marşurilor (unele ordonate inutil de ofițeri incompetenți)". [5]

Asemenea „amănunte" nu puteau apărea în comunicatele militare. Şi nici n-au apărut.

Prima „Foaie calificativă" privindu-l pe medicul sublocotenent Georgescu Nicolae însumează 4 luni (23 februarie-25 iunie 1917), iar a doua 10 luni (26 iunie 1917-27aprilie 1918). Ambele sunt semnate de comandantul Regimentului 16 „Suceava", colonel (indescifrabil). Prezentăm câteva secvențe din acestea:

„Deşi student în medicină, dar cunoaşte branşa medicală şi precizează uşor diagnosticul. A funcționat ca medic de batalion de la 23 februarie la 25 iunie 1917 unde a fost neobosit în îngrijirea sănătății oamenilor.

Cât Regimentul a fost pe poziție în sectorul Hălaşului, a ținut locul la două batalioane pe front şi s-a achitat cât se poate de bine de însărcinările sale." [6]

„În toate luptele (pe) care le-a avut Regimentul şi-a însoțit Batalionul său, îngrijindu-l cu dragoste şi cu multă solicitudine de răniți şi bolnavi. Un foarte bun medic".

„În timpul luptelor a fost totdeauna la postul său, iar în timpul epidemiei din 1917, a căutat să ia cât mai bune măsuri de profilaxie ca epidemia să nu se întindă. A fost mutat la Ambulanța Diviziei pentru debilitate pronunțată datorită oboselii pe front **şi nu s-a evacuat mai departe, pentru a se putea înapoia cât mai repede la Regimentul său de care nu vrea să se despartă.** Merită cu prisosință să fie înaintat la gradul de medic locotenent în rezervă."[7] Redactate într-un stil neutru, de comunicate militare, textele nu dau nici măcar o vagă idee despre dramatismul evenimentelor la care tânărul student (avea 28 de ani) cu trese de medic sublocotenent lua parte.

La 13 noiembrie 1917 este trimis de către conducerea regimentului să urmeze cursurile Şcolii de medicină, după care se întoarce la unitate pe 3 ianuarie 1918.

La 16 aprilie 1918, Georgescu Nicolae este înaintat medic locotenent (în cadrul Regimentului 2 „Vâlcea"), în urma propunerii comandantului Regimentului „Suceava" nr.7 .

După încheierea războiului, li se permite studenţilor Institutului Medico-Militar să-şi reia studiile. În asemenea situaţie, la 19 februarie 1919 medicul locotenent Georgescu Nicolae revine la Institut, unde îşi finalizează studiile, după care, în 1920 se înscrie şi urmează cursurile Şcolii de Aplicaţie Sanitară din Bucureşti, obţinând diploma care va facilita înaintarea sa la gradul de medic căpitan, la 1 decembrie 1920. [8]

La 14 decembrie 1920 este mutat la Regimentul 9 Roşiori, unde lucrează în calitate de medic-şef până la 12 ianuarie 1921, când este transferat la Regimentul 3 artilerie grea.

Mijlocul anului 1921 (16 iunie) aduce un moment fericit în viaţa medicului căpitan Georgescu Nicólae: căsătoria sa cu Eliza Grigorovici, din Bucureşti. Vor avea un copil, Nicu, născut la 14 decembrie 1925. [9]

În aceşti ani, profesionalismul medicului căpitan, devotamentul acestuia pus în slujba sănătăţii ostaşilor, rezistenţa sa fizică şi morală probate în anii grei ai războiului îşi vor găsi recunoaşterea din partea superiorilor: în 1922 este decorat cu Ordinul „Coroana României" clasa a V a în grad de cavaler (I.D.R. 5286) şi i se conferă Medalia „Victoria" a marelui război pentru civilizaţie", 1916-1921, iar în 1925 primeşte „Crucea Comemorativă" (brevet 5516/1925). [10]

Medalia „Victoria a marelui război pentru civilizaţie" reaminteşte, celor ce au uitat şi atrage atenţia tuturor că în anii 1916-1920 românii şi-au vărsat sângele în două războaie: în primul, numit Războiul de întregire a neamului (1916-1918), armata română a luptat alături de forţele Antantei pentru recuperarea teritoriilor româneşti din Austro-Ungaria. În al doilea război (1918-1920), România a luptat singură împotriva regimului sovietic de la Budapesta condus de Bela Kun, pentru consolidarea unităţii noastre naţionale şi pentru salvarea Europei de pericolul comunist. Acest al doilea război, **pentru civilizaţie**, a fost pus la index de către istoricii noştri vreme de aproape 50 de ani (1946-1990)

În „Foaia calificativă" pe anul 1922 (1 noiembrie 1921- 31 octombrie 1922) colonelul Pallade, comandantul Regimentului 3 Artilerie grea, nota următoarele cu privire la subordonatul său, medicul căpitan Georgescu: **„...este un foarte bun ofiţer sanitar, îngrijeşte cu multă pricepere şi conştiinciozitate de oamenii regimentului.** Cred dar că sunt deplin îndreptăţit să zic (sic) că **acest ofiţer medic merită să aspire la grade mai mari şi să se bucure de o înaintare excepţională."** [11]

Pentru a putea fi înaintat la gradul de medic maior urmează în 1925 Cursul de pregătire pentru ofiţerii superiori, la absolvirea căruia (16 septembrie 1925), generalul Economu, directorul Cursului, menţiona:

„Priceput şi metodic în lucrările de specialitate; cunoaşte atribuţiile şi tactica serviciului sanitar. **Are pregătirea necesară pentru a deveni ofiţer superior. La examenul de fine de curs a fost declarat reuşit".** [12]

În „Foaia calificativă" pe anul 1928, comandantul Comandamentului 3 Teritorial Galaţi, generalul de divizie M. Florescu, laudă zelul şi profesionalismul subordonatul său: „Medicul căpitan Georgescu Nicolae e un bun medic militar, care nu se mulţumeşte cu serviciul restrâns de la Comandamentul 3 Teritorial, ci face şi serviciul ca medic secundar internist la Spitalul militar. Am avut ocazia să văd bolnavii săi la spital şi am constatat buna îngrijire precum şi buna căutare a celor din cura sa. Am mai avut ocazia să văd că se ocupă şi de căutarea ofiţerilor şi familiilor lor fără nici un interes." [13].

La 31 martie 1930 este înaintat medic maior. Peste numai 7 luni, între medic şi şeful său direct, colonelul Al. Constantinescu, comandantul Regimentului Siret 11 Galaţi, se ivesc unele diferende care, se pare, afectează raporturile ierarhice normale dintre ei şi îl determină pe cel de al doilea să plaseze, într-o apreciere, dominant pozitivă, consacrată medicului, fraza următoare: **„Este disciplinat, totuşi are oarecare lacune în educaţia sa ostăşească, obicinuind a comenta şi discuta ordinele şi având atitudine neostăşească faţă de superiorii săi, lacună care trebuie să dispară cât mai curând, pentru ca medicul maior să fie apreciat ca un destins (sic) medic superior."** [14]

Fraza cu pricina produce o reacție în lanț în rândul superiorilor medicului „deficitar la capitolul educație ostăşească", amintind prin amploare de „istoria" bulgărelui de zăpadă rostogolit pe un teren în pantă. Fără să se precizeze culpa medicului, s-a declanşat un duel în care stiloul a luat locul pistolului, în intenția unora de a curma asemenea „ieşiri" neostăşeşti sau din dorința altora de a decela cauzele unor stări anormale din armată.

Mai întâi, generalul I. Gavrilescu, comandantul Diviziei 21, cercetează „Foaia" care-l incrimina pe medic, după care notează: **„Recomand comandantului de Regiment să-i desăvârşească educația ostăşească dezobişnuindu-l a comenta ordinele pe care le primeşte** şi de a avea atitudine ostăşească ce se cere oricărui militar, chiar când e doctor şi cu atât mai mult celui care poartă pe haină galonul de maior.

Recomand de asemenea medicului şef al diviziei să-l urmărească în de aproape spre a-şi putea forma convingerea fermă asupra conştiinciozității cu care examinează pe cei supuşi sau care se supun examinării sale." Urmează semnătura generalului şi data: 1 decembrie 1931[15] După un an, la 21 noiembrie 1932, comandantul Brigăzii 21 infanterie, colonel (indescifrabil) dă o replică fermă, curajoasă, nu neapărat preopinentului său, generalul Gavrilescu, ci mai curând „sistemului" care genera şi/sau tolera o anumită situație (condamnabilă) în armată, punând în lumină cauzele reale ale aşa-zisei atitudini „neostăşească" a medicului maior Georgescu Nicolae.

„Lacunele" din educația ostăşească a medicului exprimă o stare de spirit prezentă în mediile ofițereşti conştiente de starea armatei române, cu totul neglijată după ce salvase țara de la dezastru. Corupția generalizată care cuprinsese tânăra Românie Mare din perioada interbelică mina orice inițiative privind înzestrarea şi modernizarea armatei. La 1 ianuarie 1936, C. Argentoianu nota în jurnalul său: **„Între cele patru granițe ale țării şi până sus, totul e numai corupție. Singurul lucru organizat în România Mare e jaful şi şperțul. ... Ne copleşeşte mocirla."** [16]

Nimic nou sub soare, am putea spune, menționând că asertiuni precum cele de mai înainte s-ar potrivi şi vremurilor de astăzi. „Păcatele

de azi sunt păcatele de ieri, repetate, agravate, tocmai pentru că au fost ascunse, iar istoricii –de teamă că li se va reproşa lipsa de patriotism- au preferat să tacă." [17]

„De doi ani şi jumătate de când comand această brigadă, afirmă comandantul brigăzii 21 infanterie, nu mi s-a întâmplat să aud o singură dată pe medicul maior Georgescu discutând ordinele sau pe camarazii săi. **E necesar să nu se arunce oprobiul asupra unui ofițer fără o prealabilă şi solidă documentare."**

Luînd apărarea subordonatului său, medicul Georgescu, comandantul brigăzii radiografiază o stare generală a armatei pornind de la un caz real în care „cazarma a ajuns să cadă pe noi", iar „hrana trupei nu s-a plătit pe un an aproape" Din pledoaria sa extragem câteva secvențe: (Medicul maior Georgescu) „nu e cazul să-şi facă serviciul de frica (sic) că este urmărit şi supravegheat deaproape". Greşeala lui este că nu şi-a impus punctul de vedere față de comandantul regimentului, ajungându-se la situația de față: **„cazarma a ajuns să cadă pe noi", „însuşi comandantul de regiment recurge la expediente ca să-şi hrănească trupa"; „nu s-a plătit hrana trupei pe un an aproape"** (Acestea sunt „problemele" asupra cărora trebuie să-şi îndrepte atenția comandantul diviziei, generalul I.Gavrilescu, spune, puțin voalat colonelul). „Medicul, din delicatețe, spirit de disciplină şi înțelegere a **stărilor de azi** nu l-a pus pe comandantul său de regiment în situații grele" În finalul raportului său, colonelul comandant al brigăzii conchide, deloc protocolar: „Aştept de la domnul medic al Diviziei şi al Corpului de armată să ia apărarea colegului şi subalternului dumnealor şi să pună lucrurile la punct. **De la medicii noştri aşteptăm ştiință, iar nu curtenire."** [18]

În ultima „Foaie calificativă" din dosarul medicului maior Georgescu Nicolae, (cuprinzând perioada 1 noiembrie 1935-31octombrie 1936), comandantul Diviziei 21, generalul Linteş, confirmă prin propria semnătură veridicitatea „notelor" pozitive ale comandantului de regiment cu privire la activitatea medicului situat în postură de personaj principal al paginilor de față. Citâm o singură frază: „De asemenea, a luat parte la

pregătirea specialiştilor de gaze, precum şi la controlul higienic al instrucţiei cu masca unde a pus o deosebită grijă pentru îndeplinirea obligaţiilor militare."[19]

După ce la 1 august 1936 primeşte 30 de zile de concediu, la 1 octombrie acelaşi an este mutat la Divizia 21.

Acestea sunt ultimele ştiri pe care ni le oferă dosarul personal al medicului maior Georgescu Nicolae. De aici încolo...file albe. Pe copertă, cu litere mari, strâmbe, cineva a scris: "MORT". **Atât ne spun documentele armatei despre OMUL şi Medicul maior Georgescu Nicolae.. Avea numai 48 de ani.**

<u>Note</u>

1. Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Maiori, G 73, f. 1;
2. Idem, f. 2;.
3. Constantiniu, Florin, „O istorie sinceră a poporului român", univers enciclopedic, buc. 2002 p. 263;
4. Idem, p. 264;
5. Ibidem p. 264;
6. Arh. M.A.N. op. cit. f. 6;
7. Idem, f. 7;
8. Ibidem, f. 4;
9. Ibidem, f. 4;
10. Ibidem, f. 1
11. Ibidem, f. 2;
12. Ibidem, f. 12
13. Ibidem, f.16;
14. Ibidem, f.12;
15. Ibidem, f.24;
16. Constantiniu, Fl., op cit., p.325;
17. Idem, p.17;
18. Arh. M.A.N. , op. cit., f.25;
19. Idem, f.32;

MEDICUL GENERAL DE BRIGADĂ ÎN REZERVĂ GEORGESCU GH. NICOLAE

Născut la 19 februarie 1872 în Câmpulung, plasa Nucşoara, judeţul Muscel (astăzi Argeş), fiul preotului Gheorghe Georgescu şi al Zoiei G.N. Iorga, este unul dintre puţinii medici militari argeşeni pe care Războiul de întregire i-a găsit în rândul ofiţerilor superiori, cu gradul de medic locotenent-colonel, ulterior de medic colonel.

După terminarea studiilor liceale, este admis prin concurs la Facultatea de Medicină din Bucureşti, iar la 8 ianuarie 1893, la vârsta de 21 de ani neîmpliniţi, este internist la Spitalul Medico-Militar din Bucureşti.[1]

Peste 5 ani, la 1 aprilie 1898, este numit medic de batalion la Regimentul "Mehedinţi" nr. 17, unde primeşte „botezul" primei aprecieri asupra actiţivităţii sale de medic militar în rezervă. O reproduc în ortografia originară:

„Foie personală
1899, iulie 29

Continue a depune bine examenul de doctorat, disciplinat, inteligent, ţinută corectă, serveşte bine". Semnează medicul de corp de armată D.Zorileanu, directorul Internatului.[2]

Îmi permit o scurtă digresiune: Urmărind evoluţia titulaturii aprecierilor ce se întocmeau fiecărui ofiţer din armata română de-a lungul anilor, cum se desprinde din documentele cercetate de noi, rezultă că, până în 1907, acest act purta denumirea de „Foie personală", apoi, până în 1911 (inclusiv) „Note personale" şi, în fine, până prin 1950, „Foaie calificativă".

La 16 iulie 1900 este înaintat la gradul de medic locotenent în rezervă în cadrul Regimentului „Radu Negru" nr. 8. După nici 3 luni de serviciu în noua unitate, la 28 septembrie, „beneficiază" de cea de a doua „Foie personală", semnată de comandantul unităţii, locotenent-colonelul Spiroiu, document din care extragem, respectând ortografia vremii:

„Deşi venit în regiment de puţin timp, constat cu multă plăcere că Oficerul şi îndeplineşte cu conştiinţă misiunea. Tratează cu blândeţe omenii carii au trebuinţă de ajutorul său. A luat parte în manevrele ce s-a(u) esecutat cu Regimentul şi cu Brigada. Conduita sea nu lasă nimic de dorit. Are viitor." [3]

La 16 iulie 1901, exact la un an de la momentul primirii galoanelor de locotenent, este înaintat la gradul de medic căpitan.[4]

Se căsătoreşte la 18 mai 1903, la vârsta de 31 de ani, cu Alexandrina Iordăchescu, domiciliată în Bucureşti şi vor dobândi doi copii: Constantin, născut la 10 mai 1904 şi Elena, la 22 ianuarie 1906. În acest ultim an i se decernă „Medalia jubiliară Carol I", I.D.N. 5384/1906. [5]

La 2 octombrie 1903, medicul muscelean Georgescu Nicolae, care până la acea dată încă nu văzuse marea, a fost mutat pentru o scurtă perioadă la Divizia de Mare, „unde s-a achitat conştiincios de sarcinile sale, îngrijind singur de sănătatea oamenilor de la toate unităţile de pe uscat şi de pe mare ale diviziei." [6]

În 1905 îl găsim din nou „pe uscat" la Batalionul 6 "Vânători", impresionându-l pe noul său comandant, maiorul Teodorescu, prin competenţă, seriozitate şi conştiinciozitate. Citām:

„Se ocupă îndeaproape cu starea sanitară a corpului, astfel că nu am mai avut de semnalat nici un caz de boală gravă sau contagioasă, provenită din neglijenţa sa. Este foarte conştiincios în serviciul său. S-a ocupat personal de instrucţia sanitarilor şi brancardierilor, atât în tabăra „Mihai Bravu", cât şi în concentrările şi manevrele de toamnă şi a dat rezultate bune. Este rezistent şi foarte disciplinat." [7]

Inspectorul general al Serviciului Sanitar al Armatei, medicul general de divizie A.Demosthene (1905-1908) se declară pe deplin mulţumit de prestaţia medicului căpitan şi-l propune pentru a fi admis la examenul de capacitate, moment obligatoriu pentru avansarea la gradul de medic maior. Propunerea nu este însuşită la eşaloanele superioare pentru că medicul nu avea vechimea necesară în gradul de căpitan. [8]

În anul următor, 1906, medicul-şef al Corpului 2 Armată, colonel doctor Constantin Papillian (fost director al Instituttului Medico-Militar între ani 1902 şi 1905, mai târziu, între anii 1909 şi 1912 îndeplinind înalta

funcţie de inspector general al Serviciului Sanitar Militar) reia propunerea de avansare în grad şi îşi construieşte argumentaţia în sprijinul respectivei opţiuni pornind de la o situaţie particulară, prin generalizare: „A avut (medicul căpitan Georgescu N., n.a.) un caz de tifos exantematic în batalion, şi, prin măsurile luate la timp şi cu pricepere, boala s-a localizat şi batalionul, după 15 zile, a putut pleca la Sinaia, spre a face garnizoană. Starea bună sanitară a batalionului, unde n-are niciun bolnav de ochi, dovedeşte că-şi îndeplineşte bine serviciul." [9]

(Bolile de ochi erau frecvente în armata acelor ani, n.a.). Propunerea având deja susţinerea inspectorului general al Serviciului Sanitar, în octombrie 1907 medicul căpitan Georgescu „s-a prezentat pentru întâia oară la examenul de capacitate pentru înaintarea la gradul de maior şi a fost declarat reuşit" [10].

Încă de la 20 decembrie 1906 personajul principal al rândurilor de faţă fusese transferat la Şcoala de Infanterie, în funcţiile de medic şi de profesor de igienă, probându-şi calitea deja recunoscută de bun profesionist, la care trebuie să adăugăm conştiinciozitatea însoţită de iniţiativă în îndeplinirea îndatoririlor ce-i reveneau. Comandantul „Şcoalei de infanterie", colonelul Gărdescu, laudă râvna şi determinarea medicului căpitan în menţinerea stării de sănătate a unităţii şi propune înaintarea acestuia, la alegere, la gradul de medic maior, precum şi decorarea lui cu ordinul „Coroana României clasa a V a", ambele propuneri fiind însuşite fără rezerve de către şefii ierarhici. [11]

În 1908, în urma unei inspecţii, locotenent-colonelul Dragalina, inspectorul „şcoalelor" de infanterie, remarcă prestaţia remarcabilă a medicului Georgescu, şi-l propune la „înaintare"; la 15 octombrie 1909, în următoarea „Foaie calificativă", în încercarea de a depăşi lentoarea aparatului birocratic militar, care tergiversa înaintarea medicului în grad, inspectorul face risipă de termeni apologetici în „prezentarea" subordonatului său: **„Conduită exemplară..., continuă a servi cu mult zel şi conştiinţă, îndeplinind îndatoririle sale de medic şi profesor de igienă la această şcoală, cu multă competenţă şi dragoste. Energic, conştiincios şi devotat serviciului şi cu iniţiativă." De reţinut că**

documentul de mai sus este întărit prin semnătura principelui Ferdinant al României, viitorul rege al țării. [12]

În vederea înaintării medicului Georgescu, la 1 octombrie 1909, acesta este mutat, de la Școala de infanterie unde, se pare, nu era post de medic maior, la Școala de artilerie și de geniu, ceea ce îl determină pe reprezentantul „Reginei bătăliilor" (infanteriei) să consemneze cu nedisimulată mâhnire: **„Școala regretă plecarea acestui ofițer, căci pierde un prea bun medic și profesor, iar ofițerii – un bun camarad"**

În același ton laudativ se înscrie și „aprecierea" pe care medicul colonel Frangulea, șeful Serviciului Sanitar al Corpului 2 Armată o face medicului căpitan Georgescu: **„Este un excelent medic militar, studios și la curent cu progresul științific."** În concluzie precizează că „menține, cu multă satisfacție, notele favorabile bine meritate" („Note" avându-i ca autori pe superiorii ierarhici ai medicului Georgescu). [13]

După un „stagiu" de mai bine de 8 ani în gradul de căpitan, la 28 noiembrie 1909, pe baza notărilor excelente, medicul Georgescu Nicolae este înaintat la gradul de medic maior, în cadrul Regimentului Prahova nr.7, unde îl vom găsi până la 1 aprilie 1912. [14]

În anul 1910, după cum ne informează „Foaia calificativă" a acestui an, proaspătul maior, în calitate de medic șef al Regimentului Prahova nr.9, „și-a îndeplinit excelent atribuțiile ce-i reveneau la concentrarea de pe Valea Buzăului, iar în regiment, a instruit foarte bine sanitarii și brancardierii, a pus mult interes și blândețe în tratarea bolnavilor și s-a ocupat de îngrijirea materialelor sanitare." [15] Încerând să schițeze portretul aproape desăvârșit al medicului militar devotat profesiei sale, în „Foaia calificativă" pe 1911, pe care i-o consacră medicului-șef, comandantul regimentului, colonelul Racoviță, folosește cu dezinvoltură sintagme precum: **„cultură profesională dezvoltată și bine întreținută", „remarcabile aptitudini pentru operații chirurgicale, pe care le urmărește cu multă asiduitate și folos în spitalele locale", „grija de bolnavii săi", „deosebita conștiinciozitate și putere de muncă"** etc. Obiectiv, se pare, comandantul regimentului descoperă la subordonatul său și un punct slab: **„punctualitatea redusă",** fără să insiste asupra acestui subiect. Tot atât de interesant mi

se pare finalul „notei", în care colonelul își expune punctul de vedere în problema înaintării în grad a medicului :"Medicul maior Georgescu Nicolae nu e cazul pentru a fi propus pentru înaintare (la gradul de medic locotenent-colonel, n.a.), deoarece nu are vechimea cerută, totuși fiind înzestrat cu cunoștințe profesionale bine apreciate de șefii săi tehnici și fiind bine notat în cariera sa, și, mai ales, în ultimul grad, **cred că poate aspira să înainteze prin excepțiune."** [16]

La 1 aprilie 1912 este transferat la Spitalul Militar „Regina Elisabeta", primind funcția de șef al Depozitului Chirurgical Central, în subordinea directă a medicului colonel Roșianu, „cap" al spitalului, care apreciază că merită (medicul maior Georgescu) să „înainteze", propunere agreată și de medicul general de brigadă, Călinescu Mihail, inspector general al Seviciului Sanitar Militar (1912-1917).

La 20 iunie 1913 este mobilizat, în vederea campaniei militare din Bulgaria, și i se încredințează comanda Depozitului Chirurgical Central. Se bucură de prețuirea deosebită a superiorilor săi ierarhici, cum rezultă din „Notele personale"din campania anului 1913, sub semnătura doctorului șef al Spitalului Militar „Regina Elisabeta", medicul general Papillian.:

„Eminent medic militar a fost însărcinat pe timpul mobilizării cu conducerea Depozitului Central Chirurgical, având a înzestra formațiunile sanitare din întreaga țară cu instrumente și materiale sanitare, la care seviciu s-a achitat cu o deosebită destoinicie, conștiinciozitate și promptitudine, reușind a satisface prea bine toate nevoile acestui serviciu de a da posibilitatea ca toate formațiunile sanitare să poată fi gata la timp.

Îndeplinește toate calitățile unui eminent medic militar activ și mai poate lua parte la o eventuală campanie," (eventuala campanie anticipată de către medicul general va angaja armata română peste numai 3 ani, n.a.)

Pentru toate aceste calități îl propun a fi înaintat în mod excepțional la gradul de medic locotenent-colonel și pentru serviciile aduse armatei a fi recompensat cu ordinul „Steaua României în gradul de cavaler". [17]

După încheierea campaniei militare din Bulgaria, medicul maior Georgescu Nicolae trăieşte intens bucuria de a-şi vedea, într-un fel, răsplătită truda sa în slujba sănătăţii ostaşilor prin cele două distincţii care i se conferă: ordinul „Coroana României clasa a V a" şi „Avântul Ţărei".

Delegaţii Statelor balcanice la Conferinţa de Pace de la Bucureşti (1913)

La 16 august 1914 este avansat la gradul de medic locotenent-colonel şi, cu aceeaşi dată este numit în funcţia de şef al Serviciului Sanitar al Diviziei a V a.

Anul 1915, tulburat de pregătirile febrile pentru iminenta intrare a României în vârtejul războiului ce însângera Europa, este mai puţin fast pentru medicul locotenent- colonel Georgescu Nicolae. În eşaloanele superioare ale armatei în locul calmului, al echilibrului, se insinuează o stare de nelinişte, de precipitare şi de irascibilitate; peste tot se descoperă nereguli, proiecte nefinalizate sau prost executate, se caută vinovaţi şi, cu toate asigurările celor mari, un ochi atent nu poate să nu remarce formalismul şi diletantismul celor mai multe acţiuni socotite esenţiale pentru pregătirea armatei în vederea angajării ei în războiul modern ce bătea la porţile ţării. În această stare generală de nervozitate şi de neîncredere, o anumită încetineală a medicului Georgescu în îndeplinirea

unor misiuni, precum şi un soi de raporturi, considerate prea blânde, cu subordonaţii, aceştia fiind tot medici, sunt determinate, consideră şefii săi, de lipsa de autoritate a medicului locotenent-colonel, de incapacitatea sa de a fi şef. Astfel, la 15 septembrie, **generalul Frunză, comandantul Diviziei a V a, îl pedepseşte cu mustrare, „deoarece a întârziat foarte mult în fixarea unui model de samar pentru transportul medicamentelor" şi pentru că, la spital, se încălcaseră „cele mai elementare reguli de igienă".** [18] Caracterizarea pe anul 1915, semnată de exigentul general, constituie un adevărat duş rece pentru medicul locotenent-colonel Georgescu, căruia, pe lângă laudele care-i însoţiseră cariera i se atribuie destule neajunsuri:

„Educaţia militară şi îndeplinirea serviciului lasă foarte mult de dorit. Nu are destulă autoritate asupra subalternilor săi, ceea ce m-a făcut să intervin direct şi să cer pedepsirea medicului său ajutor.

A lipsit mult de la serviciu, fiind mereu chemat pentru a da în primire Depozitul de medicamente şi instrumente chirurgicale, de unde a venit cu un buletin de imputaţie, ridicat la o sumă colosală. Nu se poate zice că este un om indolent, ba chiar este destul de muncitor el, personal, dar **nefiind în stare să fie şef, serviciul suferă, ceea ce m-a determinat a cere, cu raport special, darea lui în** subordine." [19]

Concomitent cu intrarea României în război, la 16 august 1916 medicul locotenent-colonel Georgescu N. este numit medic-şef al Spitalului mobil al C.3 A., în cadrul căruia participă la prima parte a campaniei armatei române, până la 1 aprilie 1917, când este numit medic şef al Serviciului Sanitar al Diviziei întâi de Cavalerie, comandată de generalul Schina. Rezultă că de la data mobilizării (16 august 1916) până la 1 iulie 1918, când este demobilizat şi este mutat la Spitalul militar al C.3 A., timp de aproape doi ani, personajul rândurilor de faţă se află „pe picior de război", deşi prin profesia de medic şi, mai ales, prin structura sa sufletească este un pacifist.

Figură distinsă, deloc războinică, afabil, excesiv de blând cu subordonaţii (până la limita impusă de regulamentele militare), ofiţer atipic în raport cu structura comportamentală standard a militarului de carieră din acei ani, medicul muscelean şi-a făcut datoria onorabil în

condițiile confruntării militare sângeroase, meritându-și pe deplin aprecierile elogioase ale șefilor săi succesivi, din „notele" cărora cităm: Medicul șef al C.3 A., colonel dr. Ionescu, scotea în evidență, între altele, **„educația militară deosebită"** (a medicului Georgescu, n.a.), **„devotamentul și grija manifestate în evacuarea și îngrijirea răniților care soseau de pe front", „tactul și prevederea manifestate de medic în conducerea spitalului"** etc., încheind: „Merită a înainta, în mod excepțional, la gradul de medic colonel." [20] (Ceea ce s- realizat la 1 aprilie 1917))

„Medicul colonel Georgescu, scria comandantul diviziei, generalul Schina în „Foaia calificativă" consacrată subordonatului său, a îndeplinit timp de un an și două luni funcțiunea de șef al Serviciului sanitar al diviziei.

Are o deosebită solicitudine pentru bolnavi și pentru starea sanitară a trupei și a ofițerilor. Modul afectuos și grabnic cu care acest medic răspunde la orice chemare este în adevăr mai presus de orice laudă și **ar trebui să servească de pildă multora dintre noi.** Bun comandant și de o afabilitate remarcabilă ar putea fi numită chiar feminină."

Soldați români în tranșee pe valea Oituzului,
26 iulie/8 august – 9/22 august 1917

Ordinul de zi al comandantului Diviziei I de cavalerie, generalul M.Schina, după celebra bătălie de la Oituz, adresându-se tuturor militarilor diviziei îl avea în vedere, desigur, și pe medicul colonel Georgescu Gh. Nicolae: „După marșuri lungi și obositoare, timp de 4 nopți consecutive, ați descălecat la Onești și fără nici un răgaz ați pornit la asaltul înălțimilor râpoase ce ni s-au dat ca obiectiv și cu un avânt fără seamăn ați gonit pe inamic, punând stăpânire pe pozițiunile ocupate de el. Copii, sunt mândru de voi, țara vă va fi în veci recunoscătoare." [21]

Unități românești de artilerie spre noi poziții de luptă, iulie 1917

După una caldă...În aceeași „Foaie", semnată de generalul Schina, este adus în prim-plan incidentul avându-l ca „erou" pe **dentistul Flittmann** care **„și-a permis în timpul când trupele luptau la Oituz să critice armata noastră și să facă apologia germanilor.** Medicul colonel **Georgescu Nicolae** în loc să reprobe această faptă, **a făcut totul pentru a-l apăra și a-i ușura pedeapsa înaintea Curții Marțiale.** Deși este cam timid și de o atitudine excesiv de blândă și dulce în raporturile sale cu camarazii totuși am avut impresia că a păstrat ranchiună aceluia care demascase pe dentistul F." [22]

Nu cunoaștem obiectul criticilor făcute la adresa armatei române de către dentistul F., dar le bănuim și considerăm că momentul ales era nepotrivit și tardiv.Deziluzia suferită de armata română după rușinoasa înfrângere de la Turtucaia (24 august/6 septembrie 1916) a dezvăluit ofițerilor și soldaților de pe front adevăruri dureroase care au compromis și au spulberat încrederea victoriei în Transilvania. Incompetența și lașitatea unor capi ai armatei, coroborate cu slaba înzestrare a acesteia pentru război, în cei doi ani de

neutralitate, din cauza corupţiei generalizate, erau adevăruri care nu mai puteau fi escamotate. În fruntea Marelui Stat Major, în locul generalului Zottu, bolnav de nervi, deşi existau generali capabili, a fost numit generalul Dumitru Iliescu, „total obedient faţă de primul ministru, tipul generalului fanfaron şi iresponsabil, anunţând că totul e pregătit şi că victoria e sigură". [23]

„Aprovizionarea armatei (în cei doi ani de neutralitate, n.a.) a dat naştere la un boom afacerist, în care venalitatea a căpătat proporţii considerabile. Un publicist nota în jurnalul său la 13 august (1915): Nu mai e nimic...de operat. Aproape două miliarde de lei ai Ministerului de Război s-au mistuit peste ca, peste o lună de zile, să se adreseze acel apel deznădăjduit **ca să-şi facă pomană şi să dăruiască obiele pentru soldaţi"** [24].

La Turtucaia, trupele române din „capul de pod fără pod" (după formula lui Averescu), abandonate de comandanţii lor, generalii Aslan şi Teodorescu, au fost încercuite şi anihilate, pierzând 34.640 de oameni: 160 de ofiţeri şi 6000 de soldaţi morţi şi răniţi, 480 de ofiţeri şi 28.000 de soldaţi prizonieri şi numai 5500 de militari scăpaţi din încercuire.

„Spectacolul" ce a urmat dezastrului armatei române la Turtucaia este de un dramatism sfâşietor: o mare de oameni, soldaţi şi ofiţeri amestecaţi se înghesuie pe malul bulgăresc al Dunării, căutându-şi scăparea. În spate, bulgarii, militari şi civili dezlănţuiţi, în faţă Dunărea (fără nici un pod), dincolo, pe malul românesc al fluviului, salvarea aproape imposibil de realizat.

Deodată, din direcţia fortificaţiilor abandonate de la Turtucaia, un automobil purtându-l pe generalul Teodorescu, comandantul armatei române din fort, trece în mare grabă pe lângă mulţimea ce se înghesuie către malul „salvator" al Dunării. Generalul se îmbarcă la bordul vedetei nr. 7 „locotenent Călinescu", care demarează în trombă spre ţărmul dimpotrivă, însoţită de huiduielile celor abandonaţi.

Mulţi dintre soldaţii de pe mal se aruncă în apele învolburate ale Dunării, chiar dacă nu ştiu să înoate. Scena este surprinsă ca pe un uriaş ecran cinematografic de un martor ocular, pictorul C.Vlădescu, ofiţer rezervist din Regimentul 5 obuziere.

„De pe culmea dealului din faţă se aude ţăcănitul neîntrerupt a două mitraliere, cari, peste capul nostru, seceră mulţime din sărmanii noştri soldaţi, ce luptă din greu cu valurile Dunării către malul românesc. Îi vedem numai in treacăt, când unul, când altul lovit de glonţ, dispare sub undă însemnând cu dâre de sânge luciul metalic al apei."[25]

Aceeaşi scenă, prezentată de un istoric dintr-un alt unghi, nu diferă, în esenţă, de cea anterioară:

„Luaţi de curent, în lupta cu valurile, singuri sau sprijiniţi de câte un buştean, de câte o ladă, de câte o uşă, loviţi de şrapnelele ce se spărgeau deasupra apei, câţi pot să se salveze pe malul salvator din faţă?!"[26]

Atitudinea lipsită de combativitate a medicului colonel faţă de afirmaţiile dentistului F.nu rămâne neobservată şi neamendată de către comandantul Corpului 3 Armată, generalul Stratilescu, în „Foaia calificativă" pe anul 1918:

„Aprecierile domnului general comandant al Diviziei I de Cavalerie (Schina, n.a.), bazate pe un fapt care caracterizează felul de a judeca al domnului medic colonel Georgescu mă face să cred că **acest medic nu are încă pregătirea pentru gradul de medic general** şi de aceea, de acord cu medicul şef al Spitalului Corpului 3 Armată, îl calific **bun în grad**". [27]

Deşi incidentul legat de dentistul F. s-a consumat în iulie-august 1917, el a fost unul dintre motivele, neevocat direct, al respingerii (repetate) a medicului colonel de la examenele de medic general. Apare şi o notă reparatorie în „Foaia calificativă" a medicului colonel pentru perioada 31 martie-31 octombrie 1919, autor medicul „cap" al spitalelor militare ale C.3 A.: „Ţinând seama că în campanie s-a distins în combaterea epidemiei de tifos exantematic, precum şi în conducerea Spitalului Mobil al C.3 A., pentru care a fost decorat cu „Steaua Românie în gradul de ofiţer", deşi nota dată de domnul general comandant al Diviziei 1 Cavalerie nu este favorabilă şi, pentru aceasta a fost propus bun în grad anul trecut, astăzi însă, **după modul de a-şi face datoria şi după sentimentele patriotice de care e pătruns, sunt de părere că merită a fi înaintat la gradul de medic general în mod excepţional."** [28]

Surprinzător, intransigentul general Stratilescu revine la sentimente mai bune şi, în următoarea „Foaie calificativă" (1 noiembrie 1919- 31 octombrie 1920) consacrată medicului colonel, notează: „Reţin aprecierile şi propunerile anterioare". (prin care se solicită admiterea

medicului Georgescu la examenul pentru medic general, n.a.). „Domnul colonel Georgescu va trece curând examenul pentru gradul de medic general. Să aşteptăm rezultatul." [29] Rezultatul a fost nefavorabil. Medicul nu a reuşit la examen. Alternanţa cald-rece în ceea ce-l priveşte continuă.

În „Foaia calificativă" pe anul 1921 (1 noiembrie 1920-31 octombrie 1921), noul medic-şef al Serviciului Sanitar al C.3 A., generalul doctor Scurtu, îşi exprimă nemulţumirea faţă de lipsa de bunăvoinţă (a medicului colonel, n.a.) în respectarea ordinelor superioare, reproşându-i că trimitea oamenii la vatră „cu adnotarea să se facă formele de amânare şi reformă, fără să-i trimită la supervizite".Concluzia medicului general este previzibilă: „Cum nu a reuşit la examenul de medic general, îl propun pentru menţinerea în grad a doua oară." [30] De astă-dată, comandantul C.3 A., generalul Stratilescu, devenit „avocat" al medicului colonel (ca unul care-l cunoştea foarte bine), atenuează şi motivează faptele ce-i sunt reproşate acestuia, punând în lumină partea plină a paharului: „E un medic (Georgescu N.,n.a.) care-şi face cu prisosinţă datoria. Purtările în serviciu semnalate nu sunt de acelea care ar scădea valoarea ofiţerului. **Au fost nepotriviri de vederi. Medicul colonel G.N. a avut de întâmpinat în serviciul său mari greutăţi şi numai mulţumită temerităţii şi puterii sale de muncă a pus rânduială în serviciu. Îl apreciez ca pe un bun medic şi am credinţa că va reuşi la examen."** [31]

În sfârşit, conform ordinului nr.243/1923 al M.R., medicul colonel Georgescu N. este declarat reuşit la examenul de medic general. Aceasta nu înseamnă că poate pune pe umăr mult-râvnitul galon de general. Până la acest eveniment vor mai trece 8 ani!

În anii ce vin, 1924, 1925, medicul colonel Georgescu N. îndeplineşte, pe rând, funcţiile de medic la Comandamentul 2 Teritorial, şi de medic-şef la Inspectoratul Marinei, unde se distinge prin măsurile luate pentru prevenirea şi combaterea epidemiilor în unităţile aparţinând Comandamentului, precum şi în organizarea şi înzestrarea Serviciului Sanitar al Marinei, obţinând aprecieri elogioase din partea şefului Serviciului Sanitar al C.2A., medicul general Al. Popescu, a

comandantului Marinei, contraamiralul Rizea Niculescu şi a mai vechii noastre cunoştinţe, generalul Stratilescu.

În dezacord cu cei trei generali prezentaţi mai sus, care susţin înaintarea în grad a medicului colonel, în „Foaia calificativă" pe 1924, medicul general Iacob Potârcă, inspector general al Serviciului Sanitar Militar (1924-1926) aduce un argument irefutabil în sprijinul deciziei de declarare „bun în grad" a medicului colonel :

„Medicul colonel D.G. şi-a îndeplinit bine şi conştiincios îndatoririle; totuşi cum nu s-a manifestet şi pe tărâmul ştiinţific prin nicio activitate mai deosebită, indispensabilă ofiţerilor meniţi a ajunge în capul serviciilor tehnice de la marile comandamente, nu sunt de acord deocamdată favorabil propunerii de înaintare în grad a ofiţerului [32]

Însuşindu-şi punctul de vedere al medicului general Potârcă Iacob, Consiliul Superior al Armatei îl caracterizează pe medicul colonel Georgescu N. pe anul 1925 „bun în grad a treia oară".

Urmare a unor noi propuneri de înaintare „la alegere" făcute de contraamiralul Rizea Niculescu, de viceamiralul Ioan Coandă şi de secretarul general al Ministerului de Război, A. Ivănoiu, Consiliul Superior al Oştirii dezbate „cazul" medicului colonel Georgescu N. şi decide: „Înaintare la alegere." [33]

Sfârşitul anului 1927 aduce un nou impediment: **fiindcă a utilizat un soldat în interese personale, medicul colonel este pedepsit „cu zece zile de arest sever", pedeapsă majorată de Ministerul de Război „la 20 de zile de arest sever."** [34]

Nu ştim când s-a realizat mult-amânata înaintare în grad; în „Foaia calificativă" din 1931 „eroul" rândurilor de faţă apare scris astfel: **Medic general de brigadă Georgescu Nicolae.** Împlinise 59 de ani de viaţă şi 17 ani de vechime în gradul anterior (medic colonel)

La 1 iule 1934 medicul general de brigadă Georgescu Nicolae este trecut în rezervă, iar la 1 ianuarie 1938 era trecut în retragere. Avea 65 de ani, din care 40 închinaţi oştirii.

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Generali, G 37,* *f.1;*
2. *idem,* *f. 12;*
3. *ibidem,* *f. 4;*
4. *ibidem,* *f. 2;*
5. *ibidem,* *f. 1;*
6. *ibidem,* *f. 29;*
7. *ibidem,* *f. 31;*
8. *ibidem,* *f. 34;*
9. *ibidem,* *f. 35;*
10. *ibidem,* *f. 35;*
11. *ibidem,* *f. 43;*
12. *ibidem,* *f. 51;*
13. *ibidem,* *f. 51;*
14. *ibidem,* *f. 2;*
15. *ibidem,* *f. 53;*
16. *ibidem,* *f. 54;*
17. *ibidem,* *f. 45;*
18. *ibidem,* *f. 60;*
19. *ibidem,* *f. 61;*
20. *ibidem,* *f. 61;*
21. *Romanescu, Gheorghe, „Marile bătălii ale neamului", Ed. Sport-Turism, Bucureşti 1982,* *p. 194;*
22. *Arh. M.A.N., op.cit.,* *f. 65;*
23. *Constantiniu, Fl., „O istorie sinceră a poporului român", Univers enciclopedic, Bucureşti, 2002,* *p. 258;*
24. *idem,* *p. 258;*
25. *Vlădescu, C., "Bulgariei" „Memoriile unui ofiţer român fost prizonie în Bulgaria", ed. 2, 1926* *p. 5, 6*
26. *Kiriţescu, C., „Românii în anii primului război mondial", ed. Militară, Buc. 1987* *p.394*
27. *Arh. M.A.N., op. cit,* *f.68*
28. *idem,* *f. 66;*
29. *ibidem,* *f. 70;*
30. *ibidem,* *f. 68;*
31. *ibidem,* *f. 69;*
32. *ibidem,* *f. 75;*
33. *ibidem,* *f. 73,74;*
34. *ibidem,* *f. 75.*

MEDICUL LOCOTENENT-COLONEL ÎN REZERVĂ LEHRER FRANTZ

S-a născut la 7 septembrie 1883, în Piteşti, judeţul Argeş, din părinţii F.M. Lehrer şi Charlota[1].

Dacă studierea dosarelor personale ale mai multor ofiţeri ai oştirii române de la sfârşitul secolului al XIX lea şi din prima jumătate a celui următor induce, în general, cercetătorului ideea că exista oarecare grijă pentru înregistrarea atentă a datelor personale privind viaţa şi activitatea acestora, în cazul medicului locotenent- colonel în rezervă Lehrer Frantz întâlnim, încă de la primele pagini, lacune care îngreunează înţelegerea cursului vieţii acestuia: nu aflăm nimic despre şcolile pe care le-a urmat, despre studiile din domeniul medical, nu ştim când şi unde a obţinut titlul de doctor. Nu aflăm nici împrejurările în care, la 10 noiembrie 1901, în vârstă de numai 18 ani, tânărul Frantz se înrolează voluntar, cu gradul de soldat, în compania a doua sanitară.[2]

În mai puţin de trei ani, în cadrul Regimentului 4 „Ilfov" şi al Regimentului „Negru Vodă" 28, obţine succesiv gradele de caporal (1 iulie 1902), de sergent (1 ianuarie 1903) şi pe cel de plutonier (16 august 1904) –cel mai înalt din tagma subofiţerilor, dovedind, prin repeziciunea avansărilor, aptitudini militare şi/sau capacitate excepţională de adaptare. Nu poate fi exlusă ipoteza potrivit căreia viitorul medic absolvise liceul şi, lipsindu-i mijloacele materiale pentru parcurgerea studiilor universitare de medicină, găsise suportul într-o conjuncturală carieră militară.[3]

La 23 iunie 1913 este mobilizat în cadrul Regimentului „Negru Vodă" aparţinând Diviziei a III a şi după numai 7 zile, la 1 iulie 1913

este avansat medic sublocotenent. Se presupune că între anii 1904 şi 1913 plutonierul Lehrer Frantz şi-a făcut studiile universitare de medicină şi a obţinut titlul de doctor.

În lunile iulie-august 1913, a luat parte la campania militară din Bulgaria, numită în mod curent al doilea război balcanic, cea mai scurtă campanie militară din istoria armatei române, supranumită de istoricul C.Kiriţescu „o campanie de viteză", iar de către Fl. Constantiniu „război fulger".

Deşi pierderile în vieţi omeneşti au fost reduse, ele datorindu-se holerei, nu glonţului sau baionetei, iuţeala cu care s-a obţinut victoria a permis ascunderea gravelor carenţe în pregătirea armatei române, de la trupă până la nivelurile de comandament. De pildă, Marele Stat Major al armatei române pregătise planul de campanie după harta prezentată de Bulgaria la expoziţia de la Liège, unde figurau şosele inexistente. Deşi ataşatul militar român, la Sofia, colonelul Dabija, furnizase date corecte, ele au fost ignorate. Un comandant de armată, negăsind şoseaua indicată în ordin, a telegrafiat: „Blocat în deplasare de absenţa drumului. Vă rog dispuneţi". [4]

„Greul" în această campanie l-a dus serviciul medical al armatei, care trebuia să lupte cu un duşman iredutabil, holera, dispunând de mijloace logistice insuficiente şi cu lipsa cronică a medicilor şi a personalului medical. Să amintim că la sfârşitul anului universitar 1912-1913 la Institutul Medico-Militar din Bucureşti absolviseră şi obţinuseră titlul de doctor 2 medici şi de farmacist 1 !.

Prima „Foaie calificativă" din dosarul personal al proaspătului medic sublocotenent Lehrer Frantz, având înscrisă data 1913, sub semnătura comandantului Regimentului 44 Rezervă, locotenent-colonelul Gr. Marghiloman, surprinde prin scurtime şi prin lipsa detaliilor, semănând mai degrabă cu o telegramă: **„ca medic ajutor a secondat destul de mulţumitor pe medicul Regimentului şi a îngrijit bolnavii cu devotament."** [5]

Deşi a avut la dispoziţie doi ani, 1914 şi 1915 –anii neutralităţii României, guvernul condus de Ion I..C. Brătianu a angajat România în război cu armata nepregătită, a subevaluat capacitatea de ripostă a adversarului şi şi-a

întemeiat planurile de luptă pe promisiunile Aliaţilor. Şeful Marelui Stat Major, generalul Dumitru Iliescu, anunţa că totul este pregătit şi că victoria e sigură. „Brătianu însuşi evalua eronat viitoarea campanie: el îi spunea generalului Averescu, în 1915, că eliberarea Transilvaniei se va face în 15 zile!" [6]

Corupţia şi dezordinea din anii neutralităţii şi-au spus cuvântul la începerea operaţiilor militare, haosul căpătând, în anumite secvenţe ale articulaţiilor militare şi civile, proporţii uriaşe.

Între 25 iulie şi 18 septembrie 1914, medicul sublocotenent Lehrer a fost concentrat la Regimentul 4 „Argeş", la sfârşitul stagiului „beneficiind" de cea de a doua „caracterizare" din viaţa sa de medic militar. Contrar uzanţelor evidente în asemenea documente, întemeiate pe ceea ce este valoros în activitatea subiectului prezentat, caracterizarea de care vorbim este în mare măsură negativă şi, din punctul nostru de vedere, irelevantă întrucât are în vedere o activitate foarte scurtă: ceva mai puţin de două luni (25 iulie-18 septembrie 1914). Extras: „Se prezină bine, sănătos şi rezistent în campanie. **În timpul concentrării a lăsat de dorit în îndeplinirea serviciului, pentru care fapt a şi fost pedepsit cu 4 zile închisoare (a părăsit unitatea cu care plecase la exerciţiile de garnizoană).**

Puţin activ deşi are putere de muncă. Nu lucrează din convingere; s-a îngrijit de instrucţia brancardierilor şi a sanitarilor din Batalionul său.

Are nevoie de multe concentrări pentru a se deprinde cu îndeplinirea conştiincioasă a serviciului şi a-şi completa educaţiunea militară" [7]

E ciudat, după aprecierea noastră, că o persoană care şi-a petrecut primii ani ai tinereţii, de la 18 ani la 22, ca voluntar în armată şi, pornind de la soldat, a urcat pe scara ierarhică militară până la gradul de plutonier (inclusiv), are nevoie „să-şi completeze educaţiunea militară".

La 10 mai 1916 este mobilizat în calitate de medic sublocotenent la Divizia a III a în cadrul căreia intră în luptă încă din prima zi de război a României, 15 august 1916. Acest moment poate fi asemuit, dintr-un anumit punct de vedere, cu intrarea tânărului medic într-un tunel întunecos, a cărui ieşire a fost astupată de o avalanşă de stânci. Timp de trei ani nu se mai ştie nimic despre medicul sublocotenent Lehrer.

Enigma dispariţiei sale din evidenţele militare ale acelor ani îşi găseşte dezlegarea, întâmplător, într-o frază din „Foaia calificativă" întocmită medicului locotenent pe perioada 30 decembrie 1919-20 februarie 1920, de către comandantul Regimentului 3 Vânători, colonel (indescifrabil) : **„A fost prizonier de război şi a cerut să i se rectifice vechimea ca locotenent medic de la 1 noiembrie 1916 la 1 martie 1917".** [8] Unde, când şi în ce împrejurări a căzut prizonier nu aflăm de nicăieri.

Să înţelegem din fraza invocată că a căzut în captivitate la 1 noiembrie 1916? Posibil

Începutul campaniei a fost dătător de speranţe. Ocuparea Braşovului (16-29 august) a fost punctul culminant al ofensivei armatei române în Transilvania, unde nu au lipsit şovăielile precauţiei exagerate, ca acelea care au făcut ca Sibiul, evacuat de adversar, să rămână neocupat de trupele române."...Trecerea la ofensivă a forţelor germano-austro-ungare conduse de generalul Erikh Von Falkenhayn a agravat situaţia pe frontul din Transilvania, repercutându-se şi asupra evoluţiei frontului din sud.

„După o rezistenţă la trecători, în care capacitatea de a îndura a ţăranului român şi-a spus cuvântul (mai ales pe Valea Jiului, unde populaţia din Târgu Jiu s-a alăturat armatei), forţele Puterilor Centrale au izbutit să pătrundă prin Defileul Jiului, au ocupat Oltenia şi au trecut apoi în Muntenia (11/24 noiembrie). Cu o zi mai înainte, forţele germano-bulgare au trecut Dunărea la Zimnicea. Situaţia României a devenit critică." [9] Prinsă în cleştele celor două forţe inamice, una venind din sud, alta coborând din Carpaţi, armata română de pe frontul transilvan se retrage, luptând pentru fiecare palmă de pământ. Cele mai credibile mărturii despre rezistenţa eroică a românilor pe Jiu, pe Olt, pe culoarul Rucăr-Bran şi pe Valea Prahovei sunt cele ale inamicului: **„Ei, românii,** scria un reporter de război german, **se apără cu deznădejde pentru fiecare metru pătrat din preţioasele lor plaiuri, luptă cu o tenacitate surprinzătoare. Sunt oameni iscusiţi şi compensează pregătirea militară insuficientă printr-o agerime intelectuală şi o facultate de adaptare miraculoasă."** [10]

Un alt corespondent de război, Karl Rosner, care a însoţit trupele germano-austro-ungare de la Sibiu la Siret, scria: **„Românii s-au arătat adversari curajoşi şi dârji, care ştiau să se folosească şi de cel mai mic avantaj pe care-l oferea terenul accidentat şi prăpăstios al munţilor."** [11]

Nu pot fi puse la îndoială aprecierile elogioase cu privire la rezistenţa eroică şi la spiritul de sacrificiu probate de soldaţii români în toamna anului 1916, mai ales că ele sunt emise de corespondentul german Rosner, care în nici un caz nu poate fi bănuit de afecţiune pentru români.

Lângă Vădeni, pe Jiu, scrie el, două companii române „ne dădură de lucru".Cei 300 de soldaţi români, izolaţi şi abandonaţi de grosul forţelor lor, cad unul câte unul şi sunt aruncaţi într-o groapă comună. (p. 76).

La Predeal, după o rezistenţă îndârjită împotriva unui inamic superior numeric, dispunând de tunuri de mare calibru şi de mitraliere, întăriturile întinse de români în susul muntelui Cioplat „cad"şi, notează Rosner, peste tot se văd „împrăştiate pe jos ghemurile de un albastru-verzui ale românilor morţi." „Văd pe unul zăcând cu pieptul sfâşiat, iar în mâna întinsă ţinând un bileţel în aşa mod că pare să fi fost ultima-i dorinţă ca să se ia cunoştinţă de vorbele scrise pe el. Mă aplec să-l citesc: pe mort îl chema Iancu Ion şi era din Regimentul 61. Un nume de femeie, greu de descifrat, se află scris pe marginea foii: Niculina."

După discuţia pe care o poartă cu ofiţerii germani participanţi la luptele de pe Valea Prahovei, în loc de concluzii, Rosner notează cu admiraţie: „Şi vitejeşte s-au luptat românii pe muntele Cioplat şi în gara Predeal!". (p. 55)

În asemenea circumstanţe cade în mâna duşmanului medicul sublocotenent Lehrer Frantz. Nicăieri nu vom găsi, măcar cu aproximaţie, numărul militarilor români care, în împrejurările grele ale toamnei anului 1916, au avut soarta medicului piteştean.

Karl Rosner, pe care l-am citat mai sus, avansează câteva date privitoare la captura de prizonieri români: „În intervalul 11-14 decembrie 1916 (4 zile) armata a IX a germană comandată de generalul von Morgen a făcut 75.000 de prizonieri, a capturat 125 de tunuri şi 115 mitraliere." [12] Chiar dacă cifrele pot fi exagerate (fiind vorba numai de 4 zile), ele dau, totuşi, măsura dezastrului către care se îndrepta armata română.

În „Foaia calificativă" pe care am menţionat-o mai înainte, comandantul regimentului 3 vânători îşi exprimă deosebita satisfacţie faţă de prestaţia subordonatului său, medicul locotenent Lehrer Frantz, în timpul stagiului de concentrare (30 noiembrie 1919-20 februarie 1920: „A dovedit pricepere şi destoinicie în exercitarea serviciului său.

Munceşte cu devotament remarcabil. Iubeşte soldatul. Bun camarad. Îl propun pentru înaintare la gradul de medic căpitan." Nu ştim când obţinuse gradul de medic locotenent.

La 27 noiembrie 1923, concentrat fiind la Compania 6 sanitară, Lehrer Frantz este înaintat la gradul de medic căpitan în rezervă, iar peste 3 ani, la 24 octombrie 1926 primeşte gradul de medic locotenent-colonel în cadrul aceleiaşi companii sanitare. [13]Rezultă că în cei trei ani, din 1923 până în 1926 (inclusiv) medicul piteştean a fost înaintat mai întâi în gradul de medic maior (nu ştim când), apoi în cel de medic locotenent-colonel, în 1926. Ceea ce reprezintă un record în materie de viteză a avansărilor! Nu punem niciun moment la îndoială corectitudinea şi oportunitatea înaintărilor respective.

În 1926 este din nou concentrat la Compania 5 sanitară Braşov. În „Foaia calificativă" alcătuită la sfârşitul stagiului de concentrare, comandantul companiei, după ce spune despre medicul Lehrer că „E sănătos", plasează o frază derutantă sub raportul descâlcirii firului unei vieţi: **„A făcut campania 1916-1918 la p.s. Regiment 17 infanterie şi Control Sanitar Mirceşti**. Notat: Bine." [14] Nu ştim în ce măsură se poate conta pe aceste date câtă vreme cunoaştem că medicul Lehrer a fost prizonier la nemţi. Greu, dacă nu imposibil de acceptat că a fugit din captivitate şi prin vreo minune a trecut linia frontului la ai săi!

În anii ce vin, până în 1941, se pare că armata nu mai are nevoie de serviciile medicului rezervist; în consecinţă, nu-l mai convoacă la stagii de concentrare. Un răgaz binevenit: la 26 martie 1927 (avea 44 de ani) se căsătoreşte cu Elena Remmer şi vor dobândi un copil numit Rudolf.

La 15 martie 1940 medicul locotenent Lehrer este trecut în evidenţa C.R. Timiş-Torontal. Intrarea României în războiul care pârjolea pământurile unor ţări europene devine certitudine. De la comandamentele militare pornesc mii de ordine de concentrare. Ţara are nevoie de ostaşi. Şi de medici. Medicul Lehrer nu mai este tânăr, a împlinit 57 de ani, dar mai poate fi util armatei; chiar dacă nu pe front. La 15 februarie 1941 este concentrat la Târgu Jiu cu misiunea de a asigura condiţiile igienico-sanitare necesare înfiinţării, în acest oraş, a

lagărului internaţilor politici. După două luni, comandantul lagărului, colonel (indescifrabil), nota: **„Ofiţer conştiincios, foarte bine pregătit, mi-a fost de un real ajutor la înfiinţarea lagărului, luând toate măsurile de dezinfectare a barăcilor şi mobilierului lăsat de trupa polonă într-o stare deplorabilă"** (locaţia fusese folosită pentru încartiruirea ofiţerilor polonezi refugiaţi în România, n.a.) „Serviciul fiind foarte greu pentru vârsta sa înaintată **a cerut desconcentrarea care i s-a aprobat spre regretul meu că m-am despărţit de un om devotat, de un foarte bun caracter"**, încheia comandantul. [15]

În 1942 este concentrat pentru ultima oară şi i se încredinţează misiunea de medic al Liceului Militar „Mihai Viteazul" din Timişoara. (România se afla în al doilea an al războiului şi nevoia de medici, pe front şi în spatele frontului, era acută) La încheierea celor două scurte stagii de concentrare, colonelul Scheer, comandantul C.R.Timiş-Torontal, îi schiţează camaradului şi subalternului său, medicul locotenent-colonel Lehrer Frantz, o amplă caracterizare, dovedind buna cunoaştere a oamenilor şi capacitatea de a desprinde esenţa trăsăturilor de personalitate şi de caracter ale medicului, precum şi stăpânirea modului metodic, organizat de prezentare în enunţuri scurte, reduse, uneori, la un cuvânt, astfel încât, în final, lectorul să aibă imaginea reală a unui personaj viu.

Extragem câteva secvenţe[16]:

„1. Aptitudini fizice: Statură mică. Debil. Nu ar putea suporta pe front greutăţile unei campanii.

2. Aptitudini militare: Fire molatecă. Calculat în acţiunile sale.

3. Capacitate: **Inteligenţă vie. Judecata plină de logică. Spirit de observare dezvoltat.**

4. Educaţia militară şi morală: **Excelează prin maniere alese fără însă a cădea în servilism. Demn. Modest. Simţul datoriei dezvoltat. Bun camarad.**

5. Îndeplinirea serviciului. Este medic al liceului pe timpul concentrării (12 VI la 2V; 18 IX la 31 X 1942). Este conştiincios, dovedind multă dragoste de pacient. În timpul activităţii sale nu s-a

înregistrat nicio epidemie în liceu. N-a avut niciun ajutor, nici subofiţer sanitar, nici chiar infirmier."

Până la 7 septembrie 1948, când a fost trecut în retragere prin ordinul de zi 163/1948, n-a mai fost concentrat. Avea 65 de ani. Ultimul grad obţinut, cel de locotenent-colonel, l-a menţinut timp de 22 de ani, situaţie rar întâlnită în armată, chiar dacă e vorba de un ofiţer rezervist. Explicaţia „staţionării" în grad o găsim într-o „Foaie calificativă": „nu a întrunit numărul de zile de concentrare stabilit de regulamentele militare pentru ca un ofiţer să devină propozabil (să poată fi propus pentru înaintare în grad). Probabil că şi absenţa unor demersuri ale sale la forurile militare care hotărau în problema avansărilor şi-a spus cuvântul în adoptarea de către cei în drept a deciziei de a nota în dreptul numelui medicului locotenent-colonel Lehrer Frantz „bun în grad."

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Locotenent-Colonel, l.12, f. 1;*
2. *Idem, f. 2;*
3. *Ibidem, f. 2;*
4. *Constantiniu, Florin, „O istorie sinceră a poporului român", Univers enciclopedic, Bucureşti, 2002 p. 242;*
5. *Arh. M.A.N., op. cit., f. 6;*
6. *Constantiniu, Fl., op. cit., p. 258;*
7. *Arh. M.A.N., op. cit., f. 7;*
8. *Idem, f. 9;*
9. *Constantiniu, Fl., op. cit., p. 261;262;*
10. *Romanescu, Gh., „Marile bătălii ale românilor", editura*
11. *Sport-Turism, Bucureşti 1982, p.179;*
12. *Rosner, Karl, De la Sibiu până la Siret, Bucureşti, 1917, p.11;*
13. *Idem, p. 110;*
14. *Arh. M.A.N., op. cit., f. 2;*
15. *Idem, f. 12;*
16. *Ibidem, f. 18;*
17. *Ibidem, f. 17.*

MEDICUL LOCOTENENT-COLONEL ÎN REZERVĂ MACHELARIE C. HARALAMBIE

Începutul de secol XX găseşte un număr însemnat de tineri din satele subcarpaţilor meridionali argeşeni, excepţional dotaţi intelectual şi cu voinţa nestrămutată de a lua viaţa în piept, care îmbracă voluntar haina militară, acceptând constrângerile acestui mod de viaţă, pentru a obţine resursele materiale necesare studiilor universitare în medicină.

Unii dintre ei–printre care şi medicul locotenent-colonel în rezervă Machelarie Haralambie– au avut „şansa" să acumuleze o experienţă de viaţă, militară şi medicală neobişnuită participând la două campanii militare (din 1913 şi din 1916-1918) şi punându-şi la dispoziţia societăţii serviciile lor şi în prima parte a celei de a treia campanii militare (din 1941-1945).

Fiul lui Constantin şi al Mariei, medicul Machelarie s-a născut în Borleşti-Vărzaru (astăzi comuna Merişani), judeţul Argeş, la 13 mai 1880.

După terminarea liceului, se înscrie la Facultatea de Medicină din Bucureşti, apoi la 1 iulie 1900 se prezintă la Regimentul „Argeş" nr. 4 din Piteşti, solicitând înscrierea sa ca „soldat voluntar bacalaureat".[1] Acceptă şi respectă rigorile serviciului militar urmînd, în paralel, cursurile universitare şi la 1 ianuarie 1902 este înaintat la gradul de sublocotenent, intrând în corpul ofiţerilor rezervişti.[2]

În această postură, în anul 1902 este concentrat la Batalionul de Miliţie din cadrul Regimentului „Radu Negru" nr. 28, unde are ocazia să

participe la manevrele regale din anul respectiv. Colonelul Spiroiu, comandantul Regimentului 28, este primul reprezentant al conducerii armatei care remarcă prestaţia lăudabilă a tânărului sublocotenent în „Foaia calificativă" pe care i-o întocmeşte la sfârşitul manevrelor: „Şi-a condus cu toată competenţa comandând bine unitatea sa. Activ la serviciu, s-a identificat cu camarazii săi din regiment. Este student la medicină şi este însufleţit de sentimente patriotice. A avut echipamentul complet.[3]

Referindu-se la acelaşi eveniment, la 6 noiembrie 1902, colonelul Lăzărescu, comandantul de brigadă, nota: „L-am văzut la manevrele Regale (pe sublocotenentul Machelarie, n.a.) şi mi-a făcut bună impresie. Urmând Facultatea de Medicină, desigur că va schimba poziţia de combatant."

Comportamentul remarcabil al sublocotenentului, aflat abia în al doilea an de armată, atrage atenţia comandantului de divizie, generalul Bărănescu, care lauda „seriozitatea acestuia în serviciu".

Stagiul de concentrare şi manevrele regale din 1906 îl găsesc în aceeaşi poziţie, de sublocotenent combatant. În „Foaia calificativă" pe anul 1906 (1 noiembrie 1905- 31 octombrie 1906) comandantul regimentului „Argeş" nr.4 notează laconic, ostăşeşte: „a luat parte pentru a doua oară în concentrare şi manevră. Cunoaşte **binişor** regulamentul. Plotonul său condus în mod **aproape mulţumitor**. Conduită bună." [4] În acelaşi document, generalul Constantinescu, comandantul Brigăzii 5 Infanterie, cunoscut pentru exigenţa şi pentru zgârcenia sa în aprecieri laudative, adaugă: „Se recomandă a se ocupa de regulamenetele tactice ale armatei în timpul când nu e concentrat."

În acelaşi an, sublocotenentul Machelarie primeşte Medalia jubiliară „Carol I" (I.D.nr. 5384/1906. [5]

În 1907 este concentrat în cadrul Regimentului 4 „Argeş" pentru **potolirea răscoalelor ţărăneşti**. Nicăieri, însă, nu se face nicio menţiune cu privire la locul unde a acţionat subunitatea din care a făcut parte medicul sublocotenent rezervist şi în ce a constat „potolirea răscoalei". În finalul „Foii calificative" redactate şi semnate de colonelul Vlădoianu, comandantul Regimentului 4 „Argeş", la sfârşitul concentrării, citim:

„Propun pentru a fi înaintat la alegere având şi vechimea de 6 ani în grad (sublocotenent, n.a.) la 1 ianuarie 1908" [6]

În continuare, timpul şi preocupările sublocotenentului Machelarie au în vedere două direcţii convergente: participarea la cursurile şi la examenele de la facultate şi concentrările anuale.

Aşa cum îşi obişnuise superiorii, la exerciţiile de mobilizare şi la manevrele din 1908, prin prestaţia sa dovedeşte cunoaşterea regulamentelor militare şi capacitatea de adaptare a comenzilor şi a acţiunilor comandantului de pluton la obiectivele tactice ce-i reveneau subunităţii în ansamblul obiectivelor strategice ale marii unităţi. Ca şi în anul anterior, colonelul Vlădoianu propune înaintarea sublocotenentului rezervist la gradul de locotenent , menţionând în sprijinul propunerii că la 1 ianuarie 1908 avea vechimea de 6 ani în gradul de sublocotenent. Susţin argumentat oportunitatea acestei propuneri comandantul Brigăzii 5 infanterie, general N.C.Constantinescu şi comandantul Diviziei a III a, generalul Cico.[7]

La 10 mai 1909 este înaintat la gradul de locotenent şi în acelaşi an îşi ia diploma de doctor în medicină la Facultatea din Bucureşti. Concentrat la Regimentul Gorj nr. 18, la 1 iulie 1911, medicul locotenent Machelarie H. este trecut din poziţia de combatant în corpul ofiţerilor sanitari.[8]

Peste 4 ani, după lungi negocieri între guvernul român şi cel bulgar vizând rectificarea frontierei dobrogene drept compensaţie pentru anexiunile bulgare în urma primului război balcanic, soluţia fiind considerată nesatisfăcătoare pentru România, guvernul conservator prezidat de Titu Maiorescu a optat pentru calea militară de rezolvare a diferendului româno-bulgar. În vederea acestei acţiuni, la 23 iunie 1913 medicul locotenent Machelarie este mobilizat în cadrul Regimentului gorjean, ca medic al batalionului 3, pentru campania din Bulgaria.

Din cele câteva rânduri pe care comandantul regimentului, colonel Antonescu, i le consacră subordonatului său, medicul Machelarie, nu transpare dramatismul celor 60 de zile de campanie , de luptă cu holera, care lovea deopotrivă în soldat, în ofiţer, ba şi în medic şi în faţa căreia singura speranţă era medicul, dispunând şi el de slabe

mijloace: „Cu această ocazie, scria colonelul Antonescu, am putut constata următorele: Sănătos şi rezistent, poate face o nouă campanie. În îndeplinirea serviciului său de medic, nu am decât cuvinte de laudă pentru felul cum s-a îngrijit de sănătatea oamenilor din batalion.

Cu ocazia epidemiei de holeră **s-a arătat neobosit zi şi noapte, a fost ca un adevărat frate pentru toţi îngrijindu-i, încurajându-i şi dându-le sfaturi.**

Pentru zelul şi devotamentul său l-am propus a fi decorat cu medalia „Bărbăţie şi credinţă." [9]

În 1914 i s-a decernat medalia „Avântul Ţărei". [10]

Tânărul medic locotenent Machelarie se confruntă în această campanie rapidă purtată în sudul Dunării cu o experienţă unică: pe de o parte, constată, din interior, gravele carenţe ale pregătirii armatei pentru o asemenea campanie; pe de alta, realizează că dincolo de mijloacele materiale insuficiente pe care le are, de experienţa sa limitată în lupta cu teribila maladie care decima armata română, soldatul vedea în doctor unica speranţă; Dumnezeu, din cer, şi doctorul, pe pământ, îi puteau salva viaţa.

„Cei care au văzut la lucru dincolo (în Bulgaria, n.a.) pe soldaţii noştri, spunea Gh. Tătărăscu, au venit cu o constatare: trupa nu e suficient de pregătită pentru război, nu are destulă rezistenţă fizică şi îi lipseşte , într-o mare măsură, putinţe sufleteşti care îi asigură izbânda." [11]

1914 şi 1915, anii neutralităţii noastre sunt „bogaţi" în evenimente care-l privesc pe tânărul medic locotenent, premonitorii pentru marile încercări prin care va trece în curând România. La 1 august 1914 este mutat la Corpul I Armată în locul medicului maior Daniel Anghel, în baza ordinului nr. 1325 din 1 august al C.I. Armată. Peste numai o lună este concentrat pentru 21 de zile la Spitalul mobil al C. II A.

Smuls de la treburile sale de medic civil, fiul de ţărani din Borleştii Argeşului nu se desminte: Conştiincios, rezistent şi tenace, el se înhamă la treabă cu acea convingere moştenită de la părinţii săi şi de la bunicii ţărani, potrivit căreia omul trebuie să-şi facă datoria acolo unde

este, cu mijloacele pe care le are; în definitiv, bolnavii lui de astăzi nu se deosebesc decât prin haină (militară) de bolnavii de ieri, din civilie.

La mutarea din unitate, Comandantul Regimentului 57 Infanterie, aparţinând C.I.A. subliniază, în „Foaia calificativă" întocmită medicului locotenent, câteva dintre calităţile acestuia, exprimându-şi, în final, regretul că prin mutarea lui a pierdut un ajutor nepreţuit: „Medic distins, conştiincios la serviciu şi neobosit la lucru. S-a ocupat nu numai cu vizita medicală şi cu îngrijirea oamenilor din infirmerie, dar şi cu desele inspecţii corporale şi conferinţele ţinute trupei şi ofiţerilor asupra diferitelor maladii în armată şi cum trebuie să se îngrijească.

Prin mutarea din corp a acestui medic regimentul a pierdut un ajutor de care regretă." [12]

Pe aceeaşi pagină, medicul şef al C.I.A. adaugă: „Propun a fi înaintat la gradul de medic căpitan. Propunerea devine realitate peste numai două luni, la 28 noiembrie 1914, când este avansat la gradul de medic căpitan.

La 25 iulie 1915, este din nou concentrat la Compania a II a Sanitară din C.II A. Din „notele" făcute de comandantul companiei, căpitanul Mustaţă, la terminarea stagiului de concentrare, desprindem, aşa cum ne-am obişnuit, grija, am zice părintească, a medicului pentru asigurarea sănătăţii soldaţilor.

În ultima concentrare dinaintea intrării României în primul război mondial, timp de o lună (24 februarie-14 martie 1916), medicul căpitan Machelarie se va afla la Divizionul de acoperire Predeal din cadrul Regimentului 15 artilerie. Una dintre misiunile divizionului era amenajarea la graniţa cu Austro-Ungaria a unor „fortificaţii" militare menite să stăvilească un eventual atac al viitorului inamic.

Deşi „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război" este o operă literară, fragmentul în care este prezentată „aventura" sublocotenentului în rezervă Gheorghidiu în prima lui concentrare din primăvara anului 1916 surprinde cu precizie şi cu luciditate imaginea lucrărilor genistice executate de militarii unei unităţi de acoperire pentru fortificarea văii Prahovei. Schimbând ce este de schimbat, în locul sublocotenentului în rezervă Gheorghidiu întroducându-l pe medicul căpitan în rezervă Machelarie, celelalte date sunt

similare. Ar mai fi o deosebire: documentul care consemnează concentrarea medicului rezervist pe Valea Prahovei nu spune niciun cuvânt despre activitatea militarilor din unitatea „de acoperire" în lunile de concentrare. Secret militar, desigur. Informaţii detaliate ne oferă personajul principal al cărţii menţionate mai sus[13] : „Nişte şănţuleţe ca pentru scurgere de ape, acoperite ici şi acolo cu ramuri şi frunziş, întărite cu pământ ca de un lat de mână, erau botezate de noi tranşee şi apărau un front de vreo zece kilometri. În faţa lor, câteva dreptunghiuri de reţele şi **gropi de lup** erau menite să sporească fortificaţiile noastre. Toate capetele acestea de tranşee, risipite ici-acolo, supraveghind şoseaua ? de pe boturi de deal, nu făceau, puse cap la cap, un kilometru, zece porci ţigăneşti, cu boturi puternice, ar fi râmat într-o jumătate de zi, toate întăriturile de pe valea Prahovei cu reţele de sârmă şi cu **gropi de lup** cu tot.(Gropile astea de lup erau nişte gropi cât cele pe care le fac, jucându-se, copiii în nisip, iar în fund aveau bătut câte un mic ţăruş, ascuţit apoi ca o ţeapă în sus). După socotelile Marelui stat major român din 1916- adică din timpul bătăliei de la Verdun- duşmanul care venea la atac avea să calce, din nebăgare de seamă, fie în talpă, fie în spate. Despre **valea fortificată a Prahovei** vorbea cu respect toată ţara: Parlamentul, partidele politice. Ca să nu poată fi văzute din tren aceste realizări misterioase, vagoanele nu circulau decât cu perdelele trase sau, dacă nu erau perdele, cu geamurile mânjite cu vopsea albă, iar de la Sinaia pe fiecare culoar, erau santinele cu baioneta la armă."

Avocatul câmpulungean I.Gh. Muşatescu, ofiţer rezervist concentrat în aceeaşi perioadă în zona Dâmbovicioara-Podu-Dâmboviţei într-o unitate „de acoperire" povesteşte cum se construiau asemenea „fortificaţii" la fruntariile ţării din respectiva zonă. Deşi „metodul de lucru", cum spune ofiţerul rezervist este diferit de cel practicat pe valea Prahovei, fortificaţiile n-au pricinuit niciun neajuns inamicului: [14]

„Noi făceam nişte şanţuri, spune el, deasupra cărora puneam un rând de lemne şi un strat de glii (metod de lucru) care reprezentau cel mai mare pericol pentru soldaţii români apărători, fiindcă nu ar fi rezistat nici la turelele de 53 mm., dar la proictilele de calibru mare!. Cât am stat pe frontieră nu am văzut un ofiţer de stat major sau unul dintre mulţii ataşaţi militari ce se zicea că avem din ţările beligerante, care să ne arate cum să lucrăm în mod solid şi cu folos."

Medicul concentrat la aceste unităţi militare trebuia să asigure capacitatea de lucru a unor oameni prost hrăniţi, adăpostiţi în condiţii precare şi epuizaţi de efort.

La sfârşitul concentrării, maiorul Tănăsescu, comandantul Divizionulu, îşi exprimă deplina satisfacţie pentru prestaţia subordonatului său, medicul căpitan Machelarie, făcând o comparaţie cu medicii militari activi, măgulitoare pentru medicul rezervist: „A adus bune servicii medicale; serios, priceput şi devotat se ocupă continuu de higiena oamenilor şi îngrijirea bolnavilor. Este sănătos şi rezistent, poate face campania în condiţiuni bune şi datorită cunoştinţelor sale medicale bine puse în evidenţă, poate aduce reale servicii în război.

Disciplinat ca cel mai bun medic militar activ, are stima camarazilor şi încrederea în cunoştinţele sale profesionale pe care a probat că le poartă cu prisosinţă." [15] Stilul sobru, aproape impersonal, lipsa detaliilor şi a oricăror comentarii ce ar fi depăşit competenţele autorului unui asemenea document, „Foaia calificativă" nu oferă eventualului cercetător imaginea tensionată a concentraţilor în aceste prime luni ale anului 1916.

Peste cinci luni, armata română trecea, încrezătoare în victorie, Carpaţii. Unde era personajul nostru în acest timp? Fără îndoială medicul nu putea fi decât alături de soldaţi în marşul triumfal din primele zile ale războiului şi în retragerea dureroasă, transformată uneori în debandadă.

Şi în privinţa lui, ca şi a altora, lipsesc datele privind participarea la prima parte a campaniei şi la cea din iarna 1916-1917. Situaţie explicabilă, dar inacceptabilă. După stabilizarea frontului în Moldova sau chiar mai târziu puteau fi reconstituite fără mari dificultăţi fapte şi acţiuni în măsură să stabilească locul şi rolul ficăruia în evenimentele respective..

„Foaia calificativă" a medicului maior Machelarie Haralambie (înaintat la 1 septembrie 1917), alcătuită de colonelul V. Mândru, şeful Spitalului Mobil 14, reconstituie, în stilul comunicatelor militare, lipsit de vibraţie emoţională, un segment din activitatea medicului, de la 9 martie 1917 până la demobilizare (31 iunie 1918) [16]:

„Acest ofiţer deşi rezervist **merită a fi dat ca pildă oricărui ofiţer activ".** (Este a doua oară când întâlnim o comparaţie asemănătoare în aprecierea medicului în discuţie). „A fost însărcinat cu

conducerea unei secții (1) și organizarea ei. A condus spitalul de exantematici la Mânăstireni, județul Botoșani într-un mod excelent, nu am avut nici un caz de contaminare printre ofițeri și trupă ce intrase în acel spital. În tot timpul cât spitalul a stat pe front, din iulie până la demobilizare, a fost neobosit, primind și îngrijind bolnavi la orice oră din zi și din noapte. A arătat întinse cunoștințe chirurgicale întrucât a practicat cele mai grele operații cu succes.

Îl propun pentru decorare cu ordinul „Coroana României în grad de cavaler".

După război a fost decorat cu „Steaua României în gradul de cavaler."

Vreme de 14 ani n-a mai fost concentrat, exercitându-și profesia de medic în Pitești, unde își avea și domiciliul: strada Șerban vodă.

În perioada 1 noiembrie 1933-15 mai 1934, a urmat cursurile Școlii ofițerilor superiori pe garnizoană organizat la Regimentul 30 „Dorobanți"-Muscel.

La finele cursului, directorul școlii, colonelul Iosif Teodorescu, îl prezintă ca pe un medic deosebit de conștiincios în intocmirea lucrărilor date la cursuri, punctual și cu o pregătire medicală și militară care îl recomandă pentru înaintare la gradul de medic colonel în rezervă[17] Ultima lună a anului 1934 și-o „petrece" la Spitalul Militar „Regina Elisabeta" din București, într-un stagiu de concentrare-specializare în chirurgie, unde dovedește aptitudini remarcabile pentru această importantă ramură a medicinei. Medicul general Negoescu, șeful Spitalului Militar, care-l cunoștea încă din campania din 1913, îl apreciază și îl numește **„renumit chirurg"**, recomandându-l pentru conducerea unui serviciu de chirurgie într-o viitoare campanie. În încheierea prezentării, generalul Negoescu propune înaintarea medicului Machelarie la gradul de colonel. [18] Până în 1938, când a fost trecut în rezervă, propunerea de înaintare în grad este susținută călduros, cu argumente, de coloneii Țuțuianu, Bădulescu și Bădescu, comandanți succesivi ai C.R. Muscel, de colonelul Dobrinescu, medic-șef al Comandamentului I Teritorial, de generalul Rasovicianu, comandantul C.I T., de generalul Crudu, inspector general de armată, de generalul de

divizie Camcialcov și de alții. Înaintarea în grad nu s-a produs. Motivul: „din 1935 până acum (1938, n.a.) nu a fost concentrat; nu face obiectul vreunei propuneri" [19]

La ceva mai mult de o lună de la momentul istoric din 22 iunie 1941, când, la ordinul mareșalului Antonescu, conducătorul statului, armata română trecuse Prutul pentru dezrobirea pământurilor străbune de sub ocupația bolșevică, medicul Machelarie H. este mobilizat ca șef al Spitalului Z.I. 391 din Câmpulung-Muscel (Decretul 1798/22 iunie 1941).

Lasă pentru un timp (4 luni: de la 31 iule la 30 noiembrie 1941) îndatoririle pe care le avea în calitate de medic-șef al Spitalului județean Muscel și se prezintă la noul post. Era a treia campanie militară la care spunea prezent. [20]

Deși împlinise de câteva zile 61 de ani și avusese parte de o viață agitată, marcată de participarea la două campanii militare și la multe concentrări, medicul locotenent-colonel Machelarie se dovedește **energic, organizator remarcabil** dublat de **specialistul recunoscut**, onorând cum se cuvine noua funcție de șef al spitalului militar.

Ultima „Foaie calificativă" din dosarul personal, semnată de căpitanul Aurel Mareș de la C.R. Muscel, poartă data 30 noiembrie 1941. Extrase: [21]

„I Aptitudini fizice: Sănătos și rezistent.

II.Aptitudini militare: **Energic, prevăzător, sânge rece**. Multă inițiativă și putere de muncă.

III. Capacitate: **Inteligent** și cu o judecată formată și întrebuințată la bine. **Cu o cultură generală și profesională remarcabilă.**

IV.Educația militară: Foarte disciplinat. Cu autoritate și prestigiu. Devotat. Cu spirit de sacrificiu.

V. Îndeplinirea serviciului: În perioada sosirii răniților spitalul 391 a avut 300 de paturi ocupate. Bun șef de spital cu o mare experiență. Rănițiii au fost bine îmgrijiți medical. Hrana a fost totdeauna abundentă și de bună calitate.

VI. Merită a fi decorat.

VII. Concluzii şi propuneri: Propun a fi înaintat la gradul de medic colonel în rezervă."

N-a mai fost înaintat. La 30 noiembrie 1941 a fost lăsat la vatră, fiind trecut din poziţia de rezervă în cea de retragere.[22] Avea 61 de ani.

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni. Locotenent-Colonei M. 114, f. 1;*
2. *Idem, f. 2;*
3. *Ibidem, f. 4;*
4. *Ibidem, f. 5;*
5. *Ibidem, f. 1;*
6. *Ibidem, f. 6;.*
7. *Ibidem, f. 7;*
8. *Ibidem, f. 2;*
9. *Ibidem, f. 8;*
10. *Ibidem, f. 1;*
11. *Constantiniu, Florin, „O istorie sinceră a poporului român", Univers enciclopedic, Bucureşti, 2002, p.242;*
12. *Arh. M.A.N., op. cit., f. 12;*
13. *Petrescu, Camil. „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război", Ed. Minerva, Buc. 1989, p. 5,6;*
14. *Muşătescu, I.Gh., Din vitejiile muscelenilor, Piteşti 1919, p. 6;*
15. *Arh. M.A.N., op. cit., f. 11;*
16. *Idem, f. 12;*
17. *Ibidem, f. 17;*
18. *Ibidem, f. 17;*
19. *Ibidem, f. 25.*
20. *Ibidem, f. 24;*
21. *Ibidem, f. 24;*
22. *Ibidem, f.2.*

MEDICUL GENERAL DE BRIGADĂ ÎN REZERVĂ MAMULEA S. ION

Născut la 19 noiembrie 1871, în Piteşti, plasa Piteşti, judeţul Argeş, fiu al lui Spirea, medicul general de brigadă Mamulea Ion, este unul dintre reprezentanţii de marcă ai corpului medical din oştirea română, viaţa şi evoluţia sa profesională interferându-se cu dezvoltarea acestui domeniu indispensabil oricărei armate, serviciul medical.
Are o ascensiune impresionantă, de la funcţia de medic stagiar de batalion – având titlul de doctor în medicină obţinut în Bucureşti (înainte de 10 august 1898, când „s-a prezentat la corp" în cadrul Spitalului Militar Central) – până la înalta demnitate de medic general de brigadă (1934) şi de medic al Marelui Cartier Regal.[1]

La nici două luni de la intrarea în serviciu la spital, tânărul medic stagiar, în vârstă de 27 de ani, beneficiază de prima „notare", aparţinând celebrului doctor Athanase Demosthene, şeful serviciului medical al spitalului, ulterior director al Institutului Medico-Militar (1900-1902) şi inspector al Serviciului Sanitar al armatei (1905-1908).

Interesant este că la scurt timp de la venirea medicului stagiar Mamulea în spital, ochiul format întru cunoaşterea oamenilor şi flerul şefului Serviciului sanitar al spitalului îi dau posibilitatea acestuia să remarce seriozitatea, cuviinţa şi cumpătarea mult mai tânărului său coleg şi subordonat piteştean, hotărât să-şi facă un nume în medicina românească:

„Deşi de curând venit în serviciul meu, scria doctorul Athanase Demosthene, acest medic mi-a făcut o impresiune foarte favorabilă. Este aşa de serios, de cuviincios, de cumpătat şi de regulat în serviciul său, încât poate fi luat şi considerat drept un medic militar vechi. **Cred, dar, că este o bună achiziţiune pentru serviciul sanitar militar şi, mai cu seamă pentru serviciul spitalicesc."**[2]

Peste un an, la 3 septembrie 1899, şeful serviciului medical al spitalului aduce noi elemente în sprijinul conturării portretului medicului stagiar, prin intermediul „Foii calificative" pe anul 1899: Aflăm, astfel,

că la 30 august 1899, în cadrul Regimentului „Radu Negru" nr. 28, medicul de batalion Mamulea Ion a trecut cu succes examenul de medic de regiment clasa a II a (în rezervă) că „are aptitudini deosebite în tratarea bolnavilor, probează seriozitate în îndatoririle sale şi se poate conta pe el în caz de mobilizare". [3](Medicul de batalion va fi asimilat cu gradul de medic locotenent, iar medicul de regiment clasa a II a, cu gradul de medic căpitan, n.a.).

La 1 martie 1901, la vârsta de 30 de ani, este înaintat la gradul de căpitan în cadrul Corpului I Armată, iar „Foaia calificativă" pe anul 1907, întocmită de comandantul Regimentului IV Ilfov nr 21, aparţinând C.I A., reţine noi detalii care întregesc imaginea medicului căpitan în rezervă: „Înfăţişare plăcută, cu o ţinută corectă, sănătos şi rezistent pentru a face faţă unei campanii, bun călăreţ."

Este bine notat şi în privinţa capacităţii intelectuale, culturii generale, educaţiei şi aptitudinilor militare, În capitolul „Îndeplinirea serviciului", comandantul regimentului preciza: „E activ şi a ţinut locul medicului maior dr. Urdăreanu, ce se afla în recrutare, pe timp de 4-5 zile, şi şi-a condus bine serviciul medical. Am rămas pe deplin mulţumit. **A fost timp de 10 zile, cu regimentul, la Piatra Olt, în răscoală."**(Niciun cuvânt, însă, despre activitatea sa „în răscoală"). În încheiere, ca recunoaştere a activităţii merituoase desfăşurate de medicul căpitan rezervist, este propus pentru ordinul „Steaua României" clasa a IV a. [4]

Într-o „notă" din 1910, autor medicul general de brigadă , dr. Constantin Papillian, inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei, întărită prin semnătura generalului Tătărescu, comandantul Corpului I Armată, se apreciază că „distinsul căpitan medic Mamulea Ion merită să fie înaintat la gradul de medic maior." [5]

La 10 mai 1915, în cadrul unor ample manifestări consacrate regelui, primeşte galoanele de medic maior, la C.I.A.

Anii neutralităţii îl găsesc pe proaspătul maior în funcţia de medic primar al Spitalului din Sinaia, îndeplinind, în acelaşi timp, şi funcţia de medic al Curţii Regale. [6]

În „Foaia calificativă" pe anul 1916 (1 noiembrie 1915 - 31 octombrie 1916) cititorul descoperă cu încântare portretul unui medic studios, devotat profesiei căreia i s-a dedicat şi dotat cu remarcabile aptitudini chirurgicale: „Caracter serios. Corect şi conştiincios. Se ocupă numai cu studii medicale. Are o bună educaţie. Se ocupă continuu cu multă asiduitate pentru a-şi completa studiile... Este un bun confrate şi un excelent medic militar..., zelos în serviciu. Are multe aptitudini pentru serviciul de chirurgie. Blând şi cuviincios cu inferiorii. Foarte inteligent şi capabil". În încheiere, medicul-şef al C. II A. îl consideră **„un** distins **medic, bine cunoscut în lumea medicală."** [7]

Pentru înaintarea la gradul de medic locotenent-colonel (având vechimea de peste 4 ani în gradul de maior), generalul de divizie Mavrocordat, şeful Statului Major Regal, înaintează, la mijlocul anului 1916, un raport special, în care reiterează, succint, calităţile care-l îndrituiesc pe medicul maior Mamulea Ion să acceadă la gradul de locotenent-colonel: **„Medic eminent, distins, de o cultură vastă, de o capacitate recunoscută, care s-a afirmat în ocaziunile cele mai grave.** A adus servicii însemnate ca medic al Curţii Regale şi ca medic dirigent al spitalului din Sinaia". [8]

1917 este un an hotărâtor pentru soarta României: Muntenia şi Oltenia ocupate, Moldova plină de refugiaţi este bântuită de o epidemie de tifos exantematic fără precedent, aliatul rus, din ce în ce mai nesigur, se scufundă în haosul tulburărilor interne, singura speranţă venea de la armată care, „epurată" în mare măsură de elementele incapabile, aflată în curs de refacere cu sprijinul misiunii militare franceze conduse de Henri Berthelot, având în fruntea ei generali precum Alexandru Averescu, Constantin Presan, Constantin Cristescu, Eremia Grigorescu, era singura în măsură să determine deznodământul aşteptat, exprimat lapidar în celebra propoziţie rostită de Petru Rareş în pribegie: „Vom fi ce-am fost şi mai mult decât atât".

Dintr-un nou raport special redactat în august 1917 de către generalul de divizie adjutant Mavrocordat, în calitatea pe care i-am amintit-o, obţinem informaţii pertinente cu privire la activitatea medicului locotenent-colonel Mamulea în Moldova primei jumătăţi a

anului 1917, precum şi despre însărcinările speciale ale acestuia: „În afara serviciului obişnuit la Cartierul Regal, pe care îl îndeplineşte cu cea mai mare **exactitate, inteligenţă şi prevedere**, medicul M.I a fost însărcinat de Majestatea sa Regele cu cercetarea stării depozitelor militare pe linia Cucuteni-Iaşi, iar de majestatea sa Regina cu semnalarea medicilor şi infirmierilor care se disting în îngrijirea bolnavilor de tifos exantematic.

Regina Maria vizitând un spital de campanie, în Moldova, 1917

Epidemia, potrivit unui ziarist al timpului, a produs mai multe victime decât zece bătălii. La Iaşi, mai ales, mortalitatea a atins proporţii înspăimântătoare; zilnic, erau înregistraţi 400-500 de morţi: „Morţii, civili – avea să noteze Iorgu Iordan[9] – făceau să crească enorm cifra pierderilor similare provocate de războiul propriu-zis, de pe front, unde extrem de mulţi militari mureau din cauza tifosului exantematic şi, în număr mai mic, a febrei recurente, boli oarecum necunoscute mai înainte şi, în orice caz, specifice războiului. Mi se întâmpla să văd aproape zilnic, chiar pe strada Lăpuşneanu, camioane enorme încărcate cu cadaver, care, fiind puse claie peste grămadă, se trădau, ca să zic aşa, deşi erau chipurile acoperite cu prelate, prin faptul că vreun picior sau vreo mână spânzurau peste marginea lăzii camionului. Aceste boli nu făceau bineînţeles deosebire între civili şi militari; cred – simplă

presupunere pesimistă – că numărul celor dintâi căzuţi victime nu erau mult, poate chiar de loc, mai mici decât al celorlalţi."

„Pentru modul cum se achită acest **eminent practician** de serviciul şi însărcinările sale speciale, pentru **devotamentul şi abnegaţia** ce le arată în toate împrejurările, de la începutul campaniei, pentru **activitatea sa exemplară** în privinţa măsurilor de pază şi de asigurarea higienei Cartierului Regal, mă cred dator a-l propune (pe medicul maior în rezervă Mamulea Ion) pentru înaintare la gradul de medic colonel în rezervă" îşi încheie raportul, în acelaşi ton encomiastic, generalul Mavrocordat. [10]

Nu ştim când a fost înaintat la gradul de medic colonel, ştim însă că, după război, în euforia qassi-unanimă generată de înfăptuirea idealului României Mari, la 28 iulie 1919, Statul Major Regal solicită Marelui Cartier General „înaintarea excepţională la gradul de medic general în rezervă a doctorului Mamulea Ion de la Marele Cartier General", aducând argumente temeinice privind contribuţia acestuia la reuşita campaniei militare pentru întregirea neamului: „În tot timpul războiului, şi-a îndeplinit serviciul său cu deosebită pricepere şi devotament.

Capacitatea sa în materie de ştiinţă medicală şi calităţile sale deosebite îl fac să continue încă misiunea de medic al Majestăţii Sale Regelui.

Pe lângă calitatea de medic, are în sarcina sa Serviciul de Ajutorare al Majestăţii sale Regina, al cărui şef este. Pentru organizarea acestui serviciu a depus multă râvnă şi pricepere, aducându-l într-o stare de a funcţiona în bune condiţiuni şi a face ca ajutoarele ce se împart să fie de un mare folos imediat sărmanilor." [10]

În 1934, medicul Mamulea Ion era în evidenţa C.R.Bucureşti cu gradul de general de brigadă în rezervă, iar la 1 ianuarie 1939, după o viaţă exemplară închinată medicinei, este trecut în rezervă pentru limită de vârstă (avea 67 de ani).

Surprinzător, medicului general de brigadă în rezervă Mamulea Ion, deşi a fost mai bine de 10 ani medicul Casei Regale, i s-au decernat,

în timpul îndelungatei şi prodigioasei sale activităţi numai două distincţii: Medalia „Avântul Ţărei" (1914) şi Ordinul „Steaua României" clasa a V a (1921)

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Generali, M.37, f. 1;*
2. *Idem, f. 2;*
3. *Ibidem, f. 3;*
4. *Ibidem, f. 4;*
5. *Ibidem, f. 7,8;*
6. *Ibidem, f. 11,12;*
7. *Ibidem, f. 14;*
8. *Ibidem, f. 16;*
9. *Iordan, Iorgu, „Memorii" I, Buc. 1976, p. 289;*
10. *Ibidem, f. 15.*

MEDICUL GENERAL DE DIVIZIE MARINESCU M. NICOLAE

În prima jumătate a secolului al XX lea Serviciul Medical al armatei române a beneficiat de deplina competenţă şi de înaltul devotament al unui medic militar (activ) venit dintr-un sat de pe Topologul imortalizat de Topârceanu, medicul general de divizie Marinescu Nicolae.

S-a născut la 2 septembrie 1884 în Tigveni, plasa Olt-Topolog, districtul Argeş (azi judeţ), fiu al lui Marin şi al Zoei. [1]

A urmat cursurile Liceului Sfântu Sava din Bucureşti şi, după obţinerea diplomei de bacalaureat, la 16 octombrie 1903 se înscrie la Institutul Medico-Militar, unde este înregistrat ca intern militar.

În 1907 îşi finalizează studiile universitare, dobândind calificativul „Prea Bine" la examenul de doctor în medicină şi chirurgie de la Facultatea de Medicină din Bucureşti şi menţiunea a treia pentru teza inaugurală [2]

Este angajat cu gradul de medic sublocotenent (7 aprilie 1907) la Spitalul militar al Corpului de Armată Craiova, peste un an este transferat la compania de pompieri din Bucureşti şi la 1 aprilie 1909 este înaintat la gradul de medic locotenent în cadrul Regimentului 3 „Călăraşi". [3]

La 1 octombrie 1910 se prezintă la concursul organizat de Ministerul de Război pentru un stagiu de studii în scopul specializării militare în Franţa (cu durata de doi ani), pe cheltuiala ministerului, cu obligaţia contractuală de a sluji armata timp de 6 ani. (A slujit-o toată

viața.). **Este clasificat întâiul la concurs și dintr-o mențiune specială aflăm că „știe curent franceza –scris și vorbit”.** [4]

Își ia concediu de studii la 1 noiembrie 1910 și, întors din Franța la 12 aprilie 1912, după terminarea studiilor, este numit la Pirotehnia armatei cu gradul de medic locotenent, iar peste o lună, la 10 mai 1912, este înaintat la gradul de medic căpitan.

Participă la campania militară din Bulgaria în 1913 și își impresionează colegii și superiorii prin cunoștințele sale medicale și prin devotamentul probat în lupta împotriva holerei. În „Foaia calificativă” pe anul 1913 (1 noiembrie 1912- 31 octombrie 1913), medicul general al Diviziei a IV a emite aprecieri elogioase la adresa tânărului medic căpitan Marinescu (avea 29 de ani), „vărsat”, pe timpul mobilizării și al campaniei din 1913, în unitatea sa:

„**Eminent medic militar sub toate raporturile.** În timpul mobilizării și al campaniei din Bulgaria a făcut serviciul la Ambulanța diviziei a IV a ca șef de secție unde **a dat dovezi reale de mult curaj și devotament, inițiativă și pricepere în conducerea serviciului.** De fapt medicul căpitan a fost nu numai șef al secției, el a comandat întregul serviciu al ambulanței, deoarece toți medicii în cap cu medicul șef al ambulanței au fost rezerviști care nu cunoșteau mersul serviciului unei ambulanțe.” [5]

Până la intrarea României în marea conflagrație mondială (1916), medicului căpitan i se se decernaseră deja șase ordine și medalii [6] :

1. Medalia jubiliară „Carol I”, I.D.N.6384/1905;
2. Medalia „Bărbăție și Credință” clasa I, I.D.N. 6977/1913;
3. Ordinul „Coroana României în grad de cavaler” I.D.N. 7324/1914;
4. Medalia „Avântul Țărei”, I.D.N. 2970/1914;
5. Medalia „Meritul Sanitar clasa a II a”, I.D.N. 2109/1914;
6. Ordinul „Regina Maria” clasa a II a, I.D.N. 4764/1910..

La 1 noiembrie 1916 este înaintat la gradul de medic maior la Pirotehnia armatei. Începuse războiul și medicul se află la locul său, în mijlocul soldaților. Ca și în multe alte cazuri din aceeași perioadă, datele privind activitatea medicului maior Marinescu Nicolae în primele patru

luni de război lipsesc Am explicat în alte locuri cum de a fost posibilă o asemenea situație, așa că nu mai insist.

În „Foaia calificativă” pentru perioada 10 decembrie 1916 – 13 martie 1917, redactată și semnată de colonelul farmacist Merișanu, directorul general al depozitelor sanitare, sunt remarcate tenacitatea, devotamentul și profesionalismul medicului maior Marinescu Nicolae în lupta cu tifosul exantematic, teribila maladie care făcea ravagii în armata română, la concurență cu bombele inamicului și sunt evidențiate câteva calități ale omului-medic, mai puțin cunoscute: **„Fire blajină, amabil și energic. Conduită exemplară.”** [7]

Consider necesar, în scopul creionării cât mai exacte a portretului medicului militar în discuție, să punctăm următoarele: într-o însemnare făcută de un superior al acestuia se spunea :"Foarte bun călăreț”, calitate care, la prima vedere, nu are importanță în activitatea de medic, dar de care doctorul Marinescu a uzat de multe ori în anii războiului. Cercetarea documentelor care au înregistrat date esențiale din activitatea medicului maior, uneori incomplete, coroborate cu declarații ale unor superiori ierarhici din armată scot la lumină un adevăr cu valoare axiomatică: **medicul maior Marinescu N. este trimis întotdeauna în „punctele fierbinți” ale momentului, acolo unde este nevoie de intervenție urgentă, hotărâtă și bine articulată.** În sfârșit, în consens cu cele de mai înainte, **avansările medicului au fost făcute, de regulă, la „excepțional”**.

La 14 martie 1917, medicul Marinescu Nicolae primește misiunea de a organiza serviciul de triaj în gara Iași, „serviciu care funcționa detestabil și din care cauză mai mulți medici și personal sanitar inferior au căzut victimă tifosului exantematic” La 26 iunie 1917, după o bătălie de mai bine de 4 luni cu avalanșa de răniți care soseau de pe front, precum și cu lipsa de personal (tifosul exantematic nu făcea deosebire între medic și soldat) centrul de triaj este organizat și obține funcționalitate optimă.

În „Foaia calificativă” care reține aceste momente dramatice, medicul general, director al Direcției 6 Sanitare, nota: „...cu toate pericolele, cu toate că mai multe din persoanele acestui serviciu au căzut

victime datoriei, acest distins medic militar nu a stat un moment la îndoială de a primi greaua şi periculoasa sarcină pentru care a fost ales. Modul cum şi-a îndeplinit serviciul a fost mai presus de orice laudă." [8]

Unul dintre „actorii" principali ai Serviciului Sanitar Militar din anii primului război mondial, colonelul Iacob Potârcă, şeful Serviciului Sanitar al Armatei I (după război, în anii 1924-1928, având gradul de medic general de brigadă, a îndeplinit funcţia de inspector general al Serviciului Sanitar Militar), a monitorizat atent şi cu multă obiectivitate activitatea şi înaltul profesionalism ale medicului maior Marinescu Nicolae şi în deplină cunoştinţă de cauză, la 3 septembrie 1917, în adresa trimisă comandantului Armatei I, înregistrată la nr. 50, făcea următoarele aprecieri, din care selectăm: „Medicul maior Marinescu Nicolae (era, de fapt, medic locotenent-colonel, pentru că la 1 septembrie1917, cu numai trei zile în urmă, medicul fusese avansat, n.a.), şef al postului de Triagiu al Armatei I, este unul dintre medicii noştri militari de carieră cei mai activi şi destoinici căruia întotdeauna i s-au repartizat însărcinări şi conduceri de servicii medicale importante, atât în timp de pace cât şi în campanie de care s-a achitat în mod satisfăcător." Între 1 iulie şi 1 septembrie 1917, prin Triajul Armatei I din gara Frunzeasca şi prin echipa sa volantă ce a funcţionat succesiv, în raport cu situaţia luptelor, în gările Tecuci, Cosmeşti şi Pufeşti, au trecut 13.242 de răniţi, 1999 de bolnavi de maladii interne şi 1322 de contagioşi.

„Prin îndemânarea şi munca sa fără preget de zi şi noapte, raporta medicul colonel Iacob Potârcă, a reuşit (medicul Marinescu Nicolae, n.a.) să trieze aceşti răniţi şi bolnavi în aşa mod încât ei au ajuns la vreme şi în bune condiţiuni atât în spitalele d-înainte (din imediata apropiere a frontului, n.a.) unde trebuia să li se practice urgenţele chirurgicale cât şi în cele d-înapoi unde li se instituia tratamentul definitiv pentru dobândirea sănătăţii şi înlăturarea complicaţiilor de multe ori fatale, datorită lipsei de asistenţă chirurgicală sau medicală grabnică." [9]

Activitatea unui medic sau a personalului sanitar inferior într-un centru de triaj, în contact nemijlocit cu bolnavii de tifos exantematic şi cu răniţii, reprezenta o misiune tot atât de plină de pericole ca a celor din prima linie a frontului; ea impunea, de asemenea, din partea şefului

triajului, hotărâri energice şi măsuri rapide, intervenţii urgente, riscante şi îndrumarea corectă a pacienţilor, cu urmări deosebite în viaţa acestora.

Evoluţia situaţiei de pe front în vara anului 1917, încleştarea eroică de la Mărăşeşti, episodul cel mai glorios al Războiului de întregire, sunt în deplină consonanţă cu devotamentul şi cu profesionalismul personalului medical din imediata apropiere a frontului. Rememorând momentele dramatice ale episodului Mărăşeşti, medicul general Potârcă, şeful Serviciului Sanitar al armatei I, nota: **„Pe timpul luptelor de la Mărăşeşti, graţie energiei şi iniţiativei pricepute cu care acest medic a condus aceste diverse centre (de triaj, n.a.) Frunzescu, Pufeşti, Pădureni, numeroşi grav răniţi ce au trecut prin ele au putut fi salvaţi la vreme de complicaţiile fatale ale rănilor de război rău îngrijite sau rău evacuaţi de la început.**

A fost înaintat excepţional (la gradul de medic locotenent-colonel, n.a.) croix de guerre şi decorat „cu ordinul „Steaua României cu spade în grad de ofiţer", I.D.N. 547/1917) [10]

Ulterior a primit însărcinarea dificilă, însă de mare importanţă, de a merge în teritoriul ocupat de inamic în vederea reglementării situaţiei soldaţilor români răniţi, abandonaţi în timpul retragerii (Între 1 şi 24 aprilie 1918, în calitate de preşedinte al Comisiei a 7 a militare, a lucrat la clasificarea invalizilor de război din teritoriile ocupate).

Despre respectiva misiune a medicului locotenent-colonel Marinescu Nicolae acelaşi medic general Potârcă I, de astă-dată inspector general al armatei Transilvaniei, scria: **„În vremea ocupaţiei germane a stabilit în timpul cel mai scurt posibil, sub dificultăţile jignitoare ale unui duşman nemilos, drepturile invalizilor de război rămaşi abandonaţi şi fără nici un sprijin în teritoriile ocupate."** [11]

După izgonirea duşmanului din ţară, i se încredinţează (medicului Marinescu N.) , „în mod provizoriu conducerea şi punerea în stare de funcţionare a Spitalului Militar „Regina Elisabeta", care fusese abandonat într-o stare de degradare şi de murdărie mare. S-a achitat cu deosebită conştiinciozitate." [12]

La 1 iunie 1919 medicul locotenent-colonel Marinescu este numit la conducerea Centrului de Specialităţi Oradea Mare, unitate medicală

care căpătase un rol însemnat în perspectiva celei de a doua mobilizări (10 noiembrie 1918) şi a „campaniei pentru liniştea Europei", cum numea Ioan Ţepelea ofensiva armatei române pentru înlăturarea guvernului comunist din Ungaria. [13]

Cu tenacitatea şi cu deosebitul spirit organizatoric ce-i sunt caracteristice, medicul Marinescu reuşeşte să pună în stare de funcţionare unitatea în timp extrem de scurt, să o doteze cu mobilier adecvat, să asigure materialul, instrumentarul şi medicamentele necesare..

În „Foaia calificativă" pe anul 1919, semnată de medicul general Potârcă, acum inspector general al Armatei Transilvania, citim: **„În timpul campaniei militare de la Tisa, în cadrul centrului de la Oradea s-au evacuat răniţii din luptele contra-ofensivei bolşevice. Pe timpul luptelor din iulie-august a îngrijit 58 de ofiţeri şi 690 trupă, grav răniţi, care au fost trataţi în cele mai bune condiţiuni". Spitalul a fost vizitat de Majestatea sa Regina, care şi-a exprimat deplina satisfacţie pentru activitatea personalului sanitar având-l în frunte pe medicul argeşean.**

După încheierea campaniei militare, Centrul medical de la Oradea s-a dezvoltat, astfel încât funcţiona cu 1000-1300 de bolnavi.

În timpul războiului şi imediat după încheierea acestuia, „setul" distincţiilor primite de medicul locotenent-colonel Marinescu Nicolae se îmbogăţeşte cu noi „exponate":

1. Medalia „Crucea Comemorativă 1916-1918, I.D.N. 1744/1918;
2. Medalia „Crucea de Război Franceză" cu citaţiunea „pe armată", Brevet 834/1918;
3. Medalia „Victoria", I.D.N. 3390/1921;
4. Medalia „Semnul Onorific de aur" pentru 25 de ani de serviciu, I.D.N. 2013/1925;
5. Ordinul „Coroana României în gradul de comandor", I.D.N. 3/1927.

La 1 aprilie 1920 se căsătoreşte cu Maria Roli şi în acelaşi an, la 25 august, este numit profesor la Şcoala Superioară de Război (viitoarea Academie Militară). [14]

La 1 aprilie 1922 (a se vedea că multe evenimente însemnate din viaţa sa se săvârşesc la 1 aprilie) este avansat la gradul de medic colonel. În „Foaia calificativă" pe anul 1923 (1 noiembrie 1922-31 octombrie 1923), generalul Samsonovici, directorul Şcolii Superioare de Război, nota, scurt, eliptic câteva concluzii desprinse din controlul executat subordonatului său, colonelul Marinescu: „Ordine, disciplină, curăţenie" Mai amintea despre câteva cazuri de tifos exantematic şi de rujeolă aduse de soldaţi, din concediu, rezolvate cu promptitudine de medicul colonel [15]

Desăvârşit manager, apropiat de oamenii din subordine, pe care-i considera colaboratori şi-i trata ca atare, exigent, în primul rând cu sine, colonelul Marinescu desfăşoară activităţi de pionierat într-un mod sui-generis: este trimis, de regulă, într-un loc unde treburile nu merg bine, după ce urneşte lucrurile aici, din punctul mort, pe făgaş normal, este trimis altundeva pentru a pune ordine în activitatea de acolo etc. Astfel, la 7 iulie 1926, este numit şef al depozitului Central Sanitar, iar la 13 iulie este detaşat ca director al Sanatoriului Militar Techirghiol, unde îşi încheie misiunea la 1 octombrie 1926, când îi expiră detaşarea (după ce dăduse în funcţiune sanatoriul); într-o „Foaie calificativă" din anul 1927 (31 octombrie 1926 –1 noiembrie 1927), medicul inspector general Iacob Potârcă laudă activitatea directorului Sanatoriului Militar „Regele Michai"de la Techirghiol, care, spune inspectorul general, „este creat de el" (de medicul Marinescu N., n.a.); în sfârşit, după numai 19 zile, **la 20 octombrie acelaşi an, primeşte numirea în funcţia de director al Institutului Sanitar Militar „medic general Carol Davila"**

Numirea medicului colonel Marinescu Nicolae la conducerea instituţiei care pregătea medici militari este determinată de necesitatea rezolvării crizei profunde pe care o traversa Institutul Medico-Militar din Bucureşti (numit, din 1912, „medic general Carol Davila") după război.

Înainte de a prezenta câteva dintre reperele actului de conducere al noului director, am considerat necesar să prezint, sub forma unui excurs, o scurtă trecere în revistă a principalelor momente ale apariţiei şi ale dezvoltării învăţământului medical militar din România.

La începutul veacului al XIX lea (în 1803), domnitorul Constantin Ipsilanti a înfiinţat o infirmerie pentru panduri, în apropierea Mânăstirii „Radu Vodă".

Primii paşi în dezvoltarea medicinei militare în Ţara Românească s-au făcut însă în perioada 1830-1859, când s-a format şi armata română. Primele unităţi sanitare militare au fost Spitalul oştirii de la „Mihai Vodă", înfiinţat în 1833, iar în Moldova, Spitalul oştirii de la Iaşi.

În 1838, în afara spitalului militar din Bucureşti, în Ţara Românească mai fiinţau asemenea unităţi la Craiova, Brăila, Călăraşi, Giurgiu, Zimnicea şi Cerneţi.

Spitalele funcţionau în condiţii precare, principalul lor deziderat fiind limitarea extinderii unor boli, precum cele venerice, scabia, tifosul exantematic, holera şi altele, care făceau multe victime în armată.

În 1853, adus în ţară de către domnitorul Barbu Ştirbei pentru a organiza Serviciul Sanitar Militar, **medicul francez Carol Davila ia comanda Spitalului Oştirii , care avea, la sosirea sa, 300 de bolnavi de tifos exantematic. Tânărul medic de numai 25 de ani (născut în 1828), străin de poporul român, şi-a dedicat viaţa şi întreaga sa capacitate ţării de adopţie, unde a organizat Serviciul Sanitar Civil şi Militar şi, cel mai important, a pus bazele învăţământului medical din ţara noastră.**

În 1855, Davila înfiinţează pe lângă spital, Şcoala de felceri ostăşeşti, apoi Şcoala de mică chirurgie („Şcoala lui Davila", cum era numită), aceasta reprezentând primul pas şi cel mai însemnat către învăţământul medical superior, al cărei rezultat mai îndepărtat va fi Facultatea de Medicină din Bucureşti.

În urma demersurilor şi a insistenţei lui Davila, în 1858 Şcoala de chirurgie se transformă în Şcoala Naţională de Medicină şi Farmacie, organizată după modelul şcolilor secundare de medicină şi farmacie din Franţa. Având o durată de 5 ani pentru cursuri şi trei ani de practică în spital, şcoala forma ofiţeri şi farmacişti pentru serviciul armatei. Admiterea se făcea prin concurs.

Timp de 15 ani, Davila a fost directorul Şcolii Naţionale, a predat diverse specialităţi fără să fie remunerat, uneori a plătit din banii săi profesorii neprevăzuţi în buget.

În 1859, spitalul Oştirii de la Mihai-vodă se mută în clădire nouă în strada Ştirbei-vodă şi se va numi Spitalul Militar Central. **În acelaşi an, doctorul Carol Davila, în vârstă de 31 de ani, este numit de către**

Alexandru Ioan Cuza şeful Eforiei Spitalelor Civile (Eforia este similară consiliului de conducere) şi şeful Serviciului Sanitar al armatei.

Se ştie că domnitorul Al. I. Cuza este una dintre cele mai de seamă personalităţi ale istoriei româneşti. Cuza realizează, în şapte ani, performanţe ce fac din el un semănător – în sens evanghelic – al modernizării; nu există ogor al vieţii publice în care el să nu fi aruncat sămânţa înnoirii, doar că roadele nu vor fi întotdeauna însutite – ca în cunoscuta parabolă – şi ele vor fi culese târziu, de alţii.

Nici domeniul de care ne ocupăm în rândurile de faţă nu putea rămâne în afara sferei lui de preocupări. Astfel, sub domnia lui Cuza, la 21 august 1862, este votată Legea de instruire şi de organizare a corpului de ofiţeri sanitari ai armatei, la definitivarea căreia a contribuit, se pare, şi medicul Davila.

Ca şi în cazul domnitorului ţării, de numele acestui medic francez se leagă iniţiative şi realizări care au prins rădăcini adânci în solul românesc: astfel, datorită activităţii sale complexe au luat fiinţă în ţara noastră „Societatea medicală" (1857), „Societatea de Cruce Roşie" (1876), „Societatea de Ştiinţe Naturale" (1876), s-au pus bazele Grădinii Botanice din Bucureşti (1860), au apărut două reviste medicale: „Monitorul medical" (1862) şi „Gazeta medicală" (1865).

Prezent oriunde este nevoie de serviciile sale, Carol Davila acordă consultaţii gratuite de dimineaţa până seara târziu, combate epidemia de holeră de la Brăila şi pe cea de tifos exantematic de la puşcăria din Telega, contractând ambele boli. În 1867, în timpul călătoriei la Iaşi, el a părăsit suita princiară pentru a combate holera la Ştefăneşti, dând ordine şi sfaturi celor care ştiau prea puţine despre teribila maladie.

Nu este scutit de invidia unor colegi deranjaţi de notorietatea medicului „străin", primeşte cu amărăciune loviturile venite din partea oamenilor şi a destinului şi trăieşte cu neascunsă satisfacţie acele momente în care i se recunosc meritele. Un asemenea moment s-a consumat **în a doua jumătate a anului 1866, când, prin decret purtând semnătura regelui Carol I, medicul Carol Davila primeşte ca „recompensă naţională" naturalizarea, adică cetăţenia română**, pe care a dorit-o din inimă şi a respectat-o toată viaţa.

Trecuseră 13 ani închinaţi noii sale patrii. Peste trei ani, în noiembrie 1869, Şcoala Naţională de Medicină se transformă în Facultatea de Medicină, acest act marcând dispariţia învăţământului medical militar propriu-zis pentru 15 ani.

În 1870, pleacă pe frontul franco-prusac. Deşi era medic de origine franceză, Davila îi ajută cu acelaşi devotament atât pe răniţii francezi, cât şi pe cei germani. Experienţa căpătată cu acest prilej i-a fost utilă în războiul din 1877-1878, prin care România şi-a câştigat independenţa.

Pornind de la învăţămintele desprinse din acest război, Davila inaugurează exerciţiile pentru darea primului ajutor răniţilor, pentru aplicarea legăturilor şi aparatelor de fracturi, pentru ridicarea şi exersarea diferitelor moduri de transportare a răniţilor de pe câmpul de luptă.

Proba de foc pentru medicina militară română a constituit-o Războiul de independenţă, în care sistemul de ambulanţe organizat de Carol Davila a avut un rol însemnat în salvarea vieţii multor răniţi. **Ca şef al Serviciului Sanitar al armatei române, Davila a participat activ, în prima linie, la cucerirea Plevnei, la asaltul Griviţei, a organizat serviciul de ambulanţă, a pansat răniţi români şi pe turcii răniţi şi luaţi prizonieri.** „Sunt încă în faţa Vidinului, îi scria el soţiei (Anica Racoviţă). Voi lipsi încă o lună, căci rămân cu bieţii bolnavi şi răniţi. Am puţin timp, pentru că avem aşa de puţini medici încât fac pansamente de dimineaţa până seara. Trebuie să rămân cu răniţii, după scumpii noştri soldaţi români trebuie să-i îngrijesc pe cei turci, este o datorie umanitară..."

Comandantul trupelor turceşti, Osman Paşa, rănit şi bolnav, în scurta perioadă cât a stat închis ca prizonier într-o clădire din Bucureşti, a fost îngrijit de Davila. Prestaţia remarcabilă pentru acele timpuri a sistemului de ambulanţe creat şi instruit de Davila a stârnit admiraţia unor personalităţi ale aliaţilor ruşi. „Însuşi ilustrul chirurg Pirogoff şi chiar împăratul Rusiei, scria medicul de corp de armată I. Şerbănescu, au admirat organizarea ambulanţelor noastre militare, ale societăţii Crucea Roşie şi ale societăţii Zion, care se găseau totdeauna în prima linie, gata a lua şi a îngriji răniţii mulţumită organizării lor bune întocmită de Davila, pe care mulţi l-au văzut în memorabila seară de 30 August 1877, cu lacrimi de bucurie în ochi pentru izbânda zilei, dar cu o profundă compătimire pentru suferinţa nenorociţilor răniţi."

Evocând aceste înălţătoare momente, se cuvine să amintim că Majestatea Sa Regele, în telegrama prin care anunţa Augustei noastre Regine luarea Plevnei, termina scurta, dar fericita veste cu următoarele cuvinte: „Davila este pretutindeni unde am trebuinţă de el."

Nevoia acută de personal medical, cu deosebire de medici, remarcată şi în scrisoarea de mai sus, a fost într-o măsură suplinită de studenţii medicinişti

voluntari. Unul dintre aceştia, Gheorghe Sabin, povesteşte întâlnirea sa (însoţit de 13 colegi), la 24 mai 1877, cu medicul general Carol Davila: [16]

„La 20 mai (1877, n.a.), războiul fiind declarat, menţionează Gh. Sabin în cartea sa, mulţi dintre colegii noştri erau duşi pe la Calafat, Craiova, Cetatea, când primirăm ordin să fim gata...ca să plecăm şi noi. La 24 mai ne-am dus, eu şi Spiroiu, la spitalul militar; aici ne prezentăm generalului Davila. Mai erau şi alţi studenţi, în total 14 medicinişti, care trebuia să plecăm a doua zi. Davila ne ţine un discurs. Apoi a dat ordin să se aducă genţile sanitare şi raniţele pentru întregul grup. Studenţii au început să protesteze:

„Cum, noi, mediciniştii, să mergem cu raniţa în spinare ca nişte simpli soldaţi?" Davila ne-a spus: „Băieţi, nu e momentul de protestare, ţara are nevoie de ajutorul tuturor fiilor săi, şi nu voi, inteligenţa, veţi fi cei dintâi care să nu vă supuneţi... Ascultaţi-mă pe mine! Eu am experienţă; în război, cu cât veţi avea mai puţin bagaj, cu atât mai uşor te poţi mişca..., de altfel v-am ascultat cu răbdare, însă astăzi sunteţi soldaţi, sântem în stare de război; n-aş avea decât să ordon ca să vă fac să vă supuneţi. Nu fac aceasta fiindcă în fiecare dintre dumneavoastră văd colegul meu de mâine. Allez!"

În 1882, în timpul ministeriatului la Război a generalului Angelescu, este aprobată Legea serviciului sanitar al armatei, prin care, iniţial, se încearcă formarea unui nucleu în jurul Spitalului Militar Central cu rol de pepinieră a medicilor şi farmaciştilor militari.

La 20 august 1884 moare generalul doctor Carol Davila, şeful Serviciului Sanitar al Armatei timp de 24 de ani (1860-1884), în vârstă de 55 de ani; în semn de recunoaştere a contribuţiei sale la organizarea Serviciului Sanitar al oştirii, guvernul român i-a organizat funeralii naţionale. Acest om, care a ars ca o flacără pentru triumful medicinei, în general, medicinei militare române, în special, şi s-a stins la vârsta deplinei maturităţi creatoare, s-a aflat sub interdicţia de a mai fi profesor chiar în învăţământul pe care l-a înfiinţat, din cauza invidiei unora dintre contemporani.

„Întreaga sa activitate devotată, competentă şi eficientă a stârnit multe invidii, a generat intrigi, calomnii, procese, care au rămas fără urmări. Totuşi o urmare a fost: aceea că l-au întristat, i-au consumat timp şi energie să se „curețe" de noroiul cu care era împroşcat", scria medicul Andrei Olinescu în numărul 2/2001 al Revistei de Medicină Militară.

Viaţa privată a generalului doctor Carol Davila a fost tot atât de dureroasă pe cât de glorioasă a fost cariera sa medicală şi militară. Căsătorit de două ori, şi-a pierdut ambele soţii în împrejurări tragice. Soarta l-a lovit prima

dată în aprilie 1860, când i-a murit prima soție, franțuzoaica Marie Marsil. Davila s-a recăsătorit cu Anica Racoviță, din familia Golescu. Împreună au fondat Azilul „Elena Doamna" (după numele Elenei Cuza), populat cu fete orfane, „micii dorobanți". „Fiicele medicului Carol Davila, Elena și Pia, au fost crescute în azil și absolut cu același tratament ca și celelalte eleve", scria în memoriile sale, „Însemnări din anii tinereții", Alexandrina Fălcoianu, descendentă a unei vechi familii de boieri munteni.

Au rămas în România mai multe semne ale recunoștinței față de medicul general Carol Davila, fondatorul școlii românești de medicină și organizatorul Serviciului Sanitar militar din țara noastră. Există la București Universitatea de Medicină și Farmacie care-i poartă numele, statuia medicului amplasată în fața acestei universități, Spitalul Militar Central și alte spitale îi sfințesc numele, o placă de marmură este fixată pe fațada Universității de Medicină Veterinară și altele.

Cel mai încărcat de semnificații este însă bustul generalului, amplasat în curtea Spitalului Militar Central, sculptat în piatră, în 1903, de Constantin Brâncuși, apoi, turnat în bronz, în 1912 și instalat în curtea aceluiași spital.

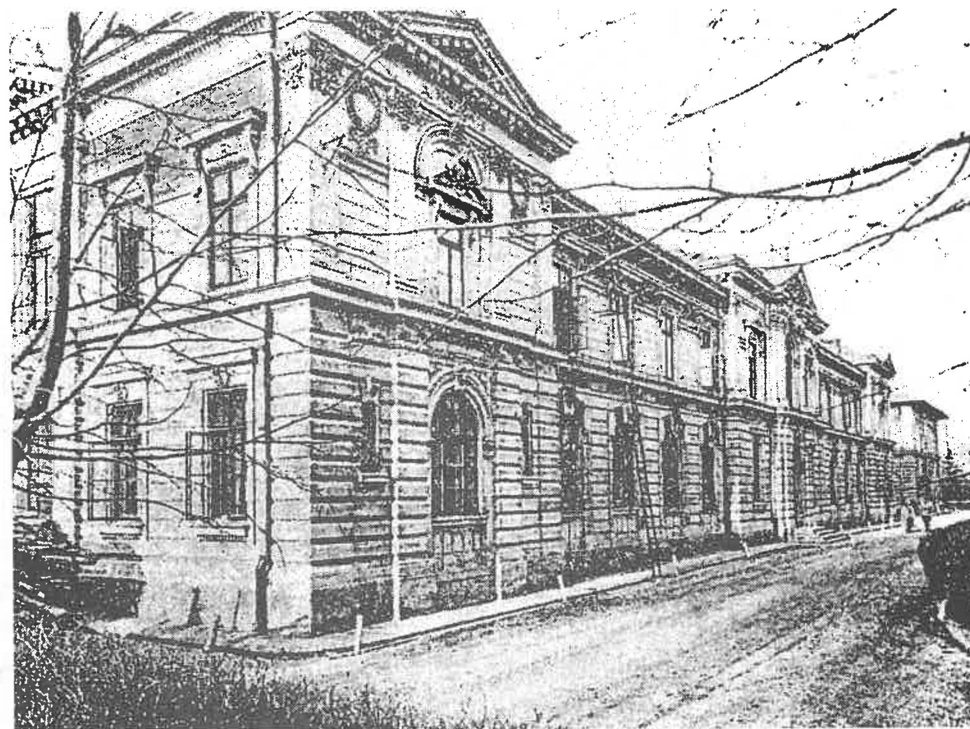
În 1884, anul trecerii în eternitate a medicului general Carol Davila, prin înalt decret regal se înființează Institutul Medico- Militar, căruia îi trec pragul primii 6 studenți, în anul școlar următor 11 etc., avându-l ca director pe medicul general de brigadă Emanoil Severin.

După numai 4 ani și 6 luni de funcționare, timp în care institutul dăduse oștirii 45 de medici militari, din cauza unor dificultăți financiare, se pare, insurmontabile, acesta este desființat. În lipsa medicilor proprii, pentru susținerea serviciului medical militar se apelează la studenții de la Facultatea de Medicină, care erau primiți ca interni bursieri în Spitalul Militar cu obligația de a servi în armată timp de 6 ani (minimum) după luarea titlului academic de doctor în medicină.

Era, se înțelege, o soluție provizorie. Conștient de faptul că armata are nevoie de medici instruiți și formați într-o instituție de învățământ proprie, unul dintre elevii lui Davila, **Athanase Demosthene, medic de corp de armată și chirurg-șef al armatei,** alcătuiește un memoriu asupra organizării serviciului sanitar al armatei, susținând necesitatea înființării unui institut medico-militar cu edificii proprii și încadrat cu personal de specialitate, similar celor din Germania, Franța și Italia.

În urma insistențelor și a demersurilor lui Demosthene, agreate și susținute de Carol I și de anumiți oameni politici ai vremii, **în anul 1897 ia**

ființă Institutul Medico-Militar, cu 16 studenți interni în primul an, selectați prin concurs. În anul următor Institutului i s-a construit local propriu. **Primii directori ai unității nou-create au fost medicii generali de divizie Zorileanu Popescu (1897-1900) și Athanase Demosthene (1900-1902).**

Institutul Medico-Militar
1898

Regulamentul Institutului urmărea deopotrivă formarea unor specialiști în medicina militară, adaptați regimului aspru, plin de privațiuni al vieții ostășești, cărora li se cerea, între altele, „supunerea cea mai desăvârșită, executarea tuturor ordinelor cu punctualitate, fără împotrivire și murmur".

După obținerea titlului de doctor în medicină și după un stagiu de un an la Corp, absolvenții institutului deveneau medici de batalion clasa a II a, putând să concureze pentru obținerea unei burse de studii în străinătate (Franța sau Germania).

În perioada 1897-1916, serviciul sanitar și cel de învățământ sanitar militar se consolidează, grație eforturilor și priceperii unor medici precum **Nicolae Kretulescu, prof. dr. Ion Cantacuzino, medic general de brigadă Constantin Papilian, director al Institutului (1902-1905), medic general de**

brigadă Zaharia Petrescu, inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei (1898-1901), medic general de brigadă Mihail Călinescu, director (1909-1912) şi alţii.

Numărul locurilor scoase la concurs la Institut este însă destul de mic în raport cu necesarul reclamat de dezvoltarea armatei române. Mai mult decât atât, între 1900 şi 1915 scade numărul concurenţilor pentru că prin noua lege sanitară elevii Institutului erau înaintaţi la gradul de sublocotenent **numai** după obţinerea titlului academic de doctor.(în 1907, de pildă, au absolvit Institutul 8 medici, iar în 1912, 2 medici!).

Nevoia de medici militari resimţită din plin în campania militară din 1913 şi în primul război mondial, precum şi o nouă statuare a funcţiei de medic militar au dus la creşterea numărului de burse scoase anual la concurs şi, în consecinţă, la sporirea numărului concurenţilor. Rezultatele vor fi evidente: în 1915, anul premergător intrării României în război, 86 de studenţi au obţinut titlul de doctor în medicină, în 1916, 46 de medici, în 1919 (primul an de după război), 174, iar în 1920, Institutul a dat 244 de absolvenţi.

Lipsa personalului medical propriu a fost, parţial, suplinită de medicii rezervişti. Declanşarea mobilizării generale la 15 august 1916 îi găseşte pe ofiţerii elevi la diferite unităţi militare şi servicii, la care se prezentaseră din momentul avansării în grad, conform legii în vigoare. Elevii interni au fost şi ei mobilizaţi la diverse formaţiuni sanitare militare, astfel încât, începând cu 16 august 1916 Institutul îşi încetează activitatea; şi-o va relua în 1918, în urma demobilizării, mai întâi la Iaşi, apoi la Bucureşti (11 decembrie).

La apelul făcut cu prilejul reluării cursurilor n-au putut răspunde prezent 20 de ofiţeri elevi şi elevi interni: căzuseră la datorie.

În memoria acestora, în faţa Institutului s-a ridicat un monument, inaugurat la 19 octombrie 1924, simbolizând-o pe Regina Maria împărţind lauri eroilor.

Evocând suferinţele poporului român în acest război, uriaşele sacrificii de vieţi omeneşti, mi se pare relevantă mărturia unuia dintre prietenii statornici ai României, Charles-Augustus Felix, ambasadorul Franţei la Bucureşti în ajunul intrării noastre în război: „Nicio altă ţară beligerantă nu a cunoscut, ca România, în acelaşi timp, foamea, frigul, tifosul exantematic, ocupaţia, dubla ocupaţie, aceea a inamicului german şi aceea mai redutabilă a falsului aliat, Rusia, putem afirma cu deosebit temei că primul război a reprezentat pentru români un adevărat carnagiu, de la care n-a fost exceptat serviciul medical militar."

În campania din 1916-1918, din cei 2800 de ofiţeri sanitari participanţi, 400 au fost răpiţi de boli (holera, tifosul exantematic, febra tifoidă etc.), 40 loviţi de gloanţe şi de proiectile, ceea ce înseamnă că mai bine de o şesime din efectiv a căzut la datorie.

În perioada interbelică şi după cel de al doilea război mondial serviciul sanitar şi învăţământul medical militar se reorganizează şi se dezvoltă pe baze moderne, se înfiinţează Centrul Medical al Aviaţiei şi se constituie Medicina Aeronautică.

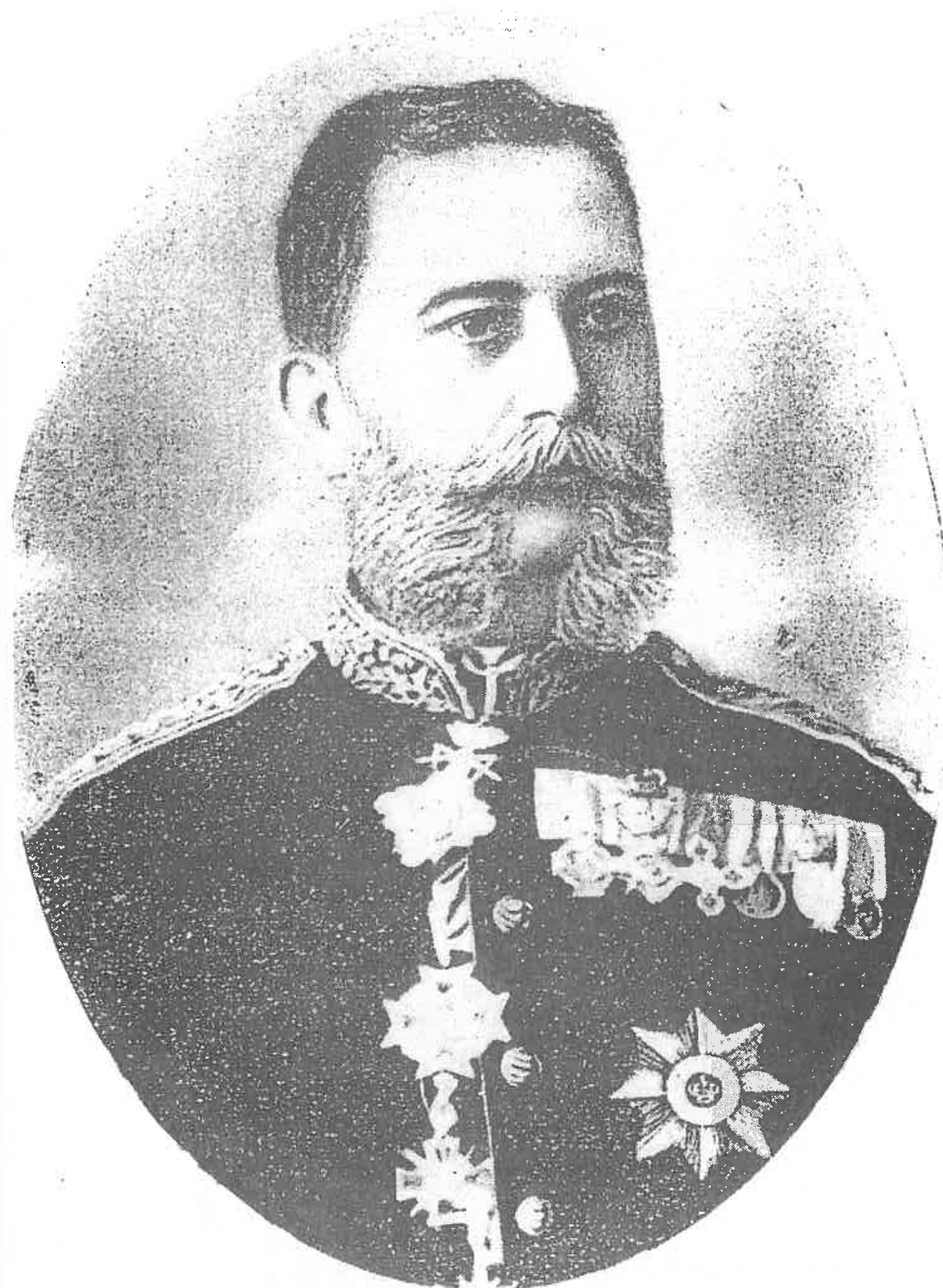
Istoria Spitalului Militar Central „Carol Davila" se contopeşte cu istoria începutului medicinii militare româneşti. Pentru militarii de orice grad, pentru familiile lor şi pentru populaţia ţării, Spitalul Militar „Carol Davila", ca şi spitalele militare din capitalele de judeţ reprezintă o speranţă, un serviciu medical de performanţă, dispunând de medici vestiţi, profesori doctori, membri ai Academiei Române etc.

Informaţiile de mai înainte, privind înfiinţarea, organizarea şi dezvoltarea, în timp, a învăţământului medical militar au fost excerptate, în principal, din „Istoricul Învăţământului Sanitar Militar în România", Bucureşti 1935, studiu realizat de Institutul Medico- Miltar (unul dintre autori fiind medicul colonel Marinescu Nicolae, directorul Institutului şi unul dintre personajele cărţii de faţă), din „Adversarul lor a fost moartea", de St. Indrei, articol apărut în „Jurnalul naţional / Ediţie de colecţie, de luni. 18 octombrie 2004, pag. 4 şi 5, precum şi din alte surse.

PERSONALITĂȚI MEDICALE CARE AU CONTINUAT OPERA MEDICULUI GENERAL DE DIVIZIE CAROL DAVILA DE DEZVOLTARE ȘI DE PERFECȚIONARE A SERVICIULUI SANITAR MILITAR ÎN ROMÂNIA

Dr. Iuliu Teodori, medic general de brigadă, inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei (1892-1893)

Dr. Androcle Fotino, medic general de brigadă, inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei (1897-1898)

Dr. Zaharia Petrescu, medic general de Brigadă,
director al Institutului Medico-Militar (1886-1897); inspector general
(1898-1901)

Dr. Ion Vercescu, medic general de Brigadă,
inspector general (1902-1903)

Dr. Athanase Demosthen, medic general de divizie director al Instititutului Medico-Militar (1900-1902); inspector general (1905-1908)

Dr. Constantin Papilian, medic general de brigadă, director al Institutului Medico-Militar (1902-1905); inspector general (1909-1912)

Dr. Mihail Călinescu, medic general de brigadă, director al Institutului Medico-Militar (1909-1912), inspector general (1912-1917)

Dr. Nicolae Vicol, medic general de brigadă, inspector general (1917-1918)

Dr. Antoniu Ilie, medic general de divizie,
inspector general (1918-1924)

Dr. Iacob Potârcă
medic inspector general (1924-1928)

Dr. Mihail Butoianu,
medic inspector general (1928-1935)

Într-un timp extrem de scurt, sub conducerea energică şi competentă a directorului, medic colonel N. Marinescu, se trece la o operă radicală de reorganizare şi de revigorare a activităţii Institutultui, sub toate aspectele: administrativ, didactic şi disciplinar, în scopul modernizării activităţii unităţii de învăţământ superior militar pentru a răspunde adecvat noilor cerinţe ale tinerei României Mari şi ale mijlocului de secol XX.

Reorganizarea Institutului avea în vedere înlăturarea gravelor neajunsuri evidenţiate de starea de război în zona pregătirii cadrelor medicale, a numărului acestora corespunzând unei armate de două ori mai mare decât cea de dinainte de război, a adoptării şi a adaptării unor modele preluate de la Aliaţi, în special de la francezi.

Se trece la un control riguros al situaţiei şcolare a tuturor elevilor şi ofiţerilor-elevi ai unităţii, se pune ordine în administraţie, se introduc regulamente speciale pentru selecţia atentă şi corectă a viitorilor elevi, se obţine suplimentarea numărului de burse. Comisiile de examinare dovedesc mai multă exigenţă la examene, conducerea Institutului duce o politică atentă de atragere în corpul profesoral a unor cadre medicale cu o recunoscută pregătire teoretică şi cu certe realizări practice.

În „Foaia calificativă" pe anul 1927, pe care am amintit-o mai înainte, inspectorul general al armatei, doctorul Iacob Potârcă, într-o succintă trecere în revistă a însărcinărilor primite de medicul colonel Marinescu în anul precedent, menţiona, între altele: **„medicul colonel Marinescu Nicolae conduce Institutul Medico-Militar, unde a restabilit ordinea şi disciplina ce lipseau";** şi-a îndeplinit cu multă pricepere misiunea încredinţată „la Sanatoriul militar de la Techirghiol, unde îşi recapătă sănătatea, graţie unui tratament apropriat şi atent, nu numai numeroşi ofiţeri şi membri ai familiilor lor, ci şi numeroşi gradaţi şi soldaţi, cari altă dată se trimeteau la vetrele lor reformaţi şi nevindecaţi, adică spre sarcina familiilor lor şi a societăţii". Referindu-se la aprovizionarea depozitului sanitar central cu materiale sanitare, misiune încredinţată medicului Marinescu, inspectorul general nota: "Medicul Marinescu Nicolae a realizat însemnate economii pentru stat pe

care le încasau intermediari din țară care furnizau și materiale de proastă calitate și scumpe"[17]

Avându-se în vedere relațiile medicului colonel Marinescu N. cu lumea medicală din Franța și din Germania, precum și disponibilitățile sale de comunicare și de negociere, în anii 1927 și 1928, fără a i se diminua răspunderea conducerii Institutului Medico-Militar, este trimis de mai multe ori în cele două țări fie pentru a achiziționa aparatură și materiale sanitare pentru nevoile armatei, fie pentru contacte de natură științifică medicală cu personalități din respectivele state.

Între 31 iulie și 1 octombrie 1930 îndeplinește misiunea de **director al sanatoriului Militar „Carmen Sylva"** , iar la 1 aprile este avansat la gradul de medic general de brigadă și, în aceeași zi va fi numit **comandant al Spitalului Militar Central „Regina Elisabeta".** Reamintim că în 1918, imediat după război, „acestui medic (era locotenent-colonel, n.a.) i s-a încredințat, în mod provizoriu, conducerea și punerea în stare de funcționare a Spitalului Militar „Regina Elisabeta", care fusese abandonat (de inamic, n.a.) într-o stare de degradare și murdărie mare."[18]

La 4 aprilie 1938 este numit **Ministru-secretar de Stat la Departamentul Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale,** unde muncește cu rigoarea și onestitatea ce-i sunt caracteristice până la 30 noiembrie 1940, când își dă demisia (care i se aprobă) din cadrele active și este trecut în rândul ofițerilor în rezervă (I.D. 1651/1940.).

La 11 septembrie 1944 este înălțat la gradul de medic general de divizie (Decretul 1677/1944), iar la 5 februarie 1945 este concentrat și primește ultima sa însărcinare oficială: **conducerea Serviciului Sanitar al întregii armate**[19]. Avea 61 de ani.

După ce am prezentat succint viața tumultuoasă a medicului general de divizie Marinescu Nicolae și principalele lui „însărcinări", care trimit la mai toate laturile componente ale serviciului sanitar al armatei române, nu putem eluda din această succintă trecere în revistă a unei activități medico-militare de excepție contribuția sa pe tărâmul științei medicale:

În ianuarie 1933, participă, timp de 25 de zile, la Congresul Internațional de Medicină și Farmacie Militară, la Madrid și la Sevilla,

unde prezintă o comunicare; în același an adună într-un volum studii și comunicări proprii apărute în publicații de specialitate din țară și din străinătate asupra serviciului sanitar militar; în iunie-iulie 1935, conduce delegația de medici români la Congresul Internațional de Medicină Militară ținut la Bruxelles, iar în august același an, în cadrul Congresului Internațional de Talasoterapie de la San Sebastiano (Spania), prezintă comunicarea „Indicații și contraindicații ale băilor de soare", care reprezintă rezultatul cercetărilor pe care le-a făcut, în calitate de medic specialist balneolog și de director la Stațiunea balneoclimaterică de la Movila, Techirghiol. Din 1937 este membru asociat al Academiei de Medicină din București , în 1938 este cooptat membru al Societății Internaționale de Chirurgie și este ales președinte de onoare al Societății de ginecologie din București.

Pentru serviciile aduse țării și armatei române, în anii interbelici medicului general de divizie Marinescu Nicolae i s-au decernat șase ordine și medalii, care se adaugă celor 11 primite anterior:

Ordinul „Legiunea de Onoare în grad de cavaler", I.D.N. 13578/1934;

Medalia „Ordinul Comercial și Industrial cls.I", I.D.N. 696/1938;

Ordinul „George I" în grad de comandor (Grecia), Brevet 14/1937;

Crucea Roșie Germană, cls I, Brevet 52534/1938;

Medalia Culturală cls I, 1938;

Ordinul „Coroana României" în gradul de mare cruce cu însemnele militare de pace, I.D.N. 0118/1939.

La vârsta de 62 de ani, din care 38 închinați slujirii devotate și competente a armatei române și a țării, medicul general de divizie Marinescu M. Nicolae este arestat și condamnat la 5 ani de închisoare, care i-au provocat sfârșitul. Guvernanții comuniști ai României, la ordinele Moscovei, decapitau propria armată!

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Generali M. 7,* *f. 1,*
2. *Idem,* *f. 3;*
3. *Ibidem,* *f. 3;*
4. *Ibidem,* *f. 4;*
5. *Ibidem,* *f. 26;*
6. *Ibidem,* *f. 4;*
7. *Ibidem,* *f. 33;*
8. *Ibidem,* *f. 30;*
9. *Ibidem,* *f. 35;*
10. *Ibidem,* *f. 39;*
11. *Ibidem,* *f. 36;*
12. *Ibidem,* *f. 36;*
13. *Ţepelea, Ioan, „O campanie pentru liniştea Europei", Ed. Dacia Cluj-Napoca,1995,* *p. 39;*
14. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 3;*
15. *Idem,* *f. 44;*
16. *Sabin, Gh., „Amintiri din războiul independenţei", Buc. 1912,* *p.16, 17;*
17. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 49,50;*
18. *Idem,* *f. 4;*
19. *Ibidem,* *f. 4.*

MEDICUL COLONEL ÎN REZERVĂ MITULESCU I. IOAN

S-a născut la 5 octombrie 1875, în Poenărei, străvechi sat moşnenesc din nordul Argeşului, care a dăruit ţării importante personalităţi ale spiritualităţii româneşti, din părinţii Ion şi Păuna.

După absolvirea Facultăţii de Medicină din Bucureşti, obţine titlul de doctor în medicină în anul 1900, cu teza „Sufluri cardio-pulmonare, mecanisme şi diagnostic".

În acelaşi an, la 1 iunie, este înscris în rezervă şi este chemat să-şi facă stagiul militar ca medic, cu gradul de locotenent, la închisoarea militară din Bucureşti. La 1 aprilie 1901 este transferat la Regimentul Racova nr. 25 ca medic locotenent stagiar, iar la 16 iunie, acelaşi an, este înaintat la gradul de medic căpitan în rezervă şi repartizat la Divizia 4 de infanterie.

În urma unui concurs organizat de Ministerul de Război obţine o bursă de studii în străinătate şi la 20 septembrie 1901, în baza ordinului nr. 2597, pleacă la Berlin pentru doi ani şi jumătate. Se specializează în bolile de piept, fiind asistent onorific la Clinica I Medicală a profesorului Leyden şi colaborator asistent la Institutul lui Koch, unde efectuează intense studii asupra tuberculozei, rezultatele obţinute fiind publicate în reviste germane de specialitate.

Întors în ţară, la 1 martie 1904 este concentrat pentru o lună la Regimentul 3 „Călăraşi", unde îndeplineşte atribuţiile ce revin unui medic căpitan. În anii următori împleteşte activitatea de medic civil (un timp va lucra în serviciul reputatului doctor Hristea Buicliu, apoi va profesa ca medic

particular în Bucureşti, specializat în bolile de piept şi de stomac, iar după război va funcţiona ca medic director de sanatoriu), cu aceea de medic militar.

Periodic, este concentrat la diverse unităţi militare, de regulă pentru câte o lună; aşa se întâmplă, de pildă, la 16 decembrie 1912, când este concentrat la Regimentul Călugăreni nr. 40 şi la 1 martie 1914, când este chemat la Comandamentul Cetăţii Bucureşti, unde, la 10 mai acelaşi an, a fost înaintat la gradul de medic maior în rezervă.

Peste trei ani (1 aprilie 1917), în cadrul Diviziei a IV a, aflată pe frontul din Moldova, este înaintat la gradul de medic locotenent- colonel în rezervă.

Din păcate, ca şi în cazul multor ofiţeri, de obicei rezervişti, datele necesare reconstituirii activităţii medicului Ioan Mitulescu în Războiul pentru întregirea neamului lipsesc din dosarul personal al acestuia.

Este neîndoielnică supoziţia potrivit căreia medicul locotenent-colonel Ioan Mitulescu a participat la campania militară din anii 1916-1918. Avem în vedere cel puţin trei argumente:

1. în condiţiile unei acute lipse de medici –activi sau rezervişti –în unităţile militare, când au fost chemaţi sub arme şi elevii (studenţii) medicinişti, nu putea fi omis de la mobilizare un medic cu un asemenea grad militar;

2. după ocuparea Munteniei de către inamic, rămânerea unui medic militar ori a unui ofiţer de orice grad în acest spaţiu ar fi fost considerată de către autorităţile române un act de trădare şi ar fi fost tratată în consecinţă;

3. Ioan Mitulescu a fost avansat la gradul de medic locotenent-colonel la 1 aprilie 1917 (la aceeaşi Divizie a IV a , unde îl vom găsi de la începutul războiului până la 1 octombrie 1919), chiar în zilele fierbinţi ale pregătirii armatei române pentru bătălia Moldovei, cum au fost numite cele trei încleştări de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz.

După război, la 1 octombrie 1924, urmare a aprecierii prestaţiei sale ca medic militar, a fost avansat la gradul de medic colonel în rezervă.

Până la trecerea sa în retragere, consemnată la 21 iulie 1939, medicul Ioan Mitulescu a mai avut parte de două concentrări, la Comandamentul 2 Teritorial (23 iulie 1932) şi la Inspectoratul General de Jandarmi (10 decembrie 1935).

Recunoscut în lumea medicală şi apreciat pentru profesionalismul, onestitatea şi umanismul ce l-au caracterizat, medicul Ioan Mitulescu a fost cooptat în diverse organisme ştiinţifice interne şi internaţionale, în cadrul cărora şi-a îndeplinit cu tenacitatea proprie fiului de ţăran îndatoririle ce-i reveneau. A fost secretar al Societăţii pentru profilaxia tuberculozei, membru corespondent al Societăţii de medicină din Berlin şi al Biroului internaţional pentru combaterea tuberculozei. Opera sa ştiinţifică medicală cuprinde teza de doctorat „Sufluri cardio-pulmonare, mecanisme şi diagnostic" (Bucureşti, 1900) şi „Tuberculoza" – broşură de popularizare, cu o prefaţă de profesorul Leyden (1903).

Deşi locuia în Bucureşti, în strada Oituz (fostă Covaci), a păstrat o legătură permanentă cu oamenii din satul natal, din rândul cărora s-a ridicat. Astfel, a susţinut financiar şcolarii din Poenărei cu dotare intelectuală deosebită pentru a accede la studii superioare, aşa cum s-a întâmplat cu inginerul colonel în retragere Păunescu Ionel, cu inginerul Vânătoiu Ion şi cu alţi tineri din satul de pe dreapta Râului Doamnei. Profund ataşat de locurile de unde şi-a luat zborul în viaţă, dr. Ioan Mitulescu a contribuit băneşte substanţial la edificarea Bisericii „Cuvioasa Paraschiva" din Poenărei, fiind menţionat în pisania sfântului locaş de cult printre principalii săi ctitori.

O latură inedită, mai puţin cunoscută a activităţii medicului Mitulescu o relevă un anunţ apărut în anii interbelici, în ziarele centrale, prin care acesta informa cititorii că „dă consultaţiuni şi face examinări cu razele Röntgen în strada Oituz, nr.19, et. 1, între orele 10 şi 11 ½ a.m..,afară de duminica". (Era o investigaţie medicală rarisimă în acea vreme).

S-a stins din viaţă la 31 martie 1942, la vârsta de 66 de ani şi a fost înhumat în Cimitirul Belu din Bucureşti. Memoria numelui său înnobilează vatra de cultură a satului Poenărei şi constituie un model de înaltă competenţă profesională, dublată de un desăvârşit spirit civic şi patriotic, pentru generaţia de astăzi şi pentru cele ce vor veni.

Note

Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Colonei M. 71 f. 1,2.

MEDICUL MAIOR ÎN REZERVĂ NANU GH. CONSTANTIN

Aparţine unei vechi familii de proprietari de pământ şi de cărturari din zona Câmpulungului şi a subcarpaţilor aflaţi la interferenţa Argeşului cu Muscelul. Un Popa Nan, din Topliţa, comuna Mălureni, de pildă, este menţionat într-un document din vremea lui Alexandru voievod (11 septembrie 1577) într-o pricină cu Manco, din Zărneşti, şi fiii săi.

La 20 aprilie 1619, Gavriil Movilă întăreşte lui Manea, fiul lui Popa Nan, ocine în Boari (comuna Mălureni, Argeş, n.a.), iar în 1885, în temeiul legii pentru reforma agrară a lui Cuza, proprietarului Nae Nanu i se ia, prin despăgubire, 126 de pogoane şi 6776 de stânjeni pentru împroprietărirea a 17 clăcaşi din Bădiceni şi Zgaroieşti.

La următoarea reformă, cea din 1921, moşia Nanu, aflată în proprietatea moştenitorilor defunctului Alexandru Nanu, nu va fi înscrisă printre cele expropriabile. Nu la fel se va proceda în 1945, când proprietari erau Stela Nanu, Al. D.Nanu şi alţi membri ai respectivei familii.

În toponimia comunei Mălureni s-au conservat, în ciuda schimbării proprietarilor, termeni precum „La Nanu", cătun, „Gârla (pârâul) Văii Nanului", „Nanu", teren de cultură şi locul unde era amplasată casa familiei, „Pădurea Nanu". În „Marele dicţionar al României, (1896-1902), redactat de un colectiv condus de G.I. Lahovari, „Valea lui Nan apare cu menţiunea „sat în comuna Mălureni.

Din spiţa lui Popa Nan descind celebrul medic Nanu-Muscel, poetul şi traducătorul Dumitru Nanu, profesorul piteştean, Dimitrie Al. Nanu, culegător de folclor de pe văile Argeşului şi Vâlsanului.

Medicul maior în rezervă Nanu Constantin s-a născut la 5 februarie 1870 la Câmpulung, plasa Muscel, judeţul Argeş, fiind unul dintre cei 5 copii ai lui Gheorghe Nanu, proprietar de pământ şi al Zoiei Hristudor. [1]

După terminarea studiilor la liceul „Matei Basarab" din Bucureşti se înscrie la Facultatea de Medicină din Capitală. Nu ştim când a obţinut

diploma de medic, dar la 1 septembrie 1900, când este chemat la Regimentul 30 „Muscel" din Câmpulung pentru a-şi face stagiul militar timp de un an, i se acordă gradul de medic locotenent, deci îşi finalizase studiile de medicină. Avea 30 de ani. [2]

De la 1 septembrie 1900, până la 1 aprilie 1929, când a fost trecut în poziţie de retragere, vreme de 28 de ani şi 7 luni, ca medic militar în rezervă a slujit armata, cu intermitenţe, e adevărat, atunci când a fost convocat, ca orice rezervist; dosarul său aflat la Arhivele M.A.N. este, din păcate, foarte zgârcit în informaţii. Dacă în privinţa datelor de stare civilă şi a serviciilor pe care medicul le-a îndeplinit în armată eventualul cercetător găseşte câteva elemente, despre activitatea propriu-zisă a medicului militar Nanu C. dosarul păstrează o singură pagină, care cuprinde, în singura „Foaie calificativă" existentă, aprecierile unui comandant de regiment asupra prestaţiei mediculu maior în rezervă Nanu în timpul concentrării de trei luni şi jumătate (4 mai -22 august 1919). Din păcate, unicul descendent al familiei Nanu (pe care l-am putut aborda), Silviu, stabilit în Germania şi venit în Ţară pentru administrarea terenurilor moştenite, nu mi-a putut furniza nicio informaţie despre personajul rândurilor de faţă şi nu s-a arătat interesat de vreo colaborare pe această temă.

La încheierea stagiului militar de un an în cadrul Regimentului din Câmpulung (1 octombrie 1901) Nanu Constantin este înaintat la gradul de medic căpitan.în rezervă.

La 28 februarie 1913 este înaintat la gradul de medic maior în rezervă în cadrul Corpului II Armată.[3] Nu există nicio informaţie care să confimre sau să infirme participarea medicului maior Nanu la campania din Bulgaria. Numărul mic de medici militari şi civili din această perioadă ne îndreptăţeşte să acceptăm ipoteza că acesta a fost angajat, în Bulgaria sau dincoace de Dunăre, în acţiunile de combatere a holerei şi a tifosului. Altfel nu se putea.

Nici în Războiul pentru întregire nu este semnalată prezenţa sa. Este de neacceptat supoziţia potrivit căreia medicul Nanu ar fi rămas în teritoriul controlat de inamic după căderea Bucureştiului. Ar fi fost socotit dezertor din armata română (era ofiţer) şi ar fi suferit

consecințele. Ceea ce nu s-a întâmplat. Nici în Moldova supraaglomerată de trupe și de populație civilă locală și refugiată, lovită din interior de tifosul exantematic, un medic nu se putea sustrage misiunii sale. Oriunde ar fi lucrat, într-un spital, într-o ambulanță sau într-un centru de triaj, se cheamă că tot pentru front lucra. Pentru că întreaga Moldovă aparținea frontului.

Prima și (în același timp) ultima „Foaie calificativă" din Memoriul medicului maior Nanu C. cuprinde câteva considerații privind prestația acestuia în calitate de medic militar la Regimentul 108 infanterie pe o perioadă de aproape patru luni (4 mai –22 august 1919) și este semnată de colonelul Budeanu, comandantul regimentului. Transcriu câteva fragmente:

„Sănătos, rezistent, fizic plăcut. **Foarte inteligent și dotat cu frumoase facultăți intelectuale. Posedă prea frumoasă cultură medicală și generală.**

Îngrijește și tratează în mod deosebit de umanitar pe bolnavi. Punctual la serviciu, cu multă prevedere și inițiativă. Energic. A făcut instrucția sanitarilor și brancardierilor în corp în mod serios și eficace. Conduită prea bună, prea bun camarad, educație foarte îngrijită.

Nu am decât cuvinte de laudă și cred că în corpul medical este unul dintre cei distinși." [4]

După ce la 28 august 1919 a fost demobilizat, la 19 martie 1921 a fost „șters" din evidențele Regimentului 108 infanterie și „însumat" la Regimentul 19 infanterie; la 10 iulie 1921 este „însumat în acest corp (Regimentul 96 Infanterie, n.a.) fiindu-ne repartizat prin noua ordine de bătaie".

În ultimii trei ani de activitate ca medic maior în rezervă, de la 17 martie 1926 până la 1 aprilie 1929, când a fost trecut în retragere pentru limită de vârstă, a aparținut Arsenalului Armatei. A fost trecut în retragere cu gradul de medic maior, la vârsta de 59 de ani.[5]

<u>Note</u>

1. Arh. M.A.N. ,fond Memorii Bătrâni, Maiori, N. 10, f. 2;
2. Idem , f. 2;
3. Ibidem , f. 2;
4. Ibidem , f. 5;
5. Ibidem , f. 2.

MEDICUL COLONEL OȚELESCU I. IOAN

S-a născut la 11 iunie 1883, în comuna Ștefănești, plasa Podgoria, județul Muscel (astăzi Argeș), la câțiva kilometri de Pitești, fiu al lui Ioan Oțelea și al Mariei, „provenind dintr-o familie onorabilă dar cu puțină avere", cum citim într-unul dintre primele „Memorii calificative" (din 1908) aflate în dosarul său personal. Este unul dintre tinerii care au avut curajul să-și părăsească satul natal și să plece în necunoscut pentru a-și realiza un vis: să învețe! A avut șansa să găsească o instituție numită armata, care, mizând pe mintea și pe hotărârea lui, i-a dat posibilitatea să facă strălucite studii de medicină, să se specializeze în străinătate și, în urmă, să-și valorifice cunoștințele și experiența acumulate punându-le în slujba omului aflat în suferință, militar sau civil.

După terminarea claselor primare în sat, a urmat liceul clasic în Pitești, iar în 1904 s-a prezentat la Institutul Medico-Militar din București la concursul pentru obținerea unei burse. A câștigat bursa și la 1 martie 1904 îl găsim intern militar cu gradul de sergent la institutul respectiv, pe care l-a absolvit la 9 mai 1908, obținând nota „Prea bine" la susținerea tezei de doctorat în medicină și chirurgie cu titlul „Studiul asupra Semnului Grocco"(Diploma nr.746/1908). [1]

La încheierea studiilor, conform normelor interne ale unității, medicul-șef al Institutului Medico-Militar, la data respectivă locotenent-colonelul dr. Cristodorescu, i-a alcătuit tânărui medic o caracterizare, care reprezintă una dintre primele „piese" ale dosarului personal aparținând viitorului medic militar Oțelescu Ioan.

Formularul tipizat al caracterizării cuprindea 37 de întrebări la care medicul-șef a stabilit răspunsurile potrivite subiectului (absolventului), din lectura integrală a răspunsurilor mizându-se pe obținerea unei imagini a acestuia cât mai apropiate de realitate. Transcriem câteva fragmente :

„Mijloace de existență: **numai solda.**

Caracterul ofițerului: **blând.**

La ce serviciu este mai util: **la orice serviciu medico-militar**. Fiind elev a fost detaşat ca plutonier 45 de zile la Regimentul „Mihai Viteazul" nr. 6, unde s-a achitat foarte bine de îndatoririle ce i s-au încredinţat.

Aptitudinea de a călări: **La Institut a luat lecţiuni de călărie"** [2]

După obţinerea titlului de doctor în medicină şi chirurgie, la 10 mai 1908 a fost înaintat la gradul de medic sublocotenent şi a fost repartizat pentru stagiu la Divizia de cavalerie „Dobrogea".

La mai puţin de o lună de la prezentarea la „locul de muncă" (2 iunie 1908), **medicul sublocotenent Oţelescu Ioan este pedepsit de către comandantul Diviziei, maiorul Murgulescu, pentru răspunsuri necuviincioase, cu cinci zile de închisoare.** [3] Nu ştim în ce au constat aceste „răspunsuri necuviincioase", însă debutul în profesie al tânărului medic este, după cum se vede, de rău augur. Spre lauda comandanţului, în „Note personale pentru anul 1908", acesta evaluează cu un ton echilibrat, *sine ira et studio,* activitatea subordonatului său, insistând pe notele pozitive ale acesteia, punctând, când consideră că e cazul, şi cele câteva neîmpliniri. Pe care le pune pe seama tinereţii şi a lipsei de experienţă ale medicului sublocotenent. Prezentăm câteva secvenţe:

„Medicul sublocotenent Oţelescu Ioan **promite a fi un prea bun ofiţer sanitar**...**La început cam recalcitrant, acum s-a pus pe o bună cale**. Modest. Stăruitor. Conştiincios. **Cam execută cu întârziere ordinul ce i-am dat"** [4]

I „Însuşiri personale: conformaţie foarte plăcută. Robust. Rezistent. Sănătos tun. A învăţat să încalece, a făcut concentrările, marşurile şi manevrele călare. **Excelent ofiţer sanitar pentru trupele călare. Tinereţea şi neexperienţa ţine (sic) în loc avântul iniţiativei sale**. Are curajul opiniunei. Răspundere şi expunere personală pare că nu s-ar angaja. N-are pasiuni (patimi, n.a.). Temperament moderat."

III. „Servicii şi distincţiuni: Este medicul corpului. Sunt mulţumit de modul cum îşi face serviciul. Are medalia jubiliară."

IV. „Relaţiuni diferite: este iubit de ofiţeri. Bun camarad. Sociabil. Situaţia economică modestă." [5]

La 1 noiembrie 1908, cu prilejul transferării medicului sublocotenent la Escadronul 2 Tren, maiorul Murgulescu, comandantul Diviziei Dobrogea, încheia „notele" care-l priveau pe subordonatul său cu propoziţia: **„Regret plecarea din corp a acestui ofiţer sanitar."** [6] Final care spune mai mult decât pagini întregi de aprecieri laudative.

În „Memoriul calificativ" pe anul 1909, semnat de căpitanul Angheleanu, comandantul Escadronului, acesta se declară mulţumit de prestaţia medicului sublocotenent şi, deşi acesta nu are vechimea necesară, îl propune „de a înainta la medic locotenent". [7]

Propunerea de avansare este susţinută cu argumente de „capii ierarhici" ai comndantului de escadron: medicul-şef al C.II A., doctor colonel Frangulea, şi de medicul general Constantin Papilian, inspectorul general al Serviciului Sanitar al Armatei, dar este respinsă categoric de comandantul C.II A., care „invocă" un incident aproape uitat: **„Din cauza pedepsei (cele 5 zile de închisoare.,n.a.), nu menţin propunerea de înaintare la alegere; rămâne la vechime."** [8]

La 10 mai 1910 primeşte galoanele de medic locotenent şi e transferat la Regimentul 4 artilerie, de unde a fost detaşat pentru aproape două luni (21 iulie-10 septembrie 1910) „pentru paza frontierei despre Prut, pentru formarea cordonului sanitar împotriva holerei." [9]

Boală epidemică grava, adesea mortală, holera, care înspaimânta Europa la început de secol XX, nu putea fi oprită la graniţele ţării de aşa-numitele cordoane sanitare, cu mijloacele empirice utilizate de acestea.

Comandantul Regimentului nu e mulţumit de „progresele" la călărie ale medicului locotenent („călăreşte slab"), dar recunoaşte, în compensaţie, alte calităţi militare ale acestuia: „ cunoaşte scrima şi trage cu armele. Este activ şi are putere de muncă." Asupra prestaţiei medicale a subordonatului său, comandantul nu se pronunţă. Îi lasă pe alţii, din branşă, s-o facă. Medicul general de brigadă Papilian, inspector general al armatei, probează prin scurtele sale „note"că are ochiul format pentru a descoperi valoarea, acolo unde este şi, fără nicio reţinere, despre mult mai tânărul său coleg (medicul locotenent Oţelescu Ioan) se exprimă tranşant: **„Medic militar eminent. A făcut studii frumoase şi cred că va continua a se instrui."** [10]

Aprecierea lui, aparent exagerată este confirmată de locotenent-colonelul dr. Cristodorescu, medicul „cap" al Diviziei 7, care, în urma inspecției făcute la regimentul 7 artilerie (decembrie 1910), nota: **„Starea sanitară și igienică a corpului (de armată, n.a.) a fost excelentă.** Nici un caz nou de boală de ochi (foarte frecventă în acești ani în unitățile militare, n.a.) de când a luat serviciul în primire (medicul Oțelescu, n.a.). A tratat la corp toate cazurile, neevacuând la spital decât 3-4 bolnavi lunar." [11]

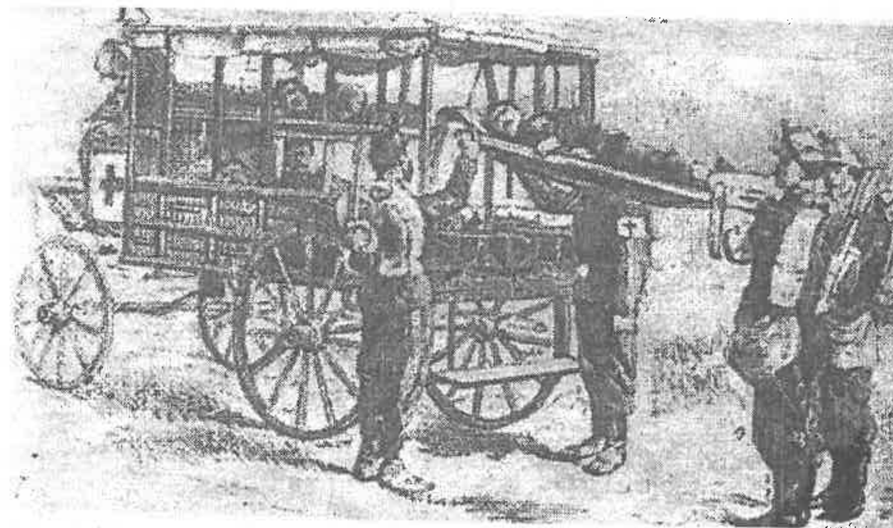
După un scurt stagiu ca medic locotenent la Batalionul 2 pionieri (10 mai 1911- 1 aprilie 1912), este transferat la Spitalul Militar „Regina Elisabeta" din București, unde, de regulă, erau aduși pentru specializare medici tineri cu aptitudini remarcabile în domeniu. Aici se distinge printr-o deosebită apetență pentru perfecționare profesională și prin mare rezistență la efort. În consecință, medicul „cap" al spitalului militar, colonel-doctor Dregeanu, îl propune la avansare excepțională la gradul de medic căpitan, propunere susținută cu multă căldură de inspectorul general al armatei, medic general M. Călinescu. Și înfăptuită la 10 mai 1913. [12]

Peste numai o lună și 13 zile, medicul căpitan lasă halatul spitalului și, în cadrul Regimentului 4 artilerie participă la campania militară din Bulgaria. Colonelul Tulea, comandantul unității, își exprimă gratitudinea pentru activitatea fructuoasă a tânărului medic (avea 30 de ani) în prevenirea și în stăvilirea holerei: **„Grație lui nu am avut oameni morți sau bolnavi de holeră", nota colonelul.** [13] (în regiment, n.a.).

În aceeași „Foaie calificativă", din 1913 (1 noiembrie 1912- 30 octombrie 1913), colonelul Petrescu, comandantul Brigăzii 7 artilerie (în componența căreia intra și Regimentul 4 artilerie),aduce în atenție un „amănunt"privitor la medicul căpitan Oțelescu: „...**el însuși a fost bolnav de holeră"**, după care continuă: „În tot timpul mobilizării și campaniei din Bulgaria a probat că are capacitate medicală profesională și o aplică cu folos în împrejurările cele mai grele."

Holera nu este prezentă numai în teatrul de luptă; ea începe să facă ravagii și dincoace de Dunăre, adusă de soldații veniți din Bulgaria. **Abia**

sosit din campanie, medicul căpitan Oțelescu este detașat în județul Dolj pentru „combaterea holerei", iar în martie 1914, după ce își încheie aici misiunea, este trimis în Silistra, noul județ alipit României, pentru a efectua „recrutarea". [14]

Trăsură de ambulanță

La 1 aprilie 1914 este mutat la Batalionul 2 Vânători „Regina Elisabeta", unde se distinge prin tenacitate, spirit de sacrificiu și iubirea soldatului, calități care, alături de profesionalismul desăvârșit și-au pus amprenta asupra activității sale de medic militar. Comandantul batalionului, locotenent-colonelul Dabija, remarcă „ devotamentul de care dă dovadă în condițiile în care medicul a fost supraîncărcat din cauza efectivului prea mare de concentrați ce a avut" și propune să fie decorat cu ordinul „Coroana României" clasa a V a [15]

În aer plutește iminența intrării României în războiul care însângera Europa. Concentrările sunt tot mai frecvente. Cazărmile devin neîncăpătoare. Condițiile igienico-sanitare în care trăiesc concentrații sunt precare. Soldații aduc din satele lor boli care fac viața medicului militar tot mai grea și mai plină de răspundere. Fără să se plângă de greutăți, medicul căpitan Oțelescu ia lucrurile așa cum sunt: sănătatea și viața acestor fii de țărani intră în obligația lui. Modul gospodăresc-pragmatic în care abordează multitudinea de sarcini ce-l asaltează

seamănă cu o zi de lucru a unui gospodar chibzuit din părțile Muscelului, plină de fapte făcute cu rânduială, fără precipitare. În „Foaia calificativă" pe 1915 (1 noiembrie 1914- 30 octombrie 1915), generalul Paraschivescu, comandantul Diviziei a II a, nota: **„Prea bun medic militar. Merită a înainta"** (la gradul de medic maior, n.a.). [16]

Intrarea României în Războiul pentru întregire îl găsește pe medicul căpitan Oțelescu Ioan la Regimentul 2 vânători, unde se afla de la 1 aprilie 1914 Se confruntase cu holera în campania din Bulgaria și în satele doljene, cunoștea, ca unul care avea 12 ani de serviciu militar, din care 8 ani ca medic ofițer, neajunsurile armatei române, nepregătită pentru o campanie militară de o asemenea anvergură.

În locul unui expozeu al situației în care se găsea armata noastră la începutul războiului, Camil Petrescu, participant la evenimente, prezintă o secvență din zilele ofensivei noastre dincolo de munți, avându-i ca eroi pe sublocotenentul în rezervă Gheorghidiu și plutonul său : [17] „Dar când ne apropiem de Bran, vedem cu spaimă că înspre noi înaintează, plutind larg, un vultur uriaș de foc, pe care nu-l poți privi, ca pe discul soarelui. Batalionul întreg s-a trântit îngrozit în șanțul șoselei și așteaptă sfârșitul lumii. **Că s-a speriat e din pricină că la regiment nimeni nu ne-a arătat ce e o rachetă.**"

„Subiectul"rachetelor (folosite la semnalizări), necunoscute în armata română în 1916, este menționat, în treacăt și de avocatul câmpulungean I.Gh. Mușătescu, ofițer rezervist concentrat pe graniță, la Dâmbovicioara, în 1915, în cadrul Regimentului 4 „Argeș": „Aveam 2 mitraliere de batalion și o grenadă sistem savopol pe care luptătorii nu știau s-o mânuiască, devenind un pericol în loc s-o folosească; **iar rachetele nici nu se cunoșteau pe acea vreme și de aceea când le-am văzut prima oară am auzit că-s meteoare cerești.**" [18]

Despre acest „capitol" al vieții medicului căpitan din Ștefăneștii Muscelului, participarea lui la prima parte a campaniei militare pentru întregirea neamului, beneficiem de mărturia scrisă a șefului său, colonelul Penescu, comandantul Regimentului 2 vânători, într-un document ("Foaie calificativă") care se constituie într-un adevărat elogiu adus medicului cu nume predestinat, *Oțelescu:*

Secvențe: „A luat parte în prima parte a campaniei la toate luptele date de regiment";
„În luptele de la Halmeagul, Ciucul Mic, Ciucul Mare și mai ales în luptele din Valea Prahovei de pe muntele Clăbucet acest ofițer a pus în evidență frumoasele sale virtuți dublate de înaltele sale cunoștințe profesionale"; „... **nu s-a gândit un moment la pericolul propriei vieți"; „Grație repeziciunii și priceperii sale a evacuat în 7 ore peste 700- 900 de răniți toți injectați și bine pansați";**

„Ofițer care din medicină a făcut apostolat și care a făcut cinste corpului din care face parte. Mulți din ofițerii și soldații Regimentului 2 Vânători își datoresc viața numai primelor îngrijiri date de acest medic." [19]

La 28 februarie 1917, în plin proces de refacere a armatei române în vederea operațiilor din vară de pe frontul Moldovei, cele prin care ea va dovedi aliaților și adversarilor că reprezintă o forță vrednică de stimă, medicul Oțelelescu este detașat la Erbiceni pentru înființarea și organizarea unui spital temporar, apoi pentru conducerea acestuia în calitate de medic-șef. [20]

Primul război mondial a însemnat un adevărat carnaj pentru armata română și pentru poporul nostru, neatins nici de pierderile de vieți omenești din cel de al doilea război. În afara decedaților și a prizonierilor, în spitale și la domiciliu era un număr mare de răniți, de scutiți și de reformați. Unitățile militare, descompletate din cauza numeroaselor pierderi, aveau nevoie de soldați în vederea operațiilor militare din vara anului 1917. Noi contingente pentru mobilizare nu mai erau. De aceea s-a luat măsura revizuirii tuturor răniților, scutiților și reformaților pentru a-i trimite pe front pe cei apți.

La 25 mai, medicul căpitan Oțelescu se prezintă în calitate de președinte al comisiei de revizuire a răniților, scutiților și reformaților din județele Bacău, Neamț și Iași.

La 1 noiembrie 1917 este transferat ca medic la Spitalul de contagioși nr. 2, condus de medicul locotenent-colonel Ciucă, unde va lucra timp de 10 luni. În „Foaia calificativă" pe anul 1918 (1 noiembrie 1917- 31 octombrie 1918) medicul-șef al spitalului distinge trei dintre

cele mai importante calităţi ale medicului Oţelescu: **„excelent organizator al serviciului", „curaj deosebit", „rezistenţă la efort"**. În încheierea prezentării, îl propune pentru avansare la gradul de medic maior.[21]

Recunoscându-i-se remarcabilele calităţi de organizator, spre sfârşitul anului 1917 este detaşat pentru înfiinţarea şi conducerea unei anexe a Spitalului de contagioşi nr.2, numit şi „Spitalul nr.7 de la Popeni".

La 1 octombrie 1918 doctorul Oţelescu este avansat la gradul de medic maior şi este numit medic-şef al Ambulanţei Diviziei 2 vânători, în cadrul căreia are „şansa" de a participa la a treia campanie militară a armatei române, după cea din 1913 şi din anii 1916-1918; avem în vedere campania armatei noastre, de astă-dată singură, fără aliaţi, începută la 10 noiembrie 1918 şi încheiată în februarie 1920, prin răsturnarea regimului sovietic ungar al lui Bela Kun. Intervenţia armatei noastre urmărea, deopotrivă, interesele României (securitatea noilor frontiere) ca şi stabilitatea în Europa (istoricul Ioan Ţepelea o numeşte „O campanie pentru liniştea Europei".[22]

Despre această campanie a armatei române nu s-a scris niciun rând în istoriile apărute la noi din 1945 până după 1989. Pentru generaţii întregi de elevi care n-au învăţat în şcoală despre această intervenţie (care a salvat ţara şi Europa de comunism), campania n-a existat. În faţa unor monumente ale eroilor pe ale căror frontispicii sunt menţionaţi anii:"1916-1920", unii săteni se întreabă nedumeriţi: „De ce 1920? Primul război mondial s-a încheiat la sfârşitul anului 1917!"

Medicul maior Oţelescu Ioan participă ca medic-şef al Ambulanţei Diviziei la acţiunile ofensive împotriva armatei ungare, culminând cu ocuparea Budapestei, precum şi la iniţierea unor măsuri, inclusiv de ordin sanitar, pentru reluarea vieţii nomale a locuitorilor capitalei Ungariei şi, după încheierea campaniei, se îngrijeşte de transportarea în ţară a materialelor sanitare şi a bolnavilor din infirmerii şi din spitale. Evocând aceste dramatice momente, şeful serviciului

sanitar al Diviziei, locotenent-colonelul Georgescu N., nota în „Foaia calificativă" a medicului pe 1919.:

„...a condus tot aşa de bine Ambulanţa **în timpul ofensivei spre Budapesta ca şi în timpul retragerii de la Budapesta, fiind rezistent, făcând drumul mai mult pe jos, la ariergardă cu toată Ambulanţa**, dând îngrijire şi evacuând la timp (pe) toţi cei ce s-au îmbolnăvit prin posturile de evacuare ale Diviziei."[23]

Comandantul Diviziei 2 vânători, generalul Dabija I., semnalează una dintre laturile mai puţin cunoscute din activitatea medicului maior Oţelescu, aceea consacrată organizării, dotării şi conducerii spitalelor de la Sibiu, Sebeş şi Deva, remarcând modul exemplar în care medicul şi-a dus la îndeplinire toate însărcinările. Generalul îl propune pentru avansare la excepţional la gradul de medic locotenent-colonel, ceea ce se şi întâmplă la 1 aprilie 1919 (deşi de la ultima avansare nu trecuseră decât şase luni!).[24]

Din 23 iunie 1913 până la sfârşitul verii anului 1920 trecuseră aproape şapte ani de zbucium şi de primejdii; participase cu toată fiinţa sa la cele trei campanii militare, precum şi la pregătirea acestora, războiul se terminase, medicul locotenent-colonel, în vârstă acum de 37 de ani, trăise în aceşti ani cât alţii într-o viaţă şi nu renunţase la visul său dintotdeauna: să se perfecţioneze în străinătate în domeniul bacteriologiei. În septembrie 1919, s-a prezentat la concursul organizat de Ministerul de Război pentru obţinerea unei burse de perfecţionare în străinătate şi a fost admis printre primii. La 1 noiembrie 1919, pleacă în Franţa, pentru doi ani, pentru a se specializa în bacteriologie.[25] A lucrat la Institutul Pasteur, în laboratorul domnului M. Wemberg, hotărât să recupereze, măcar în parte, cei 6 ani de război, de tranşee, de holeră şi de privaţiuni..

În cei aproape doi ani de studii (1 noiembrie 1919-1 aprilie 1921) munceşte cu o pasiune şi o tenacitate care îi uimeşte pe specialiştii francezi, obţinând o remarcabilă specializare în bacteriologie şi în serotherapia gangrenei gazoase.

În „Foile calificative" pe anii 1920 şi 1921, ataşatul militar al României în Franţa, locotenent-colonelul Ionescu, elogiază activitatea

medicului locotenent-colonel Oțelescu I. în timpul stagiului de perfecționare. Extras: „Ofițer distins și de caracter. A terminat o lucrare im portantă a bacteriologiei rănilor de război, a cărei o parte a fost deja publicată în dările de seamă ale Societății de Biologie din Paris și a cărei parte a II a va fi publicată în Analele Institutului Pasteur. **Merită a înainta în mod excepțional la gradul de medic colonel.**"[26]

Șeful M.St.M., generalul Gorski, se raliază aprecierilor și propunerii finale primite de la Paris.

Abia sosit în țară, la 13 mai 1921 este numit medic- șef al secției de boli interne și al Laboratorului de bacteriologie din cadrul Spitalului militar Cernăuți. În cei aproape 10 ani cât a lucrat în orașul din Bucovina a reușit să valorifice, în bună măsură, cunoștințele și experiența acumulate în Franța, a organizat un laborator de bacteriologie și de analize biologice cărora le-a asigurat o dotare „la nivelul celor mai reputate laboratoare moderne", cum aprecia șeful Serviciului Sanitar al Diviziei 8, medic colonel Gafenco, căruia i s-a asociat generalul Mircescu, comandantul Diviziei.[27]

La 1 octombrie 1925 a fost înaintat la gradul de medic colonel. Înzestrat cu o remarcabilă rezistență la efort fizic și intelectual, receptiv la noutățile în specialitate, medicul a reușit să îmbine admirabil cercetarea medicală cu activitatea practică în strânsă legătură cu tema curentă în zonă: pericolul reprezentat de holeră și de tifos. Astfel, în a doua parte a anului 1922 (de la 1 la 6 octombrie), își pune laboratorul de bacteriologie și propria competență în slujba eradicării holerei în județul Hotin, la început, apoi în întreaga Basarabie.[28]

Medicul Oțelescu I. se dovedește un nesecat izvor de inițiative benefice pentru ridicarea standardului de viață al ostașilor, intervenind uneori în domenii aparent fără tangențe cu medicina: pentru că spitalul din Cernăuți nu avea ofițer de administrație, „a trebuit să se ocupe personal de gospodăria spitalului, luând măsuri să se cultive zarzavaturi", nota șeful spitalului, medicul colonel Bucur.

La 28 ianuarie 1926, medicul colonel Oțelescu, în vârstă de 43 de ani, se căsătorește cu Iosefina Peaty. Se pare că n-au avut copii Peste ceva mai puțin de un an, la 1 ianuarie 1927, este numit medic-șef al

spitalului din Cernăuți, în care lucra de 7 ani. Pe lângă activitățile ce-i revin prin fișa postului, îndeplinește cu multă conștiinciozitate și cu profesionalism diverse însărcinări primite de la organele militare superioare: la 1 martie 1929, de pildă, este numit medic recrutor în Sighetul Marmației, iar la 2 iunie, același an, va onora funcția de președinte al Comisiei XI de revizuire a invalizilor de război.

Părăsește, la 1 aprilie 1931, Spitalul Militar din Cernăuți (unde lucrase 10 ani), fiind transferat în interesul serviciului la Divizia a VIII a, în funcția de medic-șef. Ca și în perioada anterioară, șefii săi ierarhici valorifică din plin experiența medicului Oțelescu în domeniul bolilor infecțioase și epidemice, precum și disponibilitatea lui pentru angajare necondiționată în acțiuni de anvergură: la 11 martie 1934, fiind detașat în Basarabia pentru combaterea tifosului exantematic, „a inspectat 40 de echipe militare și civile de deparazitare, răspândite pe întreaga suprafață a ținutului dintre Prut și Nistru." (extras din „Foaia calificativă" din perioada 1 noiembrie 1933 – 30 octombrie 1934).[29]

Tot mai multe personalități medicale ale armatei române, precum și generali comandanți de mari unități care l-au cunoscut (medic general Butoianu, inspector general al armatei, general de divizie Petalla, general adjutant Angelescu, general de divizie Samsonovici și alții) văd în persoana medicului colonel Oțelelescu I. Valoarea contopită cu devotamentul și-l prezintă, în notele pe care le-au lăsat, uzând de sintagme precum: **„medic de excepție", „eminent medic colonel", „un specialist care face onoare armatei române"** etc.[30] Este propus „a urma cursul de comandament și a lua parte la călătoria de comandament" (Cursul și călătoria de comandament constituiau preambulul necesar și obligatoriu avansării la gradul de general).

A urmat cursurile de comandament între 12 ianuarie și 20 aprilie 1935. În acest timp, în Basarabia tifosul exantematic, înăbușit o vreme, recidivează. Medicul Oțelescu își întrerupe cursul de comandament pentru a înfrunta maladia. Despre episodul luptei cu manifestările recrudescente ale tifosului aflăm de la comandantul Diviziei 8, generalul adjutant F. Tenescu, din notele căruia transcriem următoarele: „Împreună cu subsemnatul medicul a vizitat 85 de comune rurale infectate (din

Basarabia, n.a.) a rânduit personal serviciul echipelor de profilaxie şi construcţiunea de aparate profilactice. Toate acestea în condiţiuni grele, în anotimp şi într-un ţinut lipsit de drumuri." În final, comandantul diviziei relua o mai veche propunere: „Merită a înainta la gradul de medic general."[31]

După expirarea detaşării în Basarabia, medicul Oţelescu şi-a continuat călătoria de comandament, la finele căreia a obţinut aprecieri bune.

La 19 noiembrie 1935 i s-a acordat dreptul de a purta la chipiu soarele de metal alb lucitor, având la mijloc o stea de metal galben, reprezentând însemnele noului grad, pe care-l merita.[32] Nu s-a dat (sau nu există în dosarul personal al medicului) nicio explicaţie asupra deciziei celor în drept din armată cu privire la avansarea în grad. Medicul colonel Oţelescu I. Avea 52 de ani, mai avea un pas până la vârful carierei sale militare şi i se întrevedeau noi perspective în profesia de medic militar. Ca şi când firul vieţii şi al ascensiunii sale s-ar fi rupt iremediabil, de la 19 noiembrie 1935 nu mai ştim nimic despre personajul rândurilor de faţă. Parcă l-ar fi înghiţit o ceaţă densă.

Note

1. Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Colonei O. 12, f. 1;
2. Idem, f. 4,5,6;
3. Ibidem, f. 7;
4. Ibidem, f. 7;
5. Ibidem, f. 8;
6. Ibidem, f. 10;
7. Ibidem, f. 11;
8. Ibidem, f. 11;
9. Ibidem, f. 12;
10. Ibidem, f. 13;
11. Ibidem, f. 13;
12. Ibidem, f. 15;
13. Ibidem, f. 17;
14. Ibidem, f. 18;

15. Ibidem, f. 19;
16. Ibidem, f. 20;
16. Petrescu, Camil, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război", Ed. Minerva, Buc. 1989, p. 185;
17. Muşătescu, I.Gh., „Din vitejiile muscelenilor", Tipografia Progresul, Piteşti, 1919, p. 7
19. Ibidem, f. 23;
20. Ibidem, f. 24;
21. Ibidem, f. 25;
22. Ţepelea, Ioan, O campanie pentru liniştea Europei, Ed. Dacia. Cluj-Napoca, 1925, p. 1;
23. Arh. M.A.N, op. cit. f.30;
24. Idem, f. 26;
25. Ibidem, f. 29;
26. Ibidem, f.31, 32;
27. Ibidem, f. 33;
28. Ibidem, f. 34;
29. Ibidem, f. 47;
30. Ibidem, f.42,43,44;
31.Ibidem, f.47;
32. Ibidem, f. 2.

MEDICUL COLONEL ÎN REZERVĂ PRISTĂVESCU N. GHEORGHE

Personajul căruia încercăm să-i schițăm medalionul de față s-a născut la 14 august 1879 în Câmpulung, districtul Muscel (astăzi județul Argeș), în familia lui Pristăvescu Nicolae și a soției acestuia Maria. În vara anului 1900, se prezintă la concursul pentru obținerea uneia din cele 8 burse puse „la bătaie" la secția medicală a Institutului Medico-Militar „Carol Davila" din București, tentativa îi reușește și la 1 octombrie 1900 se prezintă la institut ca elev intern[1]. Era primul argeșean ce pășea în incinta prestigioasei instituții care pregătea medici militari, exemplul său fiind urmat, curând, de viitorii medici generali Diamandescu Gheorghe și Marinescu Nicolae, de medicii colonei de mai târziu Oțelescu Ioan, Becescu Nicolae și Sicaru Petre. Pentru a înlătura orice confuzie precizez că înaintea acestora, în anul 1892, era admis, prin contract, ca internist la Spitalul Medico-Militar, studentul Facultății de Medicină Georgescu Nicolae, viitorul medic general.

Peste 5 ani, la 1 ianuarie 1905, tânărul Pristăvescu Gheorghe obține diploma de doctor în medicină și odată cu aceasta este înaintat în gradul de sublocotenent[2]. În „Registru de personalu domnilor oficeri" din 1 ianuarie 1905 citim:

„Acest ofițer sanitar are îndatorirea a servi în armată șase ani în schimbul mijloacelor date de Ministerul de Război, spre a-și forma o carieră." Semnează medicul-șef al Institutului Medico-Militar, colonelul doctor M. Călinescu. Mai jos, același medic colonel precizează: **„Este primul intern medical înaintat în condițiile art. 20 al legei serviciului sanitar din 1900."**

Proaspătul medic sublocotenent Pristăvescu Gheorghe (avea 26 de ani) este repartizat la Spitalul militar al Diviziei a III a din Pitești (16 noiembrie 1905), iar la 16 martie 1906 este avansat la gradul de medic locotenent. Conform uzanței, la sfârșitul anului 1906, medicul-șef al Spitalului divizionar din Pitești îi redactează „Foaia personală", pe care o transcriu[3]:

1. „Aptitudini fizice: **A luat lecțiuni de scrimă și de călărie la Institut;**
2. Facultăți intelectuale: **Temperament blând și liniștit;**

3. Cultura generală: Medicina și chirurgia. **Cunoaște limba franceza.**
4. Instrucțiunea militară: O are de la Institut și din timpul serviciului la trupă.
5. Aptitudini militare: Fiind venit de curând în armată, sper că se vor dezvolta firesc.
6. Educația militară; Execută ordinele, **devotament.**
7. Îndeplinirea serviciului: Îngrijește bine de bolnavi. **Exact la serviciu.**
8. Justificarea notei: Din manevre, concentrări, serviciu în garnizoană.
9. Relații: Nu a făcut campanii, nu e decorat.
10. Propuneri: Nu este obiectul unei propuneri anul acesta."

La finele „foii", în noiembrie 1906 inspectorul general al serviciului sanitar, medicul general Ath. Demosthene, își pune apostila: „Mențin notele bune date de șeful său direct, iar în ianuarie 1907, **documentul este semnat de comandantul C.2A., generalul de divizie Ferdinand, Principe al României.** În același an i se înmânează medalia jubiliară „Carol I". În „Note personale" pe anul 1908, șeful spitalului, medicul colonel M.Călinescu se dovedește constant în evaluarea favorabilă a activității medicului locotenent, într-un document din care reproduc numai o frază: „Păstrez neschimbate aprecierile din anul trecut cu adăugire că **ar merita să fie propus la alegere (la avansare, n.a.), dar nu are vechimea legală în gradul actual."**[4]

După aproape 5 ani de activitate exercitată în Pitești, la 1 octombrie 1909 este transferat la Regimentul Constanța 1934. Colonelul Drăgotescu, comandantul unității, îi alcătuiește noului venit, la sfârșitul anului 1909, o caracterizare amplă, dominant pozitivă, din care selectăm:[5]

I.Aptitudini fizice: Călărește binișor. Scrima și tragerea cu armele slab.

II.Capacitatea: **Are aplicații la studiu** și cu timpul, muncind, va face progrese.

Cultura generală mai puțină.

III. Aptitudini militare: Inițiativă, prevedere, stăruință, voință, hotărârea, energia suficientă. Temperamentul liniștit.

IV. Educațiunea militară: Disciplinat. Are sentimentul datoriei. Nu prea are autoritatea cuvenită în comanda inferiorilor. Este bun camarad,

are simţul onoarei. Curajul militar şi acel al răspunderii nehotărâte bine. Este devotat, calea înaintării prin propriile sale merite, fără solicitări. **Este demn, moral şi integru.**

V. Îndeplinirea serviciului: Este activ şi cu putere de muncă. Îngrijeşte bine de bolnavi şi trupă în toate ocaziunile." Documentul poartă semnătura comandantului Brigăzii 17 infanterie, general (indescifrabil) şi a comandantului Diviziei 9, general I.Culcer.

La 3 octombrie 1909, medicul locotenent Pristăvescu este avansat medic căpitan, iar la 10 mai 1910 este transferat la Regimentul Râmnicu Sărat. Aici, la infirmeria unităţii, **se produce un incident** de săvârşirea căruia poate fi considerat vinovat şi medicul Pristăvescu. Să apelăm la text: [6] „Aspre observaţiuni de la domnul comandant al Diviziei din lipsă de răspundere şi control s-a comis greşeala criminală a caporalului infirmeriei prin întrebuinţarea nitratului de argint în ochi." Tema gravei greşeli a caporalului, implicit a culpei medicului de regiment (locotenent Pristăvescu Gh.), care nu şi-a instruit bine subordonatul în specialitate, sunt analizate de şefii ierarhici, care avansează şi nişte propuneri:

„Greşeala comisă în serviciul infirmeriei corpului prin cauterizarea ochiului bolnav cu nitrat de argint de către caporalul infirmier, serviciu care incumbă direct medicului, este o notă defavorabilă asupra modului cum îşi îndeplineşte serviciul.

Fiind însă venit de curând în corp şi văzând notele din anul trecut mă unesc cu părerea şefului de corp de a se pronunţa la anul asupra caracterizării lui.", susţine comandantul Brigăzii 11 infanterie, locotenent-colonelul I.Deşliu.

Medicul „cap" al diviziei, locotenent-colonelul doctor Zoremba, este categoric de partea colegului său mai tânăr: „Greşeala întâmplată în infirmeria corpului, cu cauterizarea unui bolnav la ochi, **este o întâmplare, nu neglijenţă.**"

Comandantul Diviziei 6, generalul Herjeu, se dovedeşte prudent în evaluarea situaţiei: „Bun medic militar. Asupra îndeplinirii serviciului mă voi pronunţa mai târziu, **căci nu e bine a întemeia o notă pe o greşeală nenorocită**, în care poate cădea fără voie orice bun medic."[7]

În vara anului 1910, medicul locotenent se prezintă la examenul organizat de Ministerul de Război pentru a obţine o bursă de specializare în Franţa (la Paris) şi reuşeşte. La 1 octombrie 1910 pleacă pe timp de 2

ani la Paris, în concediu de studii, cu solda gradului, la care se adaugă accesoriile. Cu aceasta, cazul de la infirmerie este închis.

Peste o lună, în noiembrie 1910, inspectorul general al Serviciului Sanitar, medicul general Papilian notează: **„Medic militar foarte bun. În urma examenului depus pentru a fi trimis în străinătate, Ministerul a decis trimiterea lui pe timp de 2 ani pentru a se specializa în chirurgie militară."**[8] (În realitate s-a specializat în bolile genito-urinare)

La Râmnicu Sărat, unde a stat până la plecarea la specializare, adică mai puţin de 5 luni, s-a căsătorit cu Maria G.D. Iorgulescu din respectiva urbe.

În baza caracterizărilor sosite de la ataşatul militar al României la Paris, la 1 aprilie 1911 medicul Pristăvescu este avansat, în lipsă, în gradul de căpitan.

În 1912, întors de la Paris după efectuarea stagiului de specializare, medicul căpitan Pristăvescu este numit medic-şef al Regimentului 6 artilerie, aparţinând Brigăzii 3 artilerie, unitate în care va lucra până la 23 februarie 1917. În „Foaia calificativă" pe anul 1913, comandantul regimentului, colonelul Grecescu, evidenţiază cu generozitate deosebitele calităţi profesionale şi de caracter ale noului medic-şef al unităţii, insistând asupra curajului şi asupra dăruirii acestuia întru salvarea vieţii camarazilor loviţi de holeră în campania militară din Bulgaria. Prezint câteva extrase:[9]

„Foarte sănătos şi rezistent în campanie şi am credinţa că într-o viitoare campanie se va prezenta tot astfel din punctul de vedere al sănătăţii şi rezistenţei. Încalecă bine....Ofiţer inteligent şi cu judecată foarte sănătoasă. Are mult bun simţ. Are spirit de ordine şi metodă. Are memorie, spirit de observare. Are multă iniţiativă, prevedere, hotărâre, voinţă şi energie. Foarte bun camarad. Disciplinat şi cu simţul datoriei.

Pe timpul campaniei din Bulgaria, regimentul fiind contaminat de holeră medicul căpitan a depus o muncă şi un devotament fără margini şi astfel că am avut numai 10 oameni suspectaţi de holeră dintr-un efectiv de 1200 de oameni. Din aceşti 10 oameni suspecţi, trei au sucombat la Lucavitz în spital, restul s-au însănătoşit. **Fără nicio teamă de pericolul ce pe el însuşi l-a ameninţat, zi şi noapte era printre corturile celor bolnavi şi izolaţi, unde se interesa de fiecare în parte şi le administra medicamente şi ceaiuri.**

Pentru modul cum acest medic căpitan şi-a îndeplinit serviciul său în timpul campaniei l-am propus a fi decorat cu „Steaua României" clasa a V a....

Şi cum acest medic căpitan are vechimea în grad, îl propun a fi admis la examenul pentru gradul de medic maior."

Comandantul „Brigadei" 3 artilerie, generalul Volvoreanu, confirmă şi semnează nota de mai sus.

În anul următor, 1914, comandantul regimentului uzează, ca şi până acum, de termeni elogioşi în prezentarea subordonatului său, medicul Pristăvescu, aducând şi un element de noutate: "A luat parte la jocul de război pe garnizoană („jocul de război"însemnând manevră militară, n.a.) şi s-a condus bine în însărcinările avute, iniţiind pe medicii de rezervă cu cunoştinţe profesionale relative la serviciul militar."[10] În rezoluţiile pe care şefii ierarhici le pun există, se pare, un consens (având suport real) în evaluarea la superlativ a activităţii medicului muscelean. Fiecare şef ţine, totuşi, să adauge ceva:

„Nu are bolnavi de ochi în regiment", notează medicul-şef al Serviciului Sanitar al diviziei, locotenent-colonelul doctor Ionescu. (Nu poate fi o aluzie la situaţia nefericită din 1910, ci, mai degrabă, un reflex al unei situaţii obişnuite în unităţile militare ale acelor ani: frecvenţa bolilor de ochi).

„Merită înaintarea excepţională. Nu pot menţine propunerea de a i se acorda „Steaua României" clasa a V a **neavând 9 ani de vechime ca medic militar"**, susţine colonelul Grigorescu, comandantul „Brigadei" a III a. (De la 1 ianuarie 1905, când a fost numit medic sublocotenent, până la 24 noiembrie 1914, data apostilei de mai sus, sunt 9 ani şi 10 luni. Greşeşte la calculul vechimii colonelul Grigorescu sau cei 2 ani de studii în străinătate nu sunt luaţi în calcul?).

„Eminent medic militar. Sunt de acord cu înaintarea excepţională" (la gradul de medic maior, n.a.), decide medicul general Călinescu.

Cercetarea foilor calificative ale medicului Pristăvescu au, prin constanţa şi prin abundenţa aprecierilor laudative, un efect tonic asupra celui ce le răsfoieşte; uneori, acesta trece, totuşi, prin uşoare stări de anxietate: dacă de undeva, din tomul de hârtii îngălbenite de vreme îi cad sub ochi câteva rânduri culpabilizatoare la adresa personajului pus sub

lupă? Mai ales că ştim de la început că eroul nostru şi-a încheiat cariera militară cu gradul de medic colonel. De ce nu medic general?!

Aprecierea pe 1915, semnată de colonelul Grecescu, nu aduce nimic nou în raport cu cele anterioare. Punându-şi semnătura pe document, în noiembrie 1915, medicul-şef al diviziei, locotenent-colonelul doctor Ionescu, ţine să adauge: (Am selectat câteva texte.)[11]

„Starea sanitară excelentă a regimentului 6 artilerie, unde face serviciul (medicul Pristăvescu, n.a.), este cea mai frumoasă notă ce se poate da acestui medic militar"; „Corect, exact, conştiincios la serviciu şi cu totul devotat profesiunii sale." „A reuşit (în septembrie 1915) la examenul de medic maior." „Merită a fi decorat (având a fi împlinită vechimea de 10 ani)". Să înţelegem că în noiembrie 1914 avea vechimea de 9 ani, deci calculele colonelului Grigorescu erau eronate?!.

Generalul Paraschivescu,comandantul Diviziei 3 şi medicul general Călinescu susţin cu insistenţă propunerea de înaintare la gradul de medic maior şi aceasta se produce la 1 aprilie 1916. Prima zi de război îl găseşte pe proaspătul medic maior pe front, alături de ostaşii Regimentului 6 artilerie, în ofensiva impetuoasă din Carpaţi:

„Plin de zel şi devotament la serviciu, mai ales în timpul luptelor, făcând sacrificiu de persoana sa pentru asigurarea în cele mai bune condiţiuni a funcţionării serviciului sanitar în corp"[12], notează comandantul regimentului, colonel (indescifrabil). Într-un loc din text, colonelul narează, cu neclaritate, un moment dificil pentru regiment din timpul rezistenţei îndârjite de pe Valea Oltului:

„Pe lângă atribuţiile sale de medic, conduse cu o destoinicie demnă de laudă, **a adus servicii camarazilor săi, scăpând din o grea situaţie o parte din chesoanele trenului de luptă la trecerea Oltului sub focul inamicului."**

În iarna 1916-1917, în timpul refacerii armatei române pentru luptele viitoare, cum arătam şi în alte locuri, tifosul exantematic şi febra recurentă doboară multe trupuri istovite ale ostaşilor şi ale ofiţerilor. În aceste împrejurări, medicul maior Pristăvescu Gh. este transferat la Regimentul „Radu Negru" 28 (de la 23 februarie la 6 iulie 1917), în intenţia limitării pierderilor în oameni, cauzate de epidemii.

„A venit în regiment în perioada cea mai acută a boalelor de tifos exantematic şi febră recurentă când se făceau ravagiile acele mari nu numai în trupă dar chiar în personalul ofiţerilor medici" [13], citim în

„Foaia calificativă" consacrată acestei perioade şi semnată de comandantul unităţii, locotenent-colonelul Stănescu. Transcriu câteva fragmente dintr-un text mai lung:

„..., **lucrând de dimineaţa până seara, fiind aproape singur la corp cu îngrijirile medicale,** cu organizarea serviciului de hrană la bolnavi, asistând la fiecare distribuţie a hranei..." „...**la Regimentul 28 infanterie, din un efectiv de aproape 3000 de oameni nu a pierdut din această boală nici 100 oameni."** („nici" din text nu poate fi socotit o necuviinţă comisă de comandant, ci reflectarea unui crud adevăr: în alte unităţi militare „pierderile"au fost mult mai mari.) „Afara de aceasta, citim mai departe, trupa fiind trimisă pe un front de aproape 4 km în fiecare zi făcea vizite la toată lumea."

La 1 aprilie 1917 a fost înaintat la gradul de medic locotenent-colonel.[14]

În acelaşi ton apologetic, întâlnit îndeobşte în mai toate aprecirile medicului maior Pristăvescu, se înscrie şi rezoluţia de pe documentul citat, semnată de generalul Mărgineanu, comandantul Diviziei 3: „Menţin elogioasele note ale comandantului său de regiment. **Medicul locotenent-colonel Pristăvescu Gheorghe este în adevăr un medic militar eminent. Va merita să înainteze în mod excepţional..."**

La 9 iulie 1917, în timpul pregătirilor armatei române pentru marile bătălii ale Moldovei (Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz), medicul este numit şef al biroului de organizare al Serviciului Sanitar al Diviziei 3 şi, în lipsa medicului-şef al diviziei, în concediu de boală, va îndeplini şi atribuţiile ce-i reveneau acestuia.

Între 11 şi 19 iulie 1917, „Armata 2 (în compunerea căreia intra şi Divizia 3, n.a.) condusă de generalul Averescu, în cooperare cu Armata 4 rusă, a luat prin surprindere pe adversar, convins că nici soldaţii români, nici cei ruşi nu mai erau capabili de un efort ofensiv. Fără să fi avut o mare însemnătate strategică (au fost cucerite 500 km pătraţi cu 30 de sate), bătălia de la Mărăşti a însemnat totuşi o cotitură, întrucât, cum se arată în istoria oficială a războiului, pentru întâia oară, după 11 luni de la intrarea României în război, ei (românii, n.a.) au văzut că inamicul fuge din faţa lor, că el le cedează terenul, că-i iau prizonieri, că-i capturează material (arme, mitraliere, tunuri)".[15]

Dintre numeroasele însemnări care evocă prestaţia excepţională a medicului locotenent-colonel Pristăvescu în timpul ofensivei de la

Mărăşti, în luptele din august de pe Dealul Porcului, la postul chirurgical înaintat de pe Dealul Bălanului şi în alte locuri, selectăm câteva fragmente[16]:

„Ca medic-şef al biroului organizare de pe lângă Serviciul Sanitar al Diviziei 3 a pregătit corpurile pentru ofensiva ce se pregătea în iulie 1917, evacuarea răniţilor de la corpurile ambulanţelor divizionare, iar de aici înapoi." „Timp de aproape 2 luni a condus şi Serviciul Sanitar al comandamentului în lipsa medicului-şef în concediu de boală."

„Pe timpul ofensivei de la Mărăşti a organizat postul chirurgical înaintat de pe Dealul Bălanului, unde laolaltă cu medicul maior francez Hanavoi de la C.2 A. a dat primele îngrijiri chirurgicale multor răniţi, ofiţeri şi trupă. Pe lângă aceasta a supravegheat buna funcţionare a posturilor de prim-ajutor regimental şi organizarea evacuării răniţilor de pe front spre formaţiile sanitare dinapoi, repede şi în cele mai bune condiţiuni. Aceeaşi activitate a desfăşurat şi în timpul luptelor din august de pe Dealul Porcului."

„De notat este faptul că **în toată campania, de la 15 iulie 1917 la 12 februarie 1918 a trăit numai pe front în contact direct cu trupele şi cu bolnavii bucurându-se de o sănătate perfectă."** Semnează generalul Mărgineanu, comandantul Diviziei 3.

„Medic distins, conştiincios, cu caracter. Foarte activ, deosebit de priceput, ar fi desigur un element de conducere valoros în corpul sanitar militar." (se exprimă, cu deferenţă, despre camaradul său medicul general N. Vicol, şeful Serviciului Sanitar al armatei de operaţii.

„Ţara şi în special armata va trebui să tragă foloase din întinsele cunoştinţe ale acestui eminent medic şi **cred că e bine să fie repartizat ca şef de serviciu chirurgical la un spital de corp de armată sau la Spitalul „Regina Elisabeta."** (Dintr-un document anterior reiese că medicul s-a specializat la Paris în „boala genito-urinară"). Practica medicală complexă din timpul campaniilor militare la care a participat i-a mijlocit, probabil, încă o specializare: Chirurgia.) „A fost aproape tot timpul pe front până în februarie 1918. **Regret plecarea lui din corp",** scria în „Foaia calificativă pe 1918 şeful „Centrului I Chirurgical pentru mari intervenţii cirurgicale", unde a lucrat medicul Pristăvescu de la 14 februarie la 19 octombrie 1918.[17]

După război este transferat în Piteşti în funcţia de medic al brigăzii formate din regimentele 4 „Argeş" şi „Radu Negru 28", „când

maladiile de gripă, tifos exantematic şi variolă se manifestară" citim în „notele"semnate de comandantul Regimentului 4 Argeş, colonelul Filip, care îl propune la avansare excepţională în gradul de colonel şi decorarea lui cu „Steaua României" clasa a IV a.[18]

Propunerea de înaintare, susţinută cu îndreptăţire de colonelul Calotescu, comandantul Brigăzii V infanterie şi de generalul Mărgineanu, comandantul Diviziei a III a, se apropie de momentul împlinirii. Se constată că, pe măsura trecerii anilor, în zona statelor majore militare se instalează, treptat, amnezia cât priveste minima recunoaştere şi recompensare, cu mijloace specifice, a sacrificiului unor participanţi la campania militară. Chiar şi într-o încercare de portret în tuşe luminoase, laudativă în întregul ei, autor fiind generalul Mironescu, comandantul Diviziei 9, („Foaia calificativă" din iulie 1920), **subiectul decoraţiei lipseşte**. Deşi trecuseră numai 2 ani de la război. Prezentăm un scurt fragment: „A îndeplinit funcţia de medic-şef al Serviciului Sanitar al Diviziei 9 în cele mai excelente condiţii. Este un ofiţer distins atât sub raportul medical cât şi sub cel militar. **Nu pot avea decât cuvinte de laudă pentru acest medic militar, serios, cult, foarte harnic şi foarte conştiincios în îndeplinirea îndatoririlor sale."** [19]

La 1 aprilie 1922 este avansat la gradul de medic colonel **în rezervă.** De ce în rezervă? (în 1920 era medic locotenent **activ).** Rezultă că în intervalul 1 iulie 1920 - 1 aprilie 1922 s-a produs ireparabilul: după un parcurs excelent, permanent ascendent, fără reproşuri, cariera medicului colonel cunoaşte o sincopă. Care generează un final de drum mai puţin fast. Şi în cazul de faţă se dovedeşte că viaţa nu urmează schema unui basm. Circumstanţele producerii „evenimentului" nu ne sunt cunoscute. Taina lor a fost luată de medicul câmpulungean cu sine, în lumea de dincolo.

Firesc, legăturile lui cu armata, pe care o slujise cu devotament mai bine de 15 ani, s-au rupt pentru multă vreme. Periodic, este trecut din evidenţa unei instituţii militare în documentele alteia. Trece, astfel, în scripte, de la Compania a 6 a sanitară la C.R.Cluj, de aici la C.R.Argeş. Multora dintre medicii militari din generaţia de după primul război **numele medicului colonel Pristăvescu Gheorghe nu le spune nimic.** Într-o „Foaie calificativă", din 1926, medicul căpitan Buha, comandantul Companiei sanitare şi medicul general Mihăilescu, şeful Serviciului

sanitar al C.7 A. (unde era „însumat" medicul Pristăvescu), notează sec: **„N-a fost concentrat. Nu-l cunosc."**[20]

După o lună de la intrarea României în a doua conflagraţie mondială, la 29 iulie 1941, medicul colonel în rezervă Pristăvescu Gh. este mobilizat, fiind numit de către M.St.M. în funcţia de medic-şef al Spitalului din zona interioară nr.116 Crucea Roşie din Piteşti. La sfârşitul concentrării (31 octombrie 1943), notările din „Foaia calificativă" sunt, ca odinioară, deosebit de elogioase la adresa medicului. (Fiind în original, „Foaia" nu este numerotată). Transcriu câteva secvenţe: **„Deşi a trecut de 62 de ani ca vârstă,** (avea 64 de ani şi 2 luni) **încă se menţine viguros**. Poate face încă serviciu la un spital de Z.I."

„Apt militar, educaţie militară, devotament în îndeplinirea serviciului şi în îngrijirea răniţilor. Medic foarte priceput şi foarte activ şi pe ale cărui servicii se poate conta cu toată încrederea în viitor."

„Nu poate face obiectul unei propuneri (de înaintare), conform Legii ofiţerilor de rezervă, având 62 de ani împliniţi şi neavând examenul pentru gradul de medic general." Semnează comandantul C.R.Argeş, colonel (indescifrabil)

În rezoluţia sa, comandantul C.1T., generalul Al. Bunescu, încearcă o ultimă tentativă : „Foarte necesar armatei în război. **Merită a fi chemat la examenul pentru ofiţeri generali de rezervă."**

E de înţeles că n-a fost chemat la un asemenea examen. În urma înfrângerilor de la Stalingrad şi de la Cotul Donului, situaţia armatei române şi a aliaţilor devenise tot mai precară. Nici un Stat Major militar nu-şi putea permite organizarea examenelor pentru gradul de general şi încă în rezervă în asemenea conjunctură.

În august 1944, când împlinea 65 de ani de viaţă, medicul colonel în rezervă Pristăvescu Gheorghe, domiciliat în Câmpulung, plasa Nucşoara, judeţul Muscel, urmărea cu îngrijorare evoluţia situaţiei de pe front şi a implicaţiei acesteia pentru ţară.

Note

1.Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Colonei P. 6,	*f. 2;*
2.Idem,	*f. 3;*
3.Ibidem,	*f. 5;*
4.Ibidem,	*f. 6;*
5.Ibidem,	*f. 8;*
6.Ibidem,	*f. 9;*
7.Ibidem,	*f. 10;*
8.Ibidem,	*f. 10;*
9.Ibidem,	*f. 11;*
10.Ibidem,	*f. 13;*
11.Ibidem,	*f. 14;*
12.Ibidem,	*f. 15;*
13.Ibidem,	*f. 16;*
14.Ibidem,	*f. 2;*
15.Constantiniu, Fl., „O istorie sinceră a poporului român", univers enciclopedic, Buc. 2002,	*p. 266;*
16.Arh.M.A.N., op. cit.,	*f. 19;*
17.Idem,	*f. 18;*
18.Ibidem,	*f. 21:*
19.Ibidem,	*f. 24;*
20.Ibidem,	*f. 25.*

MEDICUL COLONEL ÎN REZERVĂ PROCOPIU C. GHEORGHE

Câmpulungul, capitala fostului judeţ Muscel, a fost, la sfârşitul secolului al XIX lea şi începutul celui următor, un izvor nesecat de cadre ofiţereşti, active sau în rezervă, cu deosebire de medici militari. Tinerii aparţinând acestor generaţii, născuţi în oraşul de la poalele Mateiaşului şi în comunele din zonă, care şi-au îndreptat paşii către cariera medicinii militare, au avut şansa de a participa la acţiunea de formare şi de consolidare a serviciului sanitar militar din armata română, formându-se şi specializându-se ca medici în stagii de concentrare şi în campanii militare. Deşi insuficient mediatizaţi, medicii acestor ani, participanţi la campania militară din 1913, la Războiul de întregire, iar unii dintre ei şi la cea de a doua conflagraţie mondială, au avut de înfruntat nu numai „focul" inamic, ci şi duşmani mult mai perfizi şi mai insidioşi, tifosul, holera, febra recurentă etc., care nu făceau distincţie dintre civil şi militar, dintre soldat şi ofiţer, dintre medic şi omul de rând, dintre linia I şi spatele frontului.

Un erou al acestor ani a fost medicul colonel în rezervă Procopiu Gheorghe, născut la 18 septembrie 1873 la Câmpulung, plasa Câmpulung, districtul Muscel (astăzi judeţul Argeş), fiul lui Procopiu Constantinescu (despre mamă nu avem date).

Absolvent al Facultăţii de Medicină din Bucureşti (conform diplomei 404/1897), la 16 iulie acelaşi an este chemat „a-şi face stagiul militar" la Spitalul militar al Diviziei a 7 a de infanterie, unde „este avansat la gradul de medic de batalion stagiar." Este detaşat cu serviciul la Infirmeria bolnavilor de ochi Roman.[1]

După nici trei luni de activitate, la 5 octombrie 1897, şeful Infirmeriei Roman, medicul căpitan Câmpeanu, redactează prima apreciere a medicului de batalion stagiar Procopiu Gheorghe, respectiva „Foaie personală" constituindu-se într-un document care marchează debutul acestuia ca medic militar : „A fost student bun şi este medic bun. Inteligent, capabil, puţin afectat. Educaţie bună, purtare corectă. Îşi vede bine de serviciu." [2]

De la 16 noiembrie 1897 până la jumătatea anului 1898, medicul de batalion în rezervă Procopiu George este „însumat" în Regimentul

Muscel 30, **unde a susținut și examenul pentru sfârșitul stagiului.** Colonelul Petroianu, comandantul regimentului, este plăcut impresionat de prestația tânărului medic, căruia i-ar dori o carieră strălucită în serviciul armatei. Transcriem o secvență din „notele" care însoțesc examenul pentru finele de stagiu:

„14 iulie 1898,

Cu ocazia prezentării sale la examenul pentru finele de stagiu, **confirm că doctorul Procopiu este un excelent medic militar**. Are dragostea meseriei și conștiința datoriei foarte dezvoltate. A tratat pe inferiorii și camarazii ce au avut nevoie de ajutorul său medical cu tot devotamentul și dragostea; disciplinat, ținută curată și regulamentară; iubește societatea bună și aleasă. **Ar fi un element folositor armatei dacă ar rămâne în serviciul său.**" [3] (al armatei, n.a.) Semnează colonelul Petroianu.

La 10 august 1898, în cadrul Regimentului Putna 10, este avansat la gradul de medic de regiment clasa a II a (ulterior, acest grad v'a fi asimilat celui de medic căpitan).

Într-un „Memoriu calificativ" (nedatat, dar, probabil, din anul 1900),colonelul (indescifrabil), comandantul regimentului, dă răspunsuri la 27 de întrebări (dintr-un chestionar tipizat), din lectura cărora putem decela câteva dintre constantele morale și de comportament ale medicului de regiment clasa a II a George Procopiu:

Transcriem câteva dintre răspunsuri:

„ I Traiul în societate .

1. **Caracter sociabil și afectuos,**
2 **Iubește distracțiile permise. Urăște jocul de cărți, băuturile alcoolice chantante;**

II. Modul cum servește (cum își face serviciul, n.a.)

1. **Servește bine, dar ar putea face mai mult.**
2. **Blând și bun, dar câteodată se lasă unor accese de nervosiune.**
7. **Pricepe, discută și raționează cu înlesnire și bine.**

III Sănătatea

1. **Constituție bună, sănătoasă și bine plăcut.**" [4]

Două evenimente majore se înscriu pe răbojul vieții medicului în anul 1902: se căsătorește cu domnișoara Melania, născută Golescu, și împreună vor dobândi doi copii (Paul, născut în 1905 și Nicolae, născut

în 1910) și obține prin concurs postul de medic-șef definitiv la Spitalul din Giurgiu. Anual, sau de câte ori este nevoie, este chemat la stagiul regulamentar de concentrare, la care răspunde cu promptitudine, astfel:

-în anul 1905 a făcut serviciul gratuit, timp de o lună (15 august-15 septembrie), la trupele din garnizoana Giurgiu și, conform ordinului nr. 2332/1905 al M.R., i se consideră concentrare;

-5 zile de concentrare în 1906 la Regimentul Putna 10;

-în 1907 a fost concentrat la Dorohoi în timpul răscoalelor țărănești. (Nu se face nicio mențiune cu privire la activitatea desfășurată în această concentrare). În „Foaia calificativă" pe anul 1911, medicul-șef al regimentului, colonelul doctor Mihail, nota: „este sănătos și poate face campanie. Îl propun la înaintare la gradul de medic maior în rezervă" [5]

Cu ocazia jubileului M.S. Regelui i se decernă Medalia jubiliară „Carol I", I.D. nr. 5384/1906, iar la 10 mai 1913 este avansat la gradul de medic maior în rezervă și e mobilizat la Divizia a 5 a rezervă în funcția de medic-șef. Comandantul Diviziei, generalul Boerescu, apreciază cu obiectivitate contribuția medicului-șef al marii unități la „apărarea trupelor"de epidemia de holeră: „În urma excelentelor măsuri luate și a unei munci încordate nu numai că trupa a fost ferită de holeră, dar și când s-a ivit focarul din satul Ștefănești unde contaminase un întreg regiment și care a făcut atâtea victime printre locuitori, soldații au scăpat.

Pentru merituoasele și devotatele servicii aduse în combaterea holerei din satul Ștefănești și pentru apărarea trupelor de această epidemie îl propun cu multă insistență a fi distins cu decorațiunea „Steaua României în gradul de ofițer."Semnează generalul Boerescu. (Am extras câteva pasaje din „Foaia calificativă" pe anul 1913 a medicului Procopiu) [6].

Concentrările la care ia parte în anii neutralității, în 1914 – ca medic la Spitalul de evacuare nr.6 – și în 1915 la Corpul 3 armată reprezintă preludiul evenimentelor tragice și în în același timp eroice prin care va trece țara și armata ei în anii 1916 –1920.

Mobilizat pe 15 august 1916 cu gradul de medic maior în rezervă, odată cu intrarea României în război și demobilizat la 1 iulie 1918 cu gradul de medic locotenent-colonel, doctorul George Procopiu își asumă entuziasmul trăit, la unison, de soldat și de general în momentele traversării fulgerătoare a Carpaților și ale înaintării pline de speranțe spre inima Ardealului, urmate de crunta dezamăgire a retragerii nemeritate,

asimilate uneori cu dezastrul, până la momentul hotărâtului „Pe aici nu se trece!"

Îndeplineşte cu pricepere şi cu abnegaţie în primele 4 luni de război (26 august - 20 decembrie 1916), simultan, funcţia de medic-şef al Diviziei 22 (în lipsa medicului-şef titular), precum şi pe cea de medic-şef al Ambulanţei Diviziei, după cum lasă mărturie generalul de divizie Aristide Razu, comandantul Divizie 5: „Şi-a îndeplinit ambele însărcinări cu cea mai mare pricepere, abnegaţie şi spirit de sacrificiu. În luptele la care a luat parte Divizia 22 şi în special în luptele grele de la nord de Câmpulung **acest medic a fost neadormit**." (Figura de stil care încheie fraza, deşi inspirat aleasă, surprinde destul de palid prezenţa medicului-şef al ambulanţei în toate punctele „fierbinţi" ale „poziţiei"ocupate de divizie, precum şi uriaşa risipă de energie pe care acesta o făcea pentru îngrijirea răniţilor şi pentru îmbărbătarea militarilor).

Pentru a mai atenua disproporţia de forţe, din zona de apărare a Diviziei 22, soseşte în sprijinul acesteia Divizia 12 infanterie, împreună formând grupul Nămăeşti, condus de generalul Traian Găiseanu, cu misiunea de a opri (sau măcar de a întârzia) înaintarea inamicului spre Câmpulung. Ocuparea capitalei judeţului Muscel deschidea inamicului drumul spre Piteşti şi Târgovişte şi mai departe spre Bucureşti.

Aflat în mijlocul militarilor din grupul Nămăeşti, medicul locotenent-colonel Procopiu Gheorghe nu putea admite ca oraşul său natal, Câmpulungul, să cadă în mâinile inamicului. Cu toate eforturile lui şi ale militarilor de sub comanda generalului Traian Găiseanu, după lupte eroice marcate de numeroase pierderi umane (în memoria eroilor a fost ridicat ulterior Mausoleul de la Mateiaş), capitala judeţului Muscel este cucerită de inamic. Continăm transcrierea unor secvenţe din „notele" generalului Razu consacrate medicului-şef al Diviziei:

„De la 20 decembrie 1916 a îndeplinit funcţia de medic-şef al Diviziei a 5 a şi al ambulanţei divizionare punând tot sufletul pentru a preîntâmpina întinderea boalelor care începuseră a-şi face apariţia pe zona de refacere a Diviziei" (După ocuparea Bucureştiului de către inamic, armata română se găsea în Moldova în refacere şi în reorganizare, în acea „iarnă a speranţelor noastre"., n.a.)

„Cu începere de la 19 decembrie 1916, sosind medicul-şef titular al diviziei, medicul locotenent-colonel Procopiu Gheorghe a rămas

însărcinat numai cu conducerea ambulanţei diviziei, dând cele mai utile îndrumări pregătirii personalului în această perioadă de refacere.

Am regretat plecarea sa la Ambulanţa Diviziei 10, fiind un element desăvârşit din toate punctele de vedere." [7]

Zilele şi nopţile ce au urmat mutării sale la Divizia 10, marcate de privaţiuni şi de
lupta permanentă cu moartea sunt evocate în stil de proces-verbal, fără nicio intenţie de participare afectivă a autorului (medicul colonel Bodiu, şeful Serviciului Sanitar al Diviziei 10) şi tocmai de aceea oferă cititorului un tablou realist, în care personajul principal, medicul, se luptă cu tifosul exantematic şi cu febra recurentă, cu lipsa spaţiului de spitalizare şi a medicamentelor pentru viaţa soldaţilor pe care îi are în răspundere:

„Mutat în Divizia 10 pe ziua de 18 februarie 1917, ca medic-şef al ambulanţei, a sosit la noul serviciu când această divizie era bântuită de febră recurentă şi tifos exantematic şi ca atare într-un timp extrem de critic, când mijloacele de spitalizare şi de îngrijire a bolnavilor erau foarte reduse. Medicul locotenent-colonel având însărcinarea să mărească repede capacitatea de spitalizare a infirmeriilor pe care le conducea, spre a mări numărul mare de bolnavi - ofiţeri şi trupă –care afluiau mereu, a ştiut în împrejurări extrem de dificile parvenind astfel în scurt timp să spitalizeze în bune condiţiuni pe toţi bolnavii ce se tratau la Ambulanţa divizionară.

Personalul medical subaltern, într-un timp fiind foarte redus din cauza morbidităţii şi a mortalităţii, medicul locotenent-colonel Procopiu Gheorghe a fost, în tot timpul epidemiilor, nu numai diriguitorul serviciului său, ci şi medicul curant al bolnavilor de febră recurentă şi de tifos exantematic. În timpurile cele mai critice, dânsul se găsea în mijlocul bolnavilor, dând probă de mult curaj, devotament şi abnegaţie.

În timpul luptelor crâncene de la Mărăşeşti (1-6 august 1917) la care a luat parte efectivă Divizia 10, medicul a condus cu multă pricepere evacuarea şi îngrijirea răniţilor care au trecut prin posturile ambulanţei divizionare".

Dintre numeroasele mărturii ale unor istorici contemporani ai evenimentelor din anii 1916-1918, aparţinând taberei adversarilor noştri, transcriem pe cea a germanului M. Schwartze, care elogiază eroismul ostaşilor români:

„Printr-o rezistenţă îndârjită opusă unei ofensive bine pregătite şi prin numeroase contraatacuri energice, până la lupta corp la corp, fără nicio consideraţie faţă de grelele pierderi suferite, diviziile române...au ştiut să apere patria lor de o completă cucerire. Luptele de la Focşani şi Târgu Ocna (Oituz) sau bătălia de la Mărăşeşti cum îi zic românii, au devenit mândria armatei române în războiul mondial" [8]

A fost înaintat medic colonel pe ziua de 1 septembrie 1917.

„După terminarea luptelor, a organizat în Păuneşti (Putna) o infirmerie unde se tratau cazurile sporadice de maladii contagioase, de icter infecţios şi în urmă de scorbut.

Pentru populaţia civilă, a înfiinţat băi, cuptoare de deparazitare şi dispensare, unde s-a găsit instalată ambulanţa.

A fost decorat cu ordinele „Coroana României" şi „Steaua României în grad de ofiţer" şi propus pentru ordinul „Crucea României Mari". Este un distins medic, bun coleg şi camarad." [9]

La 1 iulie 1918 a fost demobilizat şi şi-a reluat activitatea de medic civil. În anii ce au urmat a fost concentrat de trei ori pentru conducerea acţiunilor de recrutare: la C.R.Vlaşca în 1932, la C.R.Hunedoara în 1933 şi la C.R.Lăpuşna în 1934.

La 2 iulie 1937, la câteva luni după ce împlinise vârsta de 63 de ani, a fost scos din controalele militare, fiind trecut din oficiu în poziţia de retragere. [10]

Note

1. *Arh.M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Colonei rezervă, P. 30,* *f. 3;*
2. *Idem,* *f. 9*
3. *Ibidem,* *f. 12;*
4. *Ibidem,* *f. 7,9;*
5. *Ibidem,* *f.13;*
6. *Ibidem,* *f. 16;*
7. *Ibidem,* *f. 17;*
8. *Giurescu, C, Giurescu, D. „Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până azi", Ed. Albatros, Bucureşti,* *p. 126;*
9. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 17;*
10. *Idem,* *f. 3.*

MEDICUL MAIOR ÎN REZERVĂ RĂCEANU I. CONSTANTIN

„Istoria" a fost profund nedreaptă cu medicul maior în rezervă Răceanu Constantin. Din neglijenţă sau din alte cauze necunoscute nouă, documentele militare omit din scurta prezentare a activităţii sale de medic militar anii cei mai grei: ai participării la campania din Bulgaria (1913) şi cei ai prizonieratului în lagărul de la Sansdorf – Austria (23 noiembrie 1916-3 martie 1919.).

Din 23 iunie 1913, când a fost mobilizat pentru campania din Bulgaria, până la 3 martie 1919, când s-a înapoiat din captivitate, s-au scurs aproape 6 ani. După o lună şi jumătate de la sosirea din prizonierat medicul Răceanu Constantin este mobilizat pentru aproape 2 ani în campania din Ungaria. Opt ani din viaţa unui om, ani grei, „petrecuţi" în trei campanii miliare, în nenumărate concentrări şi într-un lagăr de prizonieri din Austria (2 ani, 3 luni şi 8 zile) încap tocmai bine în şase rânduri pe o coală de hârtie?!...Mai puţin de un rând pentru un an!..

La 17 iunie 1888 vedea pentru prima dată lumina zilei, în comuna Slobozia din sudul Argeşului, Constantin, fiul preotului Ion Răceanu şi al Sloboziei (În dosarul personal este notat şi „Receanu")

Despre studiile sale nu avem date certe: a absolvit, se pare, Liceul Brătianu din Piteşti, după care a intrat prin concurs la Facultatea de Medicină din Bucureşti.

La 1 octombrie 1910 este încorporat la Regimentul „Muscel" 30 ca soldat activ. Fiind T.R.ist, face serviciul militar un an şi obţine, pe rând, gradele de caporal (1 aprilie 1911) şi de sergent (1 octombrie 1911). Peste o lună este „trecut în concediu" (pentru terminarea studiilor, n.a.) şi repartizat la Regimentul „Radu Negru".[1]

La 23 iunie 1913 este mobilizat şi ia parte, alături de soldaţii şi de ofiţerii Regimentului „Radu Negru“, la campania din Bulgaria, în care soldatul român s-a confruntat cu un duşman redutabil, holera, boală epidemică gravă favorizată de subnutriţia trupelor, de insuficienţa mijloacelor materiale de combatere a ei, de condiţiile de cantonament etc.

După ce şi-a dat doctoratul (licenţa), devenind medic, la 1 noiembrie 1914 este înaintat la gradul de medic sublocotenent de rezervă în cadrul Corpului 5 Armată.[2] În acelaşi an s-a căsătorit cu domnişoara Alexandrina.

La 10 mai 1916 este mutat la Regimentul 17 infanterie Mehedinţi, unde face şi stagiul de concentrare, de la 10 august (cu 5 zile înaintea intrării României în război). Aici îl găseşte „mobilizarea generală” din 15 august 1916, astfel încât împreună cu militarii regimentului mehedinţean (aparţinând Corpului 5 Armată) ia parte la operaţiile militare din primele luni de război. **La 23 noiembrie 1916 cade prizonier la inamic în comuna Tia Mare, judeţul Romanaţi şi este dus în lagărul de la Sansdorf (Austria), unde este deţinut 2 ani, 3 luni şi 8 zile, până la 3 martie 1919, când se întoarce în ţară.**[3]

Despre activitatea tânărului medic sublocotenent de numai 28 de ani, anterioară momentului capturării de către inamic, cuprinsă între 20 iulie şi 23 noiembrie 1916, aflăm câte ceva din „Foaia calificativă”, nedatată, scrisă, probabil, după terminarea războiului, de maiorul Protopopescu, comandantul batalionului din care făcea parte medicul sublocotenent rezervist Răceanu:

„Medicul sublocotenent Răceanu Constantin. încă de la 20 iulie (1916, n.a.) s-a achitat într-un mod conştiincios exercitând fără preget funcţia de medic. Deşi trupa era concentrată, totuşi datorită medicului nu i s-a ivit nici un caz de boală.

În timpul campaniei (de la 15 august 1916), **tot cu acelaşi zel şi-a făcut datoria şi atunci când gruparea Cerna se retrăgea s-a ataşat la Regimentul 17 (Mehedinţi, n.a.)**, contribuind şi ajutând pe ceilalţi medici la pansarea şi îngrijirea răniţilor îndeplinindu-şi însărcinarea avută atât înaintea campaniei cât şi în timpul ei”.

În afara datei capturării şi a localităţii din Austria unde a fost dus, apare gruparea „Cerna”, constituind capătul unui fir care ne duce către reconstituirea împrejurărilor căderii medicului în captivitate. În cartea sa

„România în anii primului război mondial”, istoricul Constantin Kiriţescu, prezentând rezistenţa eroică a armatei române pe Jiu în toamna anului 1916, consacră câteva pagini grupării „Cerna” din care făcea parte şi medicul sublocotenent Răceanu Constantin:

După rezistenţa îndârjită în defileul Jiului şi după moartea generalului Dragalina, în noiembrie 1916, unităţile armatei noastre, dispersate, lipsite de posibilitatea de a comunica între ele şi, practic, încercuite de inamic în zona cuprinsă între Jiu şi Dunăre, luptau pe cont propriu forţând străpungerea încercuirii. Iniţial, erau trei detaşamente (grupări): „Cerna”, „Dunărea” şi „Tăutu”. La 17 noiembrie/1 decembrie detaşamentele „Cerna” şi „Dunărea” s-au contopit sub comanda colonelului Scarlat Demetriade şi cu forţe unite, cu sprijinul localnicilor, au încercat să facă o breşă în dispozitivul de luptă al inamicului pentru a ieşi din încercuire. Un moment dramatic din existenţa grupului „Cerna” îl constituie bătălia de la Tia Mare, relatată de către doi participanţi la eveniment: căpitanul St. Nicolaescu şi P.Nicolaescu-Cranta: Artileria inamică deschisese focul bine dirijat pentru distrugerea satului Tia Mare, în care era masat detaşamentul. Românii ripostează „Locotenentul Leoveanu suit pe acoperişul şcolii din marginea satului, în linia infanteriştilor, comandă cu energie artileriştilor să tragă mai aproape, mai departe, până ia în pânza de obuze pe trăgătorii inamici.”Lupta este însă inegală. După ce a produs grele pierderi inamicului, rămas fără muniţii, fără hrană şi fără nicio posibilitate de joncţiune cu armata română (angajată în Bătălia pentru Bucureşti), după 16 zile de lupte în încercuire, grupul „Cerna” (în care se afla şi medicul sublocotenent în rezervă Răceanu) depune armele în apropierea vechilor guri ale Oltului.

La 17 decembrie 1916, corespondentul militar al ziarului Nord-Deutsche Allgemeine Zeitung, referindu-se cu admiraţie la acţiunile eroice ale detaşamentului, scria: „Toate acestea nu ne pot împiedica să nu recunoaştem deopotrivă cu cei mai buni militari ai noştri că purtarea românilor la Orşova şi, în genere, a întregii armate româneşti de la 1916 merită toată admiraţia, chiar în comparaţie cu ceilalţi aliaţi ai lor.Cine are cultul steagului şi credinţa nestrămutată în el va trebui să recunoască şi inamicului ce i se cuvine.”[4]

În finalul notelor sale din „Foaia calificativă”, comandantul batalionului conchide: **„Medicul Răceanu Constantin merită ca să se bucure de toate drepturile de care s-au bucurat camarazii lui şi**

totdeodat, îl propun a fi decorat cu „Coroana României" clasa a V a" [5]

Deşi tratează sumar şi convenţional acţiunile eroice de pe Jiu ale unităţii în care se afla medicul sublocotenent Răceanu, omiţând să amintească episodul captivităţii, maiorul are marele merit pentru curajul de a-şi spune punctul de vedere privitor la drepturile subordonatului său decurgând din „statutul" de fost prizonier de război.

După război, cum se ştie, mulţi viteji s-arată şi unii dintre patrioţii de ocazie şi din interes, precum şi „învârtiţii" războiului au indus în opinia publică o oarecare suspiciune privindu-i pe cei care au căzut **vii** în mâinile duşmanului. „Viteazul soldat român, trâmbiţau unii dintre profitorii războiului, se întoarce din luptă pe scut sau cade sub scut. Medicul Răceanu nu se încadra în niciuna dintre aceste categorii.

Se înţelege că n-a primit ordinul „Coroana României", cum propusese comandantul său de batalion. Nici alte decoraţii nu i-au fost acordate

La 1 noiembrie 1917 este avansat, în lipsă (era în lagărul de prizonieri de la Sansdorf din noiembrie 1916), la gradul de medic locotenent..

Abia în „Foaia calificativă" din 1924, colonelul Filip, şeful de stat major al Comandamentului Teritorial al Corpului 2 Armată, abordând capitolul „decoraţii", afirmă că medicul locotenent în rezervă Răceanu C. „n-a făcut parte din acest comandament, dar din cercetarea foilor calificative din 1921 (care nu se mai află acum în dosar) rezultă că **a fost propus pentru decorare cu ordinul „Coroana României"**. Mai mult din complezenţă, colonelul Filip întăreşte propunerea de decorare (a medicului Răceanu, n.a.) [6] La capitolul „decoraţii şi distincţii", totul se opreşte la propuneri. Definitiv.

La 27 aprilie 1919, la numai 3 săptămâni de la venirea sa din captivitate, medicul locotenent în rezervă Răceanu este mobilizat la Regimentul 4 Vânători pentru campania din Ungaria şi la 1 aprilie 1921, după încheierea campaniei, este „trecut pe picior de pace".[7] Nici despre participarea sa la campania militară pentru lichidarea focarului bolşevic de la Budapesta nu avem mărturii scrise.

În anii următori, medicul Răceanu este concentrat aproape anual şi, deşi era evidentă frustrarea sa (colegii de generaţie ai medicului **locotenent** erau maiori, locotenent-colonei sau chiar colonei), dovedeşte

aceeaşi seriozitate în exercitarea atribuţiilor de medic militar şi, în consecinţă, este bine apreciat de şefii săi (colonelul Castriş şi colonelul I.Sergiu, comandanţi ai regimentului Mihai Viteazul nr 6, colonelul Filip şeful de Stat Major al Comandamentului Teritorial II Armată). Prezentăm câteva secvenţe din foile calificative ale anilor 1921-1925:

„A pus stăruinţă pentru higiena şi sănătatea oamenilor. Se va putea vedea mai bine activitatea sa după ce va pleca medicul sublocotenent stagiar la 15 august" (1921, n.a.) ;

„Munca şi supravegherea ce depune zilnic prin vizitarea oamenilor, dispersaţi în trei localuri, a dat rezultate frumoase. **Nu am pentru acest medic decât cuvinte de laudă."** [8];

„Şi-a făcut cu prisosinţă datoria de medic, îngrijindu-se de bolnavi, asigurându-se că starea de sănătate a oamenilor din regiment să fie bună" Este propus pentru înaintare la gradul de medic căpitan. [9]

La 31 octombrie 1926, colonelul dr. Proca, medic-şef al Diviziei de Dunăre, este mai tranşant în concluzia sa privind avansarea medicului locotenent: „Locotenent din 1 noiembrie 1917, are vechimea cerută de lege şi fiind bine notat în toate foile calificative merită a înainta la gradul de medic căpitan în rezervă în ordinea anuarului." [10]

În subcapitolul „Servicii şi diverse poziţiuni" din dosarul personal al medicului Răceanu C. nu găsim nicăieri consemnată avansarea sa la gradul de medic căpitan. Totuşi din „Foaia calificativă" pe anul 1927 aflăm că medicul Răceanu are gradul de ...căpitan.

În 1927, este însumat (înregistrat)) la Regimentul 4 Linie Ilfov nr. 21 şi din foile calificative ale acestor ani (1927- 1931), semnate de comandanţii respectivelor unităţi (coloneii G.Iliescu, I.Popescu şi Davidescu) şi vizate de generalul T.Dumitrescu, comandantul Diviziei 4, reiese că medicul, de astă-dată căpitan, nu a fost concentrat şi, în consecinţă, „nu întruneşte condiţiile art. 32 din L.S.A. spre a fi înaintat" (la gradul de medic maior, n.a.). [11]

Deşi armata se afla „pe picior de pace", inadvertenţele din documentele care-l privesc pe medicul căpitan (sau maior!) amintesc, parcă, de „starea de război". Citim negru pe alb în subcapitolul invocat mai sus că **„La 1 octombrie 1928 Răceanu Constantin a fost înaintat la gradul de medic maior"**, însă în foile calificative alăturate, pe anii 1929-1933, **şefii lui îl înscriu, din inerţie, tot cu gradul de**

căpitan!.[12]Se confirmă, astfel, valabilitatea zicalei „Nu ştie stânga ce face dreapta" **şi** în unele servicii de evidenţă ale armatei acelor ani.

După ce la 6 octombrie 1932 depune jurământul de credinţă M.S.R.Carol al II lea, la 10 decembrie 1936 este „vărsat" de la Inspectoratul Tehnic Sanitar al Diviziei 4 la C.R.Braşov, fără a mai fi concentrat.[13]

La 1 septembrie 1939 Europa este împinsă în cea de a doua conflagraţie a secolului. Amânată, intrarea în foc a României devine iminentă. Conducerea armatei îşi aduce aminte de fiii ei – ofiţerii rezervişti. Se reiau concentrările. Deşi a împlinit 51 de ani, la 6 septembrie 1939 medicul maior Răceanu C. este concentrat la Spitalul de campanie nr.13. La încheierea stagiului de concentrare (18 octombrie 1939), medicul maior Alexandru Oană, comandantul Companiei a VII a Sanitare, îşi exprimă, în cuvenita „Foaie calificativă", mulţumirea faţă de prestaţia medicului rezervist: „Sănătos şi rezistent putând suporta greutăţile unei campanii. Energic şi cu multă iniţiativă. A fost repartizat la secţia II chirurgicală unde a dat dovadă de muncă şi educaţie militară bună.

A condus şcoala sanitară cu rezultate foarte satisfăcătoare. Este disciplinat şi bun medic militar. **Ofiţer distins şi foarte conştiincios în executarea ordinelor. Fiind nou în grad, nu face obiectul unei propuneri de înaintare."** Nou în grad?!. Trecuseră 11 ani de la 1 octombrie 1928, când a primit gradul de maior!.**Nou în grad?!**[14]
În următoarea „Foaie calificativă", pe 1940, acelaşi medic maior Oană nota, de astă-dată cu scrupulozitate: „Neavând 60 de zile de concentrare nicio propunere" (de avansare, n.a.) 15 Într-adevăr avea numai 43 de zile de concentrare.

Ostaşii armatei române trecuseră Prutul şi eliberau, cu mari jertfe, pământurile Basarabiei. Armata avea nevoie grabnică de medici. În august 1941 medicul maior Răceanu este mobilizat la C.R.Severin-Lugoj, iar la 1 septembrie acelaşi an se prezintă la Spitalul Z.I.273 (Spitalul militar din Chişinău), unde ia în primire, pe timpul concentrării, postul de şef al Serviciului de chirurgie.

Medicul locotenent-colonel Cismărescu, şeful spitalului, este impresionat de energia inepuizabilă a noului său coleg, de capacitatea organizatorică a acestuia şi de abnegaţia dovedită în tratarea răniţilor. În „Foaia calificativă" pe care i-o consacră ies în relief, la tot pasul, cuvinte şi sintagme precum **„sănătos, rezistent la efort"** (avea 53 de ani), **„mare putere de muncă", „bun organizator şi bun camarad", „disciplinat şi autoritar", „punctual şi plin de iniţiativă"** etc. din care putem recompune personalitatea unui medic de excepţie pe care l-a dat ţării un sat de câmpie de la marginea de sud a Argeşului. Într-un loc citim: **„A muncit când a fost cazul şi noaptea la pansarea răniţilor cu o grijă părintească".** Schiţa de portret a modestului medic, fiu al preotului din Slobozia se încheie cu două propoziţii, pe care le transcriem: „Merită calificativul **Foarte bun**. Propus pentru gradul de medic locotenent-colonel" Îşi exprimă acordul pentru conţinutul aprecierii şi pentru înaintare în grad medicul colonel Gh. Radian, şeful Serviciului Sanitar al Corpului 7 Armată, precum şi generalul (indescifrabil), comandantul marii unităţi.[16]

Timpul îşi pierduse răbdarea. Nu s-a găsit vreme nici măcar pentru meritata înaintare în grad a medicului maior. Care avusese „şansa" să fie prezent în mijlocul răniţilor aduşi de la Dalnic, de la Ţiganca, la cea de a treia campanie militară a vieţii lui.

La 26 decembrie 1941 este demobilizat, iar la 8 martie 1944 este şters din controalele militare, fiind trecut din oficiu în poziţia de retragere pentru limită de vârstă: avea 56 de ani![17]

<u>**Note**</u>

1. Arh. M.A.N., fond memorii Bătrâni, Maiori, R. 20,	*f. 1;*
2. Idem,	*f. 2;*
3. Ibidem,	*f. 3;*
4. Kiriţescu, C. „România în anii primului război mondial, Ed. Militară, 1987,	*p. 481;*
5. Arhiva M.A.N,, op. cit.	*f. 5;*
6. Idem ,	*f. 8;*
7. Ibidem,	*f.3;*
8. Ibidem,	*f. 7;*
9. Ibidem,	*f. 8;*
10.Ibidem,	*f. 9;*
11.Ibidem,	*f. 10;*
12.Iibidem,	*f. 2;*
13.Iibidem,	*f. 2;*
14.Iibidem,	*f. 22;*
15.Iibidem,	*f. 23;*
16.Iibidem,	*f. 25;*
17.Iibidem,	*f. 2.*

MEDICUL LOCOTENENT-COLONEL ÎN REZERVĂ ROŞESCU I. GHEORGHE

Satul românesc a fost un izvor nesecat de energii şi de talente care s-au remarcat în cele mai variate domenii ale vieţii economico-sociale din România secolului al XX lea.

Un personaj care confirmă aserţiunea de mai sus este medicul locotenent colonel în rezervă Roşescu I. Gheorghe, cel ce a slujit medicina - civilă şi militară - aproape 40 de ani (de là 1 noiembrie 1906, când avea 22 de ani, până la 1 ianuarie 1946, la vârsta de 61 de ani) şi a participat la trei campanii militare: cea din Bulgaria, din 1913, la campania militară pentru întregirea neamului (1916-1918) şi la cel de al doilea război mondial, chiar dacă în această ultimă situaţie îngrijind răniţii într-un spital militar.

S-a născut la 25 septembrie 1884 în satul Brăteni (Brătieni, n.a.), astăzi Brădet, plasa Găleşeşti, judeţul Argeş (localitatea cea mai apropiată de izvoarele Vâlsanului), fiu al lui Ion Roşescu şi al Elisabetei. [1]

Ca şi alţi tineri hotărâţi să-şi pună în valoare calităţile moştenite, dar neavând mijloacele materiale necesare, şi-a îndreptat paşii către armată care, dincolo de rigorile şi de constrângerile pe care le impunea angajaţilor ei, le asigura un minim de condţii materiale necesare pentru a face studiile de medicină. După terminarea liceului, la 1 noiembrie 1906 este încorporat la Compania a doua sanitară ca soldat t.r., peste mai puţin de un an, la 1 mai 1907, este înaintat la gradul de caporal în Regimentul 4 „Ilfov" nr. 21, apoi, la aceeaşi unitate i se înmânează galoanele de sergent t.r.; la 15 iulie 1909 obţine încă un grad, de plutonier în rezervă [2]

În 1912 se căsătoreşte cu Ruxandra, născută Aramă, dobândind, în timp, trei copii: Elena, născută în 1913, Gheorghe, în 1923 şi Alexandru, născut în 1926.

În acelaşi an, 1912, popoarele din Balcani se ridică împotriva Imperiului otoman aflat în agonie, pentru formarea şi consolidarea statelor respective (primul război balcanic), după care Bulgaria intră în conflict cu foştii aliaţi (Serbia, Muntenegru, şi Grecia), cărora li se adaugă Turcia, pentru revendicarea teritoriilor eliberate (cel de al doilea război balcanic). Guvernul român a cerut Bulgariei, drept compensaţie pentru anexiunile bulgare, rectificarea frontierei dobrogene (trasate fără a se ţine cont de cerinţele României) şi pentru că nu i s-a dat satisfacţie, a declarat război Bulgariei.

Tânărul plutonier Roşescu (avea 29 de ani) este mobilizat în cadrul Regimentului Călugăreni nr. 40 şi participă la campania militară din Bulgaria. „Foaia calificativă" pe anul 1913 (de la 1 noiembrie 1912 la 31 octombrie 1913) reprezintă primul document militar în care este schiţat portretul plutonierului rezervist Roşescu Gh., surprins într-o situaţie inedită: în campanie militară.

„A servit cu grad inferior aproape jumătate din durata campaniei, fiind întrebuinţat pe lângă serviciul sanitar al regimentului. Este sănătos, foarte rezistent cu educaţie militară şi medico-militară foarte îngrijită şi completă. Înaintat sublocotenent la 1 iulie el a continuat de a ajuta pe medicul regimentului în toate ramurile serviciului, arătându-se conştiincios, devotat şi priceput." (Semnează medicul regimentului, maior –indescifrabil). În afara sarcinilor ce-i reveneau în calitate de medic militar, tânărul sublocotenent a primit, în această campanie, misiunea specială de combatere a holerei în regiment,, aşa cum mai târziu, în vreme de pace (1927-1928) va primi însărcinarea specială de combatere a tifosului exantematic în rândul populaţiei civile [3]

În 1914 îşi satisface stagiul anual de concentrare la Regimentul „Vâlcea" nr.4.

În aprecierea, semnată de comandantul regimentului, colonel Arghirescu, în „Foaia calificativă" pe 1914 (1 noiembrie 1913-31 octombrie 1914), deşi oarecum convenţională, textul decelează câteva dintre trăsăturile sublocotenentului, de avut în vedere într-o viitoare (eventuală) campanie:

„Fizic plăcut, robust şi rezistent. Posedă cunoştinţele profesionale, găsindu-se la curent cu progresele medicinei. A fost concentrat de la 28 iulie la 24 august, în care timp şi-a pus toată bunăvoinţa şi toată tragerea de inimă pentru îndeplinirea serviciului său. Plin de iniţiativă. Munceşte din convingere, cu pricepere şi cu spor. **Element pe care se poate conta oricând.**" [4] În acelaşi an i se decernă medalia „Avântul Ţărei"(I.D.R. 5532/1914).

Este mobilizat la Regimentul 42 infanterie şi intră în focul luptei încă din prima zi a Războiului de întregire. Avea un stagiu deloc de neglijat în haină militară: de la 1 noiembrie 1906 la 1 iulie 1913, cu întreruperi; îşi făcuse serviciul militar de obşte pornind de la gradul de soldat şi avansând, succesiv, ca t.r.ist, până la cel de medic sublocotenent în rezervă. În 1915 îşi dăduse examenul de absolvire a Facultăţii de medicină din Bucureşti, obţinând titlul de doctor în medicină. După război, a făcut cursuri de specializare în boli infecţioase şi sociale.

Calvarul celor doi ani de război la care ia parte medicul Roşescu se regăseşte comprimat în aproximativ 30 de rânduri incluse în două foi calificative, una redactată de şeful Ambulanţei Diviziei 2, medic locotenent-colonel I.Mărdărescu (pe perioada 1 martie 1917-31 decembrie 1917), cealaltă cuprinzând întreaga campanie (16 august 1916-1 aprilie 1918), deci incluzând-o şi pe prima, avându-l autor pe comandantul Regimentului 14 Obuziere, colonelul Petrescu. Stilul celor două „relatări" este sobru, lipsit de valoare stilistică şi afectivă, de aceea prezentarea faptelor medicului sublocotenent Roşescu nu oferă cititorului depărtat în timp de evenimente imaginea dramatică pe care au trăit-o armata şi poporul român în acei ani cruciali. Să parcurgem textul colonelului Petrescu:

„A intrat în campanie cu gradul de medic sublocotenent de rezervă, ca medic de batalion la Regimentul 42 infanterie, luând parte la operaţiile regimentului la Sibiu, pe Valea Oltului şi apoi la marşul de retragere până la Buzău" [5] Textul, redus la o propoziţie, schiţează, prin câteva repere toponimice (Sibiu, Valea Oltului, Buzău) traseul retragerii regimentului din care făcea parte medicul sublocotenent în rezervă în prima parte a campaniei, cea din 1916, detaliile rămânând în seama istoricilor şi a scriitorilor.

A participat alături de ostaşii regimentului la încercările eroice de oprire a unui inamic superior numeric şi ca dotare, a cunoscut direct dramatismul unei armate aflate în pragul dezastrului, a fost martor al scenelor de un tragism inimaginabil trăite de populaţia din Oltenia şi din Muntenia, obligată să se refugieze din calea duşmanului.

„Spectacolul drumurilor, spune I.Gh. Duca, era de nedescris: bărbaţi, femei, copii, bolnavi, bătrâni, schilozi, pe jos, în trăsuri, în căruţe, călări, umblau în ploaie, pe vânt, pe frig, pe ninsoare. Unii adunaseră în grabă ce putuseră din avutul lor. Alţii nu mai puteau înainta şi cădeau sleiţi de puteri şi lihniţi de foame de-a lungul şoselelor. Alţii mureau prin şanţuri şi trupurile lor descompuse erau lăsate în prada corbilor. Pe lângă aceasta, exodul populaţiei civile se amesteca cu convoiul armatei în retragere, soldaţii, grăbiţi să treacă spre a executa ordinele ce aveau, răsturnau tot ce le stătea în cale, se năşteau astfel învălmăşeli îngrozitoare, în depărtare se auzeau focurile inamicului, copiii ţipau, femeile plângeau, oamenii răcneau, ploaia nu mai înceta, gerul se înteţea, într-o parte un sat era bombardat, într-alta se vedeau flăcări de incendiu. Era o viziune de infern." [6]

De îndată ce aduc în discuţie participarea medicului Roşescu la campania din Moldova, textele (sunt două „Foi calificative" şi doi autori: colonelul Petrescu şi locotenent-colonelul Mărdărescu) sunt mai generoase cu detaliile, mai bogate în fapte, iradiind, parcă, spre cititor o rază de speranţă.

„Pe zona de reorganizare a regimentului (în Moldova, n.a.), scrie colonelul Petrescu, comandantul Regimentului 14 Obuziere, **a combătut febra recurentă şi tifosul exantematic, căzând el însuşi bolnav de la finele lui ianuarie 1917 până la 18 martie"** (1917) [7]

„Deşi convalescent după tifosul exantematic, remarcă de astădată medicul locotenent-colonel Mărdărescu, de la cealaltă unitate, **a fost detaşat imediat de Divizia a II a la Regimentul 5 Vânători, unde a combătut tifosul exantematic ivit în regiment.** În urmă i s-a dat conducerea a patru barăci cu peste 300 de bolnavi de tifos exantematic din centrul spitalicesc Socola. A muncit cu pricepere şi dragoste mare pentru bolnavi, pentru care a avut totdeauna laudele şefilor săi (23 martie - 28 august 1917). Manierat şi foarte disciplinat, posedă o foarte bună educaţie militară, arătându-se în toate ramurile serviciului conştiincios, devotat şi priceput." [8]

La 23 martie 1917 a fost avansat la gradul de medic locotenent în cadrul Ambulanţei divizionare.

De la 28 august 1917 a fost detaşat la postul divizionar Holbănescu-Monsilova, situat pe linia posturilor regimentare, în spatele Diviziei a II a, la Trotuşani. Lucrând în mediul infecţios, pe fondul epuizări fizice, medicul locotenent Roşescu se îmbolnăveşte de icter puţin febril, dar, notează şeful său, medicul locotenent-colonel Mărdărescu, **a ţinut să nu fie evacuat, ci a rămas la datorie, renunţând la concediul la care avea dreptul.** Fraza cu care se încheie raportul medicului-şef al ambulanţei exprimă, prin propoziţia finală, un elogiu sincer al prestaţiei medicului căpitan Roşescu Gh. :"A fost mutat la Spitalul mobil şi **am regretat plecarea lui,** menţionează medicul Mărdărescu".[9]

După numai cinci luni de la înaintarea în gradul de medic locotenent, la 1 septembrie 1917, este avansat excepţional la gradul de medic căpitan.

De la spitalul mobil din Pufeşti este trimis să conducă secţia de chirurgie din Păuneşti, apoi secţia de spitalizare din Brăhăşeşti.[10]

La 1 noiembrie 1916 i se decernă înalta decoraţie „Coroana României", iar la 6 februarie 1918 a fost mutat la Regimentul 14 Obuziere, unde a lucrat până la 31 mai 1918, când a fost demobilizat. Înainte de a încheia un an de activitate medicală în civilie, la 11 aprilie 1919 este din nou mobilizat la Ambulanţa Diviziei I Cavalerie: prin proclamaţia regelui Ferdinand din 10 noiembrie 1918 s-a decretat cea de a doua mobilizare.

„Să izgonim pe vrăjmaşul cotropitor din ţară şi să aducem liniştea populaţiei asuprite. Regele vostru vă cheamă din nou la luptă ca să înfăptuim visul nostru de atâtea veacuri: Unirea tuturor românilor, pentru care în anii 1916-1917 aţi luptat cu atâta vitejie", se spunea în proclamaţie.

Nu avem date certe privind participarea medicului căpitan Roşescu la campania pentru răsturnarea regimului comunist instituit la 21 martie 1919 de Bela Kun la Budapesta. Ştim însă că mobilizarea medicului (11 aprilie 1919) se produce cu numai câteva zile înaintea puternicei ofensive declanşate de Înaltul Comandament român (16 aprilie 1919), pe toată întinderea frontului de peste 200 de km, ca răspuns la atacul ungar din ziua de 15 aprilie, în scopul împingerii inamicului dincolo de Tisa, stabilindu-se, astfel, un obstacol natural în măsură să asigure securitatea teritoriului controlat de armata română.

La 1 iulie 1919, medicul căpitan este demobilizat. (Campania din Ungaria se va încheia la 4 august 1919, prin ocuparea Budapestei de către trupele române).

După război, multele zile şi nopţi petrecute de medicul militar Roşescu în ambulanţe, în puncte sanitare mobile, unele sub cerul liber, aplecat asupra răniţilor şi a miltarilor loviţi de puternicele maladii ale acelor ani, sub focul inamic, au primit o binemeritată recunoaştere oficială materializată în trei distincţii militare: „Victoria", în 1921, I.D.R.3390/1921; Crucea „Meritul Sanitar" clasa I, I.D.R. 1386/1926 şi „Steaua României", în 1929, I.D.R. 50676/1929.[11]

La 1 octombrie 1925 medicul căpitan Roşescu Gh este înaintat la gradul de medic maior în rezervă şi este repartizat pentru mobilizare la Compania a şaptea sanitară, iar din 22 mai 1930 este transferat la Compania a şasea Sanitară, unde este înaintat la gradul de medic locotenent-colonel (12 octombrie 1930).

De-acum, viaţa medicului Roşescu intră într-o etapă mai puţin zbuciumată, consacrată familiei şi activităţii de zi cu zi a unui medic civil, fără concentrări, fără campanii şi, mai ales, fără spitalele de campanie ticsite de răniţi. Avea 46 de ani şi se părea că până la sfârşitul firesc al existenţei sale nu va mai avea parte de evenimente deosebite....N-a fost să fie aşa.

După ce la 15 martie 1940 este repartizat provizoriu la C.R.Vâlcea, în toamna aceluiaşi an este mobilizat intempestiv ca medic la Spitalul din Drăgăşani, judeţul Vâlcea, primind misiunea de a întreprinde tot ce era necesar pentru înfiinţarea şi asigurarea funcţionării spitalului miltar nr. 534 din Drăgăşani, al cărui medic-şef a fost numit la data de 9 septembrie 1941. Începuse războiul, de pe front veneau tot mai mulţi răniţi, era nevoie de cazarmament, de aparatură, de medicamente, de personal etc.

Despre activitatea epuizantă, plină de răspundere în care s-a angajat cu toată fiinţa sa medicul colonel Roşescu pentru a răspunde cum se cuvine acestei noi provocări aflăm din succinta „notă"semnată de comandantul Comandamentului 1 Teritorial, generalul Bunescu, la sfârşitul anului 1941. Prezentăm câteva extrase:„Sănătos, viguros, ţinută ostăşească frumoasă. Robust. A depus multă muncă pentru organizarea şi dotarea spitalului militar din Drăgăşani. Datorită acestei activităţi spitalul a putut lua fiinţă imediat ce s-a ordonat mobilizarea lui deoarece avea la

îndemână o mare parte din materialele necesare pentru mobilizare, procurate gratuit din donații benevole ale cetățenilor."; **„Un medic cu mult suflet și dragoste pentru răniți."; „Un medic excelent și devotat". „Merită a înainta."** [12]

Aproape cinci ani și-a îndeplinit, cu devotament și cu profesionalism, îndatoririle ce-i reveneau ca medic-șef de spital militar (până la 1 ianuarie 1946). Fără să fie pe front, îndeplinea o misiune militară.

N-a fost însă înaintat, deși, reluând un verb –la alt timp- din finalul „notelor" generalului Bunescu, **Merita.** Nu avea, însă, numărul de zile de concentrare necesar, conform regulamentelor militare, pentru înaintare în grad. La 1 ianuarie 1946, după aproape 40 de ani închinați apărării sănătății omului –militar sau civil – a fost trecut în retragere cu gradul de medic locotenent-colonel. Avea de 62 de ani.

__*Note*__

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Locotenenți-colonei, R.8,* *f. 1;*
2. *Idem,* *f. 3*
3. *Ibidem ,* *f. 4,5;*
4. *Ibidem ,* *f. 8;*
5. *Ibidem ,* *f. 9;*
6. *Constantiniu, Florin, O istorie sinceră a poporului român, Univers enciclopedic București, 2002,* *p. 263;*
7. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 9;*
8. *Idem ,* *f. 8;*
9. *Ibidem ,* *f. 9;*
10. *Ibidem ,* *f. 9;*
11. *Ibidem ,* *f. 1;*
12. *Ibidem ,* *f. 19*

MEDICUL COLONEL ÎN REZERVĂ SICARU E. PETRE

Drumurile pe care le-a străbătut doctorul piteștean Sicaru Petre, precum și zonele în care și-a exercitat profesia de medic militar (timp de 38 de ani, din care 31 activ și 7 în rezervă), de la Pitești și București în campania din Bulgaria, apoi la Turnu Severin, de aici pe front la Brăhășești, Nămoloasa, Mărășești, Răzoare (Moldova), la Bolgrad și în alte 35 de localități basarabene, în lupta cu epidemia de tifos, la Năsăud și în cele din urmă, la...Marea cea Mare (ca medic-șef al Diviziei de Mare) ilustrează una dintre particularitățile vieții unui medic militar din România primei jumătăți a secolului al XX lea, marea lui mobilitate spațială.

S-a născut în Pitești la 29 iunie 1887, din părinți de condiție modestă, Emanoil și Maria și, după absolvirea liceului de 5 ani, în Pitești, adoptă singura cale prin care, în situația lui, i s-a permis să-și depășească limitele socio-economice date: înscrierea la concursul pentru obținerea unui loc la Institutul Medico-Militar „Carol Davila" din București. Ceea ce și face în toamna anului 1907. Să avem în vedere că un alt tânăr din Pitești, Becescu Nicolae, pe care Sicaru nu se putea să nu-l fi cunoscut, era deja student la institutul care pregătea medici militari. [1]

Reușește să ocupe unul ditre cele 11 locuri scoase la concurs și la 1 noiembrie 1907 îl găsim elev (student) al institutului, intern militar [2]

După 5 ani de studii, înaintea examenului final de doctorat (de licență, n.a.) este înaintat la gradul de medic sublocotenent și este repartizat la Regimentul 3 Dâmbovița pentru stagiu. Conform regulamentelor în vigoare, medicul-șef al Institutului, doctorul colonel

Burza, face primele menţiuni privind trăsăturile morale şi de caracter ale viitorului medic militar Sicaru P., precum şi asupra aptitudinilor militare şi medicale ale acestuia:

„Este la curent cu examenele de doctorat. Sănătos. Suportă greutăţile campaniei. Inteligent. Frecventează cursurile Institutului şi ale Facultăţii (de medicină, n.a.). **Aplicat la medicina internă**. Serviciile la Spitalul militar „Regina Elisabeta" şi la Institut le îndeplineşte mulţumitor. Educaţia militară mulţumitoare." [3]

După opt luni de practică militară şi medicală la Regimentul 3 „Dâmboviţa" (se prezentase aici la 1 octombrie 1912), la 22 iunie 1913 se decretează mobilizarea în vederea campaniei militare din Bulgaria. Medicul sublocotenent avea 26 de ani, nu-şi terminase studiile şi sorţii deciseseră să trăiască alături de camarazii săi experienţa traumatizantă a unei campanii în care soldatul român se confrunta cu un inamic nevăzut, dar prezent pretutindeni, holera, şi trăgea ponoasele pregătirii cu totul insuficiente a armatei pentru o asemenea „aventură".

Locotenent-colonelul Anastasiu, comandantul regimentului, rezumă în câteva propoziţii activitatea tânărului său subordonat, medicul sublocotenent Sicaru P., în cele două luni ale campaniei: „Cu bune aptitudini fizice, dar suferă de rinichi. Pe timpul campaniei a îngrijit bine de sănătatea oamenilor din batalionul său. **Mai are un an şi termină facultatea, după care poate fi înaintat. Căci merită din punct de vedere al serviciului."** [4]

La 25 octombrie 1913, la două luni după încheierea campaniei din Bulgaria, colonelul Jureanu, medicul-şef al regimentului, alcătuia o „notă" având-l ca subiect pe tânărul medic Sicaru Petre, care „a absolvit anul acesta cursul Facultăţii de medicină şi ale Institutului. Sănătos, a făcut campania şi **poate suporta cu uşurinţă greutăţile unei viitoare campanii"** (Colonelul Jureanu avea vreo premoniţie sau, mai curând, răspundea unei întrebări formulate de conducerea armatei, care voia să ştie, la zi, pe cine poate conta într-o eventuală confruntare militară?) În finalul notei, citim: „Pentru serviciile aduse în campanie îl propun a fi decorat cu ordinul „Coroana României" clasa a V a.[5] N-a primit respectiva decoraţie; în 1914, i s-au decernat, însă, medaliile „Avântul Ţărei", brevet 1218 şi „Bărbăţie şi credinţă", brevet 514.

La 1 iunie 1914 se prezintă la Spitalul militar din Turnu Severin, unde era transferat şi în aceeaşi zi este avansat la gradul de medic

locotenent. Zilele neutralităţii sunt pe sfârşite . Mobilizarea generală din 15 august 1916 îl găseşte pe medicul Sicaru la spital. A doua zi, pe 16 august, încheie căsătoria, la Turnu Severin, cu Aurora Sâmboteanu, domiciliată în acest oraş. După care se prezintă la Spitalul de campanie nr. 1, unde a primit conducerea unei secţii de boli contagioase. În prima parte a războiului, se remarcă prin mare risipă de energie, dublată de înţelegere a suferinţei umane, ambele puse în slujba îngrijirii unui mare număr de bolnavi, mulţi dintre aceştia fiind civili „Drept răsplată a muncii pricepute ce a depus-o, direcţia sanitară civilă i-a oferit ca recompensă 600 de lei", scria în „Foaia calificatică" redactată după terminarea războiului comandantul regimentului [6]

După retragerea în Moldova, la 1 februarie 1917, la cererea sa a fost mutat la Regimentul 23 artilerie, ca medic al divizionului 2, cumulând şi funcţia de medic-şef al regimentului. În aceeaşi „Foaie calificativă", pe care am evocat-o anterior, comandantul regimentului trecea în revistă rolul medicului căpitan Sicaru Petre în salvarea multor vieţi omeneşti, militari ai respectivei unităţi : „A venit la regiment (medicul, n.a) în zona Brăhăşeşti tocmai în perioada de refacere când bântuia febra recurentă şi tifosul exantematic. **Prin munca pricepută şi inteligentă a contribuit într-o mare parte ca regimentul să aibă numai 8 morţi din 2800 de oameni ce aveam".** [7]

Situaţia respectivei unităţi militare era, din acest punct de vedere, una fericită, de excepţie, cu numai 8 morţi de tifos exantematic.

În „Însemnări politice", viitorul prim-ministru Armand Călinescu, martor avizat al evenimentelor, prezintă imaginea terifiantă a luptei disproporţionate a omului cu „grozava maladie" într-o pagină de un profund realism:

„Pe la începutul lui ianuarie (1917) izbucneşte pretutindeni o grozavă epidemie de tifos exantematic. E o maladie al cărei microb nu se cunoaşte încă, precum nu se cunoaşte nici tratamentul ei. Iarna grea, lipsa de hrană, insuficienţa personalului şi materialului sanitar făceau imposibilă deparazitarea populaţiunii contaminate; boala seceră trupele retrase pentru refacere, seceră pe recruţii tineri şi, ceea ce e mai primejdios, boala atinge şi pe doctori, care n-au nici un mijloc de apărare. Înşişi ofiţerii superiori care îşi inspectează trupele nu sunt mai feriţi. Astfel, moare generalul Viişoreanu, se îmbolnăveşte generalul Lupescu şi alţii.

Soldaţii care trebuiau să plece pe front sunt acum (în primăvară) nişte umbre:" [8]

După refacere, Regimentul 23 artilerie este trimis pe front pentru oprirea inamicului pe aliniamentul Carpaților Orientali. În noile condiții, tânărul medic (avea 30 de ani) are prilejul să pună în valoare noi calități, precum spiritul de sacrificiu, curajul, devotamentul și camaraderia, salvându-și oamenii loviți de glonț sau de schijă chiar de pe linia întâi sau luptându-se, ulterior, să redea speranțe de viață răniților.Să revenim la relatarea comandantului:

„A fost pe frontul Blehani-Nămoloasa și chiar la Mărășești-Răzoare unde a dat probe de curaj, căci **deși medic, zilnic era la posturile de comandă ale divizionului și bateriilor A pus mult interes în îngrijirea și pansarea răniților, atât ai artileriei cât și ai infanteriei, căzuți la 6 august (1917) la Mărășești. În refacere, la Gohor, asemenea a dat probă de muncă, ocupându-se în special de populația civilă, care era bântuită de boli contagioase.** [9]

A luat parte și în Basarabia, unde, de asemenea s-a distins prin îngrijirile date și infanteriei" A fost propus pentru a primi „Coroana României în grad de cavaler" și, spre meritul comandamentelor militare, conferirea și înmânarea înaltei distincții s-au făcut în timp util, în același an, 1917 (I.D. 1205/1917).

La 1aprilie 1918 ete transferat la Brigada 18 artilerie, staționată în Basarabia, unde pericolul epidemiei de tifos exantematic era iminent. Comandantul brigăzii, colonelul Smarcovici, remarcă promptitudinea demersurilor întreprinse de medicul căpitan Sidor P. încă de la sosirea în unitate pentru menținerea stării de sănătate a militarilor. Meritul medicului este cu atât mai mare cu cât trupele marii unități erau dispersate în trei sate basarabene, devastate de trupele rusești, care părăsiseră frontul în debandadă: „datorită lui (medicului Sicaru Petre, n.a.) nu am avut (în brigadă, n.a.) nicio epidemie", notează colonelul Smarcovici. [10]

În toamna anului 1916, mai ales după căderea Capitalei sub ocupația inamicului, în Basarabia s-au retras șiruri nesfârșite de stâne de oi și numeroase cirezi de cornute mari aduse din Dobrogea, Muntenia și Moldova. Trupele rusești, foarte numeroase în zonă, jefuiau bunurile populației , atacau depozitele de alimente și provocau dezordini inimaginabile. Sfatul Țării, abia constituit, fără o armată bine instruită și disciplinată, aflată abia în curs de organizare, nu putea pune capăt anarhiei provocate de bandele de soldați ruși. Pentru instalarea ordinei în Basarabia și pentru asigurarea pazei depozitelor,

Sfatul Țării a cerut ajutorul armatei române. În ziua de 13 ianuarie 1918, două coloane militare române intrau în Chișinău la chemarea Sfatului Țării: una, comandată de generalul Gherculescu, venea de pe șoseaua Hânceștilor, cealaltă, avându-l în frunte pe generalul Broșteanu, avea destinația Tighina. Ambele brigăzi au fost întâmpinate cu flori de un număr impresionant de persoane de toate vârstele. În a doua jumătate a lunii ianuarie 1918, forțe rusești venind dinspre Tiraspol au atacat brigada românească instalată în Tighina, fiind respinse cu pierderi însemnate în morți și în răniți. Se cuvine să menționăm participarea nemijlocită a medicilor militari români alături de medicii basarabeni (civili) la îngrijirea și la recuperarea răniților din această confruntare militară și din altele asemănoare.[11]

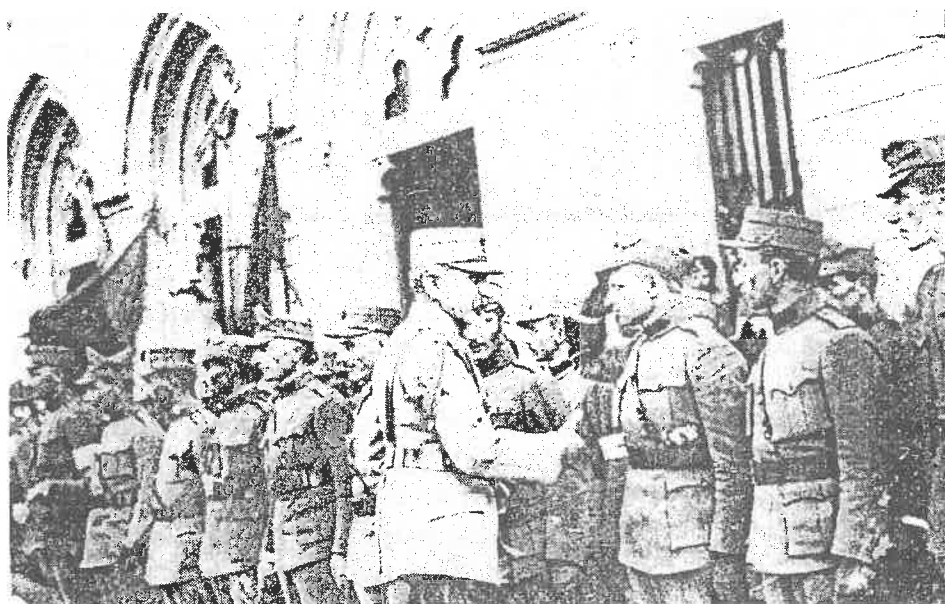
În același timp, soldații români din armata austro-ungară originari din Transilvania, Banat și Bucovina, ajunși în prizonierat pe frontul rusesc au înțeles că au luptat pentru interesele imperiului Austro-Ungar oprimator pentru ei și pentru celelalte naționalități și s-au constituit în detașamente de voluntari pentru a lupta alături de armata română. Aflați în lagărul de la Darnița (în apropiere de Kiev) ei au redactat un manifest în aprilie 1917, în care spuneau: „cerem cu voință nestrămutată încorporarea noastră la România liberă, pentru a forma împreună cu ea un singur stat național român, pe care îl vom zidi pe bazele celei mai înalte democrații." Încă din primăvara anului 1917, Guvernul provizoriu rusesc și-a dat consimțământul pentru formarea, pe bază de voluntariat, a unor unități militare din rândul prizonierilor români originari din Transilvania, aflați în lagărul de la Darnița. Într-un timp destul de scurt, pe listele de voluntari s-au înscris aproximativ 30.000 de prizonieri români (foști combatanți în armata austro-ungară), care voiau să meargă în țară și să lupte pentru eliberarea Transilvaniei. S-au format, astfel, eșaloane de câte 800-1000 de militari, care porneau săptămânal, cu trenuri speciale, spre Țară, întâmpinați peste tot cu multă simpatie de către români. Erau oameni care trecuseră prin școala aspră a războiului ca soldați în armata austro-ungară, unii dintre ei fuseseră răniți pe front, cu toții înduraseră mizeria și umilința prizonieratului.

La începutul lui iunie 1917, au sosit la Iași primele batalioane de voluntari de la Darnița pentru a se încadra în armata română. Aici li s-a făcut o primire entuziastă. La 8 iunie au avut loc festivitățile în cadrul cărora voluntarii au depus jurământul și apoi au participat la manifestația din Piața Unirii, în cadrul căreia au rostit cuvântări Ion I.C.Brătianu, Octavian Goga, Ion Nistor, Nicolae Iorga, mitropolitul Pimen ș.a.

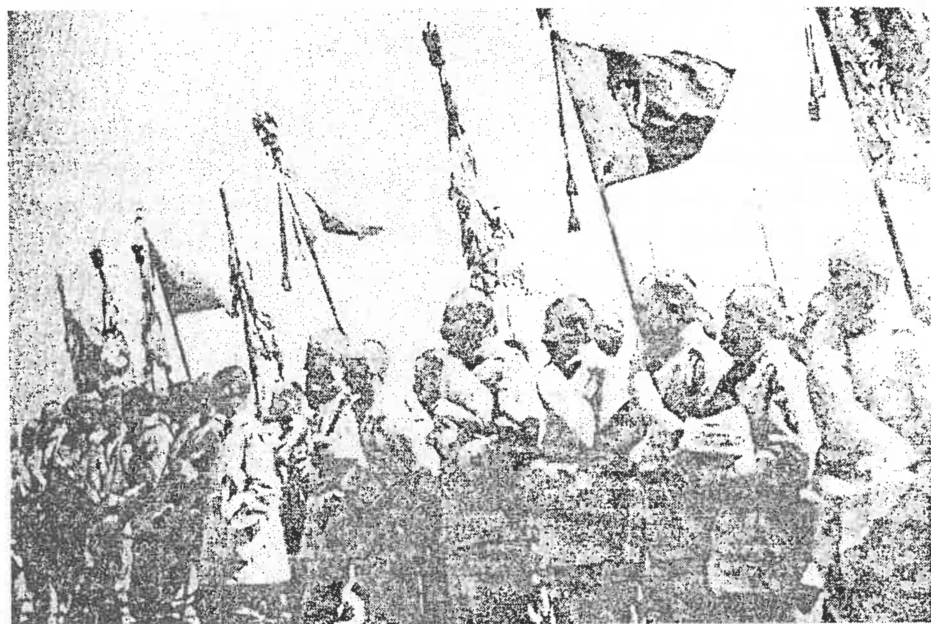
Primul ministru a subliniat semnificația deosebită a momentului, apreciat ca „prima manifestare a întregirii neamului.

Răspunzând în numele voluntarilor, locotenentul Victor Deleu a făcut o emoționantă mărturisire de credință și a declarat în încheiere: „Eram datori să

venim la voi, azi, când voi trăiţi pentru noi zile atât de grele... Azi am devenit cetăţeni ai României, dar ai unei Românii mari."

Ofiţeri din Corpul Voluntarilor transilvăneni şi bucovineni primiţi de generalul Constantin Prezan în gara Iaşi, iulie 1917.

Voluntari transilvăneni şi bucovineni depunând jurământul

În cele opt luni „petrecute" în Basarabia răvăşită de război şi istovită de epidemii, medicul Sicaru a izbutit să valorifice şi să probeze două dintre multele sale calităţi: deosebita capacitate organizatorică şi marea sa putere de muncă. Lui i se datorează, în bună măsură, înfiinţarea şi punerea în stare de funcţionare, între 15 august şi 28 octombrie 1918, a spitalului garnizoanei din Bolgrad, precum şi a Ambulanţei Diviziei a X a (28 octombrie- 25 noiembrie 1918), dispunând, însă, de personal insuficient, cu slabă calificare şi de un minim de material sanitar. Activitatea lui se înscrie în eforturile Diviziei a X a, în general a armatei române dispersate în Basarabia, în scopul (re)organizării serviciului sanitar-medical în noua provincie revenită la patria mamă. Medicul colonel Nedelescu V., şeful Serviciului Sanitar al diviziei aprecia în termeni elogioşi prestaţia camaradului şi subordonatului său, medic căpitan, conchizând: **„Caracter independent, integru şi spontan; este energic, curajos şi foarte bun camarad. Merită a înainta la excepţional"(la gradul de medic maior, n.a).** [13]

Abia trecut „pe picior de pace" la 1 iulie 1918, peste cinci luni, la 28 noiembrie 1918, este mobilizat (în cadrul aşa-numitei „a doua mobilizare din 10 noiembrie") şi conform ordinului se prezintă la Regimentul 1 Mehedinţi nr. 17, unde îşi va îndeplini îndatoririle de medic-şef până la 31 octombrie 1919. Colonelul Aleman, comandantul unităţii, remarcă rezistenţa la efort a noului medic, starea lui de sănătate, „ceea ce i-a permis să suporte cu multă uşurinţă cele mai grele încercări în timpul campaniei" În încheiere, reiterează o propunere mai veche: **„Merită a fi admis la excepţional la gradul de medic maior."** [14]

În noiembrie 1920, Regimentul 95 infanterie este adus în garnizoana Turnu Severin şi încartiruit în cazarma ocupată vremelnic de trupele inamice. Starea cazărmii era dezastruoasă: spaţiul de cazare era insuficient, lipsea cazarmamentul, distrus sau furat în timpul ocupaţiei, latrinele şi canalizarea erau înfundate din cauza construcţiei proaste, dar şi a folosirii necorespunzătoare, baia, instalată în timpul ocupaţiei, era nefuncţională etc.

Era nevoie de un medic militar recunoscut prin capacităţile sale manageriale, care, împreună cu comandantul regimentului, colonelul Hergot, să aducă localul în stare de funcţionare şi a fost găsit în persoana medicului căpitan Sicaru Petre, care se prezintă la noul post la 15 noiembrie 1920.

Iarna, care-şi arătase colţii încă de la începutul lui noiembrie, n-a permis începerea lucrărilor de remediere a neajunsurilor menţionate. A fost nevoie de eforturi supraomeneşti pentru a rezolva problema cazării, în condiţii acceptabile, a celor 1600 de militari, din care 1000 de recruţi şi pentru a reduce riscul îmbolnăvirii acestora de râie, scarlatină şi tifos exantematic. Odată cu sosirea primăverii, întregul spaţiu al cazărmii a devenit un imens şantier, în care spiritul organizator, iniţiativa şi perseverenţa medicului căpitan au avut un rol hotărâtor, după cum recunoaşte însuşi comandantul regimentului.[15]

La inspecţia inopinată făcută în regiment, la începutul verii 1921, de către medicul general Ilie Antoniu, inspectorul general al Serviciului Sanitar al Armatei (1918-1924), sunt evidenţiate progresele realizate, într-un timp scurt, în asigurarea funcţionalităţii normale a cazărmii.

La 1 aprilie 1921 doctorul Sicaru este înaintat la gradul de medic maior şi, după ce, la 1 octombrie 1923, este transferat la Regimentul 17 infanterie, la 1 noiembrie 1924 revine la 95 infanterie din Turnu Severin.[16]

Anii 1921-1922 i-au adus satisfacţii deosebite, printre acestea numărându-se recunoaşterea de către conducerea armatei a contribuţiei sale în calitate de medic rezervist la consolidarea serviciului sanitar al armatei; în aceşti ani i s-au decernat câteva distincţii vizând participarea sa la Războiul de întregire: „Medalia Victoriei", I.D. 3390/1921; „Crucea comemorativă", I.D. 1744/1918 şi „Coroana României în grad de ofiţer", I.D. 4768/1922.[17]

În acest context euforic, medicul maior se implică într-un incident minor, am zice noi, dacă nu i-am cunoaşte consecinţele negative asupra carierei sale militare. Aflându-se într-un local public, în circumstanţe care nu ne sunt cunoscute, a discutat cu un ofiţer mai mic decât el în grad despre comportamentul familial al medicului locotenent-colonel Ionescu Mircia.

„Cu această ocazie, se scrie în referatul cauzei, (medicul Sicaru, n.a.) şi-a permis să facă aprecieri lipsite de cuviinţă uitând deferenţa ce datora unui ofiţer mai mare în grad chiar dacă îi era rudă."[18]

A fost judecat de Consiliul de onoare al garnizoanei şi a fost găsit vinovat „cu uşurinţă" Sancţiunea a fost destul de aspră: zece zile de arest între 1 şi 9 septembrie 1924.[19]

Incidentul, precum şi sancţiunea ce a urmat au făcut valuri în rândul superiorilor medicului şi n-au fost uitate prea curând (cum se va vedea).

În „Foaia calificativă" pe 1924 (1 noiembrie 1923- 31 octombrie 1924), şeful Serviciului Sanitar al Diviziei 19 îşi exprimă deplina mulţumire pentru serviciile aduse de medicul maior Sicaru P, numindu-l „bun internist şi ginecolog apreciat" şi **regretând „ieşirea" acestuia**; în adnotarea făcută în acelaşi document, generalul H. Cihoschi, comandantul Corpului 7 Armată, dovedeşte oarecare intuiţie psihologică: **„Greşeala făcută nu ar trebui să influenţeze în mersul carierei sale, cu atât mai mult cu cât a căpătat sancţiune imediat. Merită a înainta la vechime."**[20]

Finalul notei de mai sus este o replică evidentă a măsurii, cu totul nepedagogice, a Consiliului Superior al armatei, care, în şedinţa din 29 noiembrie 1924, stabilea că „medicul maior Sicaru P. a fost caracterizat **bun în grad** (exclus de la avansare, n.a.) **pentru că a fost condamnat la zece zile de arest".** (Două sancţiuni pentru aceeaşi abatere!).

La 29 noiembrie 1924, în „Nota" sa, generalul N.Darvari, comandantul Diviziei 19, după ce recunoştea că **„medicul maior S.P. nu este destul de cumpătat în convorbirile şi discuţiile sale, când întrebuinţează cuvinte jignitoare la adresa colegilor săi neprezenţi"**, conciliant, în final scria: **„Merită a înainta la vechime."**, în dezacord cu superiorii săi.[21]

„Foile calificative" ale medicului maior din anii 1925, 1926, 1927, cuprind aprecieri elogioase la adresa activităţii acestuia şi se încheie, invariabil cu formula uzuală **„Merită a înainta". Înaintarea, însă, întârzie**. Semn că undeva, la eşaloanele superioare de decizie ale armatei, există intransigenţi care scot de la naftalină incidentul din 1924

La 1 aprilie 1924 Sicaru P. este numit medic titular al Spitalului Militar din Turnu Severin, îndeplinind şi funcţia de medic-şef al Diviziei 19, în lipsa titularului, aflat multă vreme în concediu medical. Este acum un specialist apreciat atât în mediile civile cât şi în cele militare, un medic cu notorietate pozitivă în zonă. Comandanţi militari cu grade şi funcţii însemnate în armata română se pronunţă cu deferenţă faţă de persoana sa în documentele pe care le semnează, precum şi în discuţiile particulare: comandantul Diviziei 19, generalul Mironescu, şeful

Serviciului Sanitar al Corpului II Armată, medic general Mihăilescu, comandantul Corpului 7 Armată, general de divizie Economu şi alţii: **„Un prea bun medic militar cu o excelentă cultură medicală**, ţinută la curent cu noile progrese şi metode de tratament moderne, apreciat şi căutat de clientera civilă şi militară din localitate"; „La manevre ne-a ajutat foarte mult, veghind la buna stare sanitară a trupelor atât ca alimentare cât şi la staţionarea lor" [22] În foile calificative ale acestor ani (1927-1929) se scot în evidenţă eforturile medicului-şef al spitalului, Sicaru, pentru dotarea unităţii cu mijloace şi materiale sanitare de care deja dispuneau spitalele militare mai vechi din ţară.

În 1925 a absolvit cursul pregătitor pentru ofiţerii superiori sanitari şi a fost declarat reuşit.

La 31 martie 1929, medicul maior Sicaru este, în sfârşit, avansat la gradul de medic locotenent-colonel, iar la 1 februarie 1934 este transferat la Divizia de Mare în funcţia de medic-şef. Avea 46 de ani şi participase la două campanii militare; unde îşi demonstrase capacitatea organizatorică şi profesionalismul unanim recunosute; îşi închinase cei mai frumoşi ani ai vieţii luptei pentru recuperarea trupurilor umane lovite de glonţ, de schije, de baionetă sau măcinate de maladii frecvente în acele vremuri: holera, tifosul exantematic, scabia, febra recurentă...Deprins să acţioneze cu rapiditate în orice situaţie, medicul-şef al diviziei se adaptează cu relativă uşurinţă noilor circumstanţe în care este obligat să-şi desfăşoare activitatea, şi, în scurt timp, reuşeşte să-şi cucerească încrederea şi respectul superiorilor şi al subordonaţilor lui. Medicul-şef al Marinei Regale, colonelul doctor Proca, nota elogios activitatea noului medic, descins de pe uscat : **"Energic şi conştiincios"; „Un medic eminent"; Merită a înainta la vechime."** Comandantul Marinei Regale, amiralul Bălănescu, nota şi el în aceeaşi manieră, laconic: **„Medic distins, instruit şi muncitor"**. Încheierea era aidoma: „Merită a înainta la vechime".[23]

La sfârşitul lunii decembrie 1937, directorul Şcolii Superioare de Război, generalul Ilie Şteflea, făcea cunoscut comandamentului Marinei Regale că: „Medicul locotenent-colonel Sicaru Petre a urmat cursul de informare pentru medicii de comandament (şefi de servicii sanitare la marile unităţi) de la 1 noiembrie la 22 decembrie 1937, obţinând rezultate bune." [24]

Surprinzător, peste şase luni, cariera de **medic activ** a locotenent-colonelului Sicaru se frânge brusc şi fără nicio motivaţie menţionată în documentele care-l privesc: la 12 iunie 1938 este „trecut în rezervă pentru limită de vârstă" (avea 51 de ani) şi este repartizat la C.R.Năsăud ca ofiţer în rezervă. În „Foaia calificativă" pe 1938, comandantul C.R.Năsăud redactează o succintă, dar convingătoare şi, mai ales, la obiect expunere de motive care susţin propunerea de înaintare la gradul de medic colonel în rezervă a doctorului Sicaru:

„Având în vedere notele calificative în gradul de locotenent-colonel şi caracterizările de **Merită a înainta la vechime**, începând din 1934;

Având în vedere că în 1937 a urmat cursul de informare pentru medicii de comandament, obţinând rezultate prea bune;

Pe baza articolului 14, aliniatele 4 şi 5 din Legea asupra ofiţerilor de rezervă, având vechimea cerută de articolul 15 din aceeaşi lege propunem: **Merită a înainta la vechime la gradul de medic colonel de rezervă."**

Pe aceeaşi pagină, generalul de divizie (indescifrabil), comandantul Comandamentului Teritorial al Corpului VI Armată, îşi exprimă acordul de înaintare în grad şi susţine propunerea respectivă. Urmare şi a acestor demersuri, la 1 aprilie 1939, medicul Sicaru este înaintat la gradul de medic colonel în rezervă, iar la 14 martie 1940 este însumat la Compania 7 Sanitară.[25]

Războiul începuse în Europa. Suflul lui rece se apropia de fruntariile României. Spitalul militar din Turnu Severin trece în regim de război sub numele de cod Spitalul Z.I.382, iar doctorul Sicaru este numit medic-şef al unităţii la a cărei piatră de temelie pusese întreaga sa capacitate profesională cu 13 ani în urmă, începând cu 1 aprilie 1927. Deşi trecuse de vârsta tinereţii (avea 54 de ani), colonelul Sicaru P. se dăruieşte cu totul spitalului. Sosesc primii răniţi de pe frontul din Est. În spital se prezintă o delegaţie a Crucii Roşii. Medicul-şef al spitalului, colonelul Sicaru este implicat într-un nou incident, la 17 ani distanţă de cel din 1 septembrie 1924; de reţinut că, şi în cel de al doilea incident, se pare că „grava vină" a medicului constă într-o exprimare considerată ca neprotocolară de către delegaţii Crucii Roşii. În „Foaia calificativă" din 1941 (1 noiembrie 1940-31 octombrie 1941), comandantul Corpului 7 Teritorial, general (indescifrabil), nota: „Am fost nemulţumit de modul

de comportare al medicului colonel Sicaru **care prin lipsa de tact a adus pagube domnilor de la Crucea Roşie care se află în serviciul spitalelor.**" (Nu ştim în ce au constat „pagubele".) Finalul „notei" este deosebit de dur, amintind de arestul din 1924: **„În viitor e bine să nu i se mai încredinţeze misiuni de încredere."** [26]

La 12 martie 1942 colonelul Sicaru este concentrat (fiind rezervist), şi i se încredinţează aceeaşi funcţie, de medic-şef al Spitalului Z.I.382 din Turnu Severin Sorţii au decis, astfel, să participe la a treia campanie militară, războiul împotriva Rusiei sovietice. Chiar dacă departe de linia frontului.[27]

La controlul făcut în spital, şeful Serviciului Sanitar al Corpului 7 Teritorial remarcă administrarea foarte bună a unităţii, îngrijirea şi hrănirea corespunzătoare a bolnavilor şi a răniţilor şi evidenţiază rolul determinant al medicului-şef în bunul mers al clinicii.

La sfârşitul războiului este şters din controale şi vărsat la Compania I Sanitară, iar la 31 mai 1945 este înscris în controale, pentru cinci luni, la Compania 5 Sanitară.

În sfârşit, la 25 octombrie 1945 este scos din evidenţele C.R.Mehedinţi, unde îţi avea şi domiciliul şi este trecut în retragere.[28]

P.S.

În ziua de 2 aprilie 1951, ora 8, medicul colonel Sicaru Petre este chemat la Comisariatul militar Turnu Severin. Adresantul fiind negăsit la adresa indicată, curierul a notat cu creionul chimic pe cartea poştală:"locuieşte în Piteşti, tatăl este colonel la Piteşti."

Colonelul Sicaru „junior" avea 63 de ani.

Note

1. *Arh. M.A.N. , fond Memorii Bătrâni, Colonei, S.,118,* *f. 1;*
2. *Idem ,* *f. 2;*
3. *Ibidem ,* *f. 4;*
4. *Ibidem ,* *f. 5;*
5. *Ibidem ,* *f. 6;*
6. *Ibidem ,* *f. 10;*
7. *Ibidem ,* *f. 10;*
8. *Călinescu, Armand, Însemnări politice, Ed. Humanitas, Bucureşti 1990,* *p. 31;*
9. *Arh. M.A.N., op. citată,* *f. 10;*
10. *Idem ,* *f. 11;*

11. *Harea, Vasile, „Basarabia pe drumul Unirii", Ed. Eminescu, 1995, Iaşi* *p. 186 şi urm.*
12. *Academia Română, „Istoria Românilor" vol. 7, tom. 2* *p.171*
13. *Ibidem ,* *f. 12;*
14. *Ibidem ,* *f. 13;*
15. *Ibidem ,* *f. 15;*
16. *Ibidem ,* *f. 17;*
17. *Ibidem ,* *f. 12;*
18. *Ibidem ,* *f. 19;*
19. *Ibidem ,* *f. 19;*
20. *Ibidem ,* *f. 18;*
21. *Ibidem ,* *f. 19;*
22. *Ibidem ,* *f. 26;*
23. *Ibidem ,* *f. 31;*
24. *Ibidem ,* *f. 34;*
25. *Ibidem ,* *f. 35;*
26. *Ibidem ,* *f. 38.*
27. *Ibidem ,* *f. 39.*
28. *Ibidem ,* *f. 2.*

MEDICUL CĂPITAN ÎN REZERVĂ SIDOR EM ALEXANDRU

Născut la 3 septembrie 1887 în Piteşti, judeţul Argeş, în familia lui Emanoil şi a Ecaterinei, tânărul Alexandru avea o constituţie debilă compensată, însă, de o inteligenţă scăpărătoare şi de o voinţă pe măsură. Când în 1907, după absolvirea liceului din Piteşti, s-a prezentat la concursul de admitere de la Facultatea de Medicină din Bucureşti, piteşteanul n-avea nici un presentiment că profesia de medic, spre care năzuia, se va intersecta de-a lungul propriei sale vieţi cu armata, ba, mai mult, cu marina militară şi, în anumite segmente de timp, ele vor coabita.

A fost încorporat ca soldat recrut la Regimentul 6 „Argeş", de unde a fost dus la Regimentul 1 Artilerie „Cetate", după ce a fost amânat de patru ori, până la 1 octombrie 1913, pentru a-şi termuna studiile de medicină.[1]

Regimentul Cetate se găsea instalat în aşa-zisele forturi din jurul Bucureştiului, fiind destinate apărării Capitalei. Construcţia lor a fost realizată în timpul domniei lui Vlad Ţepeş şi a făcut parte dintr-un program mai amplu al acestuia privind dezvoltarea şi întărirea unor oraşe-târguri cu rol comercial şi militar. În primul război mondial forturile n-au avut niciun rol în apărarea Capitalei de trupele invadatoare.

De la 3 septembrie 1914, când este concentrat cu gradul de medic plutonier în Compania de pază aparţinând Regiunii Dunării de Jos, până în 1921, când trece pe uscat, medicul Sidor serveşte, ca rezervist, bineînţeles, marina militară. Prima „Foaie calificativă" de care are parte este „opera" locotenentului J. Urechia, comandantul Companiei de pază de pe Dunăre şi cuprinde câteva concluzii desprinse de locotenent din activitatea subordonatului său, medicul plutonier Sidor Al., în cele 21 de

zile de concentrare (3-27 septembrie 1914). Comandantul companiei se declară mulţumit de prestaţia şi de comportamentu tânărului medic, însă nu prea înţelege anumite „tabieturi" mai curând studenţeşti decât ostăşeşti ale acestuia:

„Pare debil. Însă ca doctor, aceasta nu-l împiedică a-şi face serviciul. A îngrijit de oameni, pe care i-a inoculat cu ser anticholeric. Încă nepătruns de îndatoririle militare a rămas surprins când l-am controlat asupra lipsei de la serviciu. Asemenea când l-am admonestat asupra lipsurilor nemotivate de la serviciu."[2]

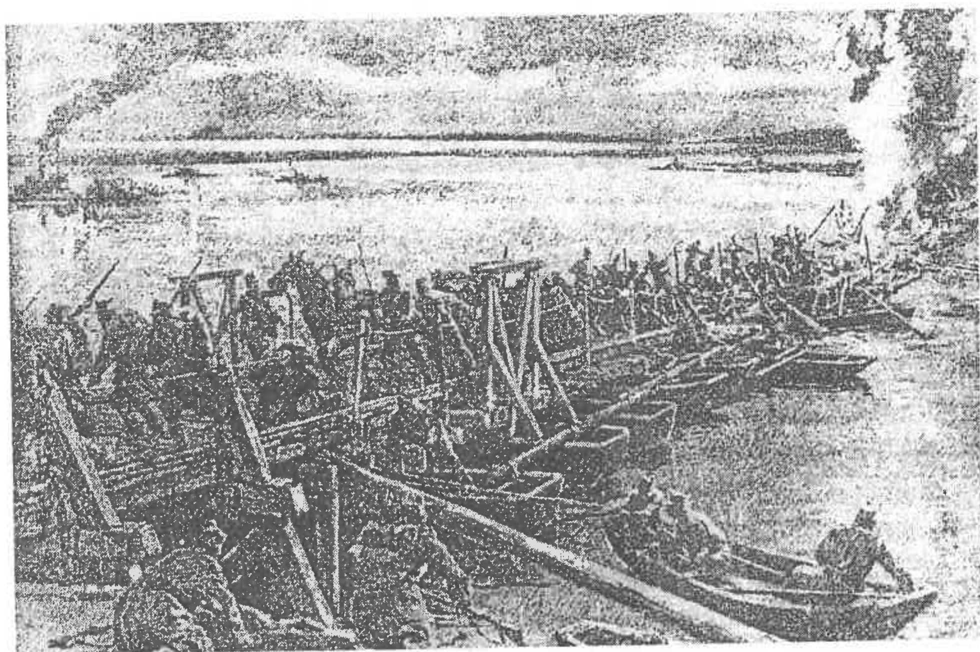
Următoarea concentrare o face în 1915, cu gradul de medic sublocotenent în rezervă, la Depozitele generale ale marinei, unde îşi atrage simpatia medicului-şef, colonel (indescifrabil), care-i face previziunea de bun augur că „va deveni un bun medic". Sunt şi alte aprecieri ale medicului colonel cu privire la mai tânărul său coleg şi subordonat, din care extragem:

„Intern al spitalelor cu bună practică spitalicească" „Ne-a fost de mare ajutor, blând şi bun cu bolnavii, îi caută cu multă dragoste."[3]

În timpul campaniei militare din anii 1916- 1918 medicul locotenent Sidor (avansat la începutul războiului) a îndeplinit diverse însărcinări speciale, de natură medicală, „fie pe la unităţile Marinei, fie pe la diferitele spitale din Botoşani" şi, reluând afirmaţiile medicului-şef al Comandamentului Marinei, colonel (indescifrabil) „s-a achitat în mod foarte conştiincios de îndatoririle sale." „Sănătos, capabil, disciplinat", citim, în continuare, în „Foaia calificativă" cuprinzând perioada 1 octombrie 1916-1 septembrie 1917. **„În timpul epidemiei a contractat tifosul exantematic. Îşi dă multă osteneală de a se pune la curent cu inovaţiile medicale - de aceea va deveni un bun medic. Merită a înainta".**[4]

Informaţiile referitoare la natura „însărcinărilor speciale" (din domeniul medical, fireşte) ale medicului locotenent în rezervă Sidor Alexandru, la unităţile militare unde a activat, precum şi la funcţiile pe care le-a deţinut sunt, în documentele ce ne-au parvenit, destul de zgârcite, ba, chiar, lacunare.. Pe de o parte asemenea situaţie se explică prin distanţa apreciabilă dintre locul unde acţiona medicul şi Comandamentul în subordinea căruia se afla ; pe de alta, evidenţierea strictă a activităţii medicilor rezervişti nu reprezenta o prioritate întrucât

evoluția carierei lor de medici civili nu depindea direct de aprecierea șefilor militari.

Trupele române, sub comanda generalul Alexandru Averescu, trec Dunărea la Flămânda, 18 septembrie / 1 octombrie 1916.

La 13 ianuarie 1919 este mobilizat ca medic pe Monitorul „Lascăr Catargiu" La sfârşitul stagiului de concentrare comandantul monitorului, căpitanul comandor Pappan, apreciază la noul său subordonat „starea bună a sănătății, educația militară completă, grija sa deosebită pentru higiena echipajului" Concluzia care încheie textul este „Va merita să adauge" (să înainteze în grad, n.a.).[5] Pe aceeaşi pagină, medicul-şef al Marinei militare, colonel doctor (indescifrabil) adaugă: **„Medic distins, cu cunoştinţe bune, foarte corect şi conştiincios la serviciu. Îl propun de a fi înaintat la gradul de medic căpitan în rezervă."**. Pe contrapagină, comandantul Marinei Regale notează: **„Merită a înainta."**

La 1 aprilie 1924, locotenentul medic Sidor este concentrat, prin ordinul C.I.A nr. 374/923, ca medic de batalion la Regimentul „Călugăreni" nr. 20. Trece, astfel, pe uscat. La sfârşitul concentrării, comandantul unității, colonel (indescifrabil), în aprecierea pe care i-o alcătuieşte, face trimitere la „notele „ anterioare: „Este bine notat de şefii săi anteriori şi este propus la avansare. Propun a fi avansat la gradul de

medic căpitan de rezervă." Peste numai şase luni, la 1 octombrie 1924, avansarea este realizată.

Timp de 14 ani, până la 7 septembrie 1939, medicul locotenent Sidor n-a mai fost concentrat, ca atare nu mai este propus la înaintare. Era pace, perspectivele unui nou război nu se întrevedeau.

Se căsătorise la 28 aprilie 1932, cu Maria, dobândiseră un copil, pe Alexandru, în 1933, se specializase în boli interne, ulterior devenise medic internist ginecolog de renume şi balneolog la Techirghiol.[6] Cunoştea bine limba franceză şi socotea cariera militară o activitate pasageră care, totuşi, trebuia tratată cu seriozitate.

La numai 6 zile după declanşarea celui de al doilea război mondial, a fost concentrat pentru 36 de zile la Spitalul de campanie nr.12 şi repartizat ca medic-şef al Secției a II a medico-chirurgicale. În preambulul „Foii calificative" pe care i-o consacră medicul-şef al spitalului, locotenent-colonelul doctor Constantin Arghiriade, mai tânărului său coleg, la sfârşitul stagiului de concentrare, sunt prezentate câteva date care-l recomandă pe acesta din urmă ca fiind „apt" sau nu pentru o viitoare campanie militară: „Sănătos şi rezistent. **Apt pentru campanie.** Ţinută de campanie completă şi îngrijită". În continuare medicul-şef notează: „Pregătire profesională aleasă, medic practician de vază în specialitatea boli interne." „Foarte activ, întreprinzător, s-a ocupat cu multă atenție de traiul oamenilor din secție. A condus cu autoritate cursul de pregătire al sanitarilor şi brancardierilor. Disciplinat şi atent, cu autoritate față de inferiori, blând dar just. **Medic de rezervă foarte bine pregătit putându-se conta pe el în orice împrejurare. Neavând două luni consecutiv de concentrare nu face obiectul unei propuneri"** (de înaintare în grad).[7] Finalul textului face trimitere la un articol din legea înaintării în grad a medicilor rezervişti.

Aflată în pragul războiului, armata îşi intensifică acțiunile de completare a efectivelor unităților militare pentru starea de război, concentrările rezerviştilor şi pregătirea acestora pentru evenimentele care se prefigurează devin mai dese. Firesc, medicul căpitan Sidor Alexandru intră în acest vârtej al concentrărilor, al mutării dintr-o unitate în alta, al scoaterii din control într-o unitate şi, concomitent, al „însumării"în alta: La 15 martie 1940 este repartizat prin anuarul ofițerilor de rezervă pe acest an la Compania 6 Sanitară Câmpulung, (mutat de la C.R.Severin), la 20 iulie este mobilizat şi înscris în

evidențele Companiei I Sanitare, la 15 octombrie 1940 este „vărsat" la C.R.București, la 7 iunie 1941 este concentrat la Batalionul 22.[8]

Aminteam în prima parte a medalionului de față că medicul Sidor n-a participat la campania militară din Bulgaria, pe atunci fiind student. În „compensare", i-a fost dat să fie unul dintre combatanții celui de al doilea război mondial, chiar dacă pentru puțină vreme.

La 22 iunie 1941, în prima zi de război a României, medicul căpitan Sidor, în vârstă de 54 de ani, este mobilizat la Batalionul 22 Transmisiuni, unde era concentrat din 7 iunie. **Ia parte la luptele pentru eliberarea Basarabiei ca medic al batalionului aparținând unui regiment de transmisiuni,** subordonat Marelui Cartier General al armatei.

În cele aproape 5 luni de front se dovedește, ca și în campania anterioară, energic, cu inițiativă și, mai ales, rezistent, deși acum avea cu 24 de ani mai mult. Cu informațiile privind sănătatea și rezistența sa la efort își începe scurta prezentare comandantul batalionului, maior (indescifrabil) în „Foaia calificativă" cuprinzând perioada de concentrare și de front a medicului (7iunie-31 octombrie 1941): „Sănătos. Destul de rezistent. A suportat foarte bine greutățile campaniei. Ținută îngrijită și cu multă prestanță. Judecată clară și sănătoasă. Foarte muncitor. Cu multă voință și hotărâre. Ofițer foarte capabil." Datele prezentate în continuare cuprind o succintă evaluare a prestației și a comportamentului medicului în cele 5 luni: **„Foarte competent în domeniul medicinii, îngrijind cu o dragoste de adevărat părinte de bolnavii săi. În războiul contra Rusiei Sovietice a dat dovadă de alese calități.A îngrijit de starea sanitară a batalionului în mod excepțional. Pentru abnegația și spiritul de sacrificiu de care a dat dovadă în timpul campaniei a fost propus la „Crucea Meritul Sanitar" clasa I**. (Din documentele existente nu rezultă că i s-ar fi decernat respectiva medalie). **„În concluzie, îl propunem a fi înaintat la gradul de medic maior de rezervă fără examen."** [9]

Comandantul Transmisiunilor M.C.G., colonelul Cazacu, ține să precizeze, în cele câteva fraze consacrate medicului (în aceeași F.C.), dificultățile și primejdiile pe care le implica funcția de medic într-o unitate de transmisiuni **„obligat să se deplaseze la unitățile batalionului răspândite la lucru pe sute de km"**, precum și acordul său privind înaintarea în grad: „Dragostea de soldat și măsurile luate au făcut

ca starea sanitară a oamenilor să fie foarte bună. **Merită a înainta la gradul de medic maior."** Propunerea de înaintare în grad a medicului este susținută călduros și argumentată de șeful Serviciului Sanitar al Corpului 2 Teritorial, medic general (indescifrabil), de comandantul C.2 T., generalul de divizie Gheorghieș și de Comandantul C.R.București, colonelul Blănescu, însă, în final, este tranșată în defavoarea medicului de către noul comandant al C.2 T, generalul de divizie Leoneanu, care își argumentează decizia invocând vârsta medicului: **„Merită să fie admis în urma cursurilor de informații pentru ofițerii superiori, însă la 1 ianuarie 1943 intră în retragere din oficiu (vârsta de 55 de ani).** [10] (Este, deci, superfluă ideea de a urma cursul de informații pentru ofițerii superiori).

La 27 noiembrie 1941 este desconcentrat de la Regimentul 1 Transmisiuni și lăsat la vatră, iar peste un an, la 25 octombrie 1942 este mobilizat la Spitalul militar pentru ofițeri „Elena Erachide", unde va lucra 5 luni[11] Deși vârsta „retragerii" este destul de apropiată, medicul căpitan Sidor Alexandru, credincios jurământului lui Hipocrat, trece peste frustrarea legată de avansare și își face datoria de medic și de militar cu deosebită conștiinciozitate. Directorul spitalului, medicul locotenent-colonel N.Fuiorescu, apreciază, între altele, inteligența, judecata bazată pe o bună cunoaștere a faptelor, bunul simț și temeinica cultură generală și profesională a medicului. Îl prezintă ca fiind un medic **„foarte disciplinat, moral, integru, cu o viață corectă, servind drept pildă altora."** [12]

La 1 aprilie 1943, este din nou concentrat, de astă-dată la Spitalul militar „Regina Elisabeta", în cadrul serviciului medico-chirurgical (1 aprilie-17 iunie 1943); la 18 iulie 1943 este numit medic recrutor la serviciul boli venerice.

Trecuse 1 ianuarie 1943, momentul prognozat de generalul Leoveanu pentru „retragerea sa din oficiu"și medicul Sidor continua să servească armata, deși depășise cei 55 de ani de viață. Egal cu sine însuși, înțelege momentele grele prin care trece țara, se consolează cu ideea trecerii sale în retragere cu gradul de căpitan și își îndeplinește obligațiile de medic militar cu aceeași dăruire ca în anii 1916-1918.

La 31 octombrie 1943, medicul locotenent-colonel Gherghinescu împreună cu medicul maior Alexandru Negreanu, amândoi șefi de secție la Spitalul „Regina Elisabeta", colegi și superiori ierarhici ai lui Sidor,

încearcă imposibilul cu o propunere tardivă: După o scurtă expunere de motive, **„Pentru frumoasele calități, având vechimea în grad (de căpitan, n.a.) de la 24 februarie 1924 (adică 19 ani!), având și stagiul pe front de la 7 iunie la 27 noiembrie 1941;"**, cei doi medici supun celor în drept:" **Merită a fi avansat la gradul de medic maior în rezervă la alegere"** [13]. Cum se poate ușor anticipa, n-a fost avansat.

Cei care vor răsfoi dosarul personal al medicului căpitan Sidor Alexandru și vor citi ultima „Foaie calificativă" din cariera sa de medic militar vor rămâne cu imaginea unui om modest, cu judecata nealterată de scurgerea anilor, „rezistent la efort, foarte disciplinat, conștiincios, punctual, cu multă grijă pentru bolnavi". În concluzie, scrie medicul colonel Gherghinescu, șeful serviciului medico-chirurgical al spitalului, autorul rândurilor de mai sus, (medicul căpitan, n.a.) **„este un foarte bun ofițer medic de rezervă."** [14]

La 15 martie 1944 medicul piteștean este trecut în retragere pentru limită de vârstă începând cu 1 ianuarie 1944. Avea 57 de ani (neîmpliniți).

<u>Note</u>

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Căpitani, S.103,* *f. 1;*
2. *Idem,* *f. 5;*
3. *Ibidem,* *f. 6;*
4. *Ibidem,* *f. 7;*
5. *Ibidem,* *f. 8;*
6. *Ibidem,* *f. 9;*
7. *Ibidem,* *f. 20;*
8. *Ibidem,* *f. 1;*
9. *Ibidem,* *f. 23;*
10. *Ibidem,* *f. 24;*
11. *Ibidem,* *f. 31;*
12. *Ibidem,* *f. 25;*
13. *Ibidem,* *f. 26;*
14. *Ibidem,* *f. 27.*

MEDICUL LOCOTENENT-COLONEL ÎN REZERVĂ SIMIONESCU C. ȘTEFAN

Aparține acelei generații de altruiști care, născuți în ultima treime a veacului al XIX lea, au măsurat scurgerea anilor, de la adolescență până la cărunțețe, nu după răboj, precum străbunii lor, ci de la o campanie militară la o concentrare și iarăși la război, cum au decis cei mari, au tânjit după răgazul practicării în tihnă, în haină civilă, cum se cuvenea, a profesiei de medic, arzând ca o torță, până la stingere, în vreme de război, pentru viața semenilor, înstrăinați și ei, pentru o vreme, de ogorul și de vitele lor.

Născut la 24 martie 1879 în Pitești-Argeș, fiul lui Costache Simionescu și al Elisabetei, tânărul Simionescu Ștefan a absolvit 7 clase la Liceul „I.C.Brătianu" din Pitești, după care urmează cursurile Facultății de Medicină din București, la finele cărora obține titlul de doctor în medicină și chirurgie cu drept de liberă practică publică, la 17 iulie 1908. [1] La 16 septembrie 1908 este încorporat pentru efectuarea stagiului militar de un an, ca T.R ist, la Spitalul militar al Diviziei a III a din Pitești, „fără soldă", cum menționează medicul locotenent-colonel Călinescu, șeful spitalului, în „Note personale pe 1908", precizând în această primă mențiune privindu-l pe novicele medic ajutor Simionescu Ștefan că **„e prea nou spre a fi apreciat exact"** [2] (La data întocmirii „notei"-17 octombrie 1908- avea o lună de serviciu militar). Despre acest prim an de armată al medicului ajutor ne-a lăsat mai multe informații, în „Note personale pe 1909", noul medic-șef al Diviziei și al Spitalului Militar din Pitești, medicul locotenent - colonel Mihalcea: „A făcut stagiul de un an în armată, ca medic ajutor la Spitalul Diviziei a III a în care timp **a depus mult zel în îndeplinirea datoriilor, interesându-se îndeaproape de starea bolnavilor fiind la curent cu ultimele descoperiri ale științelor medicale.**

Are purtare exemplară în societate și este bine apreciat de toată lumea. În urma examenului de finele stagiului a fost avansat medic sublocotenent." [3]

Până la 15 august, când a sunat mobilizarea generală pentru primul război mondial, medicul sublocotenent Simionescu a fost înscris în controalele Regimentului „Radu Negru" 28: aici a făcut patru

concentrări, împreună cu miltarii acestei unităţi a trecut prin grelele încercări ale campaniei din Bulgaria şi tot în regiment a primit galoanele de medic locotenent. Colonelul Popovăţ, comandantul unităţii argeşene, are ocazia să urmărească „pe viu" evoluţia tânărului medic în marşuri şi în manevre, în timp de pace, pe câmpiile Bulgariei în vreme de război. Prezint câteva secvenţe din „notele" acestuia: „Sănătos, rezistent, poate face campanii". „Nu are avere personală. Nu are echipamentul cel nou complet." „A urmat regimentul la toate exerciţiile, manevrele şi marşurile ce a executat **mergând pe jos.** [4]

La 23 iunie 1913 primeşte ordin de mobilizare şi se prezintă la Regimentul „Radu Negru", în cadrul căruia participă la prima acţiune militară a armatei române după mai bine de 35 de ani de „inactivitate" (din acei eroici ani 1877-1878). „Notele" colonelului Popovăţ, înserate în „Foaia calificativă" pe 1913 (1 noiembrie 1912–31 octombrie 1913), incolore, fără detalii, exemplifică stilul, nevalidat, al rapoartelor militare din acei ani, menit, parcă, să ascundă dramatismul momentelor pe care le evocă: „A luat parte la toate operaţiunile de mobilizare ale regimentului şi în campania din Bulgaria, funcţionând ca medic al Batalionului III din acest regiment. Este sănătos, robust şi rezistent. Este de rigoare şi poate face încă multe campanii." „A dat un concurs nepreţuit medicului corpului în combaterea epidemiei".

Comandantul are deosebitul merit că decelează una dintre calităţile subordonatului său, medicul sublocotenent, care va fi remarcată cu pregnanţă şi va fi pusă în valoare mult mai târziu, de alţi comandanţi ai acestuia: **disponibilitatea lui de a soluţiona, în folosul colectivului pe care-l reprezintă, probleme considerate insolubile de alţii sau, folosind o expresie populară, „de a scoate apă şi din piatră"**: **„A fost trimis în rechiziţie de unde a venit întotdeauna cu medicamente, aşa că am putut face faţă în mare parte la lipsa de medicamente prin îndemânarea acestui medic**. Îl propun la înaintare la gradul de medic locotenent." [5]La sfârşitul campaniei militare din Bulgaria i s-a acordat medalia „Avântul Ţărei", (I.D.6247/19139). Ulterior, i s-a decernat medalia „Bărbăţie şi credinţă", brevet 444/1914. t S

Sfârşitul războaielor balcanice (anul 1914) aduce la orizont perspectiva unei noi conflagraţii, de la care România nu se putea sustrage. Ca şi alţi ofiţeri rezervişti, medicul locotenent (înaintat în grad la 10 mai 1914) trece şi el prin calvarul concentrărilor intempestive, care

au dat peste cap ritmul activităţii zilnice de medic civil: la 15 iulie se prezintă la Regimentul „Radu Negru", comandat de colonelul Negulescu şi după 105 zile de serviciu în unitate este desconcentrat. (Ca urmare a concentrărilor masive regimentul îşi dublase efectivul de militari, nevoia unui nou medic, pe lângă cel existent, devenind imperativă). În anul următor, 1915, este din nou concentrat la aceeaşi unitate şi, timp de 3 luni şi jumătate (15iulie- 3 noiembrie 1915), a îndeplinit funcţia de medic al Batalionului de acoperire trimis pe graniţă. Tânărul medic sublocotenent s-a adaptat cu uşurinţă regimului dur, lipsit de orice confort al „zonei de graniţă". în care a fost încartiruit şi a acţionat ca medic, fiind apreciat, între alţii, chiar de comandantul regimentului, colonelul Negulescu: „Voinic, sănătos, rezistent, face campanie în prea bune condiţiuni", scria acesta, la 31 octombrie 1915, în „Foaia calificativă" a medicului: „În timpul concentrării s-a aflat cu Batalionul de acoperire pe graniţă, unde „serviciile aduse trupei au fost bine apreciate de şefii săi, menţinând prin activitatea sa continuă starea sanitară a trupei prea bună, iar materialul sanitar l-am găsit la inspecţiile ce am făcut, în perfectă stare de întreţinere." [6]

După numai 8 luni şi jumătate de la desconcentrare, este mobilizat şi timp de aproape doi ani şi-a făcut cu prisosinţă datoria de medic, în toate etapele Războiului de întregire, slujind în trei unităţi militare: Regimentul 28 Infanterie „Negru vodă", Spitalul mobil nr.3 şi Regimentul 15 obuziere.[7] Intră în foc din prima zi a războiului alături de ostaşii conduşi de colonelul Negulescu şi participă cu entuziasmul tinereţii la ofensiva din Transilvania şi la salvarea vieţii multor camarazi în lunile pline de durere ale toamnei anului 1916. De obcei sobru şi reţinut în laude, colonelul Negulescu îşi reprimă cu dificultate stările afective de care e cuprins în clipele în care rezumă, la 23 octombrie 1916, activitatea tânărului său subordonat, medicul sublocotenent, în prima parte a campaniei: **„Cu multă pricepere şi cu devotament şi abnegaţiune neţărmurită, aducând cele mai reale servicii trupei bolnave sau rănite prin energica şi necomparabila bunăvoinţă.**

Îl propun la înaintare la gradul de medic căpitan în rezervă în mod esceptional. A fost propus şi pentru ordinul „Coroana României" cu spade.[8]

La 27 februarie 1917 este transferat la Spitalul mobil nr.3. Aici are posibilitatea să-şi valorifice pe deplin calităţi precum „educaţia militară

perfectă", capacitatea managerială („organizator şi conducător al unor centre spitaliceşti"), disponibilitatea de a fi utilizat cu eficienţă maximă „la diverse servicii" etc. Transcriem câteva fraze din „Foaia calificativă" redactată de şeful Serviciului Sanitar al Spitalului mobil, medicul colonel (indescifrabil), care realizează o schiţă de portret destul de reuşită a medicului **căpitan** Simionescu Ştefan. (de reţinut că la 10 aprilie 1917 fusese înaintat în grad): „Dotat cu o constituţie robustă şi o sănătate perfectă, a rezistat la toate greutăţile războiului care l-au pus la grele încercări.

Fiind întrebuinţat în timpul campaniei la diferite servicii, de medic tratant, organizator sau instructor de sanitari, a dovedit o pricepere şi o bunăvoinţă mai presus de orice apreciere la orice serviciu a fost pus".

„Deşi ofiţer de rezervă, datorită faptului că din 1914 este continuu concentrat, posedă o educaţie militară perfectă. Demn, ordonat, disciplinat."

„În îndeplinirea serviciilor de conducător şi organizator al centrelor spitaliceşti ale formaţiei sale, în timpul marilor epidemii din 1917, la Sascut şi Pânceşti, ca şi în Spitalul de chirurgie de front de la Coţofeneşti, a pus râvnă şi devotament" [9]

În încheiere, îl propune pentru înaintare la gradul de medic maior.

Ultima „Foaie calificativă" din „Memoriul personal" al medicului locotenent-colonel Simionescu Ştefan (la momentul respectiv medic căpitan) îl are autor pe comandantul Regimentului 15 obuziere, colonel (indescifrabil), unitate în care a slujit de la 19 februarie 1918 până la demobilizare (30 mai 1918). Autorul îşi asumă misiunea şi răspunderea de a „însuma" (într-o formulare proprie) aprecierile şefilor ierarhici anteriori ai medicului, astfel încât „compunerea" respectivă să cuprindă calităţile de bază ale acestuia, aşa cum au reieşit din anii de front (15 august 1916-1 aprilie 1918. Secvenţe:

„Ofiţer cu prea frumoase aptitudini fizice şi o educaţie foarte îngrijită, ceea ce-l face să iasă în relief ca un medic distins." „Omul datoriei, al misiunii şi al meseriei sale". „Notele elogioase de la şefii pe care i-a avut în tot timpul campaniei m-au îndreptăţit a-l caracteriza ca medic ideal al războiului." „Fără preget, a urmat regimentul în Basarabia, unde a stat până la demobilizare. Activitatea sa în Basarabia a fost rodnică fiindcă a asigurat stingerea epidemiilor ce bântuiau satele ce ocupa regimentul, asigurându-i o stare sanitară bună."

„Tipul medicului modest, cinstit şi om al datoriei. Destul de robust, sănătos, distins, poate face încă o campanie cu toate rigorile ei."

Interesantă şi inedită în documente militare de acest fel mi se pare propunerea comandantului de a sugera misiunea ce i s-ar putea încredinţa medicului Simionescu Ştefan într-o viitoare campanie: **„La o eventuală campanie, acestui distins medic ar trebui să i se rezerve organizarea de spitale pentru că e dotat de la natură cu toate calităţile omului căruia i se pot încredinţa atribuţiuni de acestea."** În încheiere, propune să i se confere subordonatului său ordinul „Regina Maria". „ca o răsplată binemeritată." [10] Propunerea n-a fost onorată. I s-a decernat „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918" şi medalia „Victoria", I.D. 3384/1921 .

În aceeaşi „foaie calificativă" menţionată mai sus şeful Serviciului Sanitar al Diviziei a 8 a , medicul colonel (indescifrabil) sintetizează, convenţional, într-o frază activitatea medicului căpitan în cei doi ani de război: „Atât cât a fost în Regimentul 28 infanterie, apoi la Spitalul mobil nr.3, iar în ultimul timp în Regimentul 15 obuziere s-a achitat în mod desăvârşit de toate însărcinările ce i s-au încredinţat, veghind necontenit la asigurarea unei bune stări sanitare a trupei, iar **în serviciul spitalului devotându-se până la sacrificiu îngrijirilor ce trebuiau date suferinţelor lor."**

La 23 mai 1923 a fost înaintat la gradul de medic maior, iar la 1 octombrie 1924 a primit gradul de medic locotenent-colonel[11]

De la această ultimă dată nu a mai fost concentrat până la 1 octombrie 1927, când a fost repartizat la C.R.Mureş pentru spitalul din zona interioară; ulterior, la 10 decembrie 1935, a fost mutat la Liceul militar „Mihai Viteazul" din Târgu-Mureş.[12]

Destinul a fost nedrept cu medicul locotenent-colonel Simionescu Ştefan. La 29 mai 1936, la numai 57 de ani (împliniţi cu 2 luni în urmă) se stinge din viaţă. O viaţă consumată în campanii militare, în manevre şi în concentrări. Cu aceeaşi dată este şters din controalele militare, conform adresei către C.R.Argeş şi a Extractului de deces nr. 6518 OZ nr.18/1936.

Ultimul său domiciliu a fost: Piteşti, strada Plevnei 22, judeţul Argeş

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Locotenent-Colonei, S.112,f. 1;*
2. *Idem, f. 4;*
3. *Ibidem, f. 5;*
4. *Ibidem, f. 6;*
5. *Ibidem, f. 8;*
6. *Ibidem, f. 11;*
7. *Ibidem, f. 2;*
8. *Ibidem, f. 12;*
9. *Ibidem, f. 13;*
10. *Ibidem, f. 14;*
11. *Ibidem, f. 2;*
12. *Ibidem, f. 2.*

MEDICUL COLONEL ÎN REZERVĂ TĂNASE Gh. GHEORGHE

Coborât din Jugurul Muscelului, alcătuire de oieri şi, mai târziu, de mineri, în Bucureştiul ultimului an al secolului al XIX lea, pentru a urma cursurile Facultăţii de Medicină, tânărul Tănase Gheorghe, în vârstă de 20 de ani, nu putea să anticipeze cât de sinuos şi de neprevăzut va fi cursul vieţii sale: student, apoi absolvent cu diplomă de doctor în medicină şi chirurgie, soldat în 1901 – medic colonel peste 33 de ani, căzut în captivitate la nemţi în luptele de la Epureşti –Vlaşca, la 20 noiembrie 1916, medic şef al Lazaretului din Alexandria şi şef de spital la Târgu-Jiu în timpul captivităţii, cercetat de Curtea Marţială şi achitat, după război, iată câteva repere ale unei vieţi şi ale unei cariere de excepţie.

Născut la 2 martie 1879 în comuna Jugur, plasa Râul Argeşel,, judeţul Muscel, din părinţii Gheorghe şi Ilinca, medicul Tănase Gheorghe a slujit vreme de 42 de ani sub semnul jurământului lui Hipocrat, pacienţii lui fiind, succesiv, ţărani din Bolintinu din Vale-Ilfov şi din localităţile din jur, precum şi alţi ţărani, (îmbrăcaţi în haine militare) din regimentele 9 Vânători, 23 Infanterie, 30 Dorobanţi ş.a.

După ce termină liceul şi îşi ia bacalaureatul se înscrie la Facultatea de Medicină din Bucureşti în anul 1899. La 1 noimbrie 1901, în al treilea an de studenţie, este încorporat, ca soldat cu bacalaureat, la Compania a 2 a sanitară, pentru satisfacerea serviciului militar.[1]

De la începutul lui februarie 1902 până la jumătatea lunii august 1905, în cadrul Regimentului „Mihai Viteazul"nr.6 îşi face stagiul militar şi participă la trei concentrări, reuşind să obţină gradul de caporal (16 februarie 1902), să îşi pună pe umeri galonul de sergent (1 mai 1903), pe care-l schimbă cu cel de plutonier (16 august 1903), în fine, la 1 august 1905 primeşte tresele de sublocotenent.[2]

Se căsătoreşte în timpul studenţiei, la 25 de ani (1904) cu Elisabeta, născută Moisescu şi vor dobândi împreună doi copii: Ortansa, născută la 13 noiembrie 1904 şi Mircea, născut la 1 martie 1909.

În anul 1906 i s-a decernat Medalia jubiliară „Carol I" (Decretul 5384/28 decembrie 1905), iar la 7 iunie 1907 îşi ia diploma de doctor în medicină şi chirurgie şi este repartizat doctor de plasă la Bolintinu din Vale, Ilfov.

La 15 august 1908 este trecut în corpul ofiţerilor de rezervă în cadrul Regimentului 9 vânători şi în această postură participă la prima concentrare şi la primele sale manevre, îndeplinind funcţia de medic al batalionului 9 vânători; la sfârşitul concentrării, comandantul regimentului, locotenent-colonelul (indescifrabil) menţiona în „Foaia calificativă":

„Este conştiincios (medicul sublocotenent Tănase Gh., n.a.) în îndeplinirea îndatoririlor sale şi a arătat multă voinţă în serviciu." „Este debil în urma unei boli grele de care a suferit şi rezistenţa de campanie îi lipseşte." [3] Dintr-o foaie calificativă ulterioară (1 noiembrie 1913-31 octombrie 1914), redactată de medicul „corpului", maiorul doctor Panaitescu, aflăm că boala gravă de care a suferit era „flebita postfizică, din care cauză oboseşte repede în marş."

La 10 mai 1913 este înaintat la gradul de medic locotenent şi este mobilizat la Batalionul 5 vânători rezervă, cantonat în jurul Bucureştiului. Deşi batalionul nu trece Dunărea, în Bulgaria, pericolul reprezentat de holeră pune la grea încercare competenţa profesională a tânărului medic.Avem, în acest sens, mărturia scrisă a comandantului de batalion, locotenent-colonelul N. Călinescu, din „Foaia calificativă" redactată la sfârşitul campaniei: „Statură mijlocie, fizic plăcut, sănătos şi rezistent.

Foarte inteligent şi capabil, muncitor, neobosit, stăruitor, energic, dotat cu multă şi înţeleaptă iniţiativă.

Ca medic al corpului, prin măsurile higienice ce a luat în tot timpul campaniei şi prin grija continuă de a întreţine buna stare sanitară a trupei [4] la **a adus foloase reale acestui batalion care nu a înregistrat nici un fel de boli grave."**

La 10 mai 1913 este înaintat excepţional la gradul de medic locotenent.

La 23 august 1914 este din nou concentrat la acelaşi regiment, 9 vânători, pentru instrucţie vizând pregătirea armatei române pentru intrarea în foc alături de una dintre cele două tabere beligerante: Antanta şi Puterile Centrale. Până la intrarea României în măcelul care cuprinsese Europa, medicului locotenent Tănase i se conferiseră trei distincţii (altele n-a mai primit până la trecerea sa în poziţia de retragere). : „Medalia jubiliară", decret 5384/28 dec.1905, „Crucea Meritul sanitar", brevet 2301/1914 şi „Avântul Ţărei", brevet 5037/1914.

Încă din prima zi de război este alături de militarii Regimentului 23 infanterie în ofensiva plină de speranţe împotriva inamicului. Entuziasmul populaţiei din Ardeal, care-i primeşte ca pe nişte dezrobitori, este fără margini: „Stăm încă uluiţi, nu găsim cuvinte să dăm glas bucuriei înăbuşite de suferinţele seculare.(...) Fraţii eliberatori au sosit. Bine aţi venit şi să mergeţi cu bine tot înainte", scrie Gazeta de Transilvania.

Câteva secvenţe realiste, pline de culoare, desprinse din „filmul" primelor zile ale războiuluil purtat de români, lasă posterităţii Karl Rosner, corespondentul de război german, care a însoţit armatele Puterilor Centrale din primele zile ale intrării în acţiune a trupelor române până la Siret. Personaj care până în acele momente nu ştia mai nimic despre România şi nici nu poate fi bănuit că ar fi nutrit vreo simpatie faţă de români, pe 21 septembrie 1916 Rosner scria: **„Pe frontul transilvănean s-a abătut războiul asupra acestor paşnice splendori. Această ţară...este de o frumuseţe fără de seamăn...**, pacea cea mai adâncă a domnit aici până acum," [5] Peste câteva pagini, corespondentul german prezintă imaginea impresionantă a escaladării munţilor de către români: **„...valul albaştrilor soldaţi-ţărani ai României, care, în opincile lor uşoare, urcau aproape fără nici un zgomot pantele să poată trece munţii."**.... **„Acest val se revărsa din toate văile."** [6]

Entuziasmului iniţial îi iau locul dezamăgirea, nesiguranţa, ulterior panica. Marşuri lungi, epuizante, înainte şi înapoi, multe dintre ele lipsite de noimă, deruta, încercările eroice de a opri cu orice preţ înaintarea inamicului, superior la toate capitolele, pierderile enorme, răniţi abandonaţi, doi generali care „cad" la datorie, David Praporgescu, la 29 septembrie, pe înălţimea Coţi şi Dragalina, căzut la 24 octombrie 1916 în bătălia de la Jiu, sunt câteva dintre secvenţele care pot alcătui tabloul frontului românesc la începutul toamnei anului 1916. La toate acestea se adaugă incompetenţa şi/sau laşitatea unora, cum aflăm din jurnalul sublocotenentului rezervist, avocatul câmpulungean I.Gh. Muşatescu: „cei mari (ofiţerii superior, n.a.), scrie el la 4 noiembrie 1916, nu se mai zăreau niciunul căci cu automobilul se duceau la mari distanţe unde căutau un telefon la vreo primărie sau la poştă să afle unde se găsesc ai lui." [7]

În circumstanţe asemănătoare celor de mai înainte are loc episodul nefericit de la Epureşti, despre care aflăm dintr-un raport redactat după

război, probabil la începutul anului 1919, de către generalul Ghinescu, preşedintele Consiliului de clasare:

„Capturat în luptele de la Epureşti, în ziua de 20 noiembrir 1916, în calitate de medic de batalion II 23/63 infanterie ofiţerul (Tănase Gheorghe, n.a.) arată în memoriul său foarte succint că în luptele de la Epureşti (2o noiembrie 1916), în timp ce trupele noastre atacau pădurea Epureşti, deodată s-a văzut înconjurat de trupele inamice şi capturat, fără să-şi poată explica felul cum a fost capturat.

Colonelul Radulian Eustaţiu, fostul său comandant de batalion, arată în nota dată ofiţerului, (Tănase Gh., n.a.), că (sic) capturarea se pare dubioasă, deoarece sergentul sanitar Duran ce-a fost împreună cu acest medic declară că şi el a fost în aceeaşi situaţie grea şi dacă a voit, a scăpat, arătând că intenţionat ar fi rămas ascuns în o groapă spre a fi capturat."

În continuare, raportul face unele menţiuni cu privire la situaţia medicului Tănase Gheorghe:

a. Bine notat la început de comandantul său, colonelul Radulian;

b Medic locotenent de rezervă. Camarazii săi sunt azi maiori de rezervă de la 1 noiembrie 1917." (eronat: era, de la 1 noiembrie 1916, înainte cu 19 zile de a fi capturat, medic căpitan în rezervă; în raport apare la un moment dat încă o eroare: medicul este numit Tănăseanu Gheorghe, n.a.).

„Concluziuni: Trebuie trimis înaintea Curţii Marţiale spre a se dezvinovăţi de învinuirile ce-i aduce sergentul sanitar cu care se găsea împreună şi care nu a fost capturat." [8]

Pentru a înţelege împrejurările capturării medicului locotenent Tănase Gh. (în privinţa gradului pe care îl avea acesta documentele din dosarul personal sunt confuze: după ce la fila 1 se consemnează avansarea lui la gradul de medic căpitan, toate „notele" ulterioare, până în 1921, îl menţionează cu gradul de locotenent) apelăm, mai întâi, la un fragment din însemnările corespondentului de război german, Karl Rosner:

Generalul Mackensen, comandantul armatei Puterilor Centrale ce acţona pe frontul românesc, scrie Rosner, a trimis pe căpitanul Lange, în calitate de parlamentar, în Bucureşti, să negocieze cu reprezentantul armatei române predarea fără luptă a Capitalei. În clădirea în care urma să aibă loc negocierile se aflau mai mulţi generali români, printre ei şi unul care

participase la bătălia de la Epureşti (unde a fost capturat medicul Tănase). Între căpitanul german şi respectivul general se înfiripă o scurtă discuţie: „Îl bătusem în luptele de la Drăgăneşti şi Epureşti, declară parlamentarul german. ... „îl informez (pe generalul român, n.a) asupra automobilelor pe care le abandonase în **fuga de la Epureşti şi pe care le capturasem eu. Pe când îi spuneam aceasta, scoase o fotografie din buzunar: portretul soţiei sale decedate, zicând: Asta e totul ce am putut salva!"** [9]

Tot Karl Rosner menţionează următoarele: După lupte îndârjite , eroice la Moeciu, Fundata, Rucăr, Dragoslavele şi înălţimea Mateiaşul, la 29 noiembrie 1916 **„românii începuseră să evacueze poziţiile lor de lângă Câmpulung. Generalul von Morgen pătrunsese acolo cu soldaţii săi din Bavaria şi Hessa şi zorind spre sud-est, veni până pe la jumătatea drumului spre Târgovişte (la Găeşti)"** [10] **Aici,** cum confirmă şi Fl. Constantiniu în a sa „O istorie sinceră a poporului român, (p.263), **„neşansa a mai făcut ca planul de operaţii al armatei române să fie capturat de inamic la Găeşti, astfel încât bătălia pentru apărarea Capitalei (de pe Neajlov şi de pe Argeş), deşi începută cu succese promiţătoare s-a încheiat cu înfrângerea forţelor noastre.**

„Bătălia pentru Bucureşti": coloanele grupului de atac român trec Neajlovul sub bombardamentul artileriei duşmane, 16/29 noimebrie 01916

În „Istoria românilor" editată sub egida Academiei Române (vol. VII, tom II, ed enciclopedică, Buc. 2003, coord. acad. Gheorghe Platon), incidentul stupid, plin de urmări dramatice, al capturării planului de operaţii s-a derulat asfel: **„Ordinul dat Armatei I de către generalul Prezan, comandantul**

trupelor române în bătălia pentru Bucureşti, care cuprindea planul de ansamblu asupra desfăşurării tactice a operaţiilor militare ale întregului front românesc, a căzut în mâinile inamicului. Un automobil românesc, în care se aflau doi ofiţeri români, a fost capturat de inamic la Răteşti, judeţul Argeş. În condiţiile conturării unei victorii româneşti în punctele cele mai importante ale frontului, situat pe Argeşul mijlociu, capturarea documentelor militare româneşti a avut o excepţională valoare militară în mâna comandamentului german."

La 28 noiembrie 1920, Comisia de clasare, avându-l ca preşedinte pe comandantul Diviziei a X a, analizează situaţia medicului locotenent în rezervă Tănase Gheorghe, din Regimentul 23 infanterie, căzut prizonier şi întrebuinţat de nemţi în teritoriul ocupat ca medic-şef al Lazaretului Alexandria (lazaret-spital izolat, pentru persoane presupuse a fi contaminate de o boală contagioasă) şi ca şef de spital la Tg. Jiu.

„În lupte, se spune în documentul elaborat de comisie, **s-a purtat foarte bine, îngrijind şi pansând răniţii chiar în prima linie, lucru arătat de medicul maior în rezervă Mihail Dumitrescu şi de colonelul Radulian."**

„Medicul (Tănase Gh., n.a.) **a fost cercetat de Curtea Marţială a C.5A. care l-a scos din urmărire deoarece s-a constatat că a fost capturat din forţă majoră. Medicul maior Dumitrescu arată că medicul locotenent Tănase silit de nemţi a trebuit să îndeplinească funcţiunea de şef al lagărului din Alexandria şi Tg. Jiu, unde s-a remarcat printr-o conduită demnă de ostaş şi bun român."**

În final, Comisia decide: „Merită a înainta." [11]

La capitolul „înaintărilor", în cazul medicului locotenent Tănase Gheorghe, se cuvenea „arderea etapelor" ca măsură reparatorie (colegii săi erau maiori sau chiar locotenent-colonei). Propunerile de înaintare făcute de comandantul Regimentului 23 infanterie, (1919) şi de generalul Vişeanu, comandantul Brigăzii 19 infanterie (1920), deci anterioare deciziei Comisiei de clasare, n-au fost onorate. În „Foaia calificativă" pe 1921 medicul Tănase are gradul de căpitan şi e propus pentru avansare la gradul de maior.[12] Când i s-au acordat celelalte două grade (maior şi locotenent-colonel nu ştim. Ceea ce ştim este că în 1934, cum aflăm din „Foaia calificativă" pe respectivul an, redactată de comandantul C.R.Muscel, avea gradul de medic colonel.[13]

După ce la 10 decembrie 1934 este trecut în evidenţele Regimentului 30 Muscel, la 25 septembrie 1941(după trei luni de la momentul intrării României în războiul antisovietic) este mobilizat pentru scurt timp la Spitalul Z.I. nr. 536 Călimăneşti, apoi, la 1 octombrie 1941 este demobilizat şi îşi reia activitatea civilă de medic de dispensar la Bolintinu din Vale, unde avea şi domiciliul.

La 1 ianuarie 1943 este trecut în poziţia de retragere pentru limită de vârstă. Avea 63 de ani.

Note

1. *Arh. M.A.N. , fond Memorii Bătrâni, Colonei T. 14,* *f. 1;*
2. *Idem. ,* *f. 2;*
3. *Ibidem ,* *f. 5;*
4. *Ibidem ,* *f. 6;*
5. *Rosner, Karl, „De la Sibiu până la Siret, Bucureşti, 1917* *p. 7;*
6. *Idem ,* *p. 13;*
7. *Muşătescu, I.Gh., „Din vitejiile muscelenilor", Tipografia Progresul, Piteşti 1919,* *p. 43;*
8. *Arh. M.A.N. , op. cit.,* *p. 9;*
9. *Rosner, Karl, .op. cit.,* *p. 93;*
10. *Idem ,* *p. 109;*
11. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 10;*
12. *Idem ,* *f. 13;*
13. *Ibidem ,* *f. 17.*

MEDICUL CĂPITAN ÎN REZERVĂ VLĂDESCU O. OVIDIU

La 5 noiembrie 1890 vedea lumina zilei în Hârtieşti, satul Lucieni, judeţul Muscel (astăzi Argeş), Ovidiu Vlădescu, al doilea născut în familia numeroasă a ţăranului-agent de percepţie Ovidiu (tatăl) şi a soţiei acestuia Ecaterina.[1]

După terminarea celor 4 clase primare la Hârtieşti şi în comuna vecină, Boteni, tatăl său intenţiona să-l bage vânzător la o prăvălie de manufactură din Câmpulung-Muscel, aşa cum făcuse şi el, până la recrutare. Deşi împovărat de greutăţi (avea 7 copii), Ovidiu Vlădescu-senior cedează rugăminţilor fiului, care-i purta nu numai numele, ci şi prenumele şi-l înscrie la Liceul Cantemir din Bucureşti. Băiatul stătea în gazdă la o rudă stabilită mai de mult în Bucureşti şi plătea 8 lei pe lună.

După mărturia medicului Vlădescu, aflată într-o Autobiografie scrisă în 1951 la solicitarea Comisariatului Raional Muscel, aventura bucureşteană durează numai 2 ani; după o vreme de la instalare, gazda a majorat "chiria", determinându-i pe părinţii lui Ovidiu să-l transfere în clasa a III a a Gimnaziului "Dinicu Golescu" din Câmpulung, oraş aflat mult mai aproape de casă. Aici a trăit "cărând mâncarea de acasă",aşa cum procedau cei mai mulţi dintre colegii săi veniţi din satele muscelene. Inteligent şi ambiţios, a reuşit, prin interesul acordat studiului şi prin modestie şi bun-simţ, să câştige dragostea şi înţelegerea profesorilor, care-i găseau mici meditaţii. Cu banii astfel obţinuţi cumpăra caietele şi cărţile trebuincioase şi câte ceva de îmbrăcat.

La Piteşti, unde a continuat studiile liceale, a trăit din cei 8-10 lei lunar primiţi de acasă, la care se adăugau banii obţinuţi din meditaţii.

După bacalaureat ar fi vrut să urmeze Literele sau Dreptul, către care, credea el, avea chemare şi cum îl sfătuiau şi profesorii. Cheltuielile estimate în vederea acestui demers depăşeau, însă, posibilităţile financiare ale familiei. În plus, familia Vlădescu trecea, în aceşti ani, prin situaţii mai puţin faste. În 1906, când Ovidiu avea 16 ani , îi moare mama lăsând pe seama soţului 7 copii : Dumitru, cel mai mare, de 17 ani, Ecaterina, de 13 ani, Maria, de 11 ani, Elena, de 8 ani, Constantin de 6 ani şi Georgeta de 1 an.

Tatăl se recăsătoreşte în 1908 cu Filofteia, care în 1951 avea 80 de ani şi locuia la fiul ei vitreg, Ovidiu, conform testamentului soţului, plecat şi el în lumea umbrelor în 1935.

În asemenea împrejurări, Ovidiu, sfătuit, se pare, de nişte cunoştinţe, se înscrie în vara anului 1911 la Institutul Medico- Militar din Bucureşti, unde candidează pentru obţinerea unei burse din cele 10 puse la concurs şi reuşeşte, clasificându-se al treilea. Avea, astfel, şansa să facă studiile pe cheltuiala statului, să ajungă medic militar şi, dintr-o atare poziţie, să-şi ajute material fraţii şi surorile mai mici în a-şi face un rost în viaţă.

La 1 octombrie 1911, Ovidiu se prezintă ca „elev intern medical " (student, n.a) la Institutul Medico - Militar „General de divizie Carol Davila ", (director era medicul colonel dr. Călinescu Mihail), iar în anul al treilea de studii, la 20 iunie 1913 elevul plutonier Vlădescu Ovidiu este mobilizat la Spitalul de campanie al Corpului 2 de Armată şi este repartizat pentru lucru la Spitalul de holerici din Corabia. Nu împlinise încă 23 de ani, era student, medic în devenire şi i se oferea „şansa" de a lua parte la campania militară din 1913 şi de a se confrunta cu un inamic de temut, holera.[2]

La 1 iulie 1914 trece în anul al IV lea de studii, e înaintat în gradul de sublocotenent elev şi este repartizat la regimentul 24 Tecuci (în evidenţe), fiind oprit la Institut pentru continuarea studiilor.

Prima „Foaie calificativă" consacrată sublocotenentului elev Vlădescu Ovidiu datează din 1914 (cuprinzând perioada 1 noiembrie 1913 – 31 octombrie 1914) şi poartă semnătura medicului colonel dr. Popescu Grozeanu, directorul Institutului Medico-Militar, şi a medicului general dr. Călinescu Mihai, inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei. Laconic, în numai trei enunţuri, caracterizarea prefigurează, cu

o remarcabilă intuiție, evoluția viitorului medic militar : „Unul din elevii prea buni. Bine educat şi conştiincios la serviciul ce i se încredințează.

Va deveni un bun medic militar. “ [3]

1916. De doi ani Europa era în flăcări. Nici România nu mai putea rămâne multă vreme neutră. La 14 august 1916 zarurile au fost aruncate : România declara război puterilor Centrale şi în noaptea de 14 spre 15 august declanşa ostilitățile în trecătorile Carpaților. Institutul îşi închide porțile. La 15 august „medicul“ sublocotenent Vlădescu, student în anul al VI lea, este mobilizat mai întâi la „Cetatea Bucureştiului“, apoi este trimis pe front ca medic de batalion în Regimentul 24 infanterie „Cloşca“. [4]

Avea 25 de ani, nu-şi terminase studiile, nici nu se mai putea pune problema continuării lor; tânărului medic muscelean i se oferea o nouă „şansă“, aceea de a participa la cel mai mare carnagiu din prima treime a secolului al XX lea şi de a lua parte, cu toții, medici (militari şi civili), studenți medicinişti, sanitari, brancardieri la repararea a ceea ce se mai putea repara din trupul omenesc lovit de glonț, sfârtecat de şrapnel sau de baionetă, mai nou, măcinat de un inamic invizibil şi deosebit de insidios, tifosul exantematic.

Participă la luptele îndârjite pentru oprirea inamicului pe Valea Oltului, este alături de soldați în timpul retragerii precipitate, nedrepte şi „admirabil de dezorganizate“ cum, plastic, sintetiza situația armatei române şi a Țării, în aceste momente, generalul Berthelot, şeful misiunii militare franceze.

„Războaiele se pierd în timp de pace », spunea generalul I. Culcer, fost comandant al Armatei I în războiul pentru întregirea neamului.[5]

Corupția generalizată, improvizația, haosul, superficialitatea şi incompetența sunt câteva dintre trăsăturile care şi-au pus amprenta asupra pregătirii armatei române şi a țării – în anii neutralității –pentru intrarea noastră în război şi rezultatul a fost pe măsură.

C. Argetoianu prezintă scena organizării, în Parcul Carol, a unei coloane sanitare, la începutul operațiilor militare, sugestivă sub aspectul pregătirii serviciului sanitar militar pentru campanie :

„Un talmeş – balmeş de ambulanțe vechi şi noi, de furgoane, de căruțe rechiziționate, de automobile hodorogite, de cuptoare şi de bucătării de campanie amestecate unele cu altele, în voia domnului. O forfoteală de ofițeri, de gradați şi de civili, zbierând şi înjurându-se între ei, ierarhic, blestemând cu

toții „organizarea“, încurcau şi mai rău, parcă dinadins, ceea ce fusese deja atât de bine încurcat în zilele precedente. “ [6]

După retragerea marcată de numeroase pierderi, la Fălciu, Regimentul „Cloşca“ se opreşte pentru refacere.

În martie 1917, medicul sublocotenent Vlădescu este mutat la Regimentul 21 infanterie (Divizia a 4 a), ca medic de batalion, unde se confruntă cu epidemia de tifos exantematic, care făcea ravagii în rândurile trupelor şi ale populației şi cu insuficiența mijloacelor de care dispunea medicul pentru alinarea suferințelor ostaşului ; boala nu alege şi în aprilie 1917 sublocotenentul Vlădescu este şi el lovit de teribila maladie şi, după o scurtă convalescență, este trecut la Spitalul mobil al Diviziei a IV a.[7]

La 1 noiembrie 1917 medicul sublocotenent activ Vlădescu este mutat la Ambulanța Diviziei 1 vânători, cu care, în martie 1918, a intrat în Basarabia.

Prezența armatei române în Basarabia, în aceste momente de haos provocat de marile prefaceri politice din Rusia era determinată, mai întâi, de considerente militare. Securitatea spațiului basarabean era o componentă a securității spațiului moldovean, care, în acel moment, reprezenta statul român liber. Armata română (patru divizii – două de infanterie şi două de cavalerie) avea misiunea de a proteja depozitele militare şi căile de comunicație şi de a răspunde apelului autorităților moldovene din Chişinău, amenințate de forțele bolşevice şi îngrijorate de intențiile puterii de la Kiev de a încorpora, total sau parțial, Basarabia, în această provincie. [8]

La 8 februarie 1918, locotenent-colonelul dr.Constantinescu, medicul şef al Ambulanței, alcătuia cea de a doua “Foaie calificativă” din cariera medicului Vlădescu pentru o perioadă relativ scurtă (1 noiembrie 1917 – 8 februarie 1918), din care transcriem următoarele :

“Medicul sublocotenent activ Vlădescu Ovidiu este debil, dar sănătos, foarte supus, disciplinat, ascultător, execută ordinele fără a le discuta, în curent cu ştiința medicală, **ocupându-se şi acum cu darea examenelor pentru doctorat. Foarte conştiincios în îngrijirea bolnavilor.”** [9]

La 16 aprilie 1918 este avansat la gradul de locotenent şi, în acelaşi an, medicuil colonel D. Ionescu, şeful Serviciului Sanitar al

Detaşamentului, emitea câteva aprecieri cu privire la activitatea proaspătului locotenent. Am extras două enunţuri din respectiva notă („întărită„, conform practicii, prin semnătură de generalul Râşcanu) : „La inspecţiunile sanitare ce am făcut ambulanţei detaşamentului, în timpul funcţionării sale, m-am convins că medicul locotenent Vlădescu Ovidiu este în curent cu toate ale medicinei, şi-a îndeplinit serviciul în mod destul de conştiincios şi cu pricepere. **Fiind elev al Institutului Medico-Militar, va deveni un foarte bun medic militar, folositor armatei.**“ [10]

În intervalul iulie 1918 – aprilie 1919, medicul locotenent Vlădescu îşi desfăşoară activitatea la Spitalul Diviziei 9, al cărui medic-şef i-a alcătuit o amplă apreciere, din care, pentru economie de spaţiu, transcriu câteva fraze edificatoare :

„De când este la acest spital am constatat cu plăcere că posedă bune cunoştinţe medicale şi că **este avid** de a şi le înmulţi **devenind un eminent medic....**Examinează cu deamănuntul bolnavii, culege bine observaţia medicală şi aplică cu îndemânare tratamentul indicat. În vizitele inopinante ce i-am făcut la locuinţa sa**, l-am găsit tot cu cartea în mână studiind cazurile ce observase în spital**“**.** (De observat că, în condiţiile vitrege ale războiului, tânărul medic cu studiile încă neîncheiate găseşte răgazul necesar pentru satisfacerea unei pasiuni care nu l-a părăsit toată viaţa: studiul, n.a.).

„Deşi tânăr în grad, faţă de calităţile sale de medic, îl propun a fi avansat la gradul de medic căpitan în mod excepţional.“ [11] (Reamintim că obţinuse gradul de locotenent cu numai un an în urmă, n.a.).

La mijlocul lunii mai 1919 locotenentul Vlădescu obţine un concediu de studii şi îşi dă examenele finale la Institutul Medico-Militar, obţinând titlul de doctor (după o întrerupere de 3 ani din cauza războiului).

Imediat după examen, la 27 iunie 1919, este transferat la Spitalul Centrului de Specialităţi Oradea Mare (de observat că, din Basarabia, aflată în Răsăritul extrem al României Mari, ajunge în Vestul ţării), o altă zonă « fierbinte » a anului 1919.

Centrul de Specialităţi din oraşul de pe Crişul Repede , organizat de colonelul medic Marinescu Nicolae, din Tigvenii Argeşului şi condus în această perioadă de acelaşi remarcabil medic era punctul cel mai apropiat de operaţiile militare de pe frontul ungar, aici fiind aduşi toţi răniţii de pe câmpul de luptă.

Deprins să acţioneze cu rapiditate şi cu multă competenţă în cele mai variate situaţii, medicul locotenent Vlădescu Ovidiu îşi impresionează plăcut superiorii, cu deosebire pe medicul-şef, colonelul doctor Marinescu Nicolae, care îl „notează“ deosebit de elogios numai după două luni de activitate în spital (24 iunie 1919 – 24 august 1919) :

Extrase

„Posedă cunoştinţe profesionale intense, foarte ordonat, şi îndeplineşte cu multă pricepere şi aplicaţiune, cu frumoase însuşiri sufleteşti, modest, devotat şi stăruitor în îngrijirea bolnavilor săi.“

„Cu ocaziunea acţiunei ofensive de pe Tisa, a adus preţioase ajutoare în îngrijirea răniţilor gravi ce i s-au încredinţat şi am avut ocaziunea să constat că posedă destule calităţi profesionale, pentru a crede că va face o frumoasă carieră medico-militară. Merită a înainta, în mod excepţional, la gradul de medic căpitan, pe care îl propun.“ [12]

În 1919 i se decernă Crucea « Regina Maria » clasa a II a, Brevet 2730/1919, iar la 1 aprilie 1920 este înaintat, la excepţional, la gradul de medic căpitan.

În decembrie 1919 medicul locotenent Vlădescu este transferat la Spitalul Militar „Regina Elisabeta“, din Bucureşti, ca medic secundar de boli nervoase. [13]

Se părea că viaţa zbuciumată a medicului Vlădescu, permanent cu valiza făcută, gata de plecare, se aşază, în sfârşit, în matca ei. Războiul se sfârşise, avea 29 de ani, toţi şefii îi prevesteau o carieră medico-militară de excepţie, se călise în două campanii militare şi acum visa - după cum mărturisea în „Autobiografia“ pe care am evocat-o anterior – să se specializeze în bolile nervoase lucrând în această clinică, etalon al medicinei româneşti a vremii.

Portretul tânărului medic, alcătuit spre sfârşitul anului 1920, rămas la dosarul personal al acestuia, poartă semnătura medicului maior D. Marnescu, şeful serviciului de boli nervoase din Spitalul Militar « Regina Elisabeta » şi rămâne unul dintre cele mai pline de simţire schiţe de portret având ca subiect un om, un medic aflat în căutarea propriei identităţi şi a destinului, în noile împrejurări, de pace :

Secvențe :

„Conştiinciozitatea şi energia în serviciu, blândețea şi dragostea față de bolnavi constituiesc remarcabile calități datorită cărora ofițerul şi-a atras iubirea şi respectul din partea tuturor.

Remarc, în primul rând, dragostea ofițerului de a se instrui din punct de vedere medical cât mai complet, instrucție pe care sunt sigur că şi-o va desăvârşi, deoarece această dorință este pusă în serviciul unei munci neobosite şi unei inteligențe superioare.

În timpul discuțiilor ştiințifice care se năşteau în jurul cazurilor clinice importante m-am convins că posedă un simț destul de dezvoltat şi un capital de cunoştințe destul de bogat cu ajutorul cărora va deveni un foarte bun medic. “ [14]

Tinerețea medicului Vlădescu nu constituia, însă, un atuu în favoarea sa. Ba, dimpotrivă. Era cel mai tânăr medic secundar din spital, nu avea pe nimeni „la spate“, n-avea încă o familie şi oricând se putea ivi sau se putea invoca iminenta necesitate a prezenței sale undeva, departe de locul care neîndoios îi oferea condiții optime de specializare. O asemenea „necesitate“ s-a ivit mai repede decât se aştepta : în octombrie 1920, se declanşează un focar de scarlatină la Liceul Militar « Regele Ferdinant » din Chişinău. Trebuia găsit un medic în măsură să facă față situației şi trimis la Chişinău; medicul a fost găsit în persoana doctorului Vlădescu. La 12 noiembrie 1920, acesta se desparte cu greu de colegii şi de bolnavii din Spitalul Militar « Regina Elisabeta » şi se prezintă la noul loc de muncă. „Nu-i nimic, şi-a spus, îmi duc la îndeplinire misiunea la Chişinău şi revin în Bucureşti“.

N-a fost să fie aşa...Din 1920 era „însumat“ în Regimentul 28 infanterie „Radu Negru“, aflat la Chişinău, comandat de colonelul Răuțoiu. .

Câteva „evenimente“ familiale apărute în anii 1921 şi 1922 tulbură şi mai mult echilibrul şi aşa fragil al vieții medicului Vlădescu : De la Hârtieşti vin ştiri descurajatoar: cele patru surori, aflate la vârsta întemeierii propriilor cămine, întâmpină dificultăți în contractarea mariajului din lipsa « dotei » necesare (dotă – zestre). Familia se confruntă cu reale greutăți financiare, sprijinul său fiind necesar, dar cu totul insuficient fiind atât de departe de ai săi. Trăia în concubinaj cu Ecaterina Nestor, o fată orfană din Iaşi, lipsită şi ea de dota necesară însoțirii cu un ofițer.

Încearcă să obțină transferul la Regimentul 30 Muscel din Câmpulung, pentru a fi aproape de ai săi, dar în ultimul moment află că respectiva unitate militară a primit ordinul de dislocare în Basarabia.

Urmează, totuşi, între 11 aprilie şi 1 iunie 1923, cursurile şcolii de aplicație sanitară, în seria a III a , pe care le-a absolvit cu succes. [15]

La 23 iulie 1923, la vârsta de 32 de ani, se căsătoreşte cu Ecaterina Nestor, în vârstă de 25 de ani, fără a solicita aprobarea superiorilor săi (**aprobare pe care n-ar fi primit-o din lipsa dotei).**

Are unele „discuții“ cu şeful său ierarhic, comandantul regimentului, care-l surprind şi-l irită pe acesta din urmă (colonelul Răuțoiu, muscelean şi el) astfel încât în ultima „Foaie calificativă“ (pe perioada 1 noiembrie 1922 – 31 octombrie 1923) în dosarul personal al dr. Vlădescu în calitate de medic activ, comandantul regimentului plasează câteva observații constituindu-se în semnale ale unei posibile cotituri ireversibile şi dureroase în cariera şi în viața subordonatului său. Extrase :

„a.Fizic sănătos, rezistent.

b. Nu mă pot pronunța asupra capacității sale ca medic.

c. **Aptitudini de medic militar destul de pronunțate.**

d. **Educația militară în defect. Foarte uşor devine nerespectuos cu superiorii. S-a căsătorit fără aprobare, cu o domnişoară cu care trăise în concubinaj;** chestiunea s-a raportat pe cale ierarhică fără nici un rezultat însă.

Reacționează la orice, gata a-şi da demisiunea cu care amenință regulat şi care ar dori-o în mod sincer, spre a putea avea beneficii materiale mai mari, ca medic civil.“

În continuare, comandantul regimentului, colonelul Răuțoiu, rezumă aprecierile colonelului Stănescu, comandantul Liceului Militar din Chişinău, cu privire la activitatea doctorului Vlădescu în această unitate (1 X 1922 – 12 V 1923 ; 2 VI – 31 X 1923), din care reproducem:

"Face cinste (medicul căpitan, n.a.) corpului medical şi armatei; îi este rezervată calea înaintării numai excepționale.“

În finalul „Foii calificative“, colonelul Răuțoiu, comandantul Regimentului 28 infanterie, emite următoarea concluzie, care-i face cinste reprezentând dovada de onoare şi de iubire a adevărului :

„Il propun – însă în cazul că rămâne mai departe în activitate – **cu elogii la admiterea la toate probele pentru maiorie (avansarea la**

gradul de maior, n.a.) şi-l caracterizez că va merita să înainteze oricând în mod excepţional. "[16]

Înaintarea n-a mai avut loc. Inevitabilul se produce. Fiindcă s-a căsătorit fără aprobarea autorităţilor militare în drept, încălcând, astfel, Art. 11 din Legea căsătoriilor militare, **medicul căpitan activ Vlădesu Ovidiu este „Şters din controalele armatei fiind repartizat în cadrele de rezervă în gradul de medic căpitan de rezevă la 31 octombrie 1923, fără a mai putea fi trecut sub nici o formă în poziţia de activitate.** "[17]

Avea 33 de ani şi îşi încheia prematur o carieră care debutase cu semne de bun augur !

Trecut în rezervă, medicul Vlădescu ia totul de la capăt. Obţine postul de medic la Dispensarul Boteni, judeţul Muscel, fiind înregistrat din punct de vedere militar în evidenţele C.R.Muscel.

Într-un timp relativ scurt el reuşeşte să câştige încrederea şi respectul consătenilor şi a celorlalte colectivităţi săteşti care gravitau în jurul dispensarului din Boteni prin competenţă, seriozitate şi prin solicitudine faţă de omul aflat în suferinţă.

N-a avut copii. Şi-a ajutat surorile să se căsătorească, şi-a sprijinit nepoţii la şcoli, a îngrijit de mama vitregă până când aceasta a închis ochii...

După exemplul tatălui, în 1926 a intrat în politică la Partidul Liberal, unde a activat până în 1928, când a trecut la P.N.Ţ, partid care se bucura de o largă audienţă în rândurile intelectualităţii rurale muscelene şi nu numai. Militează cu succes pentru organizarea cooperatistă a ţăranilor şi pentru educarea acestora nu numai sanitară.

În 1940, după 17 ani în care pierduse orice legătură cu armata, este concentrat la Comandamentul Diviziei 17. Începuse un nou război pe bătrânul pământ al Europei, iar România trăia intens febra concentrărilor şi a pregătirilor pentru intrarea în „foc". La epuizarea stagiului de concentrare, locotenent-colonelul doctor Constantin Arghiriade, medic şef al Diviziei 7, nota :

„Cu multă iniţiativă în calitate de medic al P.S. pe timpul afluirii concentraţilor în comuna Călăţele; deşi în condiţiuni grele, prin organizare ireproşabilă, supraveghere atentă şi mijloacele prompte şi judicioase aplicate la timp şi cu toată energia, starea sanitară a trupei şi ofiţerilor s-a menţinut bună. Caracter integru. N-are nici un viţiu. Este

propus pentru examenul de medic maior. Se poate conta pe el în orice împrejurare şi în orice seviciu." [18]

Nu s-a aprobat participarea sa la examenul de medic maior. Nu îndeplinea condiţia de a fi fost concentrat sau mobilizat în cursul anului 1941. **A fost declarat « bun în grad. »**

La 22 iunie, când România intra în război, avea 51 de ani. N-a participat la cel de al doilea război.

După război a cunoscut din plin, pe propria piele, şicanele şi nedreptăţile regimului comunist. Obligat să-şi întocmească, periodic, « autobiografia », să răspundă de zeci de ori la întrebări privitoare la starea sa materială, la activitatea politică dinainte de 23 august şi de după – a sa şi a părinţilor – medicul Vlădescu se simţea umilit, permanent urmărit şi ameninţat.

Este trecut la categoria „chiaburi" pentru că deţinea 8,35 ha moştenite (fâneţe, păşuni, terenuri slab productive) **cu repercusiuni estrem de grave pentru familia medicului.**

Într-o fişă de caracterizare întocmită în 1951 de Comisariatul Raional Muscel citim :

„Originea socială a medicului Vlădescu :...chiabur.

Starea materială...............................8,35 ha.

Cum este apreciat profesional şi politic...**profesional munceşte, politic nu se poate conta.** "[19]

Aşadar, istoria se repetă. În alt sens. În 1923 medicul era scos din armată pentru că se căsătorise cu o fată săracă ; acum este trecut la chiaburi fiindcă deţinea o suprafaţă de teren consderată, aberant, prea mare !

Nu a fost concediat din funcţia de medic de circumscripţie pentru că o asemenea măsură ar fi creat mari nemulţumiri în rândul sătenilor, cu urmări imprevizibile.

Referinţele pe care «organele» le-au colectat de la membrii P.M.R. din zonă despre comportarea „doctorului" sunt favorabile acestuia. Astfel, Ion C. Preda, din Lucieni-Hârtieşti, membru P.M.R. din 1945, declară într-o asemenea referinţă, din 1951, **«că doctorul s-a căsătorit cu o fată săracă şi este iubit de săteni pentru că îi ajută şi are grijă de sănătatea lor. "**

Medicul căpitan de rezervă Vlădescu Ovidiu a lăsat în urma trecerii sale prin viaţă un nume rostit cu respect de cei care l-au cunoscut,

două decorații („Coroana României cu spade în grad de cavaler" , 1917 și „Crucea Regina Maria", clasa a II a) și trei medalii („Avântul Țărei" /1914, „Meritul Sanitar" clasa a II a și „Medalia Victoriei").

Note

1. *Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni, Căpitani, V.294,* *f. 1;*
2. *Idem,* *f. 1;*
3. *Ibidem ,* *f. 5;*
4. *Ibidem ,* *f. 2;*
5. *Culcer, I., „Note și cugetări asupra campaniei din 1916", Tipografia ziarului Tribuna, Iași 1919,* *p. 7;*
6. *Constantiniu, Fl., „O istorie sinceră a poporului român", ediție revăzută și adăugită, Ed. Univers enciclopedic, București 2002,* *p. 259;*
7. *Arh. M.A.N. op. cit.,* *f. 2;*
8. *Constantiniu, Fl., op. cit.,* *p. 269;*
9. *Arh. M.A.N., op. cit.,* *f. 6.*
10. *Idem ,* *f. 2;*
11. *Ibidem ,* *f. 7;*
12. *Constantinu, Fl., op. cit* *p. 288;*
13. *Arh. M.A.N. , op. cit.* *f. 8;*
14. *Ibidem ,* *f. 1;*
15. *Ibidem ,* *f. 9;*
16. *Ibidem ,* *f. 11;*
17. *Ibidem ,* *f. 12;*
18. *Ibidem ,* *f. 2;*
19. *Ibidem ,* *f. 24*

III. INDICE DE NUME PROPRII

Constantinescu, Al., p. 81
Constantinescu, C.N., p. 109

IV. LISTA ABREVIERILOR

Arh. = Arhiva
C.C.A.S. = Casa Centrală a Asigurărilor Sociale
cpt. = căpitan
col. = colonel
C.R. = Centrul de Recrutare
C.T. = Comandamentul Teritorial
C.A. = Corpul de Armată
dr. = doctor
Ed. = Editura
f. = fila
gen. = general
lt.-col = locotenent-colonel
M.C.G. = Marele Cartier General
M.St..M.= Marele Stat Major
M.A.N. = Ministerul Apărării Naționale
M.R. = Ministerul de Război
n.a. = nota autorului
op. cit. = opera citată
p. = pagina
Reg. = Regimentul
T.R. = termen redus

Bibliografia

1. Academia Română, „Istoria românilor“, vol. VII, tom. 2, ed. Enciclopedică – Bucureşti 2003, coord. acad. Gheorghe Platon.
2. Arh. M.A.N., fond Memorii Bătrâni.
3. Bengescu-Papadat, H., „Balaurul”, Ed. Militară, Bucureşti 1986.
4. Călinescu, Armand, „Însemnări politice”, Ed. Humanitas, Bucureşti 1990.
5. Constantiniu, Fl., „O istorie sinceră a poporului român”, univers enciclopedic, Bucureşti, 2002.
6. Culcer, I. „Note şi cugetări asupra campaniei din 1917”, Tipografia ziarului Tribuna, Iaşi 1919.
7. Duca, I. Gh. „Amintiri politice“, München, 1981-1982
8. Giurescu,C, Giurescu,D, „Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până azi” - Ed. Albatros, Bucureşti, 1971.
9. Harea, Vasile, „Basarabia pe drumul Unirii“, ed. Eminescu – 1995, Iaşi
10. Iordan, Iorgu, „Memorii“ I , Buc., 1976
11. Iorga, Nicolae, „Acţiunea militară a României. În Bulgaria cu ostaşii noştri” - Socec, Bucureşti, 1914.
12. Kiriţescu, C., „România în anii primului război mondial”, Ed. Militară, Bucureşti 1987.
13. M.A.N., M.St.M., „Istoria României în Războiul mondial”, vol.I, Documente, Buc. 1934.
14. Muşătescu, I.Gh., „Din vitejiile muscelenilor”, Piteşti, 1919.
15. Petrescu, Camil, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Ed. Minerva, Bucureşti 1989.
16. Romanescu, Gh., „Marile bătălii ale neamului”, Ed. Sport-Turism, Bucureşti 1982.
17. Rosner, Karl, „De la Sibiu până la Siret”, Bucureşti 1917.
18. Sabin, Gh., „Amintiri din războiul independenţei”, Bucureşti 1912.
19. Ţepelea, Ioan, „O campanie pentru liniştea Europei”, Ed. Dacia Cluj-Napoca, 1991.
20. Vlădescu, C. „Bulgarii... Memoriile unui ofiţer român fost prizonier în Bulgaria, Ed. 2, 1926.

Dr. CAROL DAVILA
1828-1884
Medic General de Divizie
Fondatorul şcolii româneşti de medicină şi organizatorul Serviciului Sanitar militar din ţara noastră.

Ideea unei cărți cu tema de față s-a născut treptat, pe măsură ce am realizat că în istoria războaielor pe care românii le-au purtat în secolul al XX-lea, cu referire specială la cel de al doilea război balcanic (1913) și la Războiul pentru Întregirea Neamului (1916-1920), nu se fac minime mențiuni cu privire la prezența medicului pe câmpul de luptă, alături de soldat și de ofițer, deși armata română dispunea de un Serviciu Sanitar, rolul principal în cadrul acestuia avându-l medicul.

Născuți în ultima pătrime a veacului al XIX-lea, reprezentând toate treptele ierarhice ale ofițerimii române, de la locotenent la general de divizie și toate tipurile de arme ale oștirii acelor ani, cei 26 de medici întruniți în cartea de față (7 dintre ei „activi" și 19 în rezervă) alcătuiesc împreună o generație care și-a sacrificat anii tinereții și chiar ai maturității trudind în nesfârșite și sâcâitoare concentrări și manevre și și-a pus în primejdie viața participând la două campanii militare (unii chiar la trei), pentru a salva pe cea a semenului, soldat, general sau civil.

De același autor:

„Monografia comunei Mălureni, județul Argeș", Ed. Tiparg, 2004

„Mult e dulce și frumoasă" Studii și cercetări Din periodice (1970-2006), Ed. Tiparg, 2007

ISBN: 978-973-735-228-6

